

HOÀNG NGUYỄN VŨ

THÂN PHẬN

VÀ

HÀO QUANG

Góc khuất cuộc đời
của những nghệ sĩ
hàng đầu Việt Nam

alphabooks®
knowledge is power

NHÀ XUẤT BẢN
HỘI NHÀ VĂN

THÂN PHẬN VÀ HÀO QUANG

Tác giả: **Hoàng Nguyên Vũ**

Thể loại: **Nhân vật - Sự kiện, Nhân vật**

Nhà xuất bản: **Hội Nhà Văn**

Ebook: **nguyenthanh-cuibap**

---

*Nguồn text:***Waka**

VÀI NÉT VỀ TÁC GIẢ

*K*hi phỏng vấn, tôi luôn ý thức tâm thế để chọn một thái độ đối thoại cho mình, đó là tâm thế đối diện những cuộc đời và thái độ bình tĩnh nhất có thể, để lắng nghe những thân phận trong các cuộc đời ấy.

Khánh Ly ♦ Lệ Thu ♦ Thanh Tuyền ♦ Bạch Yến ♦ Duy Quang ♦
Khánh Hà ♦ Họa Mi ♦ Lê Tấn Quốc ♦ Kim Cương ♦ Đàm Vĩnh Hưng ♦
Thanh Lam ♦ Lê Uyên Phương ♦ Quang Minh - Hồng Đào ♦ Tuấn Ngọc
♦ Tuấn Vũ ♦ Kim Anh ♦ Phương Thanh ♦ Giao Linh ♦ Thu Minh ♦
Thanh Hà ♦ Randy ♦ Nguyễn Thảo ♦ Minh Huệ ♦ Hà Trần ♦ Nhật Trung
♦ Thu Phương ♦ Nguyễn Chánh Tín ♦ Thủy Hương ♦ Hà Kiều Anh ♦

Vân Anh

LỜI GIỚI THIỆU

Người đi tìm tận cùng thân phận của vàng son

Wũ - một người bạn đặc biệt. Chúng tôi từng học chung ngôi trường chuyên Phan Bội Châu nức tiếng cả nước, trên dưới một lớp. Lúc học, tôi không biết Vũ dù tôi chơi với nhiều người bạn lớp Vũ. Khi đó, tôi, ngày nhận được mấy trăm thư kết bạn bốn phương và trong trường nể phục vì thơ, truyện đăng báo khắp cả nước. Vũ chắc vẫn rụt rè đầu đầu. Khi đã trưởng thành được ném vào chảo đời thì trên 360 blog Vũ làm quen, chúng tôi bắt đầu chơi với nhau, chậm rãi, chân tình, thân thiết. Tôi làm việc trong ngành truyền thông, mảng Điện ảnh - Truyền hình - Giáo dục. Còn Vũ, một nhà báo.

Không biết có nên mở đầu bằng riêng tư như thế để nói về một nhà báo mà những bài phỏng vấn cũng đặc biệt như tình bạn chúng tôi? Vũ phát tiết muộn. Chữ nghĩa quăng quật mới chứng tỏ vàng thau.

Có hai nhà báo với những bài phỏng vấn tôi thích là Vũ và một chị xuất phát điểm là người viết văn, cũng từng học ở Phan Bội Châu. Nếu như chị kia mạnh về những câu hỏi thông minh, sắc sảo thì Vũ ngược lại. Tâm hồn hướng nội, kiến thức sâu và mạnh hơn tất cả, kêu gọi hết ẩn ức đời người, sự nghiệp, những góc khuất ai đó đối diện. Phải chăng, chính Vũ, con người có tuổi thơ và nhân thân phức tạp đã trui rèn khả năng nắm bắt nhân vật ở góc thăm thẳm. Như một con mắt thứ 3. Xanh veo, hun hút như giếng hoang rợn người...

Tất cả bài viết in sách lần này tôi đều đọc, trước đó. Những phỏng vấn nham thạch của những nhân vật mà các phỏng vấn trước đã ê hề về nhan sắc, chường chệ nghề nghiệp, đời tư. Đến lượt Vũ, tưởng cạn hết mọi nhẽ thì... Một Đàm Vĩnh Hưng gần đây với những cuộc tình chưa kể. Nguồn tin thân cận khác đủ để tôi hiểu thông tin phỏng vấn chỉ người tin cẩn mới biết. Một Thanh Lam

hiện tại với những ngộ ra đôi tay nhân gian chưa từng độ lượng, những trả giá cho người đàn bà hát... In ít những nhân vật vàng son tô phết mà ai cũng lao vào chộp giật, thách thức.

Nhưng, thực ra, Vũ biết không, Vũ có tài phủ vàng son bụi mờ... Những nhân vật cũ, những số phận, những câu chuyện, những nước nỡ, những sự nghiệp đã được định hình, cháy hết tuổi trẻ, còn tuổi già thuộc về đâu đó tròn vành rõ chữ, phỏng vấn tròn trịa chân dung cố định. Vũ khuynh đảo tất cả. Họa Mi, Lê Tấn Quốc, Giao Linh, Duy Quang, Thu Minh, Thanh Tuyền, Lệ Thu, Thanh Hà, Tuấn Ngọc, Bạch Yến, Kim Cương, Lê Uyên Phương, Nguyễn Chánh Tín, Quang Minh, Hồng Đào...

Ồ, càng kể thì càng thấy, Vũ “già” thế sao? Già đến nỗi những người mà cuộc đời trải qua bao thăng trầm trút lòng được với một cậu bé từ thời điểm phỏng vấn độ hai mấy ba mươi? Đừng nói sự nghiệp không ảnh hưởng từ xuất thân, tính cách nhé? Vũ - người làm báo thức thời từ cũ kỹ ngàn năm? Từ những nước nỡ phận đời sau hào quang? Ngọt ngào man trá và cay đắng dư âm. Tôi tự hỏi, sau mỗi lần “được”, “bị” Vũ phỏng vấn liệu họ có ngất xỉu hay mệt bã như con tằm rút hết phép nhả tơ? Chắc không đến nỗi vậy nhưng có những điều sống để dạ, chết mang đi cơ mà?

Và cũng vì là bạn, tôi biết Vũ còn những bài phỏng vấn không có trong bản thảo đây. Những nhan sắc, những đón đau riêng mà khi bóc băng Vũ một là thề không trở lại làm đau họ, hai là chưa nên công bố những điều đó. Biết đâu, như một nhát dao, người trong cuộc quăng ra nhưng chưa sẵn sàng tâm thế hứng về ngàn gươm giáo...

Tôi không biết, một độc giả như tôi liệu giúp ích gì Vũ? Tôi chỉ biết, đọc phỏng vấn của Vũ là đọc Vũ, đọc nhân vật, đọc cuộc đời những gì sâu nhất. Kiệt cùng bày vẽ thiên hạ đều biết và giờ là tận cùng thân phận giấu kín phơi ra dưới ánh mặt trời. Nhưng nếu thế, có vẻ chỉ là những móc máy, giật gân, bí mật chưa từng tiết lộ ư? Không, không phải thế. Vẫn những hư danh, bi kịch ai ai cũng thấy nhưng giờ thấy ở khía cạnh con người nhất, ở góc nhân văn nhất, ở nơi chân thành nhất.

Phải chăng, không phải nhân vật mà ngay cả độc giả, Vũ cũng chủ động chọn cho mình. Rất rành rẽ, rất tinh táo, rất khôn ngoan,

tuy vậy, rất chọn lọc, rất đỗi tử tế và rất ít. Bạn là nhân vật hay là bạn đều có thể nghĩ rằng, bạn là đặc biệt với Vũ. Nếu bạn nhạt, bạn giả dối, bạn có những góc xô bồ khác, cứ việc phô diễn đâu đâu còn đối diện với Vũ, làm ơn, từ bỏ mặt nạ và chúng ta cùng đối thoại bằng tâm cảm, bằng bản năng, bằng ngôn ngữ giản dị nhất.

Ba mươi. Con số nhân vật của “Hào quang và thân phận”. Đủ không, chắc chưa... Vũ còn nhiều năng lượng, nhiều ngón nghề, nhiều đam mê khai thác để người với người sống để yêu nhau, sống để hiểu nhau hơn nhưng tạm thời, tôi, một độc giả bằng lòng, một người bạn thân hài lòng, một người có chút nghề nghiệp chuyên môn thẩm định đánh giá cao ở tài năng.

Thế thôi, nói nhiều, giao đãi nhiều, chi bằng hãy “đọc” nhau bằng cách lật giở trong yên lặng...

Nhà biên kịch Dương Nữ Khánh Thương

CA SĨ KHÁNH LY

Lần đầu nói về 3 cuộc hôn nhân - Hơn 50 năm “ăn mày tình thương” của những ông chồng

Chẳng ai đi vỗ ngực khoe khoang mình có 3 ông chồng. Lấy thêm một người đàn ông là thêm một nỗi nhục, chứ không phải thêm một niềm hãnh diện. Tôi từ nhỏ khao khát tình thương nên cả một quãng đời dài đi ăn mày tình thương của những ông chồng. Mình sống chưa trọn vẹn nên người ta mới phụ mình thôi"- nữ danh ca thổ lộ, trong lần trở lại Việt Nam mới đây.

Giọng ca của thân phận, đi qua nhiều thăng trầm lịch sử này thực ra là một người sống rất đơn giản. Cái đơn giản yên ả của một dòng sông qua bao mùa thác lũ, thâm lặng kể lại những nỗi đời qua giọng hát. Và

trong cái giọng hát tưởng như bình thản kia, lại cất giấu rất kỹ những cơn bão cuộc đời.

Đồ vỡ vì... chồng quá tốt

Cô từng tâm sự rằng, cô luôn dựa lưng vào những thiết thòi, khiếm khuyết của tuổi thơ để cố gắng đi về phía trước. Vậy, cô chính thức “dựa lưng” bắt đầu từ khi nào trong cuộc đời mình, thưa cô?

Từ rất bé, khoảng 10 tuổi. Nhà tôi nghèo, cả nhà sống trong ngôi nhà tạm trên kênh nước đen ở Sài Gòn. 13 tuổi đoạt Á quân giọng hát đài Pháp Á, tôi lại quay về xóm nghèo ấy, làm những công việc của một đứa trẻ nghèo, lòng vẫn nuôi mơ ước về một ngày đứng trên sân khấu.

Ba mất sớm, mẹ đi bước nữa, tôi thiếu sự quan tâm, thiếu tình thương nên từ đó tôi luôn khát khao được yêu thương. Và những quãng đời sau chứng minh có những thứ khao khát trong tình cảm nhưng ta không chạm tới được trừ khi ta phải thỏa hiệp, phải an phận.

Phải chăng, trong hành trình đầu đời của mình - 16 tuổi cô rời Sài Gòn lên Đà Lạt, là để cô theo đuổi cái hành trình “khao khát được yêu” đó?

Tôi đi vì hai lẽ: muốn được yên phận vì lúc đó tôi đã lấy chồng, có con, phải trở về nhà chồng trên Đà Lạt để làm phép hôn phối ở nhà thờ theo nghi thức của người công giáo; và đi cũng để kiếm tiền nuôi con. Thu nhập của một người đi hát chưa có tên tuổi như tôi khi ấy ở Sài Gòn khá chật vật, rất bấp bênh. Tôi đã ở thành phố này suốt 5 năm, hát cho một night club.

5 năm trên thành phố cao nguyên, cuộc sống của cô có thực sự yên ả không, thưa cô?

Cũng không yên đâu. Đó là một cuộc hôn nhân không phải của tình yêu, mà là sự lỡ làm của tuổi trẻ nông nổi thiếu hiểu biết. Tôi lại không phải là một người vợ tốt biết chăm lo, biết hy sinh cho gia đình mình, nên sợi dây hạnh phúc cứ lỏng dần thay vì thắt chặt lại.

Tôi đã từng ngộ nhận, rằng khi có gia đình thì tất cả sẽ yên ổn, nên thôi, cố mà cam chịu. Và rồi không phải sự cam chịu nào cũng mang lại kết quả như ý muốn. Chúng tôi vỡ ra rằng tôi không yêu anh và anh cũng không yêu tôi. Cuộc sống không có tình yêu thật kinh khủng. Có những điều ngọt ngào được bọc trong sự im lặng đến đáng sợ.

5 năm, một cặp đôi không tình yêu, thì đã sống như thế nào: Hai người đã làm gì cho nhau? Làm gì với nhau? Nói với nhau những

gì để mọi thứ có thể kéo dài đến những... 5 năm vậy, thưa cô?

Chẳng làm gì cho nhau và cũng chẳng nói gì với nhau cả. Tất cả mọi vấn đề đều không được giải quyết và khúc mắc cứ nằm ở đó mãi mãi. Anh là người ít nói, lại là công chức sở Mỹ, đi làm xa nhà suốt. Xa, không thấy nhớ. Gần, không thấy ấm. Có những điều với những cuộc hôn nhân như thế, nó đáng sợ vô cùng.

Khoảng thời gian sống ở thành phố này tôi đã muốn chết mấy lần rồi. Tôi thất vọng trong đời sống lứa đôi. Mọi thứ không như những trang sách tôi đọc, không giống như giấc mơ của cô gái Sài Gòn 16 tuổi bước chân đi tìm một vùng đất mới.

Vậy, chân dung của người đàn ông đầu đời của cô trong cuộc hôn nhân kéo dài 5 năm ấy, là một người đàn ông như thế nào, thưa cô?

Một người rất đàn ông tốt tính, kiệm lời, chưa từng vũ phu hay thô lỗ. Cũng là một người có ăn có học và tính tình rất tốt. Nói chung, đó là một người tốt, người hiền.

Người thì khát khao yêu thương từ nhỏ. Người thì hiền và tốt. Thế mà không đem lại cho nhau hạnh phúc, có vô lý không cô?

Đó chính là vấn đề. Những người hiền lành, tử tế, rất tốt, chưa chắc đã đủ cho một cuộc hôn nhân. Rất nhiều đôi như thế ngoài đời, thế mới là trở trêu. Sự hiền lành và tử tế nhiều khi nó làm nguội đi cuộc sống thay vì em phải làm nóng nó lên để mọi thứ luôn mới mẻ. Chẳng bù cho những cặp chồng vũ phu, vợ ghen lồng lộn, đặng này không. Chúng tôi không ghen, không bao giờ ăn tục nói bậy, chưa một tiếng cảm ràm với nhau.

Như thế, tại sao cô lại muốn tự tử nhiều lần?

Tôi không làm vừa lòng chồng thì chồng tôi phải đi tìm người khác, đó là mấu chốt của câu chuyện. Rằng tôi không phải là người đàn bà hoàn hảo, thì chồng mới phải có người đàn bà khác. Không chia sẻ được, không mang lại hạnh phúc cho nhau được thì đường ai nấy đi thôi.

Tôi bế tắc. Tôi nghĩ rằng cuộc đời còn gì khác để sống nữa không? Còn những điều mới mẻ ấm áp ở phía trước nữa hay không, hay chỉ là thế thôi?

Vết xe đổ và nghi án người thứ 3 trong cuộc hôn nhân của Lê Thu

Rời một cuộc hôn nhân cùng với cuộc gặp định mệnh với một người đàn ông - nhạc sĩ Trịnh Công Sơn, đã đưa cô từ Đà Lạt quay lại với Sài Gòn. Ngoài âm nhạc, người nhạc sĩ này đã thay đổi đời cô như thế nào ở góc độ đàn ông - đàn bà?

Ông Trịnh Công Sơn không phải là người thay đổi đời sống của tôi. Hoàn toàn không. Những điều mà ông Sơn cho tôi, là làm những điều khiến cho cuộc sống của tôi đẹp đẽ hơn, tử tế hơn từ những nốt nhạc của ông.

Tôi vốn là người sống rất an phận, thậm chí cam chịu, không đòi hỏi gì nhiều, không ganh đua với ai cả. Ông Sơn không phải dạy dỗ tôi nhiều mà chỉ làm cho tôi thấy rõ hơn về cuộc sống. Tôi học được ở ông, là sống phải có một tấm lòng, để tôi tự tại như một cây cỏ, không cần điều gì to tát như cỏ thụ, mà cỏ cây dù nắng có đốt, thì sau một trận mưa vẫn cứ mọc lại.

Tôi và ông Sơn chỉ đơn giản là “người tình âm nhạc”, giao cảm với nhau trong từng nốt nhạc. Nếu ai đó nghĩ rằng tôi và ông có vượt qua hàng rào anh em thầy trò để đến một mối quan hệ “đàn ông - đàn bà” thì tội nghiệp cho ông Sơn. Tôi nghĩ đến ông như nghĩ đến một người cha. Những nốt nhạc của ông đã nuôi sống tôi, và cả các con tôi nữa.

Sài Gòn đã đón cô trở lại bằng một tên tuổi Khánh Ly lẫy lừng. Hẳn cuộc sống cũng kéo theo rất nhiều thay đổi, kể cả chuyện tình cảm?

Trở lại Sài Gòn, tôi có một cuộc sống tạm đủ, không đến nỗi phải lo lắng nhiều, nhưng lại một mình tôi gánh vác mọi thứ. Tôi đến với một cuộc tình khác, nhưng rồi bom đạn gọi tên anh. Người yêu của tôi cũng tử trận.

Thời gian trôi, lại thêm một người khác đến, tưởng để bù đắp cho mình. Nhưng rồi tôi cũng thêm một lần nữa không may, khi cuộc hôn nhân ấy kết thúc sau 5 năm như cuộc hôn nhân đầu, người ấy cũng đi theo tiếng gọi của người đàn bà khác.

Và kết thúc ấy, cũng lại như vết xe cũ. Người ấy không yêu tôi như tôi vẫn tưởng. Tôi cũng không cho họ được đầy đủ và lúc đó tôi đã hoài nghi, đã không thể hiểu nổi đàn ông họ muốn cái gì ở người đàn bà, người vợ của họ. Tôi không hiểu được mình thiếu sót chỗ nào. Tôi chỉ biết, thôi, dừng lại đi, hiểu người khó lắm và mệt mỗi lắm.

Cô có nghĩ, đa số các cặp đôi để tồn tại được phải bước qua giai đoạn thứ 3 - giai đoạn vì nhau, sau hai giai đoạn là cần nhau và sống không thể thiếu nhau? Trong hai cuộc hôn nhân đó giờ nhìn

lại, tại sao cô và người ta đã không “vì nhau” được để đi đường dài?

Để một người đàn bà vì một người đàn ông và một người đàn ông vì một người đàn bà, có những thứ không thể lắp ghép theo công thức cuộc đời. Hoàn cảnh thường có những đưa đẩy để quyết định đến số phận của từng cuộc hôn nhân.

Một quãng đời tìm kiếm yêu thương, tôi là người đi ăn mày tình thương ở những người đàn ông của những chặng đời mình. Tôi sống chỉ mong mình được thương thôi. Chỉ có như thế thôi, từ nhỏ cho đến lớn, nên tôi trở thành một người chịu đựng, nhịn nhục. Và nếu được ai thương thì tôi hết lòng, đánh đổi tất cả mọi thứ cho người đó được nếu người đó thương tôi. Tôi thỏa hiệp bằng mọi giá chỉ để có được tình thương.

Thành thực xin lỗi nếu câu hỏi thẳng thắn này làm cô cảm thấy buồn lòng. Trên con đường đi tìm tình thương đó, có phải cô đã “thương” luôn chồng của một đồng nghiệp nổi tiếng cùng thời, là chồng của nữ danh ca Lệ Thu và làm cho tình cảnh của ba bên gặp không ít rắc rối một quãng thời gian?

Điều đó không có. Vì thực tế lúc nào tôi cũng có chồng và khi có chồng thì tôi không có lèm nhèm với những đàn ông khác. Tôi không có ý định cặp bồ, không léng phéng.

Dù có những giai đoạn tôi có những tình cảm đặc biệt với một người nào đó, thì mọi thứ cũng có giới hạn của nó. Còn nếu vượt qua giới hạn, thì người đó sẽ là chồng tôi, lấy và sống đàng hoàng.

Chồng của cô Lệ Thu là bạn học của ông chồng đầu tiên của tôi. Phụ nữ mà, chuyện ghen nhau là bình thường và hay làm to chuyện để thỏa cái sự ghen tuông. Thậm chí có những thứ thấy đi với nhau nhưng chẳng có gì với nhau.

Vấn đề này về sau tôi có nói chuyện với cô Lệ Thu trước mặt chồng tôi. Tôi không giấu giếm gì, tôi đặt thẳng vấn đề. Tôi muốn cô Lệ Thu nói rõ trước mặt chồng tôi và cô Thu cũng đã khẳng định mọi thứ là không có.

3 lần đò, nhục lắm!

Khi sang Mỹ, một người đàn bà, trên tay 3 đứa con ở một nơi xa, cô bắt đầu như thế nào ở đất khách quê người?

Tôi bắt đầu như mọi người bắt đầu. Chủ trương của người Mỹ rải người tị nạn khắp nơi, ở các trang trại hẻo lánh. Tôi làm công việc lau

chùi nhà vệ sinh ở trong một trường mẫu giáo, được ít tháng, RMCA tìm ra tôi và mời tôi đi hát lại. Trong lần trở lại sân khấu nơi đất khách quê người, tôi gặp lại người chồng cuối cùng của tôi, anh Nguyễn Hoàng Đoan.

Anh là người tôi gặp từ hồi còn ở Việt Nam, nhưng chỉ là bạn bè bình thường. Lần gặp lại, chúng tôi cũng chỉ như hai người đồng hương, đồng ngữ mà thôi.

Một thời gian sau, anh đề nghị với tôi: “Ở đây anh không có gia đình, em cũng không có gia đình. Em nghĩ sao nếu chúng mình kết hợp với nhau thành một gia đình?”. Thế thôi. Không hề tỏ tình, không hề có một lời yêu nào cả. Cho đến khi anh lìa xa cuộc đời, anh cũng chưa từng nói với tôi rằng anh yêu tôi.

Tình cảm của hai con người từng mất mát, từng đổ vỡ, được hiểu là một thứ tình cảm như thế nào: sự cần nhau, tình thương hay đã là tình yêu, ở thời điểm đó, thưa cô?

Yêu thì chưa. Mà thương cũng chưa. Chỉ biết rằng, trước khi anh có lời đề nghị định mệnh ấy, anh có nhờ tôi lên gấu quần, và nhờ tôi nấu cho anh một bữa ăn, để xem tôi là người đàn bà như thế nào.

Lúc tôi gặp anh Đoan lần đầu, anh hỏi tôi cần gì. Tôi nói tôi cần mấy bộ chén, mấy đôi đĩa ăn cơm. Anh là người đi mua, 6 cái chén, 6 đôi đĩa. Anh không bao giờ cựa kéo hay tán tỉnh tôi, và anh cho tôi cảm giác có thể tin cậy. Tôi lúc đó chưa dám nghĩ là anh có cho tôi tình thương hay không. Tôi chỉ nghĩ, đó là người mình có thể nương tựa.

Rồi hai mảnh đời cô đơn muốn có một mái ấm, muốn có những bữa cơm gia đình kết hợp, ở với nhau, sống với nhau thì dần thương nhau. Lúc đó, anh có công ăn việc làm, có thu nhập, trong khi tôi đang tay trắng, một nách ba con nhỏ, mà ở đất Mỹ thì còn ai biết, ai nhớ Khánh Ly nữa? Tôi hiểu, đó là người hy sinh cho mình, bởi anh thiếu gì người mà phải đi lấy một mẹ nạ dòng có 3 đứa con?

Bắt đầu từ những lo toan ám áp, giản dị, kể “ăn mày tình thương” đã gặp đúng “nhà hảo tâm”? Người ta nói, phụ nữ khao khát yêu thương quá thường hay đi từ sai lầm này đến sai lầm khác. Cô có sợ điều đó trong cuộc hôn nhân này?

Chẳng ai đi vỡ ngực khoe khoang mình có 3 ông chồng. Thêm một người đàn ông là thêm một nỗi nhọc, chứ không phải thêm một niềm hãnh diện. Tôi đã nghĩ như vậy. Với hai cuộc hôn nhân trước, chỉ vì lỗi của mình là mình sống chưa trọn vẹn nên người ta mới phụ mình thôi.

Cho đến khi gặp anh Đoàn, tôi tự nhủ mình, phải cắn răng mà chịu đựng, không thể để chuyện tan vỡ xảy ra nữa. Một đời người đi qua ba lần đồ như vậy là quá đáng lắm rồi, không ai khen đâu. Để tan vỡ xảy ra, các con, con anh con tôi con chúng ta sẽ nghĩ gì? Tôi rất sợ điều đó. Cho nên, tôi ép mình sống và làm những gì chồng tôi muốn. Tôi không làm gì trái ý anh cả.

Dẫu là, không có tình yêu lúc đầu, ở với nhau cũng nhiều khi căng thẳng lắm, cũng năm bảy lần tính dứt áo, vì anh phải chịu đựng một người như tôi, một người có thể dễ với tất cả mọi người nhưng lại rất khó tính với chồng. Tôi thường yêu cầu bản phận trong mối quan hệ vợ chồng, còn người dưng chẳng có gì để đòi hỏi bản phận. Và vợ chồng thì phải có những quy tắc ứng xử riêng. Nhưng anh lại là người ít quan tâm, lại hay sống bằng những thói quen rất đàn ông từ xưa của anh.

Thói quen vô cùng quan trọng với đàn ông. Chắc cô hiểu rất rõ rằng, một người phụ nữ muốn giữ được người đàn ông của mình thì hãy quên bớt cảm xúc cá nhân của mình mà hãy tạo cho anh ta nhiều thói quen trong cuộc sống chung?

Chắc chắn là vậy. Chúng tôi đã sống với nhau bằng thói quen. Có những điều lúc đầu khó có thể quen nhưng lâu dài, thành thói quen bởi sự tôn trọng. Anh Đoàn chẳng bao giờ săn sóc tôi đâu. Cũng chưa bao giờ hỏi: “Em cần ăn gì để anh mua?”.

Ngay khi tôi sinh con cũng thế. 4 đứa, tôi đều đến nhà thương sinh một mình. Tôi có những ngày tháng rất tủi thân, những ngày tháng khóc một mình mà anh Đoàn không biết đâu. Nhưng tôi luôn luôn nghĩ rằng, đừng thay đổi những gì không thể.

Và thế là thành thói quen. Kể cả những thói quen như sáng tôi mở mắt dậy là anh đi mất tiêu rồi. Nhiều khi anh chỉ đi ăn một tô phở mà đi từ sáng đến chiều. Tôi hiểu anh còn bận bịu, và tôi trân trọng điều đó. Anh đi, tôi ở nhà, ở nhà riết cũng thành thói quen, không cảm thấy mình bị gò bó hay bị bỏ rơi.

Tôi cứ ở nhà đến chiều chờ chồng về. Khi anh mở cửa vào cũng chẳng hỏi: “Em ở nhà có khỏe không? Em ăn trưa thế nào?” Anh là một người rất lạnh lùng. Những quan tâm nhỏ nhặt mà phụ nữ cần thì anh không đáp ứng. Kể cả tôi có đau ốm cũng tự đi lấy thuốc uống.

Nhưng anh là người tốt. Dù không có những lời hỏi thăm ân cần, những giao đãi lãng mạn, thế mà tôi chịu đựng được. Trong suốt cuộc hôn nhân đó, trong đầu tôi chỉ có hình ảnh anh, chỉ có nghĩ về anh thôi.

Dù người đàn ông đó không quan tâm đến cô ở những điều nhỏ nhặt, hay lãng mạn nịnh tai nịnh mắt phụ nữ, nhưng thực sự, qua từng sản phẩm âm nhạc của cô, ông là người đứng sau, đã góp phần không nhỏ làm cho tên tuổi của cô bay xa hơn?

Đúng vậy. Những băng đĩa của tôi, anh là người đi tìm nhạc sĩ, đi thu âm, nghe hòa âm, chụp hình và phát hành. Anh không để ý đến tiểu tiết của cuộc sống nhưng lại quan tâm đến những điều lớn lao hơn - sự nghiệp của vợ. Khi tôi hát, anh lo cho tôi tất cả để tôi chỉ có cất tiếng hát mà thôi. Anh lo cho tôi từ cái áo, đến đôi giày, đến mái tóc, đến chế độ ăn uống... Tôi chưa từng dám nói ra điều này, nhưng tôi được như ngày hôm nay, là nhờ có anh.

Anh cho tôi một đời sống bình an. Anh muốn tôi ngồi yên đấy, trong căn nhà ấy, không đi tán gẫu ta bà tứ xứ, cờ bạc nhẩy nhót gì. Thế, đời một người đàn bà cần gì hơn ngoài sự bình yên mà mình cảm nhận được nó đến từ trong chính trái tim mình? Khi anh còn sống, tôi cũng không muốn nói rằng anh đã làm cho tôi được những điều mà không phải ai cũng làm được.

Hỏi tôi lấy anh, gia đình tôi cũng chẳng ai ủng hộ cả. Kể cả ông Trịnh Công Sơn, ông cũng không ủng hộ. Ông Sơn viết thư cho tôi còn bảo: “Bộ Mai hết người để lấy rồi hay sao mà lấy Nguyễn Hoàng Đoan?” Và khi gặp nhau bên Canada, anh Đoan có nhắc lại với ông Trịnh Công Sơn, ông Sơn chỉ cười: “Đến bây giờ tôi mới hiểu có những điều chỉ có Đoan mới làm được cho Mai thôi. Trước đây, tôi không muốn nhìn thấy nó khổ, vì nó khổ nhiều lắm rồi. Nhưng giờ thì tôi yên tâm”.

Anh Đoan giữ cho tôi hát được đến tuổi này, cũng là viên mãn lắm rồi. Giữ cho tôi để trong mắt mọi người, tôi là người xứng đáng được tôn trọng. Có nhiều người nói tôi lớn tuổi rồi, còn hơi sức nào nữa, thều thào. Rồi ở bên này cũng có nhiều người nói ai mà đại đimời một bà già 70 tuổi thều thào như vậy về hát? Những lời người ta nói, tôi phải nghe, nhưng mà tôi không buồn. Mà tôi cảm ơn họ. Nhưng thều thào hay không thì hãy để người nghe cảm nhận. Hãy tin rằng, khi mà thều thào, chắc tôi không đủ can đảm để lên sân khấu nữa đâu!

Đến bây giờ, cô vẫn sống bằng những thói quen cũ với chồng dù ông đã ra đi? Và giờ đây, cô thế nào khi đối diện với một “thói quen” mới, là đời một người mà người đó không bao giờ về nữa?

Anh đi rồi để cho tôi cái gánh nặng là không còn ai để chia sẻ những điều có thể chỉ chia sẻ với một người. Nhưng sự mất mát không phải là vết thương, mà là sự đi trước của một người và để chờ đón một người,

trên cái hành trình định mệnh mà rồi cuộc đời nào cũng phải đi đến đó.

Tôi vẫn sống với những thói quen, vẫn sống như khi anh có ở nhà. Tôi vẫn vuốt ve bình tro cốt và vẫn nói chuyện với anh, anh vẫn ở với tôi mà. Anh có xa tôi đâu. Và cuộc hạnh ngộ ở đâu đó, gần hay xa, do số phận quyết định. Vì, có những cuộc tình, cái chết cũng không thể chia lìa được!

Cảm ơn cô về cuộc trò chuyện!

CA SĨ LỆ THU

Một đời dang dở và những nỗi đau chưa kể

Bài hát đưa danh ca Lệ Thu theo nghiệp diễn có tựa đề “Dang dở” để rồi như một sự báo hiệu cho con đường hạnh phúc không trọn vẹn khi trải qua 3 cuộc hôn nhân và một mối tình đẹp, cuối cùng câu trả lời vẫn là không cùng nhau đi trọn một con đường.

Thế nên cuộc đời đã bù lại cho cô một sự nghiệp không phải ai cũng có được, để rồi 50 năm qua, giọng ca Lệ Thu khi cất lên vẫn luôn gọi được những niềm đồng cảm lớn. Lệ Thu như người kể chuyện tình, hầu hết là những cuộc tình không trọn vẹn, kể đắm say qua nhiều thế hệ. Và kể như độc thoại với chính mình.

Lệ Thu cho rằng cô là người biết làm chủ cảm xúc và diễn tả nó một cách tinh tế trong những ca khúc chứ không phải bị chi phối bởi những đổ vỡ đớn đau của cuộc đời. Có thể cô đúng khi tiếng hát Lệ Thu có trước những mất mát riêng tư của chính cô. Và những nỗi buồn bàng bạc ấy đã theo cô từ khi cô cất tiếng hát đầu đời đến hôm nay.

Nhưng người nghe cũng có cái lý của họ khi họ tìm thấy trong giọng hát Lệ Thu, có điều gì đó như ẩn ức, như còn muốn nói một bí mật nào đó dù người hát đã đẩy nỗi đau đến tột cùng trong từng nốt nhạc: Lòng cuồng điên vì nhớ ôi đâu người đâu ân tình cũ? Chờ hoài nhau trong mơ, nhưng có bao giờ thấy nhau lần nữa...

Sẽ không công bằng nếu đòi hỏi một nữ nghệ sĩ ở độ tuổi thất thập phải hát mãnh lực như Lệ Thu của 50 năm về trước. Tuy nhiên, giọng hát Lệ Thu của hôm nay vẫn là Lệ Thu của những tháng năm xưa, có chăng là những trải nghiệm xót xa của cả một đời nghệ sĩ đã ngấm vào, cho giọng hát đời hơn.

Anh hàng xóm đặc biệt và con đường ca hát

Vẫn có nhiều giai thoại kể lại rằng Lệ Thu là một người nổi tiếng nhút nhát và khờ khạo. Nếu quay ngược thời gian, một cô gái nhút nhát, khờ khạo, lại sinh ra trong một gia đình phong kiến mà lại thành ca sĩ, cũng thật khó hiểu, cô nhỉ?

Tôi cho rằng đó là cái nghiệp. Gia đình tôi, từ ông cậu đến ông anh, chú, bác đều hát hay và tôi hát chẳng là gì so với họ nhưng chắc họ không có cái nghiệp như tôi. Tôi được theo học đàn piano từ nhỏ, trong máu tôi âm nhạc đã ngấm vào.

Năm 1953, mẹ đưa tôi từ Hải Phòng vào Sài Gòn sinh sống. Ở gần nhà tôi có một ông thầy dạy ghi-ta, tôi có theo học và có hát, hàng xóm cứ xúm lại và khuyến khích tôi đi thi hát. Tôi chối đây đẩy: “Thôi thôi, hát tài tử thì được chứ đi thi thì không”. Tôi hỏi thêm mới biết đi thi còn phải nhìn vào một tấm gương để hát, tôi lại càng thấy mình không nên đi thi nữa vì rất sợ.

Cho đến khi có sinh nhật một người bạn, năm 1960, cả lũ kéo nhau lên phòng trà Bồng Lai, đang ăn uống vui vẻ thì có một đứa bạn bảo: “Ê, Oanh, mày hát cho tụi tao nghe một bài”. Lúc đó tôi chưa chuẩn bị bài gì, lại chưa bao giờ đứng trên sân khấu nên tôi từ chối.

Nhưng bạn bè đẩy quá, tôi lên hát bài Tà áo xanh của nhạc sĩ Đoàn Chuẩn (có tên gọi khác là bài Dang dở). Đến giờ tôi cũng không hiểu tại sao tôi có thể hát bài hát đó để mở đầu cho sự nghiệp ca hát của mình.

Ông chủ phòng trà Bồng Lai đến khen: “Em hát được lắm, em có muốn đi hát không?”. Tôi trả lời: “Dạ thưa không!”. Ông nói: “Em hát hay quá, tại sao không đi trình diễn cho mọi người nghe?” “Dạ không, mẹ cháu không muốn cho cháu đi hát”. Ông ấy thuyết phục: “Em đi hát em vẫn có thể đi học được. Em không phải thức khuya, vì em đến đây hát lúc 9 giờ, 10 giờ em đã về rồi. Một tiếng đó, em có thể nói mẹ em đến nhà bạn học bài”.

Rồi ông đưa ra một số tiền, tôi thực sự choáng. Một cô bé đi uống ly đậu đỗ, một đồng còn phải xé đôi ra, thì có được một số tiền thế này quả là ngoài sức tưởng tượng. Tôi không nhớ là bao nhiêu nữa nhưng đối với nữ sinh lúc đó là cả một vấn đề. Nghĩ tới nghĩ lui, bạn bè ở đó cũng khuyến khích: “Đi đi Oanh, chắc mẹ không biết đâu”.

Như cô nói, thì con đường ca hát của cô được trải thảm đỏ ngay từ đầu. Nhưng thực tế hồi đó để một tên tuổi nổi lên đâu phải dễ, nhất là đang có những cái bóng quá lớn Thái Thanh, Mộc Lan, Hà Thanh, Bạch Yến, Thanh Thúy...?

Đúng là thập niên đó, các bậc đàn chị đình đám lắm. Nhưng hầu hết các chị hát giọng mũi, còn tôi hát giọng alto thật, đầy, rõ nên xuất hiện như một nhân tố lạ. Tôi thành một cô bé đi hia vạ dậm, nhưng cuộc sống vẫn không có nhiều sự thay đổi.

Tôi nhớ những ngày đầu khi trốn mẹ đi hát ở Bồng Lai, vừa hát vừa sợ. Dĩ nhiên, khi mẹ tôi biết được lại là do một anh hàng xóm. Anh vốn rất mê tôi nhưng không được đáp lại tình cảm, thế nên anh ta tố cáo với mẹ.

Mẹ tôi nổi giận dùm dùm nhưng vẫn cố nhẹ nhàng, gọi tôi đến: “Oanh, tại sao con lại làm như thế? Dòng họ nhà mình có ai làm thế đâu. Con không biết xướng ca là vô loài?” Tôi chỉ biết im lặng.

Và mẹ tôi cấm cửa, không cho tôi ra khỏi nhà vào ban đêm. Bốn ngày sau, ông chủ phòng trà Bồng Lai tìm đến thuyết phục mẹ tôi: “Bác ạ, nghề ca hát không phải xướng ca vô loài như hồi xưa. Bác không tin bác cứ đi với em đây lên phòng trà của con. Nếu bác thấy không được, thì cháu thôi không làm phiền bác nữa. Không ai đụng được đến em đâu. Em đứng trên bục em hát hay người ta vỗ tay, hát xong em về”.

Mẹ tôi nghe thấy hay hay thì cũng đi cho biết. Đến nghe, thấy con gái mình hát ca khúc Sayonara được vỗ tay nhiều quá và chẳng có “vô loài” gì cả, thế cụ cũng đã dần đổi ý. Rồi cụ hỏi: “Thế đi hát thế là... hát chơi à?”. Ông chủ bảo có lương, rồi đưa ra mức lương, cụ ngạc nhiên đến muốn té ngựa.

Nhân cô nói về mẹ, xin được hỏi, khi rời miền Bắc vào Sài Gòn, tại sao lại chỉ là hai mẹ con?

Đó là một câu chuyện dài. Cha tôi trước Cách mạng Tháng Tám làm một chức quan nhỏ ở Hải Phòng. Mẹ tôi là vợ lẽ, sống dưới quyền của bà vợ cả, phải chịu đựng đủ điều. Bà bắt mẹ tôi làm đủ thứ việc. Một sân thóc rộng mênh mông, giữa trưa nắng như đổ lửa, mẹ phải phơi, trở thóc, rồi thu dọn, quét sân từ trưa cho đến khi trời xế bóng. Rồi đủ thứ việc, chẳng bao giờ được nghỉ tay.

Mẹ sinh tám người con, cứ đến 3 tuổi là mất, chỉ duy nhất có tôi là sống. Năm 1953, khi mẹ tôi vào đây, bố tôi nói không đi vì ông tiếc của cải.

Năm 1954, một ngày nọ tôi đi học về, mẹ gọi tôi vào và chỉ nói một câu ngắn gọn: “Thầy con mất rồi!”. Ông bị xử tử trong đợt cải cách ruộng đất. Từ đó mẹ sống lặng lẽ, không đi bước nữa. Và cũng từ đó tôi không hay tin tức gì ngoài đó nữa.

Hai mẹ con tôi sống ở chợ Vườn Chuối, đường Phan Đình Phùng cũ.

Cuộc sống những ngày đó của mẹ con cô ở vùng đất mới như thế nào, thưa cô?

Cũng không đến nỗi nào, tuy không khá giả nhưng cũng không cực. Dĩ nhiên tôi lại nhớ nhiều chuyện vui lắm. Tôi nhớ lúc 14 tuổi, đã có ngực, mà tôi hồn nhiên đi tắm mưa không mặc áo, cũng không mặc áo ngực.

Hàng xóm hàng phố đổ ra xem. Tôi không biết họ xem cái gì. Mãi sau tôi mới biết họ xem... mình, không biết là mình đang “triển lãm” cho họ xem. “Lộ hàng” mà mình đâu ý thức được.

Từ vụ đó nên anh hàng xóm mới mê cô đấy hả?

Tôi cũng không biết, nhưng hồi đó tôi xinh lắm. Anh hàng xóm nhà giàu, và có kiêu thương tôi khá đặc biệt. Mỗi lần anh ăn xong, có tráng miệng lúc trái na, lúc trái cam, lúc trái lê, anh không ăn, cứ để dành cho tôi, nhưng không dám đưa tận tay. Mỗi lần thấy tôi đi qua, anh quẳng cho tôi và tôi cũng hồn nhiên nhận.

Anh ấy và tôi học khác trường, 4 năm trời anh cứ đạp xe đạp đứng ngắm tôi trong những giờ ra chơi. Mặc dù chúng tôi chưa một lần nắm tay, chưa một lần đi cùng, cũng chưa bao giờ nói thương tôi mà đến bây giờ khi gặp lại, anh nói vẫn còn nhớ tôi. Nghe nói, cuộc sống riêng tư của anh ấy cũng không hạnh phúc lắm.

Khờ khạo nên mất chồng

Từ một cô bé hồn nhiên tắm mưa để rồi thành ca sĩ nổi tiếng, cuộc đời của cô hẳn thay đổi nhiều lắm?

Mẹ tôi sợ có con gái trong nhà như một trái bom nổ chậm, lại theo ca hát nên mẹ sợ ế, và đặc biệt là sợ sa ngã. Tôi đi hát, có gặp một anh chàng không quân thích tôi, gia đình họ đến đặt vấn đề hỏi cưới, thế là mẹ “tổng” tôi đi ngay.

Tôi lấy chồng khi chưa một lần nắm tay người khác giới, chưa bao giờ biết hôn, nên đời sống chăn gối tôi cứ như một... khúc gỗ. Người chồng thất vọng nãy về sự ngây thơ, thậm chí... đàn độn như thế. Chỉ được 2 tháng, anh ấy không thể chịu đựng được nên anh quyết định bỏ.

Gia đình bên chồng lại là người Huế, anh lại là con cưng. Tôi thì không biết nấu ăn, không biết làm dâu, nên chắc chắn họ sẽ không hài lòng. Cuộc hôn nhân này không có con cái gì.

Tôi bị chồng bỏ mà vui, hí hửng về với mẹ. Mẹ tôi cũng không buồn vì mỗi lần lên thăm con cũng cảm nhận được cái cảnh cơm nguội canh nhạt ấy. Lại lòng là bị chồng bỏ mà tôi không thấy đau khổ. Có lẽ vì tôi không yêu. Bởi nếu có một tình yêu đúng nghĩa thì bằng mọi cách tôi sẽ giữ lấy hạnh phúc của mình.

Không có tình yêu, dù bị “đuối cổ” nhưng tôi hờn hờ lắm. Sau này khi tôi hiểu ra, tôi biết cách xử sự và hiểu đời một chút, gặp lại, tôi xem anh ấy là bạn bè.

Chia tay chừng 5-7 năm, tôi gặp lại anh ấy một cách tình cờ khi tên tuổi tôi cũng đã nổi lắm rồi. Anh ấy cũng là một người hát rất hay, và cũng có đi hát như một đam mê.

Cuộc hôn nhân đầu tiên không thành như cô nói, là chưa có kinh nghiệm với đàn ông, chưa biết thế nào là yêu. Vậy với cuộc hôn nhân thứ hai thì sao?

Năm 1963 tôi đi bước nữa. Tôi gặp một người từ bên Pháp về đây chơi. Anh ấy ở Pháp từ nhỏ, đã có vợ có con bên đó nhưng về đây thấy tôi thì mê, và bỏ luôn vợ bên đó.

Mãi sau này tôi mới biết chuyện này chứ trước đó, nếu tôi biết anh ấy có vợ con rồi thì chẳng bao giờ tôi đến với anh ấy.

Sau một năm tìm hiểu chúng tôi tổ chức đám cưới. Gọi là rung cảm thực sự thì cũng chưa chắc, nhưng tôi nghĩ phải nên có một gia đình để yên thân yên phận, chẳng lẽ mình cứ đi hát hoài như thế sao?

Rồi hỏi, rồi cười, rồi dang dờ. Có thể người nghệ sĩ được ông trời ban cho thanh sắc, thì hạnh phúc gia đình phải bị trời lấy đi chăng?

Giữ hạnh phúc là do người và mất hạnh phúc cũng là do người đấy chứ, có phải do trời đâu cô!

Tôi từng tính bỏ hát để yên phận cơ mà. Anh ấy không phải là một người đàn ông của gia đình, đúng hơn không phải là người chung thủy. Anh đi chơi rất nhiều mà tôi thì không chịu nổi điều đó và cuối cùng tôi phải bỏ cảnh sống đó dù không cãi vã to tiếng.

7 năm một cuộc hôn nhân như thế, chúng tôi có hai đứa con gái.

Sống với một người chồng lãng nhãng khổ lắm. Sự hào hoa có sẵn, lãng nhãng có thừa, lại ảnh hưởng lối sống Tây hóa nữa, thì thật khủng khiếp đến mức nào. Tôi cứ cắn răng chịu một mình.

Có thể nếu tôi đủ bản lĩnh tôi đã giữ được chồng vì tôi có tiền, có danh, nhưng tôi không biết cách và cũng không muốn giữ. Tôi cũng không làm gì để chồng ghen. Cuộc chia tay không nặng nề nhưng cuộc sống với anh ấy thì nặng nề lắm. Nếu tôi kể ra thì sẽ đụng chạm đến một số người, nên tôi cũng tính sống để bụng chết mang theo mà thôi.

Thì cô cứ chia sẻ, ít nhất là cho mình nghe lòng...

Anh ấy dân Tây về, nháy đẹp, đẹp trai, con nhà giàu, thì nhiều phụ nữ mê cũng bình thường. Tuy nhiên, thấy họ mê, anh ấy cũng... mê lại.

Ca sĩ L. một ca sĩ cùng thời với tôi và rất nổi tiếng, của chồng tôi. Trong đời tôi ít biết ghen, thế nhưng tôi đã không thể chịu đựng được những gì diễn ra trước mắt, không đơn giản chỉ là những chuyện nam nữ thích nhau bình thường.

Tôi gần như phát điên giữa đêm. Đang đêm tôi phải tung mền xé quần xé áo chạy ra ngoài đường. Hai người giúp việc phải chạy theo trùm mền đưa về nhà. Đó là một cuộc hôn nhân bi thảm.

Ngỡ đã ngọt ngào, vẫn là cay đắng

Sau những cay đắng, hạnh phúc đã mỉm cười với cô khi nên duyên với một nhà báo. Nhưng rồi, cô đã bỏ hạnh phúc này để đi Mỹ, phải không?

Không phải thế. Năm 1969, chúng tôi gặp nhau nhưng đến năm 1974 mới chính thức tổ chức đám cưới tại nhà thờ. Cuộc hôn nhân kéo dài 10 năm, chúng tôi có với nhau một đứa con gái, anh ấy cũng rất yêu thương, lo lắng cho tôi.

Hạnh phúc được thử thách qua những tháng ngày gian khổ, thế nên tôi hoàn toàn yên tâm đó là những gì ngọt ngào có được sau những cay

đáng riêng tư. Chúng tôi mất nhau cũng vì lỗi của đàn ông.

Và khốn khổ cho tôi, tôi đi Mỹ thì ngay lập tức đã có một người phụ nữ khác vào nhà tôi sống với chồng tôi. Và lần nữa, tôi vẫn là người khờ khạo.

Nhưng xin lỗi cô, đổ vỡ trong hôn nhân cũng là một lẽ bình thường trong cuộc sống. Nhưng với cô, đổ vỡ nhiều mà vẫn khờ khạo liệu có... bình thường không?

Ở ngoài người ta đồn tôi là người đoan chính không ai đụng đến được tôi nhưng không phải vậy. Thật ra tôi là kẻ khờ khạo, không dám lẳng nhăng, không phải vì tôi nổi tiếng nên sợ lẳng nhăng thì người ta bêu riếu mình đâu.

Tôi không hề lãnh cảm, mà là khờ. Đến giờ, tôi chưa giải thích được sự khờ khạo đó.

Tôi cũng có một cuộc tình rất thắm thiết. Năm 1988 tôi gặp người đó, tôi mới biết rung động thật sự là gì, tình yêu đúng nghĩa là gì, nhưng tôi vẫn khờ khạo không giữ được tình yêu của mình.

Và từ đó tôi cũng chẳng yêu ai được nữa. Tính tôi vốn nhát và không bao giờ đi tán tỉnh hay giành giật đàn ông dù tôi có thích họ hoặc ước gì họ là người yêu của mình.

Cay đắng thế, sau này cô gặp lại những người đàn ông này, có thành bạn bè như người chồng đầu tiên? Họ bây giờ ra sao?

Cả ba người đàn ông đó giờ còn sống, kể cả anh hàng xóm si tình năm ấy, có người ở Mỹ, có người còn ở Việt Nam. Chúng tôi vẫn là bạn và vẫn thăm nhau nếu có dịp.

Riêng người chồng thứ hai thì ở Việt Nam, về Việt Nam, thỉnh thoảng tôi có ghé thăm anh ấy. Và tôi đã hóa giải hết mọi chuyện trong quá khứ rồi. Những người làm tôi đau, thậm chí kẻ thù, tôi đều hóa giải để làm bạn.

Cái tính của tôi vốn vậy, vì có nuốt hận thù chỉ làm khổ mình thôi. Những người nào đi qua đời mình hay những gì mình trải qua đều là duyên, đều là ngộ. Những gì mình khổ, hay nó vướng bận vào đời mình và cuộc sống của mình, đều là nợ nhau cả và mình phải trả. Trả hết thì thôi.

Cảm ơn cô về cuộc trò chuyện!

CA SĨ THANH TUYỀN

Vượt biển tìm cha cho con và kết thúc có hậu sau khi bị phụ bạc

Thanh Tuyền luôn thế, luôn hát để tìm niềm giao cảm với những ưu tư chớ nặng. Cô hát như thể ngày mai không còn hát được nữa. Người phụ nữ có một cuộc đời điển hình cho hai chữ “định mệnh” đã chia sẻ những câu chuyện tưởng khó tin nhưng có thật của chính mình.

Thanh Tuyền ví cô như rượu. Một thứ rượu của chính mình. Lúc buồn nhất thì tự mình uống nó để mà say, nhưng càng uống lại càng tỉnh để nhận rõ mồn một những uẩn khúc của cuộc đời mình.

Ca sĩ hát nhạc buồn, ai cũng phải mang những nỗi niềm riêng không phải là điều khó hiểu nhưng ở một mặt nào đó, âm nhạc giống như thuốc độc. Những lúc buồn đau nhất, người nghệ sĩ tự giết mình để

mang lại yêu thương cho những người nghe nó. Thanh Tuyền là thế.

Cả một cuộc đời ca hát trải qua nhiều thế hệ người nghe, đã không ít lần cô hát bằng cảm giác đó. Còn hôm nay đây, khi bình tĩnh nhìn lại những được mất, Thanh Tuyền hát như tự hóa giải cho mình.

Tôi chỉ thương những người thương mình

Đã về Việt Nam nhiều lần sau 40 năm viễn xứ, lần trở về đầu tiên cách đây 20 năm mà không phải về để hát, lúc đó hình như gia đình cô có chuyện rất buồn thì phải?

Đó là lần về thọ tang mẹ, vào tháng 2-1995. Ngày đi còn mẹ, ngày về thì không. Visa xin vội vàng trong 24 giờ, về đến Việt Nam cũng không được gặp mẹ lần cuối.

Người ta bôn ba hải ngoại mong một lần về là một niềm vui, còn tôi thì về bằng một niềm cay đắng, sau bao nhiêu năm đắng cay nơi đất khách quê người...

Đắng cay ư? Ngỡ là khi sang Mỹ, cuộc đời của cô vốn rất phẳng lặng: mở một tiệm tạp hóa, thỉnh thoảng cô vẫn đi hát rồi nuôi các con khôn lớn...

Tôi vốn ít chia sẻ. Khi qua Mỹ, tôi tính quên hết tất cả những danh tiếng mình đã có và không bao giờ đi hát nữa để lo cơm áo từ hai bàn tay theo đúng nghĩa đen. Khi đi, tôi đâu phải là đi tìm cái gọi là thiên đường. Điều đơn giản tôi chỉ đi tìm cha của mấy đứa nhỏ, vì con phải cần cha.

Khi Sài Gòn thay đổi, đứa con đầu của tôi mới 6 tuổi, đứa con thứ hai 3 tuổi và đứa con thứ ba mới 1 tháng tuổi. Cha nó đã bỏ đi từ khi đó để lại tôi với ba đứa con thơ như vậy, suốt 3 năm không một lời han hỏi, không một tin tức rằng còn sống hay không.

Cuộc sống ở Việt Nam lúc đó khó khăn âu cũng là tình trạng chung, nhưng một phụ nữ từ nhỏ đến lớn sống chỉ biết săn khấu, nay vừa phải làm cha vừa phải làm mẹ trong tình cảnh đó thì không biết phải diễn tả cái nỗi khổ đó như thế nào.

Khi sang Mỹ, cô đã tìm được người đó? Câu chuyện được viết tiếp là hạnh phúc hay khổ đau? Sự chờ đợi được đáp trả bằng tình yêu hay những phũ phàng?

Thực ra đây là những chuyện mà tôi muốn quên. Tôi đã từng tìm đến rượu để quên từ khi tôi còn ở Việt Nam. Sang đến nơi, nhờ Hồng Thập Tự, tôi đã tìm được cha của mấy đứa nhỏ. Xưa nay chồng thì phải tìm vợ con mình, còn tôi thì vượt biên chỉ để đi tìm cha cho mấy đứa con.

Ngày gặp lại cũng là ngày kết thúc. Tôi không muốn sống với một người từ bỏ vợ con mà đi bằng mọi giá như vậy. Tôi chỉ thương người nào thương tôi chứ không bao giờ thương những người bỏ tôi. Nhất là bỏ luôn cả các con tôi nữa.

Tôi cũng không biết gọi sự kết thúc đó là khổ đau hay không khổ đau nhưng hạnh phúc thì đương nhiên là không. Và tình yêu cũng chẳng còn, sự phũ phàng thì không phải vì còn gì nữa mà phũ phàng nhau?

Và cô bắt đầu cuộc sống của cô, bằng đôi tay chứ không phải là giọng hát, ở một nơi vừa xa, vừa lạ?

Tôi làm công nhân cho một nhà máy in bản đồ ở Mỹ. Công việc chính là người ta vẽ các bản đồ còn tôi đứng chạy máy. Từ xưa đến nay tôi biết gì về những việc đó, chỉ biết hát và hát, nhưng rồi lại phải làm việc của một lao công. Không ít ngày vừa làm vừa khóc, nhưng phải làm. Đơn giản nhưng nặng nề, là sự tồn tại của tôi và các con tôi. Tôi làm tất cả vì tương lai của con.

Nhưng năm 1982, cô đã đi hát trở lại. Xem lại trong cuốn băng cũ, cô vừa hát vừa khóc: “Cuộc đời là hư vô, bốn ba chi xứ người khi mình còn đôi tay”...

Có lẽ ông trời sinh tôi ra là để hát nên tôi cũng chỉ làm công nhân trong hai năm. Hai năm ấy, khi tiếng hát nhường chỗ cho đôi tay tôi mới hiểu hơn: có đôi tay thì ở đâu cũng làm việc được, ở đâu cũng sống được. Chẳng nơi đâu là thiên đường nếu bạn không làm việc. Và chẳng có nơi nào thiêng liêng bằng đất mẹ.

Tôi sống nhiều về nội tâm, sự sống cuối cùng suy cho cùng cũng từ hai bàn tay nên tôi hiểu rõ hơn về cuộc đời sau những ngày tháng làm lụng. Ngẫm lại, tôi cảm ơn ông trời đã cho tôi giọng hát.

Tôi sinh ra trong một gia đình 15 người con mà tôi là chị cả, chính giọng hát đã giúp tôi lo lắng hết cho đứa em này đến đứa em khác. Giọng hát giúp tôi có danh tiếng, có tất cả những gì ý nghĩa của một quãng đời. Và ở đất Mỹ, giọng hát lại một lần nữa giúp tôi sống được cân bằng, biết cho và nhận, hy sinh và thứ tha. Tôi cũng không biết nếu cứ làm việc bằng đôi tay cho đến giờ, thì chẳng biết cuộc đời mình ra sao nữa.

Ồ! Trước đây, với gia đình, cô nặng gánh đến mức như thế ư?

Tôi sinh ra và lớn lên ở Đà Lạt, gia đình tôi đông con và nghèo. Hồi nhỏ, mẹ tôi vẫn nói là con gái học cho biết cái chữ là đủ, rồi bỏ học mà đi buôn nhưng tôi quyết không nghe. Tôi nhận ra rằng để thoát nghèo là phải học đến nơi đến chốn. 14 tuổi, tôi lên Sài Gòn để thực hiện giấc

mơ học hành chứ đâu nghĩ mình lên để ca hát rồi trôi một đời theo giọng hát của mình đâu.

Nói đến đây tôi nhớ thêm, ba tôi cực kỳ ghét tôi theo ca hát. Mấy lần trốn ba đi hát, về bị đánh lên đánh xuống. Ba nói, cái nghề bạc như vôi, hôm nay làm vua, mai thất thủ ngoài đường chán không tả nổi. Nhưng điều ông không chấp nhận là các nghệ sĩ, tình duyên lận đận, nay lấy người này mai lấy người khác.

Sau này khi tôi đi hát lo toan cho gia đình, có lần tôi hỏi ba: “Sao ba thành kiến với ca hát đến vậy? Ba thấy con đi hát đã mấy năm như thế, con có hồng không?” thì ba mới nói rằng: “Con là đứa con gái làm ba thay đổi nhiều suy nghĩ”.

Tôi bắt đầu được biết đến từ năm 1964 và có tất cả mọi thứ cũng từ đó. Tôi không nghĩ gia đình là nặng gánh bởi vì hồi đi hát tôi kiếm rất nhiều tiền và đã lo lắng cho mọi người một cách hết trách nhiệm, chẳng có gì làm tôi suy nghĩ nó nặng hay không nặng. Chỉ tiếc rằng tôi chỉ học đến khi thi tú tài, rồi theo nghiệp cầm ca. Chắc là trời sắp đặt vậy rồi.

Sự lạc nhau định mệnh

Trở lại với chuyện cũ. Quãng thời gian từ 1975-1978, một mình cô và ba con nhỏ không có người đàn ông bên cạnh, cô đã vượt qua mọi thứ như thế nào, thưa cô?

Tôi đi hát ở đoàn Kim Cương, cuộc sống cũng không lấy gì làm dư giả nhưng tình trạng chung là vậy. Đêm về, ba đứa con nhỏ, người mẹ 25 tuổi tự nuốt nước mắt vào trong khi thấy căn nhà của mình tự nhiên nó rộng một cách đáng sợ.

Sự đợi chờ ngày càng vô vọng và sự cô đơn cứ lấp đầy. Nhiều lúc, tôi tìm quên trong men rượu nhưng càng uống lại càng cảm thấy đắng.

Nổi tiếng và lại sống thiên về tình cảm, không lẽ cô không mở lòng với một người đàn ông nào khác ư khi họ đến với cô?

Tìm kiếm thì không. Tuy nhiên những lúc ấy, định mệnh đã sắp xếp cho tôi gặp được một người...

Thực hư thế nào thưa cô?

Tôi và anh biết nhau qua một người bạn. Hồi đó, anh có nhiều xe đạp và thường mang xe qua nhà tôi gửi. Rồi một lần đi nhậu, anh chở tôi về. Vào thăm nhà, anh nhìn thấy tôi và ba đứa con nheo nhóc, anh đã động lòng thương và chúng tôi gần gũi nhau hơn như những người bạn. Anh hơn tôi gần 20 tuổi, đã có gia đình, con cái cũng lớn. Thế nên, những khi còn ở Việt Nam, chúng tôi là bạn bè của nhau, không có gì đi

quá giới hạn.

Chú ấy có thích nghe cô hát không?

Lần quen nhau tôi có hỏi thì anh nói, trước đây không nghe tôi hát bao giờ, chỉ thích nghe Thái Thanh thôi.

Tóm lại là chú đến với cô không phải vì giọng hát của cô?

Có chứ! Một lần, tôi thấy trong túi xe anh có băng Thuyền xa bến đỗ của tôi. Tôi hỏi: “Anh không thích nghe em hát sao lại có cái băng của em?”. Anh thú thật: “Trước đây anh đọc báo, có tin viết em uống thuốc tự tử, anh mới chạy ra đường Nguyễn Huệ mua cái băng về xem mặt mũi em ra sao, hát hò thế nào mà đang nổi tiếng như vậy lại dại dột tìm đến cái chết”.

Và rồi anh nghe, anh nói cái giọng hát càng nghe càng ghiền và anh thích tôi từ khi chưa gặp. Giờ thấy đúng là duyên số do trời sắp đặt, không thể chạy trốn đi đâu được.

Cô đã từng tự tử ư? Vì sao vậy?

Thôi, chuyện quá khứ rồi. Chút bốc đồng nghệ sĩ và sự dại dột của bản thân. Sau này nhìn lại tôi thấy sự hủy hoại mình là điều không chấp nhận được. Đã có những lúc tôi căng thẳng đến độ không muốn sống nữa, thà chết đi cho thanh thản còn hơn. Nhất là khi sống với những điều vô vọng. Nhưng rồi ông trời cũng bù đắp những mất mát và đến giờ tôi tin số phận luôn công bằng.

Chú ấy là người chồng hiện nay của cô?

Còn hơn như thế nữa. Một người chồng, một người bạn, một người cha tốt của các con tôi và cũng như một người thầy trong cuộc sống của tôi.

Cô nói, lúc đó anh đã có gia đình. Chắc hẳn cũng có nhiều rắc rối khi cô và chú ấy thành vợ chồng của nhau?

Ngược lại, mọi chuyện tốt đẹp, như là định mệnh đã sắp đặt vậy đấy. Anh giúp ba mẹ con tôi vượt biên. Trước đó anh có nói với vợ con anh là giúp mẹ con tôi sang Mỹ và vợ con anh cũng đi cùng. Nào ngờ ra giữa biển, ghe của vợ con anh bị lạc trong những ngày lênh đênh trên biển. Họ sang Pháp, tôi và anh qua Mỹ.

Sang Pháp một thời gian vợ anh cũng có lương duyên khác còn anh thì sang Mỹ với mẹ con tôi. Tình cảm chân thành đã đến và chúng tôi đã có nhau trong cuộc đời từ ngày đó cho đến tận bây giờ.

Đúng là định mệnh. Sau này, cả ba bên gặp lại nhau, cảm giác mọi người ra sao, thưa cô?

Gặp lại lúc con gái anh lấy chồng. Mỗi người có một cuộc sống riêng nên chuyện cũ cũng thành kỷ niệm và cả ba nhìn nhau bằng sự cảm thông và trân trọng.

Thế còn với người chồng cũ của cô, cả ba có nhìn nhau bằng sự trân trọng như thế không?

Có rất nhiều cách quên một cái gì đó. Quên để sống với nhau đẹp hơn cũng là một cách. Quên hẳn như xóa hết tất cả cũng là một cách. Những gì là đau buồn nên xóa đi chứ! Như tôi đã nói, tôi chỉ thương những người thương mình. Còn những ai không thương mình đương nhiên làm sao tôi thương lại. Tôi rất khó quên một điều gì đó nhưng khi quên được cũng đồng nghĩa với việc không còn gì.

Người trên chuyến ghe định mệnh đã lo lắng cho các con tôi như một người cha lớn. Tôi sang Mỹ để tìm cha cho các con thì đó, đó mới là người cha thực sự. Bây giờ các con tôi đã thành công hết cả và ông trời đã ban hạnh phúc cho tôi. Cảm ơn định mệnh đã sắp đặt như vậy.

Cô từng về Việt Nam nhiều lần để làm từ thiện chứ không phải để hát. Việc làm này xuất phát từ suy nghĩ cho và nhận của định mệnh với chính mình?

Thực ra càng sống tôi càng thấy đau khổ lùi dần. Một giọng hát có thể mất đi trong tích tắc. Khi mình còn hát được có nghĩa là trời còn thương mình thì hãy biết chia sẻ tình thương đó với những người kém may mắn. Tôi làm từ thiện suốt gần 30 năm qua một cách âm thầm với quan niệm: khi mình có bát cơm đầy đủ thức ăn, nên nghĩ đến những người vẫn đang ăn bát cơm chỉ với vài cọng rau muống. Biết đâu kiếp sau mình cũng khổ như họ nên bây giờ hãy trả nợ cho kiếp sau bằng tấm lòng thành thật, thì mọi khổ đau sẽ được đẩy lùi thôi.

Xin cảm ơn cô!

CA SĨ BẠCH YẾN

Từ hôn nhạc sĩ Lam Phương và phía sau một đám cưới nghèo

Lần đầu tiên, giọng ca từng làm mưa làm gió sân khấu ca nhạc những năm 1960 Bạch Yến kể câu chuyện cuộc đời đặc biệt của mình. Một cuộc đời đã đi vào 200 ca khúc của nhạc sĩ Lam Phương, cuộc đời theo dấu chân một ông chồng giỏi giang đi cùng thế giới. Và cuộc đời với những thứ tưởng như chỉ “đem theo vào cõi chết”...

Tôi đã có lần xem Bạch Yến trình diễn ca khúc “kinh điển” gắn với tên tuổi cô - Đêm đông của cố nhạc sĩ Nguyễn Văn Thương, trong một không gian vô cùng đặc biệt.

Sân khấu tối om. Trong bóng tối, một giọng hát liêu trai như chứa cả hồn đêm đông xứ Bắc với những thoáng heo may rờn rợn và lất phất mưa phùn cất lên gọi những năm tháng xa xưa từ thời nhạc sĩ viết ra ca khúc vọng về: “Chiều chưa đi màn đêm rơi xuống. Đâu đây buông lững lờ tiếng chuông. Đôi cánh chim băng khuâng rã rời. Cùng mây xám về ngang lưng trời...”

Một vệt sáng rơi vào bóng dáng người nghệ sĩ nhỏ bé, cô đơn tiếp tục tấu khúc Đêm đông huyền ảo bằng một thứ ngôn ngữ biểu diễn lạ đến khó tưởng. Tất cả đều im lặng. Thường quà tặng đối với nghệ sĩ là những tràng pháo tay, nhưng sao lại tặng sự im lặng đến thế này?

Hình như trong nghệ thuật luôn có những khoảng lặng hiểm hoi vậy đấy. Khoảng lặng để khám phá một điều lạ. Ai hát nhỉ? Người trẻ thâm tự hỏi. Người già ngồi im. 60 năm vắng bóng trên sân khấu nước nhà của người ca sĩ cũng đủ để người trẻ phải thâm hỏi vậy.

Và dù chỉ một lần trở lại sau ngàn ấy thời gian cũng đủ làm cho những khán giả một thời nhận ra: 60 năm về trước, cũng có một sân khấu thế này, một khoảng đêm thế này, một vệt sáng như thế này và một bóng ca sĩ bé nhỏ thế này...

Và giọng hát Bạch Yến vang lên. Và sân khấu cũng im lặng như đêm nay.

Giai nhân trong những ca khúc của nhạc sĩ Lam Phương

Đêm đông là ca khúc đã mấy chục năm rồi cô chưa hát lại. Và cũng từng đó thời gian biết bao người ghi dấu ấn với nó như Lê Dung, Lê Thu, Cẩm Vân... Nhưng, cứ nhắc về ca khúc này, là khán giả cứ nhắc tới Bạch Yến...

Với Đêm đông, tôi không phải là người hát hay nhất nhưng lại là người có cách thể hiện lạ nhất so với những gì trên bản nhạc. Ca khúc được viết theo thể Tango. Khi nghiên cứu ca từ, tôi quyết định hát theo điệu slow-rock để diễn tả hết cái nỗi buồn, nỗi cô đơn của ca khúc.

Quên sao được lần đầu tiên, tại phòng trà Trúc Lâm Trà Thất với những rock và nhạc chủ yếu để khiêu vũ, nhưng rồi bỗng có một khoảnh khắc sân khấu ngập trong bóng tối, nhạc lắng lại và mọi người cùng lắng. Đó là lần đầu tiên Bạch Yến hát Đêm đông như một nốt trầm giữa muôn vàn thanh âm sôi động.

Và cái tên Bạch Yến cũng cứ thế được khẳng định. Để rồi suốt gần một tháng, lúc nào khán giả cũng đến phòng trà đó nghe Đêm đông, yêu cầu Bạch Yến hát Đêm đông...

Sau Đêm đông được ít năm thì Bạch Yến rời xa sân khấu, đi tu nghiệp ở Pháp và cũng xa quê hương từ đó ấy. Có một lần, MC Nguyễn Ngọc Ngạn cho biết, nhạc sĩ Lam Phương từng viết như thế này để dành cho Bạch Yến: “Về làm chi, rồi em lặng lẽ ra đi, gom góp yêu thương quê nhà, dâng hết cho người tình xa”. Thực hư là thế nào, thưa cô?

Ông Ngạn nhà văn, nên ông nói cho hình ảnh đấy mà. Chắc gì nhân vật trong bài hát đó là Bạch Yến chứ?

Nhưng lúc đó trên sân khấu, mặt cô bừng đỏ và cười áp úng...

À, ừ... Nhưng là kỷ niệm xa xưa lắm rồi mà. Lên ông lên bà cả rồi, nhắc chi những chuyện quá vãng...

Với những người yêu nhau, họ thường tự nhủ kỷ niệm đẹp thì nên gìn giữ. Nhưng cô ơi, với những người ngoài cuộc, nhiều khi họ rất muốn biết cái đẹp của kỷ niệm ấy. Rất xin lỗi cô và chồng cô để mạo phép được hỏi, phải là một cô gái như thế nào mới để lại dư âm một giai điệu thiết tha của người đàn ông ấy mãi về sau đến vậy?

Em sẽ ngạc nhiên đấy. Bạch Yến ngày ấy trên sân khấu là người từng đêm hát nhạc rock. Lùi lại một chút thời gian, Bạch Yến là thành viên đội xiếc mô tô bay đấy!

Thế nên, có lẽ anh Phương nhớ về một người con gái mạnh mẽ như một ấn tượng khó quên trong đời anh ấy thôi.

Mô tô bay ư? Chưa tưởng tượng nổi một Bạch Yến nhỏ nhắn, duyên dáng của ngày xưa, lại “quậy” với rock và mạo hiểm trên chiếc mô tô bay...

Đời tôi toàn những chuyện kỳ lạ thôi. Trước khi biểu diễn mô tô bay, tôi đã đi hát ở các phòng trà. 11 tuổi, tức là vào năm 1953, tôi đã đoạt Huy chương vàng Tiếng hát Nhi đồng trên đài phát thanh Pháp Á.

Tôi trải qua một tuổi thơ vất vả trong một gia đình có 8 anh chị em. Thực ra, gia đình tôi ngày trước thuộc diện khá giả. Ba mẹ sớm chia tay, mẹ tôi vốn giàu tự ái nên không cần sự hỗ trợ kinh tế của ba tôi nên từ nhỏ, các anh chị em phải lao động sớm.

Năm 1954, nhà tôi bị cháy, cuộc sống vốn túng quẫn lại càng túng quẫn hơn. Cậu ruột đưa tôi và hai người em nữa huấn luyện mô tô bay để đi làm xiếc. Sau một năm học xiếc, tôi và em trai (9 tuổi) trở thành những người biểu diễn giỏi nhất đoàn. Cậu bao ăn ở, mỗi ngày biểu diễn mỗi người được thêm mười đồng.

Mô tô hồi đó, động cơ đơn giản. Phải chạy xe tốc độ lên những cái thùng trong như ống cống. Tất cả đều mặc cho sự cẩn trọng và run rẩy của số phận. Nếu lơ đãng, cả xe lẫn người sẽ rơi từ trên cao xuống và mạng sống sẽ khó bảo đảm. Đến giờ, tôi vẫn còn ám ảnh những lần biểu diễn đó, trong suốt hai năm ròng.

Cô có gặp tai nạn lần nào trong hai năm biểu diễn?

Tai nạn nhẹ thì nhiều, tai nạn nặng thì một lần. Và đó cũng là lần cuối cùng để tôi quyết định không mạo hiểm với trò chơi này nữa. Lần đó tôi đang biểu diễn đứng hai chân trên mô tô thì một chú cầu chạy qua, bất ngờ xe đổ đánh rầm xuống đường. Chút xíu nữa thôi là đầu tôi bị đập xuống lề đường. Quần áo, tay chân te tua. Mình mảy đau điếng. May thay là khuôn mặt và cái đầu không hề gì.

Thế rồi cô quay lại với nghề hát? Nhiều người chưa hình dung hết không khí phòng trà cuối những năm 50, đầu những năm 60 của thế kỷ trước như thế nào...

Tôi trở lại sân khấu vào cuối năm 1956 ở phòng trà Trúc Lâm Trà Thất, hát một số bài hát bằng tiếng Pháp, nhạc rock và dance. Từ năm 1958 tôi hát với một ban nhạc do một người Philippin tên là Ely Javie.

Không khí phòng trà ca nhạc hồi đó cũng khá tưng bừng, khán giả đến các phòng trà chủ yếu là để khiêu vũ, nên giữa người thường thức và biểu diễn có những lúc không còn khoảng cách. Vì vậy nên bài "Đêm đông là một "chuyện hiếm" khi không hề lôi khán giả ra khiêu vũ mà họ vẫn nghe từ đầu đến cuối.

Sau 5 năm biểu diễn, tiếng tăm đã nổi ở sân khấu trong nước, có một chỗ đứng đặc biệt trong lòng khán giả, tôi quyết định đi tu nghiệp, vào năm 1961.

Sao cô quyết định đi học, trong khi tiếng tăm, tiền bạc đã có, sự nghiệp đang trên đỉnh cao?

Chính vì có những thứ đó rồi nên mới phải đi học. Sự nổi tiếng đó cũng chỉ là nổi trong một cái ao thôi, không nên là những con ếch tự hào tiếng mình kêu to, kêu vang trong cái ao làng nhà mình mà phải đi học kỹ thuật hát bài bản để hát được bền.

Phải biết cách giữ khán giả lại cho mình bằng sự nâng cấp trong sự nghiệp. Khi ra đi, tôi quyết được thành công giống như danh ca Edith Piaf, từng làm mưa làm gió sân khấu mọi thời đại với nhạc khúc La vie Rose.

Và cô đã không quay về. Phải chăng giống như lời hát của Lam Phương: “Về làm chi rồi em lạng lẽ ra đi?”

Không, tôi ở lại với lý do của tôi với sự phát triển sự nghiệp âm nhạc dân tộc và bến đỗ bình yên trong hạnh phúc riêng tư của mình. Nói thật là tôi không biết anh Lam Phương viết ca khúc nào cho mình hay cho ai. Có một lần anh ấy nửa đùa nửa thật: “Anh đã viết cho Yến đến hàng trăm ca khúc...”

Hàng trăm ca khúc? Cô không biết thật ư?

Mãi sau này, nhà văn Túy Hồng, vợ của anh Phương (là bạn của tôi) có nói: “Bờ không biết đấy thôi, ổng viết cho bờ nhiều ca khúc tha thiết lắm. Và cứ thế, mình hình dung ra cốt truyện để dựng thành kịch đấy bờ”. Cả hai chị em ôm nhau cười.

Thực ra ca khúc nào chú Lam Phương viết cho cô chắc chắn cô sẽ biết mà. Vì những người trong cuộc luôn hiểu những gì trong lời ca tiếng hát của nhau.

Ồ không, không. Thế mà có ca khúc tôi nghĩ anh Phương viết cho tôi nhưng té ra lại không phải đấy. Một lần, anh mang đến một ca khúc và nói: “Anh đo ni đóng giày để viết cho giọng hát của Yến”. Vỡ bài, tôi rất thích những giai điệu, ca từ và cứ đinh ninh anh viết cho mình, đó là ca khúc Cho em quên tuổi ngọc.

Nhưng thực tế sau này tôi biết, ca khúc đó không phải viết cho tôi hay đúng hơn, cô gái trong bài hát đó không phải là tôi.

Và cô buồn vì điều đó?

Không! Tác phẩm là tác phẩm. Ai là nhân vật trong đó cũng như nhau cả thôi, đều để lại cho đời cả chứ người nghệ sĩ khi qua đời cũng đâu có mang theo được. Người viết ra một tác phẩm hay và có nhiều người biểu diễn thành công thì phải cảm ơn cuộc đời chứ sao lại buồn nhỉ?

Xin lỗi cô khi khơi lại những điều có khi vì sự yên ấm hiện tại mà cô không muốn nhắc đến: Cô và chú Lam Phương một thời là một cặp đôi đẹp trong làng nhạc?

Anh Phương đã có gia đình và đang bệnh nặng, tôi không muốn gợi nhớ còn tôi cũng đã có cuộc sống riêng của mình. Tôi chỉ nói được: ngày đó, anh Phương có hỏi cưới tôi nhưng tôi không đồng ý. Mọi chuyện đã kết thúc từ độ ấy.

Âm nhạc dắt chúng tôi đi

Trong cuộc sống, cô quan trọng sự nghiệp hơn hay hạnh phúc hơn?

Dĩ nhiên là hạnh phúc. Chính vì vậy nên tôi đã có vài lần hủy hôn khi tôi nhận thấy người ta đến với tôi bằng cái vẻ hào nhoáng trên sân khấu của mình. Tôi tự hỏi, liệu một ngày mình không hát nữa hay phong độ đi xuống, người ta có còn ở bên cuộc đời mình nữa không? Và thế là tôi thôi. Dù có đi Tây đi Tàu, nổi tiếng nơi này nơi nọ thì gia đình cũng là bến đỗ cuối cùng.

Chính vì vậy nên cô đã hoàn toàn thay đổi về âm nhạc (dân tộc gần như 100%) khi nên duyên với con trai của GS Trần Văn Khê - nhạc sĩ Trần Quang Hải?

Lại thêm một chuyện lạ nhé. Hồi đó tôi từ Mỹ qua Paris chơi và gặp anh Hải. Anh Hải lúc đó đã ly dị vợ và có một cô con gái 5 tuổi. Trong một lần ăn trưa, anh Hải nói: “Mình cưới nhau nhé!”. Tôi cứ nghĩ anh đùa nên “Dạ”. Một tuần sau mới tá hỏa rằng anh đã đi phát thiệp cưới hết rồi...

Và khác những lần trước, quyết định cưới và phát thiệp, cô vẫn hủy hôn. Còn lần này, không có ý định cưới nhưng phát thiệp, cô lại đồng ý. Nghe ngược ngược sao nhỉ...

(Cười to). Thì đó, cuộc đời tôi toàn những chuyện lạ mà. Thực ra tình yêu nó hiện hữu trong những cử chỉ hàng ngày. Không cứ phải khoác lên nó cái áo những lời nói say đắm, những tuyên bố nọ kia mới là yêu. Mỗi người có một cách yêu thương của mình.

Cuộc hôn nhân “tình cờ” này, chú Hải có Tân hôn dạ khúc để đời. Còn cô, có một hạnh phúc không phải ai cũng có và một ngã rẽ âm nhạc kỳ diệu...

Hồi đó anh Hải nghèo lắm! Tân hôn dạ khúc được viết cho đám cưới đơn sơ của chúng tôi. Tôi đâu sao lúc đó cũng là một ca sĩ nổi tiếng nhưng tôi không nghĩ về những nổi tiếng nọ kia nữa mà mình nghe theo tiếng gọi của chính mình.

Anh Hải thuộc diện đàn ông càng sống càng thấy thú vị. Với anh ấy, tất cả mọi vật đều được biến thành nhạc cụ. Anh ấy mê nhạc dân tộc và tìm trong những điều đơn sơ bình dị hàng ngày ra ngôn ngữ âm nhạc như người dân lao động vậy. Chính anh đã cho tôi biết âm nhạc dân tộc quan trọng như thế nào. Chính vì vậy, nửa cuộc đời còn lại, tôi đã dành cho chồng và nhạc dân tộc.

Khi về chung sống, cô làm mẹ đũa con riêng của anh Hải. Có nhiều xáo trộn hay những muộn phiền nào đó từ tình huống cuộc

sống này không, thưa cô?

Tôi nuôi cháu từ lúc 5 tuổi đến khi cháu đi lấy chồng. Vợ trước của anh Hải cũng rất quý tôi. Trong quá trình sống, mẹ con rất hiểu và yêu thương nhau nên khá nhiều người không nghĩ rằng tôi không phải là người sinh ra cháu.

Trong gia đình, tôi dạy cháu nói tiếng Việt và luôn ý thức dân tộc mình. Cháu nói tiếng Việt khá đến độ ai cũng nghĩ cháu ở Việt Nam mới sang. Tôi cũng dạy cháu những lễ nghi phép tắc của người phụ nữ Việt Nam.

Trong ngày cưới cháu, tôi hát Tân hôn dạ khúc như lời dặn con mình. Tôi không cầm nổi nước mắt khi nói thật cho mọi người biết rằng cháu không phải là con đẻ của tôi vì sự thật vẫn là sự thật, phải để mọi người biết. Trong quá trình sống, ranh giới mẹ kế con chồng không còn nữa.

Từ trong tâm khảm chúng tôi là mẹ - con của nhau và mãi mãi vẫn là thế. Tôi không có con nên mọi tình cảm, dành hết cho cháu.

Cô và nhạc sĩ Trần Quang Hải đã có một sự nghiệp biểu diễn nhạc dân tộc lấy lòng thế giới và phần nào làm rạng danh cho người Việt. Vậy còn trong cuộc sống riêng tư, “ngôn ngữ âm nhạc” riêng của hai người như thế nào?

Âm nhạc dắt chúng tôi đi, se duyên thành vợ chồng và kết định mệnh thành những người bạn tri âm tri kỷ của nhau. Tôi thấy mình may mắn vì có được những điều đó. Và may mắn nữa, ở xứ người, chúng tôi sống thuần túy bằng âm nhạc và là nhạc dân tộc chứ không phải là những thứ gì ở bên ngoài nó.

Anh Hải vừa sáng tạo ra Nụ hôn bồi âm. Hai người trong tư thế hôn nhau và phát ra một âm thanh đặc biệt của âm nhạc giải tỏa mọi thứ. Nụ hôn này sẽ hàn gắn những rạn nứt cho những cặp uyên ương nào hay cãi vã và mang lại niềm vui trong cuộc sống gia đình. Với các nước dân số ít thì sẽ cần thiết (chống chỉ định với các nước dân số đông).

Câu hỏi cuối. Ở độ tuổi thất thập, khi về Việt Nam biểu diễn thấy cô có hẳn cả một nhạc sĩ đệm đàn tằm cõ và một make up chuyên nghiệp đi cùng. Có kỹ tính quá không cô?

Người đệm đàn cho tôi là anh Jean Louis Bey Don, nguyên Giám đốc Nhạc viện Vanves ở Pháp và chuyên gia make up Theresa Hà. Họ đều là những người bạn của tôi. Tôi nghĩ, một nghệ sĩ lên sân khấu luôn phải đẹp và phải biết cách hóa trang cho phù hợp với bài hát. Sự đầu tư cẩn thận đó cũng là một cách tôn trọng khán giả. Một nghệ sĩ tài danh

đến cỡ nào mà không biết cách tôn trọng khán giả thì sớm bị đào thải thôi.

Xin cảm ơn cô!

CA SĨ DUY QUANG

Một đời khổ vì vợ

Ít ai biết, phía sau giọng ca “bạch diện thư sinh” thống lĩnh sân khấu âm nhạc trong nước và hải ngoại mấy chục năm qua, phía sau sự thanh thế nghệ thuật con nhà nòi Phạm Duy, lại là một người đàn ông long đong trong chuyện tình cảm và lao đao vì vợ mê cờ bạc.

Để rồi cho đến khi lìa đời, bước qua một vài cuộc tình và hai cuộc hôn nhân chính thức, người đàn ông ngoài lục thập này vẫn đơn thân trên con đường hạnh phúc.

Duy Quang hát tình, đúng hơn là rải tình trên từng câu từng chữ của mỗi ca khúc anh truyền tải đến cho người nghe. Tôi cũng không biết có

bao nhiêu cô gái suốt mấy thập kỷ qua đã điêu đứng vì cái tình trong giọng hát của người đàn ông có dáng vẻ rất hào hoa ấy.

Nhưng ít nhất, chỉ đơn thuần là giọng hát, cũng đủ khiến anh thành một người tình trong âm nhạc. Một giọng hát không quá lả lơi như Sĩ Phú, không quá tinh tảo như Tuấn Ngọc, “người tình” Duy Quang thật ấm áp, nồng nàn.

Theo một chiều dài thời gian, những đức tính ấy vẫn được “người tình” giữ lại tuy nhiên có sự mỗi một đang hiển hiện trong từng lời ca được hát ra. Nó không phải là sự mỗi một của bước chân thời gian và đương nhiên không phải do không tìm được những điều mới mẻ hơn về mặt cảm xúc khi cùng hát những tình ca cũ.

Mà, như một người chiến binh với chính duyên số của mình, sau khi trận chiến kết thúc, dù vẫn còn sức lực nhưng những dư chấn của những cuộc chiến đó vẫn còn đeo đẳng trong tâm trí.

Một vóc dáng thư sinh trong đời ai đâu nghĩ sẽ đeo thêm phận số. Một giọng hát thư sinh cũng vậy, đâu ai tin là sẽ có ngày vương buồn vương lụy. Chỉ có điều, với người đàn ông này, có những điều không ngờ được, phía sau giọng hát thư sinh “rải tình” kia...

Trời cho tôi nhiều nhưng cũng lấy đi nhiều

Anh nổi tiếng với một giọng ca được mệnh danh là “thư sinh hát, hát rất thư sinh”. Vậy xin được hỏi anh, bao nhiêu năm qua, anh có còn tự tin để nói: vẫn thư sinh dù tuổi đã... xế chiều?

Tôi nghĩ, trời ban cho người nào một chất giọng nào đó nó sẽ tồn tại với thời gian, trừ trường hợp nó trác táng quá. Cũng như giọng nói, đành rằng giọng nói sẽ trầm hơn nhưng với tôi, may mắn là vẫn giữ được những nốt cao như ngày xưa để có thể rung cảm một cách trẻ trung, trong sáng với âm nhạc.

Những cảm xúc âm nhạc cũng như tình yêu, mình giữ được như lửa thì nó còn cháy. Nếu anh thấy chán chường, thất vọng, thì đừng nói giọng hát mà cả cảm xúc của mình nó cũng thay đổi.

Tôi đã nghe anh hát cùng một ca khúc trong những giãn cách thời gian, tôi thấy hình ảnh người đàn ông trong anh cứ mỗi một dần. Vậy, có điều gì trong cuộc sống làm anh cảm thấy chán chường, thất vọng ư?

Có thể trong những thời điểm đó tôi phải làm việc nhiều, bận nhiều thứ công việc và có nhiều xung động tâm lý không tốt. Nhưng chẳng có gì khổ tâm vì tôi sống rất lạc quan, trong những lúc khó khăn nhất tôi

cũng tự tìm ra niềm vui riêng của mình.

Tôi thấy cách trả lời vẫn chưa thuyết phục và hơi chung chung. Loại trừ yếu tố hồi hương cùng gia đình, thì một nam ca sĩ đang rất thịnh ở hải ngoại, về nước không cùng vợ, không cùng con, hẳn là một vấn đề?

Quyết định về Việt Nam với tôi cũng không khó khăn vì thực ra từ lúc ra đi, trong lòng tôi đã nghĩ đến một ngày về. Nhất là những người có tâm hồn nghệ sĩ, lại thường xuyên hát những giai điệu buồn bằng tiếng mẹ đẻ, luôn cảm nhận có một khoảng trống về mặt tinh thần khó bù lấp. Có thể nói vậy hơi khuôn sáo nhưng đó là suy nghĩ thật. Mãi đến 2004, tôi mới được thực hiện ước nguyện.

May mắn là khi tôi về, con tôi cũng lớn, đứa 18, một đứa 11 tuổi. Tôi được cái may mắn có cô em út là Thái Hạnh, một người không nổi tiếng trong gia đình nghệ thuật họ Phạm, chăm sóc các con dùm tôi.

Thế mẹ của các con ở đâu mà anh phải gửi các con cho em gái chăm sóc?

Mẹ các con hư lắm, tôi không muốn nhắc tới. Cô ấy dính vào con đường cờ bạc, tôi tiếc cho cô ấy, là cô ấy có những điều tốt đẹp nhất, gia đình hạnh phúc nhất mà cô không giữ. Danh tiếng của chồng, những đứa con rất ngoan... cuối cùng không lớn bằng niềm đam mê cờ bạc.

Đã nhiều lần tôi khuyên cô ấy từ bỏ con đường ấy để trở về với cuộc sống của mình nhưng rồi cô ấy nghiện ngập cờ bạc quá nặng, không từ bỏ được.

Nếu cô ấy không vướng vào con đường đấy, giờ tôi là triệu phú Mỹ rồi đó. Bao nhiêu tiền đều nướng hết. Nó giống như một cái túi không có đáy, bỏ vào bao nhiêu tiền lại rút xuống bấy nhiêu. 10 năm trời, tôi đã bán ba căn nhà, nhà giá rẻ nhất 400 ngàn đô và cao nhất gần 1 triệu đô.

Như anh nói, với một người vợ như vậy mà anh không “cải tổ” được, thì hoặc anh bất lực, hoặc cô ấy quá “ghê gớm”. Nhưng cũng có một lý do nữa hơi tế nhị: là bản thân tình yêu không lớn đến mức có thể làm thay đổi được bạn đời của mình?

Cô ấy giỏi lắm, có sức thuyết phục ghê lắm. Ai gặp cô cũng đều bị cô ấy thuyết phục. Tất cả bạn bè tôi cũng như các công ty làm ăn với tôi, ví dụ như trung tâm Thúy Nga, cũng đều bị cô mượn tiền. Nặng nề lắm.

Cô lấy tiền tôi đi cũng không trầm trọng bằng cô ấy làm ảnh hưởng đến danh tiếng của tôi. Tôi đã từng bị mất rất nhiều bạn bè nhưng giờ thì họ hiểu tôi hơn. Hồi xưa họ trách tôi, họ cứ nghĩ là tôi đồng lõa.

Trong 10 năm, nhiều lần cô ấy hứa hẹn làm lại nhưng chứng nào tật ấy. Có thời điểm vài tháng hoặc nửa năm cô ấy “làm lại”, tôi ngủ ngon hơn được một chút, nhưng đến lúc tôi khám phá ra thì trầm trọng lắm rồi.

Thế nên tôi nghiệm ra, người dưng khó hại mình nhưng người thân thiết, họ biết quá nhiều điểm yếu của mình nên dễ đẩy mình vào con đường cơ cực. Nghe thì cay đắng nhưng tôi nói thật với anh, niềm tin xin anh đừng đặt quá nhiều vào một số mối quan hệ thân vì khi về đây, tôi lại tiếp tục “dính chường”.

Có thể do cái dở của tôi cũng là tin người quá. Còn trải qua bao mệt mỏi như vậy, thì tình yêu cũng tổn thương và rồi mất dần, mất dần...

Ma lực của cờ bạc thật kinh khủng, nó sẽ lấy đi của con người tất cả: thời gian, tình yêu và cả hạnh phúc nữa. Giọt nước làm tràn ly là không còn gì để bán nữa. Giọng hát thời tuổi trẻ của tôi trong cái thời sung sức gần như nướng hết vào cuộc chơi của vợ.

Thế còn phản ứng của các con anh thế nào khi có một người mẹ như vậy?

Khi đó mấy đứa còn nhỏ, có nói chúng cũng chẳng hiểu. Sau này lớn lên các con biết chuyện thì giận lắm, nên chẳng tha thiết đến mẹ nữa. Sống trong cảnh nay bán nhà, mai bán nhà, thì quả là địa ngục với các con dù tôi cũng không muốn làm cho con ảnh hưởng vì những chuyện đó. Lúc chia tay con tôi cũng còn nhỏ, giờ đứa 25, đứa 18 rồi.

Và bây giờ anh có biết cô ấy đã đi đâu, về đâu sau cơn lốc cờ bạc cuốn đi của cô quá nhiều thứ?

Cô ấy khi ra đi cũng không giữ liên lạc với tôi và mỗi khi muốn biết tin tức cô ấy, tôi phải hỏi thăm một số người liên quan và đến giờ tôi được biết là cuộc sống của cô ấy cũng khá tội nghiệp.

Cũng dễ hiểu là một người phụ nữ không tiền, không công ăn việc làm, không còn tuổi trẻ, thì sự vất vả không thể tránh khỏi. Hồi xưa cô ấy đẹp lắm, là hoa khôi của cộng đồng người Việt tại thủ đô Washington.

Nếu một ngày nào đó anh sẽ gặp lại cô ấy như Kim Nham gặp lại Xúy Vân trong vở chèo Xúy Vân giả dại, thì anh sẽ phản ứng thế nào - oán trách hay thương cảm?

Nếu nhìn cô ấy khổ sở thì chắc chắn tôi đau lòng lắm. Tôi ước mong đừng để mình nhìn thấy hình ảnh đó và mong muốn cô ấy có một đời sống tốt hơn. Bị kịch nằm ở chỗ phụ nữ đơn thân, nhan sắc đầu hàng thời gian, tiền bạc thì đã hết cả.

Dù gì thì cũng là người phụ nữ 17 năm đầu áp tay gối (từ năm 1983 đến năm 2000) và là mẹ của các con tôi. Tôi nguyện cầu cho cô ấy những gì tốt đẹp nhất và nguyện cầu cho tôi đừng phải nhìn thấy cô ấy với một số phận không may mắn.

Nên có thể hiểu khi Duy Quang về Việt Nam, anh mang theo bước chân mỗi một người đàn ông cạn kiệt tiền bạc và tan nát trong hạnh phúc riêng tư?

Sự tan vỡ gia đình chỉ là một động cơ nhỏ thôi. Tôi bắt đầu lại ở quê hương bằng những bài hát, bằng những kỷ niệm đẹp. Áp lực kiếm tiền để lo cho con cái cũng không nhiều vì thực ra tôi cũng có tiền, tôi cũng dành dụm được một ít để mang về làm vốn liếng.

Tiền lo cho các con tôi gửi nhà băng bên đó để lo cho cuộc sống và học hành của các con. Về Việt Nam, tôi đầu tư vào công việc và các dự án kinh doanh của mình. Hiện nay tôi đang mở một bar trên đường Lê Quý Đôn và một dancing trên đường Lê Đại Hành. Số tiền hàng tháng cũng đủ cho một cuộc sống dễ chịu.

Còn oán trách ư, không đâu, bởi vì cô ấy đã cho tôi hai đứa con rất ngoan và rất đẹp. Dù vợ trong cảnh cờ bạc và tôi sống vất vả bằng trong gần 10 năm để rồi chịu không nổi vì nhà cửa mất sạch, đành chia tay nhau. Dẫu sao bây giờ mọi chuyện cũng đã thành quá khứ, thì oán trách nhau làm gì nữa!

Chia tay Yến Xuân khi đã hết cảm xúc

Gặp ca sĩ Yến Xuân, có thể hiểu là lúc anh cần một người phụ nữ bên đời sau bao sóng gió với người vợ cũ? Cuộc gặp này, có phải là một sự trở lại của say ngọp thực sự của một người đàn ông rung cảm trở lại với tình yêu?

Đúng vậy. Tôi gặp Yến Xuân khi đã ly dị với người cũ được 7 năm. Tôi đã hy vọng Xuân là một người bạn, một người yêu và là một người vợ tốt bởi bạn thì hiểu nhau hơn, người yêu sẽ thương hơn, vợ thì lo lắng cho gia đình hơn...

Và anh đã thất vọng vì cô ấy không có được những điều anh cần? Nếu vậy, có khắt khe với Yến Xuân quá không?

Những gì tôi chờ đợi đều không được. Tôi nghĩ là tôi kiếm một người vợ chung tay, chung sức chung lưng để tạo dựng gia đình nhưng nó không được như mong muốn. Yến Xuân thì không đủ sức lo cho mọi thứ chu toàn. Đúng hơn là tôi ngộ nhận, cô ấy cũng ngộ nhận, hai người ngộ nhận về nhau để rồi thất vọng lẫn nhau.

Anh thất vọng về cô ấy như anh đã nói. Vậy anh có biết Yến Xuân thất vọng về anh điều gì, có phải như lời đồn đại: một người nổi tiếng như anh không có nhiều tiền?

Cũng đừng nói thế tội nghiệp cô ấy. Cô ấy yêu tôi chứ không phải đến với tôi vì tiền. Đó là sự thật.

Dĩ nhiên có những chuyện chỉ người trong cuộc mới hiểu nên chẳng hay ho gì đâu để nói ra. Ăn thua là cảm giác đã mất đi, khi nó mất rồi thì không thể nào ở với nhau được. Ghen tuông hay giận hờn, tha thứ cho nhau dễ lắm. Khi mà không còn cảm xúc thì không còn cách nào đến gần nhau.

Cả hai chúng tôi đã cùng giết chết cảm xúc đó. Tôi, với những khó khăn của đời sống đã làm tôi chai lì mặc dù tôi chưa bao giờ lớn tiếng hay gay gắt với cô ấy. Suy nghĩ khác nhau từ từ tạo ra một khoảng cách và không thể đưa hai người nhìn về cùng một hướng được nữa. Nó sẽ dẫn đến tình trạng hai người đồng sàng nhưng dị mộng, không còn tha thiết gì với nhau nên nếu ở với nhau thì khổ thôi.

Tuyệt đối trong trường hợp này không hề có một người đàn bà hay một người đàn ông nào đó chen vào. Có thể lỗi cũng thuộc về tôi nữa, tôi không đủ sức để làm cho mọi thứ tốt hơn.

Vậy nếu đủ sức, sẽ là như thế nào?

Nếu như tôi có nhiều tiền hơn và quan tâm đến vợ nhiều hơn, đại khái thế. Nếu tôi đừng bị những gánh nặng gia đình thì sẽ đỡ hơn. Chuyện tự nhiên xảy đến tôi cũng đâu có muốn thế, và có lẽ cô ấy cũng không muốn. Khi ra đi, cô cũng thấy cái đó là điều hay, tốt cho cả hai người.

Chia tay rồi, chúng tôi vẫn nói chuyện như thường. Bất cứ điều gì làm tốt cho nghề nghiệp của cô ấy, tôi vẫn vui vẻ. Tuy nhiên, những gì làm được cho cô ấy cả trong công việc lẫn trong cuộc sống tôi đã làm. Tôi biết trước khi chưa có tôi Yến Xuân rất khác và tôi từng mong có tôi thì cô ấy sẽ hát khá hơn.

Gần hai năm sống với nhau, cô ấy tiến bộ hẳn về kỹ thuật và cách thể hiện. Đến lúc tôi đưa cô qua Mỹ hát, nhiều người còn hỏi cô này là ai sao mà hát hay thế. Cô ấy hát hay ở những bài hát êm đềm, đừng

xưa quá, nhạc của những năm 80, cô ấy hát rất hay, hoặc nhạc jazz.

Anh có tiếp tục dõi theo từng bước nghề nghiệp của cô ấy không, kể cả khi cô ấy đi rồi? Anh có nghĩ một ngày nào đó hai người sẽ quay trở lại với nhau?

Tôi để ý nhưng không góp ý vì bây giờ mà xía vào nữa thì rất khó nói. Tình cờ, có một lần tôi đi một phòng trà mới cũng có nghe Yến Xuân, tôi thấy cô tiến bộ hẳn, thậm chí hơn cả thời có tôi. Cô ấy không biết tôi ngồi dưới đâu. Tôi và Yến Xuân thì không chờ đợi nhau quay trở lại.

Kiếp đam mê và đường tình không hoa hồng

Tôi thấy, hình như ca khúc Kiếp đam mê do anh viết, như đóng đinh vào số phận của anh sau bao sóng gió tình cảm. Bài hát này anh viết cho cô gái nào vậy?

Tôi viết cho một người tình ở Mỹ, một cô gái rất đẹp. Lúc đó tôi chưa gặp Mỹ Hà (người vợ đầu). Sau khi gặp Mỹ Hà, tôi chia tay với cô gái này. Cùng với bài này, tôi viết một bài nhạc nữa như tặng cho người vợ nhưng thực ra là tặng cho mối tình thâm lặng này. Bài đó có tên là Vì yêu em.

Chứ không phải là ca sĩ Julie? Tôi được nghe, cô ấy cũng là vợ anh và hai người có với nhau một người con. Sao không thấy anh nhắc đến cô ấy?

Julie là mối tình đầu của tôi và là người khiến tôi lựa chọn âm nhạc. Chúng tôi sống với nhau không có hôn thú một thời gian thì chia tay. Nguyên nhân tan vỡ thì thôi, để tôi giữ riêng cho mình. Và giờ cuộc sống của cô ấy cũng thâm lặng lắm. Đi thêm vài bước, và giờ cũng cô đơn như tôi lúc này.

Anh đa tình quá!

Đúng là tôi đa tình nhưng lại rất chung tình. Khi yêu người nào tôi chỉ biết đến người đó thôi. Hai năm sau kia chia tay Julie tôi mới đến với cuộc tình mới.

Sau những đổ vỡ, anh có muốn tiếp tục đến với hôn nhân?

Một người nghệ sĩ mà không yêu thì chắc là chết nhưng nếu kết hôn thì tôi không nghĩ tới nữa. Ở vậy, còn hơn là lấy phải những người đồng sàng dị mộng. Cuộc chia tay của tôi và Yến Xuân cũng còn mới quá nên tôi cũng chưa sẵn sàng cho một tình yêu dù biết việc gì đến nó cũng sẽ phải đến.

Có những lúc tôi tự hỏi sao định mệnh luôn đẩy tôi vào tình cảnh như vậy, luôn đẩy tôi vào những cảnh ngộ không bình thường. Tôi thấy nhiều người không nổi tiếng, ít tiền, nhưng họ có cuộc đời rất bình dị. Hay là trời cho tôi nhiều thứ mà lấy lại của tôi nhiều thứ đến thế.

Tôi đã cố gắng nhiều để thay đổi số phận, cố gắng mở lòng ra hơn và dễ dãi hơn với mình và với người nhưng không được. Nhiều người khó khăn, nỗi buồn không xâm chiếm được nhưng tôi lại muốn mở lòng để yêu thương người hơn nhưng rồi cuối cùng tôi lại là kẻ mất nhiều thời gian.

Xin cảm ơn anh!

CA SĨ KHÁNH HÀ

Làm chủ vết thương và câu chuyện đáng yêu với người tình trẻ...

*K*hánh Hà nói, chị trông trên sân khấu bình tĩnh là vậy nhưng ngoài đời, rất gần gũi và yếu đuối đàn bà. Đằng sau giọng hát tròn, sâu và dường như rất phẳng lặng ấy; đằng sau hạnh phúc viên mãn với người chồng trẻ tài hoa Tô Chấn Phong, là cả một quá khứ không ít cơ cực.

Lần đầu tiên, chị chia sẻ những điều này, cũng là lần đầu tiên tôi được tiếp cận một chân dung khác của Khánh Hà, hoàn toàn không quen như chị trong âm nhạc, nhưng ít ra cũng giúp tôi hiểu tại sao Khánh Hà lại hát sâu như thế...

Khánh Hà hát tinh tảo. Từng chữ, từng nốt, rất êm và rất đẹp. Và cũng từng chữ một, từng nốt một, nếu tinh tế một chút ta sẽ nhận ra: người hát đang làm chủ cảm xúc, đúng hơn là làm chủ nỗi buồn - bởi hầu hết những ca khúc Khánh Hà hát, có mấy khi là những ca khúc vui đâu. Có chút kìm nén đấy, u uẩn đấy, chút tiếc nuối đấy, nhưng nó nằm ở tầng sâu trong những lời, những chữ được nhả ra vốn rất tròn trịa và hoàn hảo kia...

“Đi qua những điều đó rồi thì bình tĩnh mà thể hiện nó. Nếu cảm thấy bình tĩnh không nổi thì cho phép mình điên một chút, phiêu một chút, nhưng chỉ là chút chút thôi!” - chị nói về những điều mà tôi vừa gọi tên ở trên.

Tôi lại phát hiện ra một điều lạ: thực ra, cái rộng lòng nhất và cũng hẹp lòng nhất thế gian này, lại là sân khấu, bởi nó luôn là nơi đón nhận biết bao nỗi buồn vui của người nghệ sĩ nhưng rồi cũng là nơi vắt kiệt hết nỗi buồn đó để rồi người nghệ sĩ sớm cũ đi với nỗi buồn vui đã mất của mình.

Khánh Hà là một trong những người hiếm hoi nhận biết được cái “bản chất thật” của sân khấu, không bị rơi vào tình trạng dốc cho hết năng lượng của một thời tuổi trẻ để nhanh tàn héo theo sự đào thải nghiệt ngã của quy luật thời gian.

Nhưng điều đó không có nghĩa là chị không cho đi, mà là cho một cách nhẹ nhàng, tinh tảo, đủ để nỗi buồn thấm và lắng. Thế nên bao năm qua giọng hát Khánh Hà luôn có một mảnh lực nào đó nằm trong chính cái hồn đàn bà được chưng cất, nên nỗi buồn đã không còn thô ráp mà hiện hữu một cách sang trọng.

Sai lầm cuộc hôn nhân đầu tiên

Hãy bắt đầu bằng những yếu đuối đàn bà của chị như lời chị nói nhé! Thực ra đâu phải dễ tin, vì trên sân khấu, Khánh Hà luôn bình tĩnh, có lúc cảm giác như “lạnh” kia mà?

Ô, nếu thế thì anh nhầm đấy! Tôi dễ xúc động, dễ tin và dễ thương người và cũng luôn là người thích lắng nghe và chia sẻ với người khác. Với những người xung quanh, tôi luôn là một nơi để họ dốc những bầu tâm sự.

Dù mình có bận bịu thế nào cũng bỏ hết để ngồi chia sẻ, có khi từ chiều đến 2 - 3 giờ sáng. Cũng có những lúc 3 giờ sáng bị dựng dậy, dần thành chuyện bình thường. Thôi thì không biết bao chuyện của thế gian, của biết bao con người. Cuối cùng tôi là một cái “kho” buồn vui của những người xung quanh đấy.

Vấn đề là không bao giờ tôi thấy điều đó là mình bị làm phiền mặc dù có lúc buồn ngủ lắm. Những người đó thông thường là những người trong hoặc ngoài giới nghệ sĩ, nhưng đa số là ngoài giới.

Tôi nhớ lần Linda Trang Đài còn tương tư Tommy Ngô, suốt ngày buồn, thương nhớ cậu đó. Đêm, 2 giờ sáng cũng dựng cổ tôi dậy. Câu chuyện thường là làm thế nào để có được cậu Tommy và làm thế nào để giữ được. Cũng mừng cho họ là cuối cùng đã có nhau và hạnh phúc trên cả sân khấu lẫn ngoài cuộc đời.

Vậy còn những lúc chị buồn thì sao, có chia sẻ với tất cả mọi người không?

Thường thì tôi giấu. Phần vì tôi không thích cho người ta biết nhiều mình đang như thế nào, phần vì tôi là nghệ sĩ, nhiều khi người ta lại thích nghe và “lan truyền” những chuyện không mấy vui của mình hơn.

Bù lại bây giờ ông trời cho tôi một cuộc sống rất ít nỗi buồn nên tôi luôn bình thản chia sẻ với người khác. Có những lúc hát tôi phải tưởng tượng ra nỗi buồn, nỗi đau từ những người mình chia sẻ đấy chứ. Tuy nhiên, tôi cũng không phải là người nhảm chán. Đúng hơn, tôi luôn có mức độ với những buồn vui của mình để cân bằng cuộc sống.

Nhiều người còn lấy làm lạ, năm 1969, khi Khánh Hà bước vào nghề ca hát cũng là lúc Sài Gòn đâu đâu cũng những giai điệu buồn của Bolero. Hầu hết các gương mặt nổi tiếng ngày đó cũng là nhờ dòng nhạc này, và đặc biệt là những ca sĩ đến từ Đà Lạt như chị. Nhưng tại sao chị lại chọn nhạc Tây?

Mẹ tôi thích vậy. Ngay từ nhỏ, bà đã cho con đi học tiếng Pháp và Anh và các con bà luôn thích hát nhạc ngoại. Mẹ tôi cũng là người phụ nữ lạ, gần như thích gì được nấy. Từ nhỏ bà thích lớn lên lấy chồng nghệ sĩ và sinh ra các con là ca sĩ, thì gần như bà được toại nguyện.

Rồi thích các con hát nhạc Tây, tất cả các chị em đều hát, vì theo bà, ca phẩm mới, theo các xu hướng thế giới thì mới gọi là hay. Những năm đi hát trong nước, chị Bích Chiêu, anh Tuấn Ngọc, anh Anh Tú và tôi đều hát nhạc ngoại. Tôi với mẹ tôi về tính cách lại hoàn toàn không giống nhau và cũng không mấy hợp nhau, mẹ tôi rất cứng rắn còn tôi thì yếu đuối. Lớn rồi nhưng lúc nào tôi cũng sợ mẹ và mẹ nói gì cũng nghe răm rắp.

Kể cả chuyện yêu đương ư?

Chuyện yêu thì không, mặc dù mẹ luôn cấm cản. Từ thời mới lớn, bà đã rất cấm đoán trong chuyện yêu đương vì bà luôn sợ tôi đi sai đường. Nhưng có lẽ càng cấm, càng dễ sai vì “lửa càng che đậy càng rục

nóng” mà.

Cứ cấm mãi, nên khi tôi gặp ai là tôi yêu mà không biết mình mù quáng. Người yêu đầu tiên và cũng là người chồng đầu tiên của tôi, mẹ cấm dữ lắm. Mẹ tôi nói không xứng và không cho tôi lấy nhưng càng cấm tôi lại càng thích lấy. Lấy rồi, mẹ tôi giận lắm.

Cuối cùng thì mẹ đúng hay chị đúng?

Mẹ... đúng! Có lẽ mẹ trải nghiệm rồi nên mẹ nhìn người không sai. Và cũng có thể do mẹ cấm nhiều quá nên tôi mới đi sai. Tôi hối hận về cuộc hôn nhân này mặc dù nó chỉ kéo dài có vài năm.

Hồi yêu thì không biết gì, tôi khờ lắm. 18 tuổi tôi đã lấy chồng. Nhưng khi lấy về rồi mới biết không hề hợp nhau trong cả cách sống, sinh hoạt hàng ngày đến cách nghĩ.

Khi bỏ nhau rồi, trong chuyện riêng tư mẹ tôi càng “soi” kỹ hơn, vì sợ tôi lại đi nhầm đường lần nữa. Giờ tôi cũng không muốn nhắc nhiều đến người này và đến câu chuyện này nữa mặc dù chúng tôi có với nhau một đứa con, năm nay cũng đã 37 tuổi rồi, đang làm về máy tính và chưa lập gia đình...

Phần bị mẹ “soi” nhiều, phần thất bại vì cuộc hôn nhân đầu tiên nên chị quyết định đi Mỹ định cư vào cuối tháng 3-1975?

Không hẳn vậy. Cứ xem đó là một bước rẽ do số phận đi. Nhưng khi sang Mỹ, vừa thoát khỏi ông chồng, vừa thoát khỏi sự “quản chặt” của mẹ nên tôi... sướng lắm. Tôi cũng bắt đầu hát nhạc Việt và tôi nhớ, tôi hát bài Bay đi cánh chim biển một cách đầy sáng khoái, thấy đời sao mà sung sướng thế (cười).

Chứ hồi ở nhà, đi đâu cũng cảm giác như có mẹ đang ở sau lưng. Được “tự do” nhưng tôi lại biết giữ mình hơn để không sa vào lưới nữa.

Và đó cũng là lý do trong nhiều năm trời trên đất Mỹ, chị chấp nhận sự cô đơn nuôi con mà không cần một người đàn ông nào bên cạnh?

Tôi lo cho việc hát và chăm sóc con, thậm chí đôi lúc không còn thời gian chăm con, cũng phần nữa là chim sợ cành cong nên không nghĩ nhiều về chuyện yêu, hôn nhân gì nữa.

Ngày ngày đi hát, tôi phải gửi con cho anh Tú vì nhà tôi và nhà anh Tú cạnh nhau, cũng có lúc gửi cho cha đẻ của nó. Nhưng nói thật, gửi cho ông ấy tôi không hề yên tâm chút nào. Nó bị bỏ nhà một mình hoài. Có lúc bé thằng bé về mà cả người nó toàn mùi thuốc lá. Nhiều lúc nghĩ lại mà thấy hồi đó mình cũng có lỗi với nó.

Anh Tú vừa là bác, nhưng vừa như là cha. Mỗi lần nó khóc hay nó hư, gọi anh Tú là thằng bé im re. Kể cả sau này khi nó ngoài 20 tuổi, nó có thể cãi mẹ nhưng không dám cãi anh Tú đâu. Nếu không có anh Tú chăm lo nó, không biết tôi có hát nổi không nữa. Tôi còn nhớ, trong một lần sinh nhật nó, bạn bè hỏi cha mày đâu, nó chỉ anh Tú. Thấy mà chảy nước mắt.

Tô Chấn Phong giống như bạn thân của con tôi

Một mẹ, một con, hẳn hai mẹ con cũng như hai người bạn và chia sẻ với nhau được nhiều?

Không biết số mình sao chứ với mẹ đẻ cũng không hợp và với con cái cũng không hợp lắm. Nó thương mẹ, nhưng không có nghĩa chuyện gì nó cũng nói với mẹ.

Mấy chục năm nay, nó thân với anh Phong và chuyện gì nó cũng nói với anh Phong. Anh Phong khuyên là nó nghe. Lúc bắt đầu vào Đại học, chuyện học hành của nó cũng do anh Phong khuyên nhủ.

Riêng cha đẻ của nó, tôi luôn khuyến khích nó gặp mà nó cũng không muốn gặp. Có thể do anh Phong nói chuyện hay và hoàn toàn có thể chinh phục được nó.

Vậy ngược thời gian, chị có thể nhắc lại kỷ niệm hồi anh Phong chinh phục... mẹ của con trai chị không?

Cũng chẳng chinh phục gì đâu. Chúng tôi gặp nhau như duyên số. Lúc đầu anh Phong mời tôi thu một cuốn video vào hè năm 1990 với hai ca khúc là Bài không tên số 8 và Bảy ngày đợi mong thì phải. Chúng tôi vẫn bình thường, vẫn xưng em gọi chị một cách ngọt xớt.

Phong có nói với tôi: “Nghe chị đã lâu mà em cứ nghĩ chị già lắm, không ngờ chị ngoài trông trẻ thế”. Rồi chúng tôi đi ăn với nhau và nói chuyện rất nhiều. Tôi thấy quý Phong nhưng vẫn giữ một khoảng cách vì dù sao tôi có con đã lớn còn Phong trông trẻ thế, tôi cũng sợ người ta đồn đại.

Tôi còn về nói với Lưu Bích: “Bích ơi, chị thấy cậu này trông rất được, dễ thương, chị giới thiệu cho mày nhé!”. Lưu Bích chối đây đây: “Chị vô duyên. Em không mai mối gì đâu. Chị thích thì làm mai cho chị đi!”.

Và rồi “tự mai mối” cho mình thật?

Phải duyên phải số thôi, chứ mai mối gì. Rồi chúng tôi tiếp tục đi ăn, nói chuyện và tình yêu đến lúc nào chẳng hay.

Có phải từ cuộc tình đẹp của anh chị, nhạc sĩ Tuấn Khanh đã viết tặng hai người ca khúc Từ muôn kiếp trước?

Đúng vậy. Ca khúc này được viết khi anh Khanh chứng kiến tình cảm của chúng tôi dễ thương quá, nên đã dành cho chúng tôi những lời ca rất đẹp. Chúng tôi chẳng ai chọn ai, mà là số phận chọn.

Phong tuy trẻ thật nhưng rất người lớn, ăn nói điềm đạm, phong thái chững chạc. Còn tôi tuy lớn tuổi hơn, nhưng tính tình lại con nít. Có những sự “ngược” bổ sung như thế nên từ bao giờ tự khớp trong cuộc đời nhau.

Và thế là “xin cho về trọ gần nhau”? Được biết phải mấy năm sau anh chị mới tổ chức lễ cưới sau một thời gian dài sống chung. Trong khoảng thời gian đó, thông thường là những thử thách với những cặp nhân tình. Để đi đến lễ cưới và có nhau đến giờ, anh chị có phải trải qua thử thách nào không?

Nhiều lắm. Sống 5 năm chúng tôi mới cưới nhau, nhưng đến năm thứ 3 tưởng là tan rồi đấy chứ. Cuộc sống với nhiều điểm khó hợp, cự cãi, lúc người này nhịn thì người kia không nhịn và ngược lại.

Và cái quan trọng là tự ái của ai cũng cao, cái tôi của ai cũng lớn nên thấy cái việc không nhịn là một việc đương nhiên, một điều tất yếu. Đến lúc mâu thuẫn cao trào nhất thì chúng tôi... nhìn lại. Ơ, có gì đâu chứ? Yêu, vẫn yêu. Cần nhau, rất cần. Thế tại sao không vượt qua những điều nhỏ nhặt để sống đúng với những con người đã qua những trải nghiệm nhất định?

Và thế, “chiến cuộc” dịu xuống. Hay đúng hơn những gì cần cãi nhau đã cãi nhau hết rồi. Những gì cần nói cũng đã nói hết rồi. Thế là chúng tôi từ từ thấy thương nhau hơn, cần nhau hơn và cuộc sống tương đối phẳng lặng từ ngày đó cho đến giờ.

Chúng tôi có một đứa con chung năm nay cũng đã 19 tuổi. Bao năm qua, mọi thứ với chúng tôi quen thuộc nhưng mới mẻ. Phong vẫn hay nói với bố tôi: “Bố ơi, vợ con lấy trai tơ đấy”, đều thế chứ, nhưng dễ thương. Nói chung, cuộc sống tương đối dễ chịu.

Có phải vì cuộc sống dễ chịu như vậy nên trong giọng hát, chị rất cầu toàn, thậm chí chĩn chu quá? Có lúc nào chị nghĩ, sẽ phải nổi loạn hơn chút nữa trong giọng hát thì Khánh Hà sẽ còn tuyệt hơn nữa?

Anh Phong đôi lúc cũng góp ý với tôi: “Honey ơi, chỗ này honey cứ phiêu thêm chút nữa đi, chệnh, phô một chút cũng được nhưng nó thật với cảm xúc của mình”. Tôi cũng nghe và biết cách điều chỉnh đấy chứ.

Tôi quan niệm, tôi đã nổi loạn bao nhiêu năm qua trong giọng hát, nhưng đó là sự nổi loạn âm thầm. Nhưng cơ bản là tôi biết tìm những cảm xúc của mình. Có nổi loạn thì cũng làm cho những yếu đuối đàn bà trong giọng hát của mình thành một mảnh lực nhất định. Còn cho phép mình điên hơn nữa, say hơn nữa sẽ đâu còn là Khánh Hà? Và lúc đó, chắc gì khán giả còn yêu tôi như biết bao năm qua?

Xin lỗi chị về một câu hỏi hơi tế nhị. Có bao giờ anh Phong cảm thấy mình “lép” hơn vợ trong nghề nghiệp không?

Không. Đúng hơn là anh ấy không quan tâm đến chuyện đó. Trong công việc của tôi nếu không có anh Phong, để gì được như bây giờ? Anh ấy lo lắng từng li từng tí. Nghĩ từng cách tạo các phân cảnh. Góp ý từng bài hát. Chụp hình. Rồi làm những việc phụ dù rất nhỏ nhất nhưng ít nhất làm cho các sản phẩm của Khánh Hà được tốt hơn và làm cho hình ảnh Khánh Hà được đẹp hơn.

Câu hỏi cuối. Nhiều người đã nghe một người đàn bà “lục thập” hát một lúc 20 bài hát mà không phải lấy hơi một chỗ nào trong một live show như chị quả là một điều ngoài sức tưởng tượng. Làm cách nào để giọng chị “không sợ thời gian” như vậy?

Tôi tập thể dục mỗi ngày và tập thở để luôn có được làn hơi dồi dào. Bên cạnh đó, anh Phong luôn biết cách điều tiết mọi sinh hoạt hàng ngày giúp tôi để tôi giữ được làn hơi khỏe. Live show mà anh nhắc tới, đến giờ tôi vẫn không hài lòng vì thực tế tôi chỉ hát được tầm 70% sức lực thật của Khánh Hà thôi.

Cảm ơn chị!

CA SĨ HỌA MI

Sống đẹp với chồng cũ và những hy sinh đáng trân trọng

Hoa Mi - nữ ca sĩ có giọng hát như luôn khát khao nỗi thấu hiểu và đồng cảm chân thành luôn là một nhân cách đẹp. Cô sở hữu những câu chuyện cuộc đời và tình người, cho và nhận để đọc và hiểu, đồng cảm và xúc động, yêu thương và trân trọng. Đặc biệt là câu chuyện đẹp với chồng cũ.

Gần 30 năm xa xứ, khoảng thời gian đủ làm cho thanh sắc của một nữ ca sĩ có nhiều thay đổi nhưng một điều kỳ lạ ở Hoa Mi, giọng hát không khác xưa, tuy nhiên có chút gì sâu trầm hơn, chứa đựng nhiều tâm sự sau bao biến động cuộc đời.

Chồng luôn hiểu và tôn trọng tôi

Kể từ ngày cô xa quê hương, suốt một quãng thời gian dài khán thính giả không thấy Họa Mi xuất hiện trên sân khấu như các ca sĩ hải ngoại khác. Vì sao vậy, thưa cô?

Ở Pháp, có thời gian tôi vì cuộc sống mà đi hát cho một nhà hàng người Hoa. Phải nói thật, sau những đêm diễn, về nhà tôi muốn ôm mặt khóc. Chưa bao giờ cảm thấy mình hát mà cô đơn đến như vậy.

Hàng trăm khán giả, họ chỉ nghe hát vậy thôi, họ không biết tiếng Việt, vì thế không thể đồng cảm với những lời ca như chính mình rút ruột để mà hát. Với âm nhạc, tôi nhận thấy mình luôn hết mình, ít khi tôi hát mà không nhập hết cả tâm hồn, gửi hết cả nỗi lòng mình vào đó. Như em biết đó, một ca sĩ, buồn nhất là không được hát, nhưng đau nhất là hát mà không ai đồng cảm được với mình...

Chồng tôi rất hiểu, anh chia sẻ rằng: “Anh biết em là một nghệ sĩ quá yêu nghề hát và đó cũng là lý do để em không thể theo nghề ở nơi này”. Một ca sĩ yêu nghề và coi đam mê như một lẽ sống, không ai nghĩ rằng một ngày mình sẽ ngưng hát, dù là tạm ngưng. Ở Pháp, cộng đồng người Việt không đông nên hát cho cộng đồng không thể thường xuyên và cũng không mấy ai có thời gian để thường xuyên nghe mình hát.

Cô vẫn còn bao lựa chọn khác: sang Mỹ hát cho kiều bào, tham gia các show diễn chocộng đồng người Việt ở châu Âu...

Đấy cũng là vấn đề quan trọng nhất. Ở Pháp, lúc đó tôi có chồng và 4 đứa con. Tôi không thể bỏ gia đình hàng tháng trời để đi diễn để bỏ các con bơ vơ ở xứ người được.

Cũng đồng nghĩa với việc, nếu chọn giữa đam mê của mình và gia đình, cô sẽ chọn về thứ hai?

Điều đó là đương nhiên. Tôi không muốn sau những lần lưu diễn về mà không biết chuyện gì đã xảy ra với các con và gia đình sau một chuỗi ngày dài. Tôi cũng không thể lên sân khấu nếu như cả tuần liền không được gần gũi và trò chuyện với các con hay nấu cho con những món ăn quen thuộc. Tôi không bao giờ có khái niệm đánh đổi trong nghề nghiệp, chứ chưa nói đến đánh đổi điều thiêng liêng nhất của tôi là gia đình.

Nhưng chồng cô, một người sống ở Pháp từ nhỏ và những đứa con đã quá quen với cách sống, cách nghĩ của người châu Âu, dễ dàng hiểu và tôn trọng, thậm chí động viên cô hát chứ?

Chồng và các con luôn động viên. Tuy nhiên, không giống như một số người là cuộc sống và nền văn minh nước Pháp không thể làm thay

đổi bản chất người phụ nữ Việt Nam trong con người tôi.

Là một ca sĩ yêu nghề nhưng cách sống của tôi không hề nghệ sĩ bao giờ, sự phiêu lưu trong nghệ thuật để tìm những điều thăng hoa không thể bằng sự dừng lại yên bình với cuộc sống giản dị với chồng và những đứa con. Với các con, tôi luôn là bạn.

Với chồng, tôi không chỉ là một người vợ mà là một cộng sự trong cuộc đời anh, thấu hiểu và tôn trọng. Tôi thích được đi chợ, nấu cơm, lo cho chồng cho con như bất cứ một người vợ, một người mẹ Việt Nam thuần túy dù tôi có ở đâu và dù bất cứ thời gian nào.

Cô có thể nói rõ hơn những “tôn trọng và thấu hiểu” của “người cộng sự” trong cuộc đời cô hiện nay?

Chúng tôi đến với nhau và thành vợ thành chồng từ năm 1995, đều là những mảnh vỡ ghép lại - tôi và anh đều đã trải qua một cuộc hôn nhân, và tôi cũng đã có ba người con riêng với người chồng trước.

Anh là một kỹ sư, người gốc Sa Đéc nhưng sống ở Pháp từ nhỏ nên không rành tiếng Việt lắm. Cuộc sống của chúng tôi có thể gọi là hạnh phúc, khi anh luôn là một người đàn ông biết lo cho vợ, con và cuộc sống gia đình, tôn trọng những chuyện riêng tư của vợ. Tôi cũng vậy, luôn hiểu và tôn trọng những gì thuộc về quá khứ của anh.

Đó là hạnh phúc, là “thấu hiểu” như cô nói và cũng là điều không phải ai cũng có được. Vậy, hẳn cũng có những điều không “thấu hiểu” lắm khi cô và chồng cũng có những khác nhau từ xuất phát điểm của không gian sống?

Em nói đúng. Đó là điều buồn của tôi. Có một điều mà anh không bao giờ hiểu được tôi chính là không hiểu tôi... hát gì như bao nhiêu khán giả ở nhà hàng người Hoa mà tôi đã hát cho họ nghe ở đó.

Với chồng cũ, tôi đã sống hết mình

Là một người phụ nữ “truyền thống” đúng nghĩa và cô cũng đã hết lòng lo toan cho người chồng cũ - nghệ sĩ Saxophone Lê Tấn Quốc từ khi còn ở Việt Nam sau đó bảo lãnh chú và các con sang Pháp. Nhưng có một điều nhiều người chưa hiểu là tại sao chú Quốc lại rời Pháp về Việt Nam và từ đó trở thành “người xưa” của cô?

Đó là một câu chuyện dài em ạ. Tuy nhiên, anh Quốc không hoàn toàn là “người xưa” đâu, chúng tôi vẫn là những người bạn tốt. Cho đến giờ anh vẫn luôn hiểu, tôn trọng và thương tôi và tôi cũng vậy.

Yêu nhau là duyên, lấy nhau là nợ. Không lấy nhau nữa là không còn nợ nhưng không có nghĩa đã hết duyên.

Như là lời trong một bài hát chị đã hát “Bao nhiêu năm gặp lại, dòng đời vẫn chia đôi. Bao nhiêu năm gặp lại, tình còn trang giấy mới...”?

Dòng đời thì đã chia đôi từ lâu nhưng “tình còn trang giấy mới” thì không phải. Cái ở lại giữa chúng tôi là cái nghĩa. Có nhiều điều tôi muốn nói với anh qua những ca khúc mà tôi sẽ hát, đó là một quá khứ đẹp mà cả tôi và anh đã, đang và sẽ trân trọng và gìn giữ như thể giữ lại một thời yêu thương nhau.

Những cái gì đẹp đã đi qua cuộc đời mình thì nên giữ nó lại em ạ, giữ lại để sống và hành xử với nhau được tốt và đẹp hơn. Cuộc sống vốn đã có biết bao nhiêu điều nặng nề, phức tạp, nếu mình không đơn giản nó đi và nghĩ tốt về nhau thì mệt mỏi lắm.

Phải là một người đàn ông như thế nào thì mới ở lại trong cô tốt và đẹp như vậy chứ?

Tôi đến với anh từ năm tôi 20 tuổi, khi đó tôi là ca sĩ còn anh là một nhạc công thổi Saxophone ở đoàn Kim Cương. Có thể nói tôi đối với anh, tình thương nặng hơn tình yêu. Ban đầu đến với nhau là tình thương và tình yêu dần nảy nở trong quá trình sống với nhau.

Anh tốt, hiền và hiếu thảo, điều đó làm tôi rất cảm động. Là con út trong một gia đình đông con, 15 tuổi anh đã phải kiếm tiền lo thêm cho cha mẹ. Còn tôi, 11 tuổi mất cha, 18 tuổi mất mẹ, muốn có cha mẹ để phụng dưỡng cũng không còn nữa nên thấy hình ảnh anh Quốc hiếu nghĩa, tôi rất ngưỡng mộ. Chúng tôi quen nhau 6 tháng thì làm đám cưới.

Khi chưa cưới, tôi biết anh bị bệnh về mắt - gọi là hẹp thị trường. Nếu là một người bình thường nhìn được 360 độ thì anh chỉ nhìn được 30 độ. Gần như các tế bào trong đáy mắt anh dần bị hủy diệt, không một nơi nào có thể chữa được.

Một người bị bệnh tật thường rất dễ mặc cảm và khó tính, tôi biết điều đó nên tôi luôn nhường nhịn anh những lúc anh nói những điều có thể làm mình khó chịu. Lấy chồng rồi, tôi thêm một trách nhiệm nhưng không bao giờ tôi coi đó là gánh nặng và dù có vất vả, thì đó cũng là bổn phận chứ không phải là sự chịu đựng. Người ta chỉ coi nhau là gánh nặng và chịu đựng khi họ đã thù nhau.

Còn tôi lấy chồng, yêu thương chồng thì dù vất vả thế nào, tôi cũng lấy làm hạnh phúc. Đó cũng chính là điều để đến giờ anh luôn tôn trọng

tôi và tôi cũng luôn thương anh. Lúc đó, tôi luôn hy vọng mắt anh sẽ khỏi nên hết thuốc nam đến bấm huyệt, nhưng gì có thể tìm để hy vọng chồng mình sáng mắt là tôi đều tìm, nhưng đều không kết quả.

Chú Quốc có bất ngờ không khi biết cô quyết định ở lại Paris sau chuyến lưu diễn năm 1988?

Tôi nghĩ là anh rất bất ngờ nhưng tôi biết là anh hiểu tôi và anh hiểu dù có đi đâu thì tôi vẫn là tôi thôi, chỉ khác nhau về nơi ở chứ không thể khác về con người và tình người.

Tôi hiểu những đớn đau anh phải chịu khi anh sang Liên Xô chữa mắt. Lúc đó, lãnh đạo thành phố rất hiểu và tạo điều kiện để anh được đi chữa trị. 15 ngày chữa ở Liên Xô, theo anh đó là những ngày trời đầy. Anh phải mở mắt để người ta chích thuốc vào tròng mỗi ngày nhưng cũng không có kết quả.

Khi quyết định ở lại Pháp, tôi cũng chỉ hy vọng ngày đón anh sang, anh sẽ tìm lại được ánh sáng như một người bình thường. Sang Pháp hai năm, tôi đi hát cho nhà hàng của người Hoa và cộng tác với trung tâm Thúy Nga để có tiền gửi về lo cho các con đều đặn. Khi có tiền, tôi đón anh và các con sang.

Những ngày ở Pháp, nuôi 3 con với... một chồng, cô đã xoay xở như thế nào?

Vẫn như ngày ở Việt Nam thôi, vất vả thế nào tôi cũng chịu được. Tôi đưa anh đến một Viện mắt ở Pháp, câu trả lời vẫn là cả thế giới bó tay với căn bệnh của anh.

Họ có nói với anh: “Ở đây, anh sẽ là một người tàn tật, anh sẽ được hưởng chế độ của một người tàn tật. Chúng tôi sẽ cho anh một con chó và một cái gậy, anh cứ yên tâm vui sống”. Nghe vậy anh không thể chịu được. Anh sốc vô cùng. Có thể, ở Pháp những người tàn tật nghe điều đó họ thấy hết sức bình thường nhưng người Việt mình không thể nghe quen. Còn tôi, càng sốc hơn khi bác sĩ nói rằng, bệnh này có thể di truyền và hàng năm phải đưa các con đi khám cho đến khi các cháu 18 tuổi mới thôi.

Khi đó, đứa con nhỏ nhất của tôi mới 6 tuổi, có nghĩa là 12 năm tôi phải sống trong hoang mang về sự đe dọa bệnh tật đối với con mình. Đến khi cháu thứ ba tròn 18, tôi mới thực sự thở phào vì ơn trời Phật, cả ba đứa đều không mắc bệnh như anh Quốc.

Và việc trở về Việt Nam là quyết định của chú Quốc?

Khi biết mắt mình thực sự vô phương cứu chữa, anh nói anh chỉ ở lại 4 tháng. Những ngày đó anh không thể ra đường vì tôi phải đi làm, các con thì đi học.

Anh luôn bị giày vò về việc ở lại Pháp, anh như một người vô dụng và thành gánh nặng cho tôi. Một hôm anh nói: “Anh về Việt Nam, có gia đình, bạn bè. Họ sẽ đến chờ anh đi cà phê mỗi sáng và anh có thể đi làm. Ở đây, anh như một cục nợ của em và anh không thể hòa nhập được với cuộc sống bên này”. Nghe xong, tôi cũng chỉ biết khóc.

Nhưng trong thâm tâm tôi nghĩ, đó là sự lựa chọn đúng của anh vì tôi hiểu, có nhiều người Việt Nam được con cái bảo lãnh sang, cô đơn không chịu được vì con cái suốt ngày đi làm nên họ đã tự tử. Tôi sợ một ngày anh cũng vậy nên tôn trọng quyết định của anh.

Anh về, còn tôi ở lại lo cho các con. Và khi về, anh đi làm ngay, vui sống với bạn bè. Điều đó làm tôi cảm thấy yên tâm rất nhiều. Chúng tôi vẫn thư tửu qua lại kể từ ngày anh về Việt Nam.

Việc cô đi bước nữa, chú Quốc có sốc lắm không?

Câu hỏi này nên để anh Quốc trả lời nhưng tôi chỉ có thể nói được: tôi đi bước nữa sau anh Quốc. Anh về được một thời gian thì anh lập gia đình. Vợ anh quen với tôi từ trước và bây giờ, chúng tôi rất quý và thương nhau.

Đây là những mối quan hệ bạn bè tốt đẹp chúng tôi giữ lại sau những đổ vỡ không ai muốn trong cuộc đời. Đến hôm nay tôi có thể nói, tôi sống với anh thế là vẹn nghĩa, không có gì để phải ân hận. Những gì hạnh phúc của một thời, chúng tôi sẽ giữ lại như một kỷ niệm đẹp để nhắc mình sống tốt hơn.

Giờ là lúc sống và hát cho mình

Sau những buồn vui và lo toan, đến bây giờ cô có thể nói rằng đã đến lúc mình cất tiếng hát trở lại sau bao năm vắng bóng?

Bôn ba rồi mới hiểu một ca sĩ Việt Nam không đâu hạnh phúc bằng hát cho khán giả quê nhà em à. Em biết không, hát ở Pháp hay ở Mỹ, cho 1.000 người nghe chỉ cần ba người yêu thích mình hát và hiểu những gì mình hát là tôi hạnh phúc lắm rồi. Còn ở Việt Nam, khán giả mình, yêu mình, đồng cảm với mình, thì còn hạnh phúc nào bằng? Tiếng hát sẽ luôn cô đơn nếu thiếu người thấu hiểu và chia sẻ.

Bây giờ, con trai lớn của tôi đã ngoài 30 tuổi, làm một kỹ sư máy tính, đã lập gia đình và ở riêng. Đứa thứ hai cũng đã có bạn gái. Con gái thứ ba đã đi làm và đứa út cũng đang học. Các con đều ngoan và

thương mẹ, thế cũng cảm ơn ông trời đã ưu ái cho cuộc sống của tôi. Bây giờ, tôi có thể yên tâm đi hát, cầu xin trời cho mình giọng hát còn được lâu hơn để hát phục vụ khán thính giả.

Ở Pháp, cô mở cửa hàng kem, bánh. Công việc bận bịu có để cho cô cất tiếng hát như cô mong muốn không?

Đúng là bận thật vì tôi phải cùng ông xã lo lắng việc kinh doanh. Nhưng cửa hàng của tôi chủ yếu bán sỉ, giờ ông xã trông coi nên tôi cũng có điều kiện thời gian hơn để tham gia các show diễn nếu có lời mời.

Nhiều người nhận xét rằng Họa Mi có giọng hát đẹp, sáng, sang trọng, sâu và bền, nhưng luôn ẩn chứa bên trong là một nỗi buồn như chưa được giải thoát. Cô ơi, có phải vậy không?

Vé đầu thì tôi không có ý kiến vì đó là nhận xét của khán giả, như một món quà cho nghệ sĩ. Nhưng vé sau, tôi nghĩ biết thế nào được. Khi hát, tôi đã tự giải thoát cho mình rồi. Những buồn khổ thì nên quên đi, nên giữ lại cái hạnh phúc dù nó thuộc về quá vãng để cho những gì tưởng như mất đi trong bài hát nó không thực sự mất mà nó luôn đẹp. Buồn cũng phải đẹp.

Cô có một cuộc đời có nhiều biến động nhưng không hề có tai tiếng. Làm sao để giữ mình được thế, thưa cô?

Lại một lần nữa cảm ơn trời và những khán thính giả đã yêu mến. Tôi thì nghĩ, máu chót ở tám chân tình. Có sao, cứ sống vậy, yêu ghét đều phải chân thành để cho nhẹ nhàng trong cuộc sống. Tôi sống đơn giản, hết lòng, thành thật, không màu mè và không bao giờ ích kỷ. Tôi nghĩ, nếu em, hay bất kỳ ai khác sống vậy, trời sẽ không phụ đâu.

Cảm ơn cô về cuộc trò chuyện.

NGHỆ SĨ SAXOPHONE LÊ TẤN QUỐC

“Em đi rồi, đời anh mỗi mết”

Được nhắc đến như một người đàn ông trong cuộc tình ân hận của ca sĩ Họa Mi nhưng ít ai biết từ ngày xa người vợ cũ, ông đã sống như thế nào giữa cuộc sống khốn khó với đôi mắt mù lòa...

Tôi đã nghe tiếng kèn của ông qua các đĩa riêng: Dư âm, Im lặng, Thành phố buồn, Đường xưa lối cũ... Một tiếng kèn buồn. Buồn đến cô độc.

Người nghệ sĩ gần như độc thoại với chính mình như để hoài nghi một niềm hy vọng nào đó, nên tiếng kèn cứ lờn vờn quanh một góc riêng của bóng tối đời mình. Có lúc nó ấm, có lúc nó lạnh, hay đúng hơn

là tự nó ấm, rồi tự nó lại lạnh đi.

Tôi cũng hy vọng mọi thứ sẽ thay đổi trong CD Một mai em đi, tiếng kèn của ông sẽ giao hòa với tiếng hát buồn như tiền kiếp của người vợ cũ. Nhưng tôi đã nhầm. Nó gần như đứng ra một khoảng riêng để đo đếm nỗi lòng trong đời một lần nữa.

Và giọng hát Họa Mi như được hát từ một cuộc đời khác, tuyệt vọng đứng nhìn một cuộc đời đã khuất dạng từ một lần ranh định mệnh. Gần đấy mà xa lắm. Giao cảm đấy nhưng cũng bao nỗi bùi ngùi.

Nhiều người cho rằng Lê Tấn Quốc là người hạnh phúc bởi vì dù đã xa Họa Mi bao nhiêu năm nhưng hai người vẫn giữ tình cảm tốt đẹp và mãi là những tri âm trong cuộc đời và trong âm nhạc.

Nhưng câu chuyện cuộc đời khi hai người đã lật sang khác, thì mọi thứ lại không đơn giản như một khái niệm ngắn gọn được gọi lên trong một vài khoảnh khắc...

Họa Mi vẫn là tình yêu duy nhất

Chú Quốc, sau khi nghe CD Một mai em đi không riêng gì chú mà ai cũng có thể hiểu là cô Họa Mi đang hát cho chú. Cũng đàn ông với nhau, chú có nghĩ khi nghe, chồng cô ấy sẽ buồn?

CD thu xong, tôi có lấy đĩa gửi sang Pháp cho Họa Mi. Tôi dặn các con chúng tôi: “Chỉ đưa riêng cho mẹ, đừng để cho bác (chồng sau của Họa Mi) thấy nhé!”. Các con tôi bảo: “Không sao đâu ba, bác hoàn toàn hiểu”.

Nhưng tôi nói với con, người lớn có những tâm sự riêng và trong tâm hồn họ cũng có những góc riêng dành cho nỗi buồn đã được định mệnh sắp đặt.

CD này được thực hiện ban đầu với ý định của nhà xuất bản là tiếng kèn Lê Tấn Quốc có tiếng hát Họa Mi, chứ không phải là đĩa tiếng hát Họa Mi có tiếng kèn Lê Tấn Quốc. Nhưng rồi tôi chọn bài hát và biên tập, sau khi hỏi Họa Mi muốn hát gì.

Tôi nghĩ, hát cho nhau một lần nữa để thấp lại niềm giao cảm nghệ thuật, rồi ai về cuộc đời người đó. Nhưng đến bài cuối, tôi nhớ là bài Hẹn hò của Phạm Duy, chợt cả hai chúng tôi đều thấy lạnh gáy: một bài hát viết về một nỗi bi kịch của tình yêu khi cả hai người cùng chết. Đành rằng cái chết sẽ đến với bất kỳ ai theo luật tự nhiên, nhưng không hiểu sao chúng tôi đều thấy lo sợ...

Cũng dễ hiểu, là cô chú không muốn mất đi mối tình nghệ thuật sau những ân nghĩa dành cho nhau ở cuộc đời này. Nhớ về cô Họa

Mi trong cuộc sống của mình, chú sẽ nhớ điều gì?

Cô ấy là một hình ảnh khó phai trong đời, dù có khốn khó thế nào cũng một lòng một dạ với chồng con. Bản lĩnh, tính khí mạnh bạo như đàn ông. Ngôi nhà tôi đang ở là của nhà nước cấp cho Họa Mi.

Dù cô ấy đi đã lâu nhưng những người hàng xóm vẫn nhớ hình ảnh cô ấy mặc chiếc áo rách, chiếc quần bạc màu bông con đi dọc xóm hoặc đội cái nón lá tả tơi đi chợ.

Rồi những cảnh hồi cô ấy nhảy tàu chợ đi hát, đúng hơn là trốn đi hát vì hồi đó ca sĩ chỉ được hát một tụ điểm trong thành phố. Để đưa con dưới sàn tàu, cô ấy thức cho con ngủ rồi tối lại phải lên sân khấu.

Tối về, cô bưng tô cơm nguội, canh đã bốc mùi tanh để ăn. Rồi khi đi diễn nước ngoài, hành lý cô mua cũng là mua cho chồng con, mà chẳng mua gì cho cô ấy...

Rồi khi sang Pháp, cô ấy đã viết thư cho Tổng thống Pháp, để mong tạo điều kiện đưa tôi sang Pháp chữa. Tổng thống nhận được thư, chuyển cho Bộ ngoại giao yêu cầu giúp đỡ. Những gì cần sống cho tôi, cô ấy đã sống hết mình.

Kỷ niệm đầy đặn như thế, sao ngày đó, chú không sống ở Pháp bên vợ con mà lại về Việt Nam, để lại một nốt buồn ngậm ngùi trong bản tình ca của hai người...

Trước khi sang Pháp, chúng tôi có nói với nhau, nếu sang đó chữa khỏi mắt thì tôi ở lại, nếu không tôi sẽ về vì ở nhà vẫn còn mẹ già.

Những ngày đi chữa mắt là những ngày thử thách kinh khủng với cuộc sống của tôi. Lòng tôi rất thương, rằng khi tôi về, gánh nặng ba đứa con sẽ một mình cô ấy gánh, bằng đôi vai yếu ớt của người phụ nữ nơi đất khách quê người, không bạn bè không người thân thích.

Nhưng nếu tôi ở lại thì gánh nặng và nỗi khổ tâm của cô ấy sẽ được nhân lên. Tôi rất sợ khi sống một nơi không việc làm, lại bệnh tật như vậy, sống trong cảnh cô đơn mỗi ngày khi vợ con vì mưu sinh mà không ở nhà, chắc chắn tôi sẽ bị tâm thần. Nên lòng dù còn nặng, còn thương, còn nhiều nỗi ân hận nhưng tôi vẫn quyết định ra về.

Ngày ra sân bay, cô ấy và các con khóc hàng giờ, rất tội nghiệp. Bạn bè bảo: “Quốc ơi, xé vé máy bay đi và ở lại đi”. Nhưng tôi không thể làm khác.

Nghe chú nói, cháu thấy cô Họa Mi vẫn hiện hữu trong cuộc sống của chú. Hiện hữu, nhưng có... đè nặng?

Đè nặng thì không, vì chúng tôi đều đã giữ lại những suy nghĩ tốt đẹp nhất cho nhau. Sau khi xa Pháp, chúng tôi có liên lạc.

Có những chiều mưa dầm dề tôi ra bưu điện nghe điện cô ấy gọi về, tôi có nói: “Nếu em thấy ai hợp, thương con mình thì em cứ mạnh dạn bước đi bước nữa, đừng lo gì cho anh cả”.

Cúp điện thoại, tôi thảm khóc vì tôi biết rằng chúng tôi chẳng bao giờ tái hợp vợ chồng trong cuộc đời nữa.

Và tại sao tôi lại thấy đè nặng khi Họa Mi tìm được một người đàn ông rất xứng đáng, mang lại cho cô ấy hạnh phúc? Điều tôi yên lòng nhất, là anh ấy rất yêu ba đứa con của tôi, vừa như một người cha, vừa như một người bạn.

Tuy nhiên, tôi là một người đàn ông được xác định giới tính, lại có tâm hồn nghệ sĩ, cũng đã có những giây phút xao lòng. Rồi hôn nhân trắc trở, đi thêm bước nữa nhưng điều tôi khẳng định, tình yêu của tôi chỉ có một, là Họa Mi.

Đến với người sau vì nghĩa nặng hơn tình...

Khi cô Họa Mi trở về, đọc trên những bài báo, cô ấy nói về chú rất xúc động. Ngay cả CD. Một mai em đi này nữa, cô ấy hát cho chú, với nhiều tâm sự. Khi phải đọc, nghe những điều này, người vợ sau của chú có buồn lắm không chú?

Không. Bởi vì tôi biết Na (người vợ sau) rất thương Họa Mi. Khi cô ấy về hát và làm album thì báo chí mới viết nhiều, chứ thực sự từ năm 1996 - 1998, vợ chồng Họa Mi đã về đây, qua nhà ăn cơm và nói chuyện với nhau như những người bạn tốt.

Đám cưới Họa Mi ở Sài Gòn vợ chồng tôi cũng đi và khi tôi cưới, Họa Mi cũng gửi thiệp chúc mừng. Chúng tôi đã bỏ hết mọi rào cản không cần thiết của cuộc sống để vẫn là những người bạn tốt và nhìn nhau đầy quý trọng.

Giai đoạn “hậu Lê Tấn Quốc” của Họa Mi, như chú đã chia sẻ, là một niềm vui khi vợ cũ của mình hạnh phúc. Và chú, có thể nói về “tình sử” tiếp theo của mình, ở giai đoạn “hậu Họa Mi”?

Chưa lần nào tôi nghe Na nói tại sao cô ấy lấy tôi, nhưng nhìn hành động cụ thể, thì cô ấy là một ân nghĩa lớn với tôi. Cô ấy đã đến, chăm nom ba đứa con và cả tôi, khi Họa Mi đi Pháp.

Rất khó tin khi một cô gái trẻ (kém tôi 18 tuổi), lại đẹp, có thể thương một người đàn ông nghèo, lại trong cảnh mù lòa và đã qua một lần đồ với gánh nặng con cái và gia đình đến thế, nhưng sống bao nhiêu năm

qua, tôi mới biết có những tình cảm thiêng liêng vẫn tồn tại trong đời. Nó cho tôi niềm tin để sống. Và không chỉ con, mẹ tôi bệnh bao năm trời, cô ấy cũng tận tình chăm sóc.

Chúng tôi có thêm hai đứa con, cuộc sống khốn khó thế nào Na cũng cam chịu. Trong đời thường, cô ấy rất giản dị, không đi chơi bao giờ, lo công việc bếp núc của một người vợ rất chu toàn, chăm sóc con cái rất chu đáo. Tôi không nghĩ đó là điều ông trời bù đắp cho tôi, mà tôi thấy mình may mắn khi có được một ân nghĩa giữa cuộc đời như vậy.

Lẽ ra cháu sẽ hỏi chị Na điều này, nhưng cháu nghĩ cũng là một điều cần thiết khi chờ câu trả lời từ chú: Người ta có quyền hiểu khác về chị Na, hoặc hiểu khác về chú, khi cô Họa Mi vẫn ở bên Pháp, vẫn ngóng về ba cha con, mà ở Việt Nam, trong ngôi nhà anh lại có thêm một người phụ nữ trẻ, đẹp?

À, chúng tôi đều biết nhau cả. Thực ra cô ấy thương ba đứa nhỏ con tôi và mấy đứa cũng quý Na lắm. Đến chăm sóc mấy đứa nhỏ, nhưng đâu có phải đến ăn ở gì (cười) vì nhà tôi lúc đó còn mẹ và em gái. Mọi thứ đều phải có giới hạn. Và với tự trọng của một người đàn ông đang có vợ, tôi cũng không cho phép mình đi quá những giới hạn cần thiết.

Chỉ sau này khi từ Pháp về, cuộc hôn nhân của tôi và Họa Mi xem như gãy đổ, tôi và Na mới đến với nhau (chính xác là sau 3 năm tôi rời Pháp về Việt Nam). Chúng tôi đến với nhau bằng tình thương và sự cảm thông (cô ấy cảm thông và hy sinh cho tôi nhiều hơn).

Ít nhất hai người phụ nữ đi qua cuộc đời chú (là hai người vợ), đều là những phụ nữ ân nghĩa. Nhưng như chú nói, tình yêu chỉ có một. Vậy, có bất công với chị Na quá không?

Tôi nghĩ, nên để con tim mình lên tiếng. Chúng tôi nên duyên do nghĩa nặng hơn tình. Mà có được cái nghĩa với nhau giữa đời đâu phải dễ. Không biết người khác thế nào, hoặc người ta có thể gọi tên tình yêu một cách dễ dàng, nhưng với tôi, chỉ một.

Hoặc là tôi không giống người khác ở chỗ đánh đồng khái niệm tình thương và tình yêu. Và cũng không tự đưa cuộc sống của mình ra để cân đong tình cảm. Nói chung, chúng tôi đã có một cuộc sống bình dị sau bao năm chung sống.

Nặng lòng với một mối tình đã xa. Chấp nhận an phận với một tình thương làm nên hạnh phúc. Có điều gì đó hơi nặng, hơi ngậm ngùi... Và nếu tiếng kèn nói lên tâm hồn chú, thì cháu muốn biết tại sao tiếng kèn của chú bao năm qua vẫn cô đơn và vẫn buồn đến vậy?

Tiếng kèn tôi buồn từ lâu rồi, kể từ ngày chưa có Họa Mi chứ không chờ đợi bao thăng trầm, bão tố của cuộc đời như vậy. Cũng thú thật với anh, tôi không cô đơn về mặt quan hệ sinh lý, nhưng luôn cô độc về mặt tinh thần.

Càng ngày nỗi buồn của mình càng nặng thêm khi giờ đây, ngoài những tối đi diễn, tôi lại nằm nghe vô tuyến, rồi xuống nhà gần gửi hai đứa con một lúc... Hay đúng hơn đời tôi lúc này chỉ còn âm nhạc, một thứ âm nhạc trong tưởng tượng của hồn tôi và tôi tự chơi nhạc cho mình, để an ủi mình trong những khoảng trống.

Sao cay đắng thế, khi mà chú nói ở trên, chú có một cuộc sống bình dị!

Về âm nhạc, nếu hồi còn trẻ, tôi sẽ không chơi những chốn ồn ào ăn uống. Bây giờ là cả gánh nặng mưu sinh, tôi cũng phải chơi nhạc khi mọi người đang ăn uống ồn ào, chấp nhận tiếng kèn mình lạc lõng. Có khi sống trong bóng đêm, con người tôi lại tự hài lòng vì mình không phải nhìn quá nhiều sự phức tạp, sự phù phiếm của cuộc sống bên ngoài.

Còn về hạnh phúc, tôi cũng chỉ nói được: tình yêu nào cũng đẹp nhưng không phải cuộc hôn nhân nào cũng đẹp. Tình yêu làm cho người ta mù quáng nhưng hôn nhân lại làm cho người ta sáng mắt.

Tôi đã trải qua hai điều đó. Nhưng thôi, cuộc sống nào cũng có những va chạm, có những lầm lỗi, có những đau khổ ngoài ý muốn của mình.

Giờ tôi cũng chỉ nói được, Na còn rất thương tôi và cô ấy không hề có bất cứ lỗi lầm gì với tôi về mặt tình cảm. Tôi cũng chẳng làm gì có lỗi. Nhưng chuyện gì xảy ra đã xảy ra rồi. Tôi sẽ lo lắng trọn vẹn cho các con tôi cho đến ngày tôi nhắm mắt. Bởi bây giờ, chỉ còn các con là lẽ sống của đời tôi...

Cảm ơn chú!

NGHỆ SĨ KIM CƯƠNG

Tha thứ thì rồi nhưng quên thì chưa...

Cuộc đời kỳ nữ này hồ như vẫn còn nhiều ẩn số. Khi cuốn hồi ký Trôi theo dòng đời của NSND Bảy Nam, thân mẫu của NS Kim Cương được xuất bản, bạn đọc hiểu hơn một chút về Kim Cương của ngày cũ nhưng cô cho rằng, nếu cô cũng viết hồi ký như mẹ, chắc cuốn sách sẽ rất dày về những câu chuyện cuộc đời mình...

Cô tiếp tôi trong phòng lưu niệm NS Bảy Nam tại tư gia. Căn phòng gọn gàng, tủ quần áo của thân mẫu vẫn nguyên vẹn như thể NS Bảy Nam còn đang đi diễn chưa về.

Còn Kim Cương lại cho tôi một cảm giác khác hẳn, ngồi nói chuyện không tạo cái cảm giác như tôi đang thấy cô trên sân khấu. Những lời

nói không trơn tru, linh hoạt như khi diễn, câu chuyện đời cô được kể với giọng ngắt quãng, có chút bối rối. Ký ức về mẹ được cô nhắc đầu tiên, như một đứa trẻ nhỏ nhắc về mẹ mình.

Những người tôi chọn, má không bao giờ chọn...

Hai má con sống với nhau gần như cả đời, như hai người tri kỷ, đến khi má mất cô mới cảm thấy mình là “một đứa trẻ mất mẹ”. Người ta chỉ cảm thấy thời gian dừng lại ở tuổi thơ khi họ quá ít điểm tựa khác trong đời ngoài mẹ, phải không cô?

Đúng vậy. Má với tôi hơi đặc biệt so với thông thường, mặc dù trong gia đình tôi là người chăm sóc má có thể không bằng em gái mình. Má như một người thầy, một người bạn diễn ăn ý nhất cuộc đời, một người bạn tâm tình tri kỷ. Má luôn là nơi để tôi đổ trút những tâm sự và ngược lại, lúc má còn sống.

Mỗi đêm đi diễn về, diễn tốt, hai mẹ con cũng nằm nói chuyện với nhau cả đêm. Tôi diễn dở, má cũng thức để... càu nhàu. Ở bên má, tôi quên là mình bao nhiêu tuổi, lúc nào cũng như một đứa trẻ cho nên khi má đi, tôi hẫng...

Cuộc đời của NS Bảy Nam theo những gì kể trong hồi ký, thật nhiều biến động, lắm gian truân, đầy khổ ải. Để đi trọn kiếp đam mê, gần như bà đã phải trả quá nhiều giá đắt. Nhưng với hơn 150 trang hồi ký, cô có cảm thấy bà chưa viết hết được những gì bà phải chịu, phải gánh?

Tôi hiểu là má chỉ viết một phần trăm những sự kiện đi qua đời má. Nhiều lúc nghĩ lại, tôi tự hỏi, tại sao vì một niềm đam mê nghệ thuật mà má phải trả những cái giá quá đắt như vậy.

Cứ nhắm mắt lại, tôi hình dung ra hình ảnh một người đàn bà có mang 7 tháng mà chạy theo cả đoàn tàu đang chạy để khỏi lỡ tàu. Hồi đó, thấy vậy tôi còn vỗ tay hoan hô rằng sao má giỏi vậy, giờ mới thấy mình vô tâm.

Và tôi cũng hiểu tại sao hồi tôi 8 tuổi, má kiên quyết không cho tôi theo nghề hát mà “tống” tôi vào một trường nội trú hàng bao năm trời.

Nhưng cuối cùng cô cũng như má, không cưỡng được niềm đam mê của mình và lại theo nghiệp diễn. Tuy nhiên, vẫn chưa nhiều người biết tại sao cô không theo cái lương như má mà chuyển hẳn sang kịch nói?

Tôi sinh ra và lớn lên trong một gia đình có 4 đời theo sân khấu, từ bà cố, bà nội, ba má cho tới tôi là 4 đời phụng sự cho sân khấu. Tôi

ngữ mình đã nổi tiếng trong nghiệp diễn từ lúc 6 tuổi.

Cả thành phố Hà Nội ngày đó đã yêu “cậu bé” Kim Cương trên sân khấu lăm. Đùng một cái, bị “ném” vào trường nội trú, tôi ước với quyết định đó của má lăm nhưng rồi tôi cũng hiểu má không muốn con gái phải chịu nhiều truân chuyên.

Đến giờ tôi có thể nói, nếu không theo nghề diễn chắc tôi cũng chẳng biết làm được gì. Từ năm 1954, 1955 tôi đã nổi tiếng bên sân khấu cải lương và được ký giả Nguyễn Ang Ca của báo chí Sài Gòn lúc đó, đặt cho biệt hiệu là “Kỳ Nữ”.

Nhưng đến năm 1960, tôi thấy rằng mình phù hợp với kịch nói hơn, tôi cũng nhận thấy giọng ca mình cũng không hay lắm, theo cải lương không ổn. Trong khi đó, kịch nói có thể đặt ra những vấn đề xã hội gần gũi hơn, có thể đi vào góc cạnh của xã hội, thế là tôi theo kịch nói.

Có bao giờ cô nghĩ, nếu không có cái bóng của má, có khi nghệ sĩ Kim Cương khó có thể đạt được một sự nghiệp như thế?

Đúng. Má là một cái bóng quá lớn. Nhiều người bây giờ vẫn nói, khi cha mẹ quá nổi tiếng, con theo nghề phải chịu áp lực nhưng tôi lại không bao giờ thấy vậy, cứ thế khóc cười hỉ nộ ái ố với cuộc đời qua từng vai diễn mà thành tên thành tuổi.

Tôi với má song hành trên sân khấu và ngoài cuộc đời như hai cái cây tự nhiên, cùng sống, cùng phát triển và nương tựa vào nhau những lúc giông bão. Hai má con, tình yêu thương nhau và tình yêu nghệ thuật trộn lẫn khó phân biệt.

Khi tôi chuyển sang kịch, má cũng chuyển hẳn sang kịch và hai má con lại tiếp tục đồng hành và có những thành công đáng kể. Má luôn theo sát những bước đường tôi đi. Khi tôi học ở Pháp, má sang đó hai năm để chăm sóc.

Như cô nói, má theo cô trên những bước đường. Nhưng lạ thay, trong hồi ký má cô không hề đề cập đến một dòng nào về chuyện tình cảm của cô. Có phải, NS Bảy Nam quá tôn trọng những riêng tư của con gái?

Điều này thì hoàn toàn... ngược lại. Có thể nói khi tôi bắt đầu biết yêu, má quản tôi khá chặt. Chặt đến nỗi, đến 35 tuổi tôi mới lấy được chồng!

Khi ngoài 20 tuổi, tôi có trốn má đi chơi vài lần đến khuya. Về đến nhà, má và chiếc chổi lông chờ sẵn, đánh nát cả chổi.

Trên sân khấu và ngoài đời, hai mẹ con quá nhiều điểm chung, nhiều sở thích chung, nhưng có một điều hoàn toàn khác là gu chọn chồng cho... tôi.

Má muốn tôi phải luôn nhẫn nại, hiền thực, chịu đựng và phải yêu những người theo mẫu của má. Kim Cương thì bao giờ biết nhẫn nhục. Tôi thấy tôi là người phụ nữ mà đàn ông không dễ bắt nạt đâu.

Biết bao người má cho là được, tôi lại thấy không hề được. Những người yêu tôi thì má không bao giờ “chấm”. Biết bao người thương tôi nhưng không vượt qua được “bức tường” má nên cuối cùng đành phải đi cưới vợ khác cho xong.

Là do má quá khó hay do người kia mà bây giờ cô nhìn lại, cô thấy họ cũng không ổn nên má cô mới phải vậy?

Tôi thấy là do cái duyên thôi, chứ họ hoàn toàn tốt trong mắt tôi đến giờ. Có một người theo đuổi tôi gần mười năm, cuối cùng cũng đành phải chia tay. Dĩ nhiên, má khó là một phần nhưng từ cái khó đó, có nhiều cái phát sinh mà đến giờ không biết phải nói thế nào.

Hồi đó, anh ấy và tôi muốn hẹn hò nhau là phải ra chùa. Người trong đoàn mỗi lần gọi tôi, để đánh lạc hướng má đành phải nói dối: “Chị Cương có sự cụ cho gọi chị” nên má mới không “kiểm soát”. Không ít lần anh đến nhà chơi đành phải vào tủ áo trốn cả buổi vì má... đột nhiên xuất hiện và ngồi đó, không lên phòng nghỉ nữa.

Có thể, một người mẹ yêu thương con quá nhiều lúc cũng không muốn san sẻ tình cảm cho người khác?

Má cũng có vài lần “chọn rể” chứ có bắt con gái ở vậy đâu, nhưng má chọn thường không phải là gu của tôi. Ngược lại người tôi chọn, má luôn có “lý do” để ghét người ta. Một lần, má biết anh nọ thích tôi và tôi cũng có cảm tình với anh. Khi anh đến xin má gởi quà có khi má không cho đâu. Nên chuyện không muốn san sẻ tình cảm, cũng có thể.

Vậy người chồng cũ của cô là do má chọn hay cô chọn?

Tôi chọn đấy chứ. Hồi đó má không thích, má nói ảnh da đen, tám đến 3 năm cũng chẳng trắng được.

Nói chuyện cưới cực khó. Tôi đành phải nói dối: “Con lỡ có bầu với người khác, ảnh biết và ảnh vẫn đồng ý cưới con. Nếu má không cho cưới, thì con không biết phải sống thế nào”. Má hỏi lại: “Có đúng nó biết chuyện và đồng ý, hay là con dối nó?”. Tôi nói: “Anh đồng ý”.

Khi con trai được 2 tuổi, má nói: “Nhìn cái mặt thẳng nhỏ như cắt ra mà đặt với chồng nó, mà nó lừa tui là con người khác”. Tôi cười: “Thì

thế má mới cho tụi con cưới. Nếu không thì biết đến khi nào?”

Khi cô lấy chồng, má còn giữ thái độ “bất hợp tác” với con rể như lúc chưa cưới không?

Khi về sống cùng rồi, má thương ảnh lắm. Khi chưa là con cái thì má vậy thôi nhưng là người cùng một nhà, má sống rất bao dung thậm chí lại luôn khuyên tôi biết nhịn nhục, chấp nhận. Khi chúng tôi chia tay, má cũng buồn lắm.

Vì sao lại chia tay hả cô?

Giờ nói lại là tại cả hai người. Cái tại lớn nhất của tôi là tin người quá. Đó cũng là điều bất hạnh của một nữ diễn viên, đi diễn nhiều quá cũng rất dễ mất chồng.

Nhưng giọt nước làm tràn ly lại là anh ta. Có những điều mà ngày trước tôi nghĩ mình không thể tha thứ. Tôi rất giận trong một thời gian rất dài đến mức tôi không cho phép anh ta được phép đến nhà và đừng để tôi nhìn thấy anh ta. Và đến giờ cũng không thể coi nhau là bạn bè được. Mà thôi, đừng nói chuyện này nữa!

Cô còn buồn về chuyện này?

Buồn làm gì nữa. Cũng gần ba mươi năm rồi còn gì. Không giận, không buồn nữa nhưng quên thì không thể quên được.

Chưa ai yêu tôi như anh Bùi Giáng!

Người ta biết đến Kim Cương nhiều hơn nữa bởi một phần cô là giai nhân đặc biệt trong trái tim thi sĩ Bùi Giáng. Bao nhiêu năm qua không ai biết thực lòng cô ứng xử với tình cảm của thi sĩ Bùi Giáng như thế nào...

Đối với anh Bùi Giáng, tôi có tình thương của một con người với một con người chứ tôi không hề yêu anh ấy. Lúc hạ huyết anh, tôi có nói mấy lời từ biệt. Tôi cảm ơn anh ba điều: thứ nhất, anh để lại cho đời những tác phẩm quá hay; thứ hai anh đã yêu tôi một mối tình đơn phương mà tôi nghĩ không có một người đàn ông nào có thể yêu tôi được như vậy; thứ ba, anh cho tôi một bài học: dù giàu dù nghèo, dù trẻ dù già, dù điên dù tỉnh, ta cũng phải có một mối tình để sống...

Thực tế, một người đàn ông yêu đơn phương mình suốt 40 năm mà không một người đàn bà nào có thể lọt vào trái tim anh ấy được, đó là một tình cảm vĩ đại.

Dù sao, cô là một nghệ sĩ tên tuổi, một nhan sắc của sân khấu còn thi sĩ Bùi Giáng là một người điên. Chuyện cô yêu lại là điều không thể nhưng được biết, cô cũng rất bao dung và có những

quan tâm đặc biệt với thi sĩ Bùi Giáng...

Tôi đã từng nghĩ rằng, chỉ có anh điên mới yêu tôi suốt 40 năm chứ người tỉnh chắc họ chạy mất dép rồi!

Trong đầu anh ấy chỉ có nhớ mỗi tên tôi và số điện thoại nhà tôi. Những lúc anh đi gây lộn bị đánh, rồi bị công an bắt, anh đọc vanh vách số điện thoại nhà tôi và đã không ít lần tôi phải đi bảo lãnh anh ấy về.

Khi anh ấy bị tai nạn, tôi cũng là người ký vào giấy mổ. Tôi thường cho anh ấy quần áo để anh mặc. Khi anh ấy chết, có vài bộ còn chưa kịp mặc...

Cô có từng xem tình yêu của Bùi Giáng là một “nỗi khủng khiếp” với mình không?

Không! Mặc dù suốt 40 năm trời, người xông đất nhà tôi bao giờ cũng là anh Giáng. Tôi mà tin dị đoan chắc chết. Có lần má bảo: “Hay con đi đâu đó một vòng, qua 12 giờ thì về coi như con tự xông đất mình”. Tôi mặc. 6 giờ sáng anh đến, lì xì cho vài đồng rồi ảnh đi, cũng đâu có sao.

Một năm chỉ “thăm” cô có một ngày đầu năm thôi ư?

Trời! Một năm phải mấy chục bận. Cứ mỗi lần thấy tiếng chuông cửa và thấy mấy đứa con nít chạy rầm rầm quanh nhà là biết chắc, rồi, Bùi Giáng tới. Bấm chuông không mở thì kêu cửa, và rồi gạch đá liệng vào nhà tới tấp, văng đủ thứ chửi tôi đấy chứ.

Nếu tôi ở nhà, tôi sẽ mở cửa cho anh vào. Anh vào, hiền khô, ngồi một lúc rồi anh đi. Có những lúc đến tôi không có nhà, anh đứng ngay giữa đường làm chim bay cò bay, kẹt xe liên hồi.

Có một người biết lại nói nhỏ: “Kim Cương chờ anh ngoài đường kia”, anh hỏi: “Đâu? Đâu?” rồi anh chạy vù một mạch, đường mới không kẹt nữa.

Có lần anh bị đánh, đến nhà, tôi bắt anh phải đi nhà thương anh nói phải có tôi đi cùng anh mới chịu. Cuối cùng thì tôi cũng phải ngồi lên xích lô đưa anh đến nhà thương.

Có lúc nào thi sĩ “thăm” nhà, cô dọn cơm mời ăn không?

Không. Ai mà ngồi ăn cùng anh được. Lúc nào anh đến nhà tôi cũng trong tình trạng tóc tai bù xù, quần áo tả tơi, lon sữa bò và vỏ chuối đeo lủng lẳng đầy người. Mấy lần cho anh ăn dưa hấu thì có.

Anh ăn xong anh đi, vài tuần sau lại “quay lại”. Có lần gần một năm không thấy anh, sau đó anh đến bấm chuông và nói: “Phật tái thế bị giam cầm dưới nhà thương Biên Hòa, sao cô không đi lãnh Phật về mà

để người khác lãnh?”

Hình như, thi sĩ Bùi Giáng yêu cô khi còn tỉnh táo chứ không phải khi đã điên loạn?

Đúng vậy. Lúc đầu có người còn làm mai cho tôi cơ mà. Họ nói, có một ông giáo sư học ở Đức về, gia đình danh giá lắm. Hồi đó tôi chưa lấy chồng, nghe cũng thấy khoái lắm và có nhã ý mời anh qua nhà chơi.

Lúc anh qua, có mời tôi đi ăn trưa. Anh kiên quyết không đi xe hơi nhà anh, cũng không đi xe hơi nhà tôi mà nằng nặc chở tôi bằng xe đạp. Tôi nghĩ, chắc anh thích cách sống bình dân mới vậy nhưng càng nói chuyện thì càng thấy anh hơi “tưng tửng”.

Vì thế nên chị “rút lui”?

Tôi tránh không gặp và anh hiểu điều đó. Một lần anh đến nhà nói với tôi: “Tôi biết cô không thích tôi vì nhiều lẽ nhưng tôi thì quý cô lắm. Tôi luôn muốn cô là một thành viên trong gia đình tôi. Tôi có một thằng cháu, đẹp trai mà rất tốt, cô hứa sẽ lấy nó nhé?”. Tôi nói: “Thì anh phải cho cậu ấy lại đây em coi thế nào, có hợp hay không và quan trọng là cả hai có thương, có duyên với nhau không nữa”. Hôm sau anh có dẫn người đó đến thật.

“Người đó” thế nào hả cô?

Đó là một cậu bé 8 tuổi! Tức là nhỏ hơn tôi gần 20 tuổi!

Trong 40 năm đó, một người điên vẫn phải có những lúc tỉnh, đặc biệt là khi họ quá yêu một ai đó. Hỏi cô đã có lần gặp Bùi Giáng trong tình trạng không điên. Lúc đó, Bùi Giáng có nói vì sao anh yêu cô đến thế không?

Có vài lần anh tỉnh táo, ăn mặc gọn gàng đến nhà tôi. Anh nói, anh gặp tôi trong một đám cưới của hai người bạn trước khi “đánh tiếng” để người khác mai mối. Lúc đó anh thấy tôi có một điều gì đó rất lạ, như có một vầng hào quang trên đầu.

Nổi ám ảnh đó theo anh gần như trọn vẹn cả cuộc đời để rồi những khi anh điên nhất, bất cứ một ai đến thăm anh đều xua đuổi vì anh nói, nơi đó chỉ có Kim Cương được quyền đến.

Cô từng đến thăm Bùi Giáng tại nơi thi sĩ ở chứ?

Một số lần. Đến xem anh thế nào, cho anh vài bộ đồ, ít thức ăn.

Với đàn ông yêu mình, dù người điên hay người tỉnh, dù nên duyên hay không nên duyên, dù hạnh phúc hay dang dở cô cũng đều đã vẹn nghĩa vẹn tình? Cô có chạnh lòng khi tất cả những người đàn ông dành nhiều yêu thương cho mình như vậy nhưng

cô không may mắn trong tình duyên?

Nói chung không có gì tôi phải ân hận. Cũng cảm ơn tất cả cho tôi thấy không có gì bèn bỉ, tất cả đều là vô thường cả.

May mắn là con trai tôi rất thương mẹ, hiếu nghĩa. Tốt nghiệp ở Canada với bằng giỏi, nhiều nơi mời ở lại làm việc nhưng nó chỉ muốn về với mẹ. Bây giờ, mọi lo toan trong gia đình là vợ chồng nó cả. Phải cảm ơn cuộc đời về những bù đắp để thấy rằng, tôi là người may mắn trong cuộc đời này.

Cảm ơn cô về cuộc trò chuyện!

CA SĨ ĐÀM VĨNH HƯNG

Một đời cô độc và những cuộc tình chưa kể

Đôi lúc tôi tự hỏi: phía sau những ngông ngạo và những phản xạ đối kháng với cuộc đời, với người đời của Đàm Vĩnh Hưng thực sự là gì? Dĩ nhiên, tôi không nhìn người (trong đó có anh) theo con mắt của số đông, mà đối diện trực tiếp.

Hưng có thể vì bạn bè mà hết mình, vì người thân mà hết lòng hết dạ. Hưng kiếm tiền như một cái máy kể từ khi chưa làm ca sĩ đến khi đứng trên đỉnh cao danh tiếng. Hưng hát như lên đồng và có thể sẽ vẫn còn trong cơn say bóng hát kể cả khi nhạc châu đã tắt.

Và Hưng cô độc. Cô độc như một bản thể sinh ra phải thế, cô độc trong chính niềm vui và cô độc trong chính tình thương đầu đó dành cho

anh.

Tôi đã ba lần phỏng vấn Hưng. Mỗi lần mang về một chân dung khác nhau và mỗi lần Hưng đều cho tôi một sự bất ngờ. Không phải bất ngờ vì những điều anh cập nhật mới nhất hay thỉnh thoảng anh hé lộ cho tôi điều gì đó như chiêu thức mà ai đó - hoặc kể cả anh vẫn làm để gây chú ý (mà tôi thì không dễ bị ngạc nhiên đến thế).

Tôi đối diện Hưng với tư cách một cuộc đời đối diện một cuộc đời. Và tôi thấy rằng, tất cả những gì là anh suốt bao nhiêu năm qua, kể cả cái chân dung bị méo đi trong mắt người đời chẳng hạn - cũng đều có lý do.

Và bây giờ, tôi muốn trả anh về đúng là anh nhất.

Bị đánh giữa đường vì người thân nợ tiền

Gần đây, anh tiết lộ về tình yêu của mẹ và cái ngày anh được ra đời, nghe có gì đó buồn buồn tủi tủi. Thực hư thế nào, hả anh?

Tôi đã 45 tuổi. Phải nói thật là thời gian để gần gũi cha mẹ không nhiều. 45 năm trước, mẹ tôi, một nữ sinh Y khoa 22 tuổi đã phải lòng một người đàn ông hào hoa. Khi tình yêu đã bùng cháy đến giai đoạn đẹp nhất thì bà phát hiện ra người đàn ông đã có gia đình. Nhưng rồi, bà cũng không thắng nổi cảm xúc, bất chấp mọi ngăn cản, bà vẫn sống với tình yêu của mình để rồi tôi được sinh ra. Đến giờ mẹ tôi vẫn chưa một lần được mặc chiếc áo cưới.

Tôi sống với một tuổi thơ không mấy êm đềm. Cuộc chiến kết thúc, ba tôi, một cảnh sát chế độ cũ, phải đi cải tạo. Khi về, ông làm nghề đập xích lô mưu sinh, và cũng về với người vợ trước chứ không phải mẹ tôi. Trong khốn khó, mẹ tôi cũng phải bỏ đi tha phương cầu thực.

Tôi và cô em gái tự sống, tự lo toan cho nhau, và trở thành hai đứa trẻ vô gia cư, phải nương nhờ nhà ông bà ngoại. Ở nhờ thôi chứ tôi ở ngoài đường nhiều hơn ở nhà. Tối chỉ về ngủ nhờ chút rồi mai lại thức dậy sớm, theo vòng xoáy mưu sinh.

Anh đã làm những việc gì khi đó?

Tôi làm tất cả mọi thứ để đẻ ra tiền, trừ những việc bán rẻ danh dự mình thì tôi không làm.

Tôi làm như trâu như bò. Làm tóc, make up, trang điểm cô dâu, bán trả góp, làm đủ. Giữa trưa nắng khi đang liu thiu ngủ, người ta gọi đến nhà xa cả gần 20 cây số, làm tóc make up cũng chạy. Sáng sớm dậy sớm ra chợ chọn những bông hoa đẹp nhất để cài lên đầu cho cô dâu và lo hoa cho toàn bộ đám cưới, cắm hoa để người ta rước dâu cho kịp.

Nhớ đến thời điểm đấy tôi thấy tự hào vì mình đã lao động hết mình để có thể kiếm tiền lo cho bản thân và người thân, giúp tôi đứng lên trong cái vũng lầy quá khứ mệt mỏi.

Dùng từ “vũng lầy”, có nghĩa là trong quá khứ đó, anh cũng đã nếm nhiều tủ nhục?

Nhiều. Nhiều lắm chứ. Lao động vất vả tôi không lấy làm tủ nhục nhưng sự ngược đãi của người đời thì nhiều. Những người chủ nợ của gia đình đã từng xé áo tôi, và đánh tôi ngay giữa đường. Còn chữ bói, nhục mạ là chuyện hết sức bình thường.

Họ đánh chữ tôi là vì đòi nợ người nhà tôi. Người thân của tôi thì đã bỏ đi, không đòi được, họ nắm được tôi thì họ đánh cho hả giận thôi.

Khi anh bị người đời ngược đãi thế thì ba mẹ, họ hàng lúc này đã làm gì để chia sẻ với anh?

Ba mẹ đi biệt, ai lo thân người đó. Chỉ có bạn bè ngoài đường thôi chia sẻ. Mà tôi thì có duyên sống với người dung, người ngoài đường, và nhận được sự an ủi từ họ hơn là chính bà con dòng họ của mình.

Thậm chí, có những người thân, những lúc tôi ở dưới bùn lầy, chịu bao biến cố tai ương đủ thứ chuyện thì không thấy họ đâu, dù chỉ là một lời thương hại, chưa nói đến là hỏi thăm hay động viên. Lúc tôi mới ngoi lên được chút xíu thì họ nhào vào, họ đòi hỏi, họ kể lể, đến nỗi mà tôi không nghe điện thoại. Tôi thậm chí còn lưu số điện thoại của họ trong danh bạ là “Dòng họ đáng ghét”. Họ thường hỏi tôi những câu hỏi đại loại như “tại sao làm từ thiện giúp bao nhiêu người mà không chịu giúp gia đình, dòng họ?”.

Em gái tôi nhỏ hơn tôi 1 tuổi, tính tự lập cũng cao. Đói thì đầu gối phải bò. Cô ấy đi học may, rồi tự lo toan cho cuộc sống của cô và cô lập gia đình rất sớm. Tôi là người đứng ra lo toan hôn lễ cho em gái, trong cái đám cưới của một đứa con gái nghèo không có cha hay mẹ ở bên cạnh lúc đó.

Khi em gái đi lấy chồng, tôi càng ý thức rõ hơn sự cô độc của mình. Và không biết từ bao giờ, tôi đã quen với điều đó.

Lo làm lụng ngập đầu ngập cổ thế, thì thời gian nào để anh... cô độc?

Em cứ nếm cái cảnh đi ăn một mình, đạp xe một mình lang thang sau những ngày dài mưu sinh, thì em sẽ cảm nhận được sự tủ thân nó lớn đến mức nào. Đặc biệt là những ngày Tết và sinh nhật. Người ta ẩm cúng sum vầy, tôi ngồi riêng một góc.

Nhưng trách ai giờ. Có chăng là trách cuộc sống khốn khó quá, rất nhiều người họ cũng chẳng thể ý thức được có một cái ngày mà một người nào đó bên cạnh họ được ra đời. Ai cũng phải đau đầu với điều cần nhớ là mai làm gì, có đủ tiền để sống không.

Sự cô độc giúp tôi và anh Linh gần nhau

Có nên được hiểu tính cách và một số phản ứng của anh hiện tại, cũng do đời “ngược đãi” nhiều. Đặc biệt là bị ngược đãi những năm tháng làm một ca sĩ hát lót?

Cũng có thể. Tôi phải làm thân phận một ca sĩ hát lót trong suốt 4 năm trời, cho đủ các ca sĩ như Lam Trường, Trần Thu Hà, Thanh Lam... ở các quán bar từ 1997 đến 2000.

Tôi đã từng chờ đợi được hát và bị người ta đuổi về. Có lần tôi chờ từ rất lâu, thế rồi có một ngôi sao nữ nổi tiếng lắm, tự ngụy trên sân khấu hát một lúc 6 bài, hơn nửa tiếng đồng hồ làm cho mọi người hát sau đều bị trễ show hết. Tôi đập bàn tuyên bố thà chết đói cũng không hát ở đó nữa. Còn chuyện chờ từ 7 giờ tối đến khi nào không còn ca sĩ hát hoặc ca sĩ bị kẹt xe thì tôi mới được lên sân khấu. Ngày nào cũng phải ngồi chờ như thế.

Và người đưa anh ra khỏi thân phận một ca sĩ hát lót để anh thành “hiện tượng” vào năm 2001 chính là Hoài Linh? Ngoài là một người nâng đỡ anh, thì Hoài Linh cũng là một “chủ nợ” lớn trong cả cuộc đời lẫn trái tim anh?

Đúng vậy. Đó là người tôi nhớ ơn đời đời vì anh Linh là người đã cho tôi rất nhiều sự che chở, bảo vệ và những cơ hội lớn trong sự nghiệp. Nếu không có bàn tay của Hoài Linh thì tôi sẽ không có những sản phẩm đầu tiên để khán giả biết đến tôi.

Anh Linh cũng trải qua những cay đắng trong lập nghiệp khi bơ vơ ở trời Mỹ giống như anh ngày trước, anh có biết điều này không? Anh có nghĩ rằng, tình cảm (và cả vật chất) của một người đã từ đắng cay mà có, sẽ là món nợ lớn hơn những món nợ thông thường và ta không được phép làm họ tổn thương?

Lúc tôi nhận sự giúp đỡ của anh Linh, tôi cũng chưa biết được anh Linh đã đi qua những ngưỡng cửa cuộc đời nào, những đắng cay tủi nhục ra sao. Dù người đó đã đi qua những ngày tháng gian khổ hay sung sướng từ trong trứng nước, thì tôi đều phải mang ơn, đều phải trân trọng.

Một người giúp mình như thế, anh nghĩ đến chuyện trả ơn như thế nào? Và trả ơn bằng điều gì?

Với anh Linh, cho mà không đòi hỏi nhận, làm mà không bao giờ mong người khác trả ơn. Anh Linh chỉ cần cái người anh giúp cảm nhận được và hiểu được những gì anh cho là được rồi, anh ấy không đòi hỏi gì hơn đâu. Anh Linh là thế.

Tôi cũng chưa biết phải trả ơn cho anh Linh bằng cách nào. Tôi chỉ biết là với một tình cảm lớn thì mình sẽ tự rèn mình với những bài học, những phép tắc, những đạo lý cho - nhận ở đời để làm một người tử tế hơn nữa.

Tôi chỉ nói được, bất cứ những gì anh Linh cần đến tôi dù nhỏ hay lớn, tôi không cho mình được phép nói “không”.

Ngoài việc giúp đỡ nhau trong đời sống, cả anh và anh Linh, hai con người cô độc ở một mặt nào đó, chắc chắn sẽ tìm đến với nhau chứ!

Chắc chắn. Phải tìm đến nhau để xóa đi sự cô độc ấy chứ.

Vậy tình cảm giữa anh và Hoài Linh được hiểu là loại tình cảm gì?

Tình yêu thương.

Vậy rào cản nào, mà hai người đã “tìm đến” mà không “ở lại”?

Chẳng rào cản nào cả vì chúng tôi chẳng sợ ai, vì chúng tôi ai cũng dám sống hết mình cho cái cảm xúc của mình. Vấn đề còn lại là có ai chịu nổi cái khùng của nhau hay không? Cũng khó đấy. Nói chung là khó.

Hình như, bóng dáng Hoài Linh mờ dần theo nấc thang đỉnh cao anh chạm tới, nên anh mới cô độc trên chính đỉnh cao của mình?

Không hẳn thế đâu. Có một khoảng thời gian tôi được vui vẻ, hạnh phúc và được che chở khi ở bên anh Linh. Đi đâu anh cũng quan tâm. Đi quay hình không có quần áo mặc thì anh ấy sắm, không có tiền đi lại thì anh ấy cũng cho. Ở Mỹ anh cũng gọi về động viên hàng ngày.

Một người bị đời ăn hiếp, không cha không mẹ không có ai ở bên cạnh, mà có được một chỗ dựa lớn, xúc động lắm em ạ. Một tình thương lớn như thế, một sự che chở lớn như thế, đó là hạnh phúc thực sự mà bao nhiêu năm tháng xô đẩy theo dòng đời tôi đã không may mắn có được. Tôi sống những ngày bình yên dù có gặp giông bão gì. Thời gian đó tôi không cô độc đâu!

Diễn hình là anh Linh đã từng muốn đốt cả một sân khấu ngoài Nha Trang chỉ vì bầu show bắt nạt anh cơ mà...

Sao em biết chuyện đó? Thậm chí anh Linh còn thấp nhang bàn thờ tổ xin tổ tha lỗi là không bao giờ diễn cho bầu show đó nữa.

Bây giờ, Hoài Linh là gì giữa bề bộn cuộc sống của anh?

Anh ấy vẫn là anh ấy thôi. Anh Linh muốn tôi tự bước đi, tự lo hết tất cả mọi thứ. Tôi cũng đã làm những gì đúng như anh ấy hy vọng. Với anh Linh, tôi luôn ý thức rằng, không ai có thể cho tôi sự bao dung rộng lớn được như anh ấy. Bao dung hơn tất cả những gì bao dung.

Chút tình nhỏ với Mỹ Tâm

Anh có nghĩ anh đang sống nhanh đến mức mà không cảm nhận được thời gian và một số thứ quý báu của mình qua đi lúc nào hay không?

Có thể là thế. Và có những thứ khi mất rồi thì mình mới biết.

Tôi chỉ biết khi đứng trên đỉnh cao của sự nghiệp, tôi gần như không có bạn bè. Kể cả bạn “mày tao” bình thường. Tôi chỉ có vài người chị thân hiểu và chia sẻ được nhiều với tôi nhất. Có lẽ tôi hợp chơi với phụ nữ hơn.

Tiền anh nhắc về phụ nữ, tôi nhớ ra đã có một khoảng thời gian anh làm thơ tình tặng một người phụ nữ rất đặc biệt là ca sĩ Mỹ Tâm và hai người đều làm thơ đi thơ lại như một cặp nhân tình đúng nghĩa, thì phải?

Em làm tôi giật mình đấy. Khoảng thời gian đó khá đẹp, kéo dài trong vài tháng.

Những bài thơ đó nói lên điều gì? Là tự cho mình được sống ở một góc khác mà sự nổi tiếng đã đè hết lên tất cả và biến những điều đó thành xa xỉ? Hay là tình yêu - một chút tình nhỏ bé?

Tất cả những gì em hỏi đều có. Và từ trong tâm hồn hai người tự phát ra thôi. Và những bài thơ ấy chúng tôi viết ra chỉ hai người biết với nhau, không bao giờ công bố.

Ít ra, chúng tôi cũng biết được rằng, đã có, hay đúng hơn là đã từng có nhau trong lòng, dù là ngắn ngủi, ít ỏi, nhưng cảm xúc đó là thật.

Và đó là người con gái đầu đời mà anh rung động? Và dù có rung động thật thì cũng “Chưa kịp hôn một người con gái/ Khi ngã vào lòng đất vẫn con trai”?

À, không tới mức độ như thế. Và tôi cũng không tiết hạnh với phụ nữ đến mức như em nghĩ đâu. Hay nói cách khác, tôi không xuẩn ngốc, không nghiêm túc đến như thế. Và cũng không nhất thiết phải đàng hoàng như thế. Tình cảm trong trẻo nhưng không có nghĩa là phải trong

sáng ở tất cả mọi thứ liên quan đến nó.

Không phải cái gì cũng có thể tha thứ!

Thôi, tạm xa chút tình nhỏ bé, quay lại khối tài sản đồ sộ và một cuộc sống không thiếu thốn gì mà anh đang có, anh đi hát bao năm thì mới gầy dựng được?

Nói thế chứ tôi vẫn còn thiếu nhiều lắm. Vì còn thiếu nhiều nên mới vẫn phải đi hát hàng đêm đấy thôi.

Thời gian đầu, tôi mua được căn nhà nhỏ xíu bên đường Lê Văn Sĩ, xem như thỏa được ước mơ lớn bao năm của ba mẹ con không nhà không cửa, ở nhờ ở đậu cả một phần lớn cuộc đời hết nhà này qua nhà khác. Ngày đầu tiên, bước vào căn nhà 3 x 15 m, cười mà khóc, tự hỏi “mình có nhà thật rồi sao?”

Lúc đó, tôi mua nhà cũng không đủ tiền. Bàu show nói cứ mua đi, rồi hát trả nợ. Tôi hát liên tục ngày đêm và trả rất nhanh, khoảng trong vòng 6 tháng. Và cứ thế, sau nhà nhỏ là nhà to. Nhưng chắc nhà thì chỉ thế thôi...

Vì nhà càng to thì sự cô đơn càng lớn? Và đã đến lúc anh không còn chịu đựng được nhiều hơn nữa sự cô độc của mình?

Cái miệng tôi bất chấp thế thôi nhưng bản chất tôi vẫn là một con người mềm yếu và sống từng ngày với sự cô độc. Ban ngày là tiếng cười, ban đêm là cô độc. Thậm chí, cô độc ngay cả trong tiếng cười của mình.

Đó là cái giá tôi phải trả cho cái hào quang mà tôi đã có, tôi làm mọi cách để có. Giữ nó, cũng là cách tôi tri ân những ân tình mà khán giả, mà cuộc đời tặng tôi.

Khi một người ngắm sự cô độc, người ta sẽ dễ hận thù hơn, nhưng ở một số người lại dễ tha thứ cho cuộc đời hơn. Xin lỗi anh vì một câu hỏi hơi thẳng thắn: Anh đón mẹ về lại với ngôi nhà của mình, cũng là để tha thứ với những gì cay đắng trong quá vãng?

Nói gì thì nói, người ngoài mình đối xử tốt được sao lại không đối xử tốt với người thân được? Người ngoài mình còn tha thứ được huống chi là máu mủ ruột thịt? Những con người đặc biệt ngoài đời đã tặng tôi bao yêu thương như thế, không lẽ tôi không học được cách cho mà lại đi thù hận chính người thân của mình?

Nhưng vết thương mà người thân để lại thường làm cho mình cảm thấy đau hơn là vết thương mà người dưng để lại. Vì người thân là để ta thương - thương ta - chứ đâu phải để làm khổ ta?

Đúng thế. Nhìn rõ để mà tha thứ.

Nhưng nói thật, quay lại với cái tuổi thơ cay đắng của mình, chẳng bao giờ tôi trách người thân máu mủ ruột thịt của mình. Vì mỗi người có một phận số, ông trời đã sắp đặt sẵn rồi. Để đi qua những ngày tháng đó, tôi phải cảm ơn cuộc đời, cảm ơn số phận đã sắp đặt thế để tôi biết hết tất cả mọi thứ. Như là sự miễn dịch với mọi khổ đau trên cuộc đời vật và cho mình một bản lĩnh lớn để không gục ngã.

Và đi qua những ngày tháng đó, để tôi biết được một chén cơm nếu chỉ ăn một mình sẽ không vui đâu, hay một cái bánh dù ngon ăn một mình cũng buồn lắm. Tức là, cho tôi biết ý nghĩa của sự cảm thông và chia sẻ. Nhiều khi người khác có lỗi với mình không phải do họ cố ý làm mình tổn thương mà dòng đời nó mang đến như thế. Nói chung, có nhiều thứ để suy nghĩ lắm.

Nhưng tôi chỉ nói, khi mình trải đời, thì phải bao dung hơn chứ không phải cay nghiệt với cuộc đời.

Anh đang tự thắng lợi tinh thần mình phải không? Và có phải là anh không - một người từng tự thú là mấy mươi năm chưa từng ngon giấc?

Không, chẳng thắng bại gì đây cả. Đúng, bao nhiêu năm nay tôi ngủ cũng chưa tròn giấc đâu. Có nhiều đợt tôi mất ngủ triền miên. Có những đợt tôi trằn trọc đến 4 - 5 giờ sáng. Có những ngày tôi ngủ chỉ vài tiếng. Chuyện ngủ ngon quanh năm suốt tháng là không có.

Vì, ngay cả trong giấc mơ vẫn là những lo toan.

Sâu sắc thế này, độ lượng thế này, thế tại sao lúc nào anh cũng kháng cự cuộc đời để nhận những xách mé, những mĩa mai của người đời như thế?

Nhiều khi sự không theo công thức nào lại ra chính con người tôi - Đàm Vĩnh Hưng. Còn nếu tôi cứ phải ngoan hiền quá thì không còn là tôi nữa. Mà tôi sinh ra, dù lúc đắng cay dưới bùn hay trên đỉnh cao thì tôi cũng không bao giờ để làm một hoa hậu thân thiện.

Người ta tấn công tôi mà tôi cứ giả vờ hiền lành ngoan ngoãn thì tôi không làm được rồi đấy. Tôi luôn tốt và sẵn sàng tốt. Tôi cũng rất rất dễ thương, hiền lành, đàng hoàng và biết sống. Nhưng đừng có đụng vào tôi.

Dù có nhiều lúc tôi ứng xử quá đà, nhưng tôi không phải là người bất chấp mọi thứ. Có những lúc mình có lỗi, tôi cũng nhận lỗi rất chân thành. Tôi là người biết điều, biết sống và biết chơi đẹp.

Giờ mọi việc đã qua, nhìn lại chuyện lùm xùm mà anh đã góp phần không nhỏ, anh nghĩ gì?

Tôi tốt với nhiều người, nhưng phờng phản tôi không phải là ít. Tôi rõ ràng hai điều: ai không tử tế với tôi thì tôi sẽ chiến đấu đến cùng; và thứ hai - không phải vì điều đó mà tôi dưng lòng tốt của mình lại. Đừng có tốt nửa vời bởi vì không phải tất cả loài người đều là phờng phản phúc. Cái gì mà em cho nửa vời, em sẽ nhận lại sự nửa vời. Cái gì tận cùng, tận tâm, thì cuộc đời cũng trả cho em sự tận cùng tận tâm.

Tôi sẽ làm tất cả để bảo vệ chữ tín của mình dù tôi có bị mất tất cả mọi thứ.

Thế chữ tín với mình - cho mình một ngày bình yên, anh làm được chưa?

Nghịch ngã nhỉ? Tôi không nghĩ có kiếp sau. Tôi chỉ có một cuộc đời và đã nói là phải làm cho đời mình vui. Ừ, tôi nói thì hay lắm nhưng điều đó tôi chưa làm được. Nhưng tôi sẽ làm, cho mình.

Tôi thực ra, đã làm được những điều mình thích, đã được là mình, như thế cũng nên được hiểu là đã sống cho tôi rồi, hơn là ngồi tự bi kịch hóa đời mình. Dù ai nói gì, tôi được sống là tôi, tôi thấy hạnh phúc lắm rồi. Những gì diễn ra cứ để nó diễn ra thôi. Nhưng, tôi biết mình phải làm gì để đối diện với tất cả mọi thứ của đời mình.

Vậy anh sẽ làm gì?

Không nhả vinh quang ra khi mình vẫn còn cơ hội để sở hữu nó. Lo cho mình để về sau không cần phải sống bằng sự quỳn góp của tình thương người đời. Và chủ động toàn bộ cuộc sống của mình. Và những năm gần đây, tôi bình yên lại dần.

Dù đời phải diễn nhiều vai nhưng tôi cũng chỉ một. Tôi tự thấy mình khác nhiều lắm dù hồi xưa tôi từng nghĩ tôi sẽ không thay đổi được như ngày hôm nay đâu. Tôi đề cơn giận xuống một cách dễ dàng và đối diện với những gì kinh khủng và bình tĩnh hơn để vượt qua nó.

Câu hỏi cuối: Anh có bị nhiều áp lực hơn ở giai đoạn nước rút bảo vệ ngôi vị của mình?

Cũng có. Nhưng chỉ một chút thôi, không có gì phải lo sợ cả. Tôi mê hát, nên ngày đó còn xa lắm. Giờ tôi vẫn đang chơi với cuộc đời mình: hát sượng hợng, rồi được quần quần áo áo ra sân khấu, được khán giả tung hê!

Cảm ơn anh về cuộc trò chuyện!

CA SĨ THANH LAM

Trả nhiều giá đắt để “ôm nôi trái tim một con người”

Đầu chuyện yêu đương nhiều người vẫn nghĩ hỏi Thanh Lam là đúng người. Té ra không phải thế. Bởi vì, những đa đoan của chị đã là câu trả lời.

Nhưng, những hạnh phúc hôm nay của chị, cũng là câu trả lời hoàn toàn thuyết phục ta rằng: Lam đàn bà, Lam năng lượng, Lam hết mình là thế. Đôi khi, tôi ước được như Lam, dù trên đỉnh cao hạnh phúc hay dưới vực sâu đau khổ, Lam cũng chỉ có một.

Và Lam chấp nhận mọi giá đắt. Chấp nhận mọi mùi vị của cuộc đời, chỉ để đi tìm một trái tim đúng nghĩa mà ôm, mà sống.

25 năm thấp lửa yêu trong từng câu hát, không chiêu trò, không giả dối trong đời sống, ở bất cứ chân dung nào, Lam vẫn là Lam nhất dù đi kèm với từng đoạn đời là hạnh phúc hay đau khổ. Sự chân thành đã làm nên “Người đàn bà hát” bất chấp thời gian và cũng làm nên một “Người đàn bà yêu” bất chấp số phận.

Không thể sống giả

Nhìn lại, giai đoạn Thanh Lam của những năm 18 đến 30 tuổi, cái thời chưa “phá phách”, đáng yêu, trong trẻ và đàn bà lắm. Giờ đối diện với một Lam bỏng cháy, nhiều khán giả yêu chị lại tìm về với hình bóng ngày cũ. Chị hiểu họ chứ?

Tôi nghĩ rằng, mỗi một giai đoạn tôi đi qua đều có những giá trị riêng. Từ 18 đến 28 tuổi là những năm tháng đặc biệt. Lúc đó, mọi thứ với âm nhạc còn đang rất mới, và khi đi biểu diễn mục tiêu không phải lợi nhuận gì lớn lao, nhưng khán giả rất nhiệt huyết.

Khi lao động nghệ thuật (tôi gọi là lao động, đối với những nghệ sĩ đích thực), với sự tự trọng của mình, ai cũng muốn vượt lên, không ai muốn mình tụt hậu. Nếu tụt hậu, thì bản thân người nghệ sĩ tự trọng cũng sẽ không muốn làm nữa.

Bao nhiêu năm qua tôi đi tìm sự thành công của một Thanh Lam trong đời thường và tôi nhận thấy rằng, để thành công như trên sân khấu, cũng phải có lửa trong đó. Bỏ lớp áo nghệ thuật để về làm những điều bình dị của một phụ nữ bình thường, mới thấy thời gian và cuộc sống thật đáng quý.

Hồi xưa tôi hát không hay bằng bây giờ vì bây giờ tiếng hát đi vào chiều sâu của sự cảm nhận, có những ẩn ý về triết lý sống, những thăng trầm của cuộc đời, những vui buồn được mất, khổ đau.

Tuy nhiên, nếu để tôi lấy lại được nét trong trẻ hay nhẹ nhõm như ngày xưa cũng khó. Nhưng Thanh Lam ở bất cứ giai đoạn nào, dù mang những sắc màu gì thì vẫn là Lam: chân thực và cháy hết mình. Cũng có thể, khán giả thường nghe ca sĩ bằng những rung cảm lẫn những định kiến.

Định kiến không hẳn đến từ cách hát, mà nhiều khi đến từ những sự “chưa khéo” của chị nữa, phải không nhỉ?

Nếu tôi khôn khéo theo cách của mọi người muốn, và cũng có thể nếu tôi chịu để ý, tôi sẽ làm được. Nhưng mọi chiêu trò chỉ dành cho những điều không thật, những thứ vô giá trị mà thôi.

Tôi sợ nhất trên đời là sự giả dối. Cho dù cái thật nó có cái thô ráp, mộc mạc, vụng về, gai góc, thì nó cũng đáng yêu gấp vạn lần sự giả dối dù trơn tru ngọt ngào. Tôi không có khả năng làm điều giả. Và không khuyến khích mọi người dùng “hàng giả”.

Tôi sống vừa với mình, đúng với mình, không làm gì để phải hổ thẹn. Cuộc sống có kiếp này, nghiệp kiếp trước, theo triết lý nhà Phật, nhưng với con người, thì kiếp này, ta cũng chỉ sống đúng có một lần trên đời. Tại sao mình không sống đúng là mình?

Lý lẽ đó, nhiều người vẫn dùng để bao biện cho những cảm xúc quá cá nhân, hoặc những cá tính thái quá...

Sống để mà phải bao biện, cũng là sống giả. Sống thật, cũng cần phân biệt, không vì thẳng thắn mà tôi cho phép mình thẳng một cách thô bạo. Với người văn minh, cái thật ở đây là sự trung thực được nuôi dưỡng bằng những gốc rễ văn hóa sống.

Quan trọng nhất của mọi giá trị sống chính là cảm xúc của mình trước đã. Mình phải hạnh phúc, phải dễ chịu, thì mình mới biết yêu thương và cho người khác hạnh phúc.

Tôi không thể giả dối để mang niềm vui cho người khác được. Thế nên, hãy sống đúng là mình, với cảm xúc của mình để ta có những cảm xúc thật, vui buồn thật, đau khổ thật, hạnh phúc thật.

Và trả giá, cũng rất thật?!

Đúng vậy. Không có cái gì trong cuộc sống mà ta không phải trả giá hết. Cũng như không một thứ gì đến dễ dàng và ở lại dễ dàng cả. Chọn một cái áo không vừa với mình, sống lúc nào cũng phải với, phải gò, phải quay cuồng, trăn trở, vật lộn với những ảo ảnh của đời sống. Nó không là vinh quang, cũng không là hạnh phúc đích thực. Đi qua mọi điều để thực hiện được hoài bão, thật đáng chứ, phải không?

Cũng đáng. Nhưng trả khá nhiều “lộ phí” cho hành trình sống vì hoài bão, cái cuối cùng mà chị muốn nhận, đó là điều gì?

Những giá trị thật của cuộc sống. Giá trị thật của tôi là những cảm xúc thật, lao động thật, cống hiến thật và yêu thương thật. Để được nhận thì bạn phải “cho” thôi. Cho ở đây không có nghĩa chỉ ở sự bao dung, mà còn cả những mất mát mà bạn biết trước sẽ phải có, để thẳng thắn đối diện với bản thân.

Tôi không phải là người nổi loạn mặc dù người ta nhìn thấy tôi là muốn gán cho hai chữ đó. Từ nhỏ, tôi là một người con ngoan. Điểm yếu nhất của tôi là si tình. Khi yêu, nếu gặp phải một tình yêu đúng thì

tôi sẽ đi đúng hướng.

Ưu điểm của tôi là sự nhạy cảm, nó là điểm mạnh trong nghệ thuật nhưng lại là yếu điểm trong tình yêu, nó khiến tôi thành một người phụ nữ yếu đuối. Và đúng, trong đời tôi, tình yêu mới khiến tôi đi sai hướng và làm nên những biến động của cuộc đời mình.

Kể si tình thường chiều chuộng sự mất mát của mình bằng một lập luận duy nhất: tình yêu có lý lẽ riêng.

Tôi không thả trôi mình theo cảm xúc, mà là chọn cách đối diện. Nên dù có yếu đuối, có đau khổ tôi vẫn là người rất vững vàng. Hồi trẻ, tôi làm những điều táo bạo, dám đối đầu nhưng cuối cùng nhận ra nỗi đau là có thật và không ai có thể mạnh mẽ trước nó được.

Tôi gặp những sóng gió tình cảm, người ta nghĩ là không may nhưng tôi lại nhìn theo hướng tích cực rằng, đó chính là những thử thách của cuộc sống để mình trưởng thành hơn trong cuộc sống. Tôi biết trân quý hơn những giá trị mình có và đã nạp được rất nhiều dữ kiện, cảm xúc sống để sống hay hơn.

Hỏi bố chị chưa mất, có lần tôi may mắn được cụ tâm sự: “Lam trông vậy nhưng lại rất khát khao một cuộc sống bình thường, mà số phận lại lái theo những chặng đời không bình thường...”

Đó là cái khác giữa tôi và bố mẹ. Làm sao tôi không có cuộc sống bình thường được? Nếu ta chịu lắng nghe mình và cuộc sống, thì vui buồn hay đau khổ, hạnh phúc thì đều là những trạng thái bình thường đấy chứ. Vui quá, sung sướng quá hoặc cứ chìm ngập trong u buồn năm này qua tháng khác mà không có lối thoát mới là bất ổn, bất bình thường.

Nếu tôi không có cuộc sống bình thường thì làm sao tôi giữ được phong độ trong sự nghiệp trước những đào thải khắt khe của thị trường? Ba tôi suy nghĩ về tôi bằng cuộc sống mà ông đang có, bằng sự che chở, bằng những chuẩn giá trị của thế hệ trước.

Thực ra, những giá trị đó có cũ bao giờ đâu!

Đúng. Nhưng bây giờ cuộc sống là một guồng chảy mạnh. Thế hệ ba mẹ dù cuộc sống có nhiều khó khăn, có thể trải qua xa cách bởi chiến tranh nhưng không chịu nhiều va đập như chúng tôi.

Dĩ nhiên, những gì đẹp nhất, giản dị nhất trong cuộc sống và tình yêu của ba mẹ tôi rất ngưỡng mộ. Tôi rất mê cảnh hai người già đi bên nhau, ông thì chống gậy, bà trĩu nãi đi bên cạnh. Họ nhìn nhau một cách thân thuộc như không thể thiếu nhau như đôi tay, đôi chân, đôi mắt.

Hỏi tôi có muốn đạt một đích đến như vậy không, tôi muốn lắm chứ. Nếu tôi bình thường quá thì khó có thể có một Thanh Lam như bao năm qua trên sân khấu. Nhưng, nếu tôi bất bình thường, thì chắc chắn tôi cũng không thể ổn định được mọi mặt trong cuộc sống như bây giờ.

Tôi có lỗi với con

Sống bình thường theo lý lẽ của chị, nó có phần khác với việc trân trọng, và làm những điều bình dị, đơn giản trong cuộc sống?

5-6 năm nay tôi mới có cảm giác yêu quý và trân trọng những điều này. Lắng lại và đặc biệt là ý thức về sự cho và nhận, biết sống tâm linh hơn (không phải dị đoan), tôi mới thực sự thấy mình bình yên.

Đến một thời điểm nào đó với những chín muồi trong cảm xúc (có buồn vui và tổn thương), phụ nữ mới nhìn thấu mình. Có thể tôi hơi “ngược đãi” đời mình, nhưng nó không hề vô nghĩa. Nó là một hành trình để đi đến tôi của ngày hôm nay, biết trân trọng sự yên bình hơn.

Tuy nhiên, nếu để nhìn thẳng vào điều này, tôi trách mình ở chỗ, lẽ ra mình nên biết ngộ ra sớm hơn, thì tôi sẽ biết quý hơn tuổi trẻ của mình.

Vậy công thức “bình thường giản dị” trong cuộc sống của Thanh Lam bây giờ là như thế nào?

Là muốn cân bằng giữa công việc và gia đình. Tôi có ba con, một cháu giờ đang học thiết kế nội thất ở Úc, và hai đang theo học nhạc. Ở góc độ là một phụ nữ bình thường như bao phụ nữ khác, chắc chắn tôi có lỗi với con cái.

Bởi vì, nghề nghiệp không phải lúc nào cũng cho tôi một sự ổn định để dành thời gian cho con. Tôi luôn cố gắng để làm tròn bổn phận của người mẹ và là một người mẹ hết sức bình thường của những đứa con nhỏ bé. Và phải nỗ lực.

Phụ nữ thường dạy nhau những thủ thuật trong tình yêu nhưng tôi thấy điều đó không cần thiết. Ra xã hội mình đã phải chịu đựng biết bao nhiêu va đập, không phải ai cũng được nhìn thấy đời sống thực của mình, vậy thì hãy tha cho trái tim và đừng màu mè hay diễn trò với tình yêu nữa.

Sau những danh tiếng, tôi cũng mong mình là một phụ nữ bình thường, nấu cho chồng con một bữa ăn ngon. Bỏ lớp áo nghệ thuật để về khoác tấm áo tơ lụa của người phụ nữ gia đình, làm những điều bình dị của một phụ nữ bình thường, mới thấy thời gian và cuộc sống thật đáng quý. Tạo nên được những điều ảm cúng, là sự thành công trong đời sống.

Bao nhiêu năm qua tôi đi tìm những sự thành công của một Thanh Lam trong đời thường và tôi nhận thấy rằng, để thành công như trên sân khấu, cũng phải có lửa trong đó. Nấu một bữa ăn, bạn cũng phải có sự đam mê, sự đắm đuối mà quan trọng nhất, bạn phải biết bạn đang nấu cho ai ăn nữa.

Có dễ tin không, rằng Thanh Lam thích vào bếp nấu cho mọi người ăn?

Tôi khá đảm đang đấy. Và luôn sắp xếp để gia đình có những bữa ăn vui. Khi cuộc sống còn nghèo thì bữa ăn quan trọng lắm. Thèm ăn thèm uống. Nhưng bây giờ, nó là một sự chia sẻ, một buổi giao lưu về tinh thần.

Khi còn nghèo bữa ăn quan trọng, nhưng giàu lên nó lại càng quan trọng chứ. Bởi vì giờ người ta mất nhau cũng chỉ vì để bếp nguội lửa và không còn nhiều phụ nữ chịu vào bếp nấu nướng cho gia đình trừ... người giúp việc!

Nhắc đến đây tôi cũng nói với bạn là, nhà tôi không có người giúp việc, vì tất cả những việc vặt tôi đều tự làm. Tôi luôn cố gắng để nạp thêm những dữ kiện mới của cuộc sống. Người phụ nữ khi tân tiến trong suy nghĩ, thì cũng phải có những lối sống, quyết định phù hợp, đúng đắn với xã hội mình đang sống.

Nhưng về trong gia đình, tôi luôn cố gắng làm những điều bình thường. Lên sân khấu hay vào bếp, bạn cũng phải có sự yêu đối với những người mà mình hướng tới. Ngừng yêu, bạn làm điều gì cũng nhạt nhẽo. Mà Lam thì không bao giờ ngừng yêu.

Nhưng yêu đã thực sự trọn vẹn hay chưa, thì... chưa chắc?

Hồi còn trẻ, tôi từng yêu người khác hơn bản thân tôi. Có những lúc, đúng hơn là nhiều lúc, tôi không còn sống cho bản thân tôi mà tôi sống cho tình yêu của tôi. Như thế không phải là đúng.

Vì nếu sống vậy, mình sẽ phải tổn thương nhiều khi nhận những giá đất cho các lựa chọn. Và rồi tôi nhận ra, mình phải công bằng với chính mình, tức là khi yêu ai cũng phải có sự tương tác. Vì nếu mình yêu người ta hơn yêu bản thân mình thì tình yêu đó cũng không phát triển bình thường được.

Là chị một thời ư - yêu người khác hơn yêu bản thân? Thế là người ta đã đổ oan cho chị, rằng một người đàn bà giàu năng lượng như chị, thường chỉ biết đến cảm xúc của mình mà không quan tâm lắm đến cảm xúc của người yêu mình?

Điều mà tôi thấy mình lạc hậu chính là sự không yêu bản thân mình lắm - trước đây. Hay đúng hơn, đôi khi tôi đã không quý trọng những điều bình thường hiện hữu của mình, để yêu một cách đau đớn. Và rồi tôi nhận thấy, mọi thăng trầm bề dâu thường bắt đầu bằng chính bản thân mình.

Khi tôi đi những chuyến du lịch Phật giáo, tôi mới hiểu được một phần nào đó, những điều mình đang có bây giờ, cũng là sự tu tập của rất nhiều kiếp trước mình đã được nhận. Sự khỏe mạnh, trí tuệ sáng, thuận lợi trong sự nghiệp và được làm những điều mình thích, sống với những cảm xúc thật là những may mắn không phải ai cũng có. Thế nên, tôi đã biết trân trọng hơn những điều mình có chứ không lãng phí hoặc ngược đãi nó như trước đây.

Thieu cháy và sưởi ấm

Người ta thấy Thanh Lam ở mỗi thời điểm thường có mỗi chân dung khác nhau. Nhưng một chân dung không bao giờ khác được, đó là một ngọn lửa. Mà đã là lửa, thì hoặc sưởi ấm cho người khác, hoặc có thể thiêu đốt người ta.

Tôi là một người đàn bà vừa yếu đuối vừa mạnh mẽ. Sự yếu đuối, nữ tính của mình là sự sưởi ấm. Nhưng sự mạnh mẽ là một ngọn lửa có thể đốt cháy một điều gì đó. Mà sự đốt cháy nhiều nhất, là đốt cháy chính nó.

Nhưng đốt cả đời, thì lãng phí lắm!

Không có gì lãng phí cả. Hạnh phúc lắm khi được là một ngọn lửa luôn cháy.

Thế nên, Lam trên sân khấu, nóng quá nên khó gần với khán giả (đôi lúc). Còn Lam trong đời thường, nóng quá, sẽ đẩy xa mọi người vì: lại gần tôi, bạn sẽ chết cháy?

(Cười). Và cuối cùng thì có đốt được ai đâu? Nói vậy thôi chứ tôi trong đời thường giản dị lắm. Tôi cảm ơn cuộc sống, vì sau một quãng đời rực cháy với những yêu thương nhen nhóm, ngọn lửa đó vẫn đủ sức làm ấm mình và những người tôi thương yêu chứ không phải xóa dấu tất cả bằng sự đốt của nó.

Quốc Trung vẫn ở lại với tôi như những người bạn dù không còn duyên vợ chồng, mà người bạn đó đã chấp nhận tôi hiện hữu như những gì tôi có. Và người đàn ông hiện tại, cho tôi được là Lam bình dị hơn.

Bạn bè tôi cũng vậy, dù không nhiều, nhưng đã yêu tôi đúng như tôi có, quý tôi đúng như tôi có, bằng những giản dị và chân thành chứ không màu mè khéo léo giả tạo. Mà thói đời thì thường là, người ta chỉ yêu một người khác theo yêu cầu của họ, hơn là yêu những thứ mà cái người đối diện với họ có.

Vậy Người đàn bà yêu của hôm nay hẳn khác Người đàn bà yêu của ngày trước nhiều lắm?

Hồi trẻ, tình yêu chiếm 80% đời sống của tôi. Giờ thì tôi biết chế ngự những khoảnh khắc của đời sống và cảm nhận được nhiều điều mà không chỉ có tình yêu với người đàn ông thì mới là tình yêu. Tình yêu giờ đây nó phải đặt đúng giá trị của riêng nó, có góc riêng và chỉ chiếm một phần nhỏ trong giá trị đời sống mà tôi đang sống chứ không phải sự quyết định toàn bộ. Tất nhiên, nó vẫn là cái dây cương làm cho tôi cân bằng.

Một cái dây cương không thể cân bằng con ngựa, nếu như không có người cầm cương giỏi?

Đàn bà ngoài 40, phải dùng chính sự bình yên để kiểm soát mọi thứ, mà nhất là kiểm soát tình yêu. Người đàn ông tôi yêu và yêu tôi ở thời nào thì cũng phải yêu quý, trân trọng và chấp nhận được con người tôi như tôi có.

Trong tình yêu, tôi giản dị lắm. Phụ nữ thường dạy nhau những thủ thuật trong tình yêu nhưng tôi thấy điều đó không cần thiết. Ra xã hội mình đã phải chịu đựng biết bao nhiêu va đập, không phải ai cũng được nhìn thấy đời sống thực của mình, vậy thì hãy tha cho trái tim và đừng màu mè hay diễn trò với tình yêu nữa. Hãy sống thật với nhau, và hãy quý sự trung thực ở nhau.

Nhiều cặp vợ chồng cứ ngọt ngào với nhau nhưng chắc gì đã sống với nhau một cách trung thực? Cho dù khi chia tay một ai đó rồi, tôi vẫn giữ được những giá trị đẹp của mình trong con mắt và trái tim của những người đã từng yêu tôi.

Khi mất mát, người ta ít động lại những chân dung đẹp về nhau, thậm chí là hơn thua lời lẽ hay thù hận. Chắc chắn đấy. Đừng hành hạ nhau khi tình cảm không còn. Sống hết mình rồi, thì ra đi cũng phải đi cho nhẹ chứ! Nặng nề làm gì, lại thấy xấu mình hơn.

Đó là công thức dành cho cả hai người đã hết yêu. Chứ nếu một người dứt, một người còn tình cảm, thì đau hay gào thét cũng là điều dễ hiểu mà?

Tôi biết chứ. Con người mà, chẳng ai có thể ép mình phải thế này hay thế khác, và cũng có những điều tốt xấu - mà điều này thì vốn dĩ rất dễ bộc lộ khi tình yêu không còn. Nhưng, hãy sống tốt với tình yêu của mình. Tôi đã cố gắng dùng văn hóa của mình cũng như những giá trị của tình yêu, để giảm thiểu những cái xấu chẳng may nó trỗi lên.

Nhưng với một người bình thường mà không phải Thanh Lam, nhất là khi người ta không trẻ bằng, đẹp bằng, cũng có thể không nổi tiếng bằng, thì họ sẽ hành động khác chị chứ?

Ngoài cuộc sống nghệ thuật, tôi bình thường hơn cả những gì bình thường. Và đương nhiên, cũng phải biết cách giữ tình yêu của mình như một người phụ nữ bình thường. Sự cư xử khác nhau không phải do bề ngoài hay danh tiếng, mà là văn hóa sống và văn hóa yêu.

Khi quyến rũ một người đàn ông, đừng lấy lý do rằng tôi là một nghệ sĩ hay là nổi tiếng này nọ, mà hãy là từ những điều bình thường nhất. Tuy nhiên, nếu người đàn ông trân quý những lao động nghệ thuật của tôi, thì đó chỉ là yếu tố cộng thêm. Nếu người đàn ông chỉ yêu những điều bình thường ở tôi mà không quan tâm đến nghệ thuật, thì cái mà tôi cần đó phải là một người đàn bà giản dị của đời thường.

Nếu là một phụ nữ bình thường, thì cũng sẽ phải đối diện với những nỗi lo bình thường của phụ nữ, như là: cái tuổi đuổi cái xuân, cái tuổi đuổi... ông chồng, chứ nhỉ?

Tất nhiên, người ta vẫn bảo “gái có thì”, chẳng đỡ nổi guồng quay của thời gian đâu. Nhưng đừng bi kịch hóa về phụ nữ như vậy. Họ sinh ra đâu phải chỉ để giữ chồng. Họ còn làm việc, còn tạo ra bao giá trị khác mà đàn ông phải hiểu điều này.

Phụ nữ ở mỗi lứa tuổi đều có những cái đẹp riêng. Nhất là những người phụ nữ có trí tuệ, khi họ già đi, họ vẫn giữ được cái thần thái của họ. Vẻ đẹp ở đây không còn là những đường nét mà là cái hồn, cái thần sắc, thì vẻ đẹp ấy vẫn có cái quyền lực của nó.

Khi trẻ, vẻ đẹp trong trẻo thì về già, vẻ đẹp của tinh thần, vẻ đẹp của quyền lực. Những lo toan thái quá nhiều khi biến phụ nữ mất đi cái quyền lực này. Quyền lực ở đây là một giá trị, của sự thành đạt, của sự an lạc, chứ không phải là sự phong tỏa hay chiếm đoạt. Sự quyến rũ của người phụ nữ có trí tuệ, có tâm hồn đẹp, luôn tỏa sáng.

Trời ơi, đàn ông giờ yêu bằng mắt nhiều hơn, đâu có nhiều phụ nữ may mắn gặp được người đàn ông yêu vẻ đẹp tâm hồn ở những “bà già” đâu chị!

Tuổi tác đâu quan trọng bằng sự quyến rũ đàn bà, nó là thứ vượt qua mọi tuổi tác. Vấn đề là, nếu người đàn ông nào chưa yêu phụ nữ bằng vẻ đẹp tâm hồn họ thì đó vẫn chưa thể được gọi là biết yêu.

Yêu thương và độ lượng

Người ta vẫn nói, đàn ông và đàn bà ngoài 40, để giữ được hạnh phúc thì nên yêu nhau ít lại, thương nhau nhiều hơn và quan trọng nhất, phải là tốt với nhau hết sức có thể?

Nếu chỉ lòng tốt, tình thương mà không có tình yêu cũng không được. Nó như ngôi nhà không móng ấy. Tình yêu như một cột khí để tôi hít thở, khi mình cảm thấy dễ chịu, người ta dễ dàng yêu thương những người xung quanh và có lòng tốt nhiều hơn. Cảm xúc là thứ khó lừa dối. Nếu như mình sống với một người mà chỉ tốt và thương thôi mà không yêu, thì cũng không ổn, nhỉ?

Ai cũng cần một chút thi vị dù ở tuổi nào. Có tình yêu mà không có tình thương thì thành vô trách nhiệm. Nếu tình yêu mà không có lòng tốt thì thành ích kỷ. Mọi người vẫn lầm tưởng rằng, những cảm xúc bình thường hoặc những đam mê là tình yêu. Sai hết. Vì một tình yêu đúng nghĩa, phải có cả ba yếu tố yêu, thương và độ lượng.

“Đôi tay nhân gian chưa từng độ lượng”!

Tôi nhìn đời tích cực hơn. Tình yêu mà không có tình thương, thì đó là người ta lầm tưởng, nó không phải tình yêu. Một tình yêu lớn, và đích thực luôn có ba yếu tố đó và làm cho người ta dám hy sinh để được sống đẹp hơn.

Dĩ nhiên, cũng không thể nồng nàn mãi, cháy mãi nhưng nó biến thể khác, từ yêu thương nồng cháy đến không thể thiếu nhau được: trong suy nghĩ cũng có người đấy; trong bữa ăn cũng có người đấy và trong những cuộc vui cũng nghĩ đến người đấy. Nó như một con suối đi qua mọi biến động cuộc đời.

Phụ nữ khi yêu thường rất dễ độ lượng, nhưng ở một góc độ khác, phụ nữ khi yêu quá thì dễ đánh mất sự độ lượng đấy!

Tốt nhất đừng yêu ai quá. Tất cả những thứ quá đều hỏng. Tôi rất sợ ai đó yêu tôi quá. Nguy hiểm lắm. Đôi lúc biến người ta thành kẻ bệnh hoạn, thành kẻ muốn chiếm đoạt, o bế, phong tỏa, địa ngục lắm.

Chị từng “bị” yêu như thế này rồi chứ?

Có. Và bây giờ tôi nhìn nhận đó là món nợ tiền kiếp. Chưa hết nợ thì chưa thoát khỏi nhau nhưng rồi đến một lúc, người ta lại tự ra đi rất nhẹ nhàng. Thậm chí có người mình thề là không bao giờ mình để mất mà

vẫn ra đi, ngược lại có người mình nghĩ không thể sống cùng, lại có thể sống với nhau đến trọn đời.

Tình yêu cũng có duyên nghiệp. Có những người nhìn là thích luôn. Có những người mười năm trước mình yêu sống yêu chết, mười năm sau lại thành một người dưng chẳng hạn. Yêu cũng là nợ. Và nhiều khi sống với nhau trọn đời, chỉ để trả nợ nhau thôi.

Thế thì mệt lắm. Và sẽ... vỡ nợ đấy!

Không, nợ mà yêu kia. Chứ đừng bi quan về cuộc sống quá, nhìn đâu cũng thấy xám xịt. Yêu thật, sống thật, cuộc sống sẽ đẹp lắm. Tôi rất trân trọng điều đó và đó là cả một sự hy sinh lớn để giữ được cảm xúc với nhau. Để mà cần nhau.

Với Người đàn bà yêu, một hành trình hy sinh cho hạnh phúc đã thực sự bắt đầu?

Đó là điều tôi còn nỗ lực nhiều. Bây giờ đang là thời điểm chín muồi của cảm xúc sống, chạm đỉnh đời sống nội tâm, biết quý, biết trân trọng nó, chế ngự những vui buồn, nóng giận để mà suy nghĩ, để mà cảm nhận, cũng như đón nhận những giá trị cuộc sống mà mình đang sống.

Người đàn ông sống với tôi hiện tại, không phải là một người làm nghệ thuật nhưng lại yêu nghệ thuật và quan trọng là anh hiểu, tôn trọng và chấp nhận con người của tôi đúng như tôi có.

Thực ra, tôi cũng may mắn vì được chia sẻ cuộc sống của mình với một người tốt. Tôi nghĩ tốt là đủ rồi. Vì trong cái tốt có cả sự ngẫm hiểu và chấp nhận, và công nhận. Tôi là người tạo áp lực cho mình nhiều, nghiêm khắc với mình và bắt buộc có những tiến bộ trong suy nghĩ, trong khát vọng sống của mình. Và sống vui.

Và trong khát vọng sống, hiện tại chị đang yêu và được yêu, nhưng thực sự thì đã “ôm nổi trái tim một con người” chưa?

Đã ôm nổi rồi đấy. Giờ mà không ôm nổi thì có mà chết à!

Cảm ơn chị!

CA SĨ LÊ UYÊN PHƯƠNG

Chuyện tình huyền thoại và người đàn ông tiếp theo

“Cuộc tình của tôi và anh Phương quá đẹp như không thể nào đẹp hơn được nữa, nhưng là cái đẹp để tôn thờ, chứ không phải để đề nặng lên cuộc sống hiện tại của tôi khi tôi đi bước nữa”- danh ca Lê Uyên chia sẻ.

Lê Uyên & Phương được xem là một cặp đôi huyền thoại của nhạc Việt, xuất hiện trong làng nhạc Sài Gòn những năm đầu thập kỷ 1970 với một luồng gió mới: những ca khúc mang hơi hướng nổi loạn, triết lý nhưng đầy khắc khoải, được chồng sáng tác và vợ trình bày như: Dạ khúc cho tình nhân, Vững lầy của chúng ta, Bài ca hạnh ngộ, Lời gọi chân mây, Còn nắng trên đời... Những tình khúc ấy được các thế hệ ca

sĩ nổi tiếng đã và đang trình bày như Khánh Ly, Tuấn Ngọc, Khánh Hà, Thái Hiền, Đàm Vĩnh Hưng, Quang Dũng...

Năm 1979, họ rời Việt Nam, định cư tại Mỹ. Từ năm 2008 đến nay, Lê Uyên về nước biểu diễn rất nhiều chương trình và mới đây, có một live show lớn của riêng cô trong chương trình Sol vàng. Trong tuần này, Lê Uyên là khách mời đặc biệt trong live show của nữ danh ca Khánh Ly tại Đà Nẵng.

Lê Uyên Phương được biết đến với một cuộc tình đẹp, thủy chung và bền bỉ. Chính tình yêu ấy đã khiến họ thăng hoa trong nghệ thuật. Có một thời điểm có tin đồn hôn nhân của họ tan vỡ mà người thứ ba không ai khác là em gái của Lê Uyên. Sau gần hai thập kỷ im lặng, lần đầu tiên Lê Uyên thẳng thắn đối diện với sự việc này, cùng một câu chuyện của người đàn ông kế tiếp của cuộc đời cô, âm thầm đứng sau cái bóng quá khứ quá lớn của vợ...

Cùng vượt qua cái bóng quá khứ

Người ta chỉ biết đến Lê Uyên Phương một đời nhân tình, tấm khát vọng yêu cuồng lên những bản nhạc cùng hát đến trọn đời. Nhưng, người ta chưa biết Lê Uyên đã sống và hát như thế nào, bao nhiêu năm trên sân khấu “không - Phương”?

Tôi tin vào tâm linh. Dù không còn người ôm đàn đứng cạnh hát cùng bằng xương bằng thịt, nhưng anh vẫn đâu đó để nhắc tôi từng câu hát, và để tôi không nhìn thấy cái khoảng trống trên sân khấu, dù vô hình.

7 năm sau khi anh mất, tôi không quen ai, tôi không thích ai. 7 năm ấy, tôi buồn, tôi nhớ anh nhiều lắm.

Có những đêm, 2 - 3 giờ sáng tôi dậy xuống thấp nhang cho anh và khóc, một mình. Có lẽ ở nơi xa, anh không muốn thấy tôi buồn như thế, vì cả đời anh, cũng chẳng khi nào muốn tôi buồn thế cả.

Và giờ đã là 16 năm. Mọi thứ đã thế nào rồi, thưa cô?

Tôi vẫn trân trọng từng phút, nhớ và giữ từng kỷ niệm với anh.

Bàn thờ anh là một không gian tôn kính đặc biệt trong căn nhà tôi. Cạnh ngôi nhà tôi ở, là một căn nhà gỗ làm riêng cho anh nằm trên hồ, trong khu vườn có 5 cây thông trên 100 năm tuổi, gợi nhớ về Đà Lạt.

Trong căn nhà ấy, có hai cây đàn, một violon và một guitar, có giấy bút cho anh viết nhạc, có bình trà cho anh uống trà, có những gì gắn với cuộc sống của anh. Để hồn anh vẫn thanh thản cùng thông, cùng hồ như ở Đà Lạt, để anh vẫn sống với âm nhạc.

Những khi tôi đi diễn xa, người đàn ông tiếp theo của đời tôi thay tôi hương khói cho anh. Đó là bổn phận, là điều chúng tôi cam kết, cùng tôn kính, trân trọng anh, khi tôi bước tiếp vào mối quan hệ mới.

Cô ơi, “người đàn ông kế tiếp” đã sống như thế nào suốt bao năm qua, khi trong trái tim người bạn đời của ông ấy, là một khối quá khứ quá đẹp và quá đồ sộ vẫn còn nguyên hình khối?

Nhiều người cũng nghĩ quá khứ tôi có quá lớn để đè nặng lên cuộc sống của tôi với người sau. Nhưng tôi không thấy thế. Anh tôn trọng tôi và tôn kính người đã khuất. Và tôi trân trọng những gì hiện tại anh đã dành cho tôi.

Trước khi đến với anh, tôi có nói với anh: “Hãy đến với em bằng cả sự trân trọng anh Phương dù anh ấy không còn. Chứ đừng đến với em bằng tâm thế của một người đàn ông bình thường, với những ghen tuông giận dữ với quá khứ”.

Anh đến với tôi và anh hiểu những trân trọng của tôi dành cho người chồng đã khuất của mình, và anh cùng tôi trân trọng quá khứ ấy.

Mảnh đất chúng tôi đang ở, rất rộng, ngay trung tâm thành phố, nơi có ngôi nhà tưởng niệm anh Phương, là do anh mua. Anh cùng tôi dựng lên ngôi nhà ấy, cùng tôi giữ cho anh Phương từng kỷ niệm nguyên vẹn, cùng lo cho tôi hát nhạc anh Phương đến khi nào tôi không còn hát được nữa.

9 năm, một quãng đường chưa dài cho một cuộc hôn nhân. Nhưng cũng không ngắn để kiểm chứng những gì mà chúng tôi đã cam kết với quá khứ của tôi.

Chúng tôi cùng yêu quá khứ để trân trọng cuộc sống hiện tại.

Vậy sẽ có hai vấn đề ở đây với người đàn ông mới của cô: quá lớn để bao dung, hay quá nhỏ để cam chịu?

Quá lớn. Với một tình yêu quá lớn. Và sự tôn trọng quá lớn, đối với anh Phương, và đối với tôi.

Một tình cảm quá lớn hay một người tình quá đẹp thì mọi thứ cũng đã là quá khứ. Nhưng người sau vẫn trân trọng tình cảm lớn ấy, để giúp tôi luôn hát được hay hơn những bản tình ca của người chồng quá cố, thì còn gì viên mãn hơn?

Chết để được yêu

Người ta chỉ biết về huyền thoại của một cuộc tình đẹp Lê Uyên & Phương. Nhưng, phải chăng, trong bất cứ cuộc tình đẹp nào nó cũng phải thử thách bằng nghịch cảnh?

Đúng vậy. 15 tuổi, tôi yêu anh.

Tôi, con của một gia đình thương gia khá giả và nề nếp ở khu người Hoa, Sài Gòn, được gia đình đưa lên Đà Lạt để học trường tây nội trú. Ở Đà Lạt, nhà tôi cách nhà anh đúng một căn. Lúc tôi mới lên, anh ghé qua nhà, nhưng không gặp tôi.

Anh hơn tôi 10 tuổi. Và trước khi đến với tôi, anh không có ý định lập gia đình.

Anh bị nổi u ở ngón tay, ngón chân, mà mọi người cứ nghĩ anh bị ung thư xương. Anh không muốn lập gia đình, vì không muốn có những hệ lụy cho người ở lại vì anh lo anh chết sớm. Khi kiểm tra thì chỉ là khối u bình thường.

Mấy ngày sau, trên đường ra phố, tôi thấy có một chàng trai ngồi trên tảng đá đầu con dốc, nhìn tôi với ánh mắt rất lạ. Anh cất tiếng “Chào cô!” Tôi nhớ mãi ánh mắt đó.

Hai ngày sau, tôi cùng bạn học xem buổi hòa nhạc tại lữ quán Thanh Niên gần nhà tôi. Khi tôi đến, buổi hòa nhạc rất đông, tầm 200 người, tôi vẫn cố gắng chen vào. Tôi giật mình, người con trai mình gặp hôm qua đang ngồi kéo violon say sưa.

Lúc đó, tôi cũng mới được biết anh là một người chơi nhạc nổi tiếng ở thành phố Đà Lạt.

Rồi anh qua nhà làm quen. Chúng tôi gặp gỡ nhau thường xuyên hơn. Những tháng ngày yêu đương cứ thế được bắt đầu.

Bố mẹ biết câu chuyện của chúng tôi, nên Tết năm đó không cho tôi học ở Đà Lạt nữa, quyết định bắt tôi quay về lại Sài Gòn, để xa anh.

Và cô đã làm gì, để bảo vệ tình cảm của mình?

Tôi tự tử. Tôi đã đi mua thuốc ngủ, chọn tối thứ 7 để uống để quyết ra đi chứ không phải là dọa (vì ngày khác sẽ có người lên đánh thức dậy đi học). Chết còn hơn là sống mà không được yêu anh.

8 giờ sáng, mẹ tôi lên hỏi tôi một việc gì đó. Gọi không thấy tôi trả lời, mà thấy cửa khóa bên trong nên cho người leo qua cửa sổ vào phòng, đưa tôi đến bệnh viện súc ruột.

Tình lại, tôi không chịu ăn uống, mẹ xuống giọng hỏi tôi giờ muốn điều gì. Tôi trả lời “Con muốn anh Lộc” (tên thật của anh Phương). Gia đình chiều tôi bằng cách gọi anh sang. Cho gặp như thế là để tôi ăn uống, nhưng vẫn cấm đoán, vẫn bắt tôi về Sài Gòn.

Tôi quyết làm biện pháp mạnh hơn. Đó là, bỏ nhà đi cùng người mình yêu. Chúng tôi bỏ nhà xuống Bảo Lộc. Hai đứa sống với nhau một

tuần. Tôi tập nấu nướng, đi chợ, chăm sóc anh. Anh đứng đắn, không vượt quá giới hạn gì trong suốt một tuần lễ sống chung.

Về tới nhà, mẹ tôi rất hoảng, tiếp tục thỏa hiệp với tôi rằng tôi muốn gì cũng được. Nhưng là muốn vậy thôi, lại vẫn ngăn cấm.

Và tôi làm biện pháp mạnh hơn nữa, để bảo vệ tình yêu của mình, là phải có con với anh, để gia đình tôi đồng ý cho chúng tôi cưới. Mà không chỉ là để tạo áp lực cho gia đình, mà để anh thấy, tôi yêu anh đến mức nào.

Hai tháng sau tôi có thai. Gia đình đưa tôi đi khám, tôi nghĩ mọi thứ như vậy sẽ như ý mình. Nhưng không, mẹ tôi kiên quyết bắt tôi đi phá thai và về lại Sài Gòn.

Lần này, mẹ tôi mạnh tay lắm. Bà nói: “Nếu con không chịu thì thằng Lộc phải ở tù. Vì con đang tuổi vị thành niên”. Tôi sợ thực sự. Mà đáng sợ hơn, tính mẹ tôi đã nói là làm.

Tôi phát hiện ra một điểm yếu của mẹ, là mẹ rất chịu nghe ba tôi. Có những điều không ai thuyết phục được mẹ, thì chỉ có ba mới thuyết phục được. Tôi đã cầu cứu ba chuyện này. Ba tôi ủng hộ vì ông thương anh hiền lành, có học lại tài hoa.

Ba cũng nhỏ nhẹ với mẹ: “Chúng đã thương yêu nhau đến thế thì cho chúng đến với nhau. Vì nhớ có chuyện gì thì mình lại mất đi một đứa con”.

Tôi sung sướng thông báo với anh về Sài Gòn làm lễ cưới ngay. Anh đi mượn tiền, đủ để sắm hai cái nhẫn cưới nhỏ, tức tốc về Sài Gòn. Cưới xong, chúng tôi quay lại Đà Lạt.

Có khi nào ba mẹ cô cấm cô là vì nhà người yêu cô nghèo?

Đó không phải lý do. Lý do là tôi còn quá nhỏ, cần học hành. Và sợ tôi khổ.

Nếu nói về gia thế thì nhà anh cũng ghê gớm lắm. Anh là con của người con gái thứ 9 của vua Thành Thái, là công chúa Phương Nhi, còn bố anh là một công tử bỏ xứ đi bụi đời.

Anh nghèo, tôi càng thương anh hơn. Tôi nhớ, trong một lần biểu diễn trong club, nóng quá, anh cởi cái áo vest ra. Anh say sưa kéo đàn và quay lưng lại, tôi nhìn thấy cái quần của anh có hai miếng vá to bằng hai bàn tay. Hình ảnh đó làm tôi thực sự thương và muốn bù đắp cho cuộc sống của anh, tặng anh cả cuộc đời mình.

Trong 3 giai đoạn cô gây áp lực cho gia đình, chịu nhiều đau đớn đến như thế, người đàn ông của cô ở đâu, và đã làm gì được

cho cô?

Anh không làm được gì hết. Anh đau. Chỉ có biết đau thôi. Nhưng không bao giờ tuyệt vọng, để lại thành một niềm đau lộng lẫy trong các ca khúc viết cho tôi.

Trong hoàn cảnh ấy, em sẽ thấy em chẳng làm được gì cả. Trong khi, anh Phương lại là người rất yếu ớt nữa.

Hôn nhân chúng tôi chưa bao giờ đổ vỡ

Như thế nào để từ một cặp đôi si tình ở phố núi, lại có thể trở thành cặp đôi âm nhạc lẫy lừng nhất nhạc Việt Lê Uyên & Phương, thưa cô?

Một ông thầy giáo nghèo viết nhạc như một sở thích và một cô nhân tình trẻ yêu anh giáo ấy hết mình, cất tiếng hát bay xa đều do số mệnh.

Khi gặp anh, anh viết tặng tôi bài Tình khúc cho em, tôi cảm được ngay, rồi anh tập cho tôi hát. Anh chỉ cho tôi cách hát và nhắc tôi một điều để rồi tôi nhớ mãi: “Phải hát hết lòng. Hát trung thực với chính mình. Thích thì hát, không thì thôi. Không hát giả bộ”.

Anh viết tới đâu, tôi hát tới đó. Chúng tôi yêu, viết và hát hồn nhiên, để phục vụ cho tình yêu, cho đời sống thường nhật, mà không bao giờ nghĩ rằng chúng tôi thành Lê Uyên & Phương sau này.

Cho đến một ngày mùa Xuân 1970, nhà thơ Đỗ Quý Toàn từ Sài Gòn lên Đà Lạt họp với anh em hướng đạo. Người thân của anh cho ông Toàn nghe một băng cassette mà chúng tôi thu tại nhà. Ông Toàn giật mình nói với người thân rằng làm sao thu xếp để ông Toàn gặp anh vào ngày hôm sau.

Lần gặp ấy, ông Toàn nói với anh: “Bất cứ lúc nào anh xuống Sài Gòn thì gặp tôi”.

Trong kỳ nghỉ Tết, chúng tôi về Sài Gòn và gặp lại ông nhà thơ. Ông giới thiệu chúng tôi cho nhà báo Đỗ Ngọc Yến, một người hoạt động phong trào văn nghệ sinh viên. Ông Yến tổ chức cho chúng tôi buổi biểu diễn đầu tiên tại trường Quốc gia âm nhạc.

Chúng tôi hát ba bài liên tiếp, say sưa với cây đàn guitar, thì được ủng hộ nhiệt tình mà không hiểu sao mình được ủng hộ như thế.

Rồi chúng tôi biểu diễn các show cho sinh viên Văn khoa, Luật khoa, rồi tới Sư phạm, rồi Y khoa, đâu đâu sinh viên cũng đông nghẹt. Rồi tới Đài truyền hình. Rồi cà phê Con nai vàng của nhạc sĩ Cung Tiến.

19 ngày liên tiếp, chúng tôi bước vào sân khấu biểu diễn mà không nghĩ mình đã đứng ở đấy, đã thuộc về nó. Và hình ảnh của chúng tôi

sau đó cũng xuất hiện khá nhiều trên các mặt báo.

Chuyến biểu diễn sau đó đem đến cho chúng tôi hợp đồng biểu diễn cho năm phòng trà Sài Gòn, mỗi đêm hát thù lao là 5.000 đồng cho mỗi điểm biểu diễn ba bài (lương giáo viên của anh hồi đó là 5.000 - 6.000/tháng) trong 4 năm.

Xuống Sài Gòn, ông giáo nghèo đó nhìn ra cuộc sống bon chen phố thị là một “vũng lầy” và trong lòng lo sợ “tình này tình rồi thay”. Chuyện gì xảy ra giữa hai người làm ông sợ đến thế, cô có thể chia sẻ không?

Ở Sài Gòn, anh lại nhớ Đà Lạt, luôn muốn quay về. Đà Lạt thuộc về anh. Cuộc sống bon chen, anh lo sợ nó làm vẩn đục những tình cảm trong trẻo.

Những đổi thay dù nhỏ, xảy ra giữa chúng tôi, thì không.

Anh sợ đời sống phố thị với những sự không chân thật. Như sợ một đám cháy, mà nó có thể bén lửa lên mình và người mình yêu bất cứ lúc nào.

Và có phải điều lo sợ đó đã xảy ra khi hai người qua Mỹ định cư? Cuộc sống bên đó đã thực sự làm cho “tình rồi thay”, như một số mặt báo đã viết về một sự tan vỡ giữa hai người?

Cho đến ngày anh qua đời, tôi và anh vẫn một lòng một dạ yêu thương nhau, chưa từng mang cho nhau một thương tổn gì, chưa từng để cho một người thứ ba chen vào.

Sang Mỹ, anh sống những ngày rất rộng, rất sức và nhớ Đà Lạt. Anh gần như mất hết cảm hứng sáng tác. Thương anh, tôi mở một quán nhạc để chúng tôi đàn hát lại, thỏa đam mê mỗi tối. Và rồi một hôm, khi chuẩn bị dọn dẹp quán sau buổi diễn, có một băng giang hồ gây lộn và bắn nhau ngay trong quán tôi.

Đứa con nhỏ của tôi đang đứng ngay ở cửa. Tôi biết rằng, đạn có thể bay vào người con tôi bất cứ lúc nào. Thế là tôi, bằng bản năng của một người mẹ, xông ra đưa con vào trong. Một viên đạn đã trúng vào tôi, thủng ruột.

Tôi được cứu sống. Nhưng phải mổ lấy viên đạn và phải điều trị rất lâu. Tôi phải nghỉ hát trong nhiều năm liền. Những khi đó, anh vẫn ở bên cạnh chăm sóc, lo lắng, yêu thương như bao năm anh đã yêu.

Có lẽ vì lý do vắng bóng đó, mà những tin đồn tan vỡ lan truyền. Hôn nhân chúng tôi chưa bao giờ tan vỡ.

Nhưng một người nhạc sĩ vốn được sống và bảo bọc bằng âm nhạc, khi mất hứng sáng tác, thì việc thay đổi trong tình cảm không phải là không có lý?

Mất cảm hứng với sáng tác đâu có nghĩa mất cảm hứng với vợ mình?

Từng ngày đi qua, anh cứ sợ định mệnh cướp tôi đi. Anh day dứt và thương, nhưng anh không làm gì hơn được.

Tôi cũng không yêu cầu anh phải làm gì. Có yêu thương là có tất cả với tôi rồi. Lúc đó, nếu tôi có chết thì tôi cũng có thể mỉm cười vì mình đã được yêu cho đến giây cuối cùng. Và anh cũng thế, không chỉ đến khi anh qua đời.

Có một sự thật là ngày nhạc sĩ Lê Uyên Phương qua đời, trong đám tang ấy có hai người phụ nữ đội khăn xô, là cô và em gái ruột của cô. Cô gái ấy, là tâm điểm của mọi đồn đại rằng, đó chính là bóng hồng tiếp theo trong trái tim của chồng cô?

Đúng, có hai phụ nữ đội khăn tang. Cô em bắt hạnh trong gia đình tôi, người khờ khạo, chậm chạp và không có một người đàn ông nào trong đời. Tôi rất thương em tôi và em tôi cũng thương tôi.

Đứa con đầu của tôi do em gái tôi một tay nuôi dưỡng như một người mẹ để chúng tôi đi hát hàng đêm. Khi tôi qua Mỹ sinh đứa tiếp theo, cũng một tay cô ấy chăm sóc, nhất là thời điểm tôi bị trúng đạn. Các con gọi em tôi là má.

Khi anh chết, tôi để em tôi đội khăn tang, như một người thân gần bó, như một tình cảm lớn của em dành cho anh, tôi phải trân trọng.

Chúng tôi có đứa con đầu năm tôi 16 tuổi. Hơn 10 năm sau tôi mới có đứa thứ hai, nhu cầu xác thịt không nhiều. Anh lại là người ốm yếu và cũng là một người đàn ông đạo đức. Anh không đủ sức và không cạn tình để bỏ người tri kỷ đi theo một người thứ ba đâu.

Có thể về phía chồng cô thì không có. Nhưng, điều đó đâu có loại trừ việc em cô yêu chồng cô khi người gần người bao năm như thế?

Cái này tôi khẳng định là có. Trong lòng em gái tôi, yêu thương chồng tôi vô cùng. Nhưng chồng tôi chỉ xem cô ấy như em gái. Không hơn. Không đi xa hơn.

Nhưng tôi không ghen. Hoàn toàn không. Vì tôi hiểu anh.

Hy sinh cho người mình yêu đâu có tội gì?

Từ suốt buổi trò chuyện, thấy cô cả một đời lo cho chồng, bao bọc cho chồng, bảo vệ cho chồng. Sự hy sinh của cô cho chồng có còn vẹn nguyên sau những đổi thay của đời sống không, thưa cô?

Ngày 22/4/1975, cả nhà chúng tôi được bảo lãnh qua Mỹ, nhưng anh kiên quyết không đi, anh muốn ở lại để sống với mọi đổi thay của thời cuộc. Tôi với anh như hình với bóng, anh đi thì tôi đi, anh ở thì tôi ở. 4 năm, khi thấy cần đi, chúng tôi đi.

4 năm ấy, chúng tôi không hát. Không đàn. Nhưng anh vẫn sáng tác.

Lúc đó, tôi ra chợ buôn vải vóc. Tôi làm và muốn chồng tôi ngồi yên đó, để tôi lo cho cuộc sống gia đình được tốt, không phải lo toan gì cả. Tôi để anh tập trung thời gian để sáng tác. Tôi phải trả anh về cho âm nhạc.

Tôi không muốn cái đời sống vốn đang thay đổi kia tác động đến anh làm anh tổn thương. Tôi không thể nhìn cảnh người đàn ông ốm yếu của đời tôi phải ra giữa chợ đời, để rồi làm bay mất những nốt nhạc tặng cho đời.

Cô tự mang gánh nặng cho mình, thì có làm cho người đàn ông ấy phát huy được bốn phận của người đàn ông không cô? Cô hy sinh, không lẽ chồng cô chỉ ngồi yên thế?

Nói thật là lúc đó tôi không thấy khổ. Công việc buôn bán bận rộn, về nhà được thấy những bản nhạc và nụ cười hiền của anh, mọi vất vả cũng tan biến hết rồi. Không lẽ cứ ngồi tưởng tượng ra khổ sở để giày vò nhau?

Nếu anh có xông ra đi làm, tôi cũng không cho anh làm đâu. Không nên bắt người khác làm những công việc mà sức khỏe của họ không cho phép. Vậy thì cứ ở nhà cho tôi. Và sống vui dùm tôi. Thế là đủ. Chuyện gì tôi cũng lo được.

Mỗi người có một kiểu người đàn ông thực sự trong đời mình. Người đàn ông của tôi tặng tôi một tình yêu lớn, là đủ.

Mình không vì chồng được thì mình vì ai được? Vì chồng, cũng là vì mình mà? Hy sinh cho tình yêu thì đâu có tội gì?

Hy sinh đồng ý là bản chất phụ nữ Việt, nhưng ta không nên cố xúy cho điều đó!

Em thấy tôi vẫn cười, vẫn nhắc về chúng tôi đẹp như thế đến hôm nay và có thể nhiều năm sau nữa, em sẽ thấy rằng, chúng tôi đã gạt ra ngoài hết những hơn thua đối sánh, nghi kỵ với cuộc đời.

Khi mình đi đến xét nét, nghi kỵ, thì có còn là yêu nhau nữa không? Có còn thương nhau nữa không?

Sống cho nhau mà cũng phải xét nét, nghi kỵ thì đâu còn là sống cho nhau nữa!

Với người chồng hiện tại, cô có áp dụng cách sống này không, hay chỉ có một Phương trong đời được thế thôi?

Dù chồng là hai người, nhưng tôi chỉ có một. Tôi đang làm những gì tốt nhất cho anh, như đã từng làm cho anh Phương trước đây. Và chúng tôi rất hạnh phúc.

Anh cũng trải qua nhiều mất mát trong đời sống riêng tư trước đây, nên sự bình yên về sau là điều anh cần. Anh cần, thì tôi mang bình yên đến.

Anh cho tôi được hồn nhiên sống, yên bình sống và yên bình hát nhạc anh Phương. Dù thời gian có đi ngang đầu, làm cho tóc chúng tôi bạc, làm cho đời chúng tôi qua, chúng tôi vẫn hồn nhiên như thế.

Hạnh phúc trọn vẹn hay không là cho đến cuối đời, em có cười thỏa mãn với cuộc sống của em không? Chúng tôi đã vượt qua mọi ngọt bùi, mất mát và chúng tôi tin, dù tôi hay anh, vẫn là người mỉm cười nụ cười cuối cùng với nhau, khi một trong hai lìa xa cõi đời.

Cảm ơn cô về cuộc trò chuyện!

NGHỆ SĨ QUANG MINH - HỒNG ĐÀO

Cũng có lúc đời buồn tênh

*M*ỗi tiếng ở Việt Nam thập niên 1990, và là một cặp đôi nghệ sĩ hài nổi tiếng nhất ở hải ngoại. Ngõ là viên mãn, ngõ là tròn đầy với hai chữ hạnh phúc.

Nhưng về sau tiếng cười, họ thừa nhận, có những lúc cuộc đời họ buồn, buồn lắm!

Từ khi Hồng Đào định cư ở Mỹ, sân khấu thành phố có một khoảng trống khó bù lấp. Cô diễn viên với mái tóc dài đen láy, đôi mắt mở to cùng với cặp môi cong đến cả... người mù cũng nhìn thấy này đã để lại ấn tượng khó phai với những vai diễn nữ tính, nhẹ nhàng nhưng rất bản lĩnh.

Nhưng rồi một thời gian sau, những nhân vật trên sân khấu của chị như thấm nỗi buồn hơn, trải nghiệm hơn và những góc lặng cũng được diễn tả thật đời hơn. Mới hay, ở ngoài cuộc đời, mối tình đầu Quang Minh của chị đã rời bỏ sân khấu để lập gia đình ở Mỹ.

Câu chuyện của Quang Minh - Hồng Đào từ độ ấy tưởng đã dừng lại để rồi khó mà hứa hẹn sẽ viết tiếp những gì đến hôm nay, nhưng hóa ra số phận cũng có những sắp đặt nhất định mà bản thân con người cũng khó mà tránh nó.

4 năm sau khi Quang Minh đi theo tiếng gọi của lương duyên, Hồng Đào cũng định cư cùng gia đình ở Mỹ, những tưởng sân khấu sẽ mãi là quá khứ. Họ đã tình cờ gặp lại ở đất Mỹ, trải qua bao thử thách mới của một tình cảm đã được khúc xạ qua thời gian và đau khổ, họ đi vào cuộc đời nhau.

Rồi từ đó, hai người cùng dắt nhau lên sân khấu... hài, tiếp tục khẳng định tài năng, tên tuổi và thử thách độ bền bỉ sân khấu của họ. Dù Hồng Đào có vào vai vợ, chị, em gái hay là... mẹ của Quang Minh thì các vai diễn đều rất ngọt và rất phiêu, vẫn giữ nguyên trong khán giả một Hồng Đào sâu sắc và đẳng cấp trên sân khấu Sài Gòn thuở nào.

Cuộc sống và tình yêu của họ là một câu chuyện dài mà muôn màu, ẩn sâu trong những hào quang sân khấu với những vui buồn qua các vai diễn suốt bao nhiêu năm qua.

Được biết anh chị trước học cùng một trường, và hai người từng là hai hình ảnh hoàn toàn đối lập cả về cuộc sống lẫn năng khiếu nghề nghiệp (Quang Minh ham chơi, Hồng Đào chăm chỉ. Quang Minh diễn làm các thầy cô lắc đầu ngao ngán còn Hồng Đào thì bộc lộ năng khiếu và được các thầy cô rất hài lòng). Nhiều người vẫn tự hỏi, không biết tại sao Quang Minh và Hồng Đào từ ngày ấy đã đến với nhau khi hai người nhiều khác biệt như vậy?

Quang Minh: Hồi đó tôi khá công tử, rất ham vui và đặc biệt là mê nhảy đầm. Trẻ thì ai mà không bay nhảy, bây giờ mà mê chơi như ngày đó chắc... hồng xong.

Hồng Đào: Tôi ý thức nghề nghiệp, đã làm thì làm cho đàng hoàng và học hành đến nơi đến chốn. Có bao nhiêu thời gian tôi dành cho việc học ở trường cũng như học ở những bậc đàn anh đi trước. Tôi cũng rất may mắn ngay năm đầu tiên đã được mời đóng vai chính trong vở Đêm họa mi cùng với anh Thành Lộc, ai đóng chung với anh Lộc cũng đều nhớ đến cái "lửa" mà anh truyền cho bạn diễn.

Việc trả lời câu hỏi tại sao, thì giờ này nói tình yêu tình iếc làm gì nữa, kinh lắm. Già rồi. Đến với nhau cũng chẳng biết là duyên hay là nợ đây, nhưng chắc nợ nhiều hơn duyên (cười). Chúng tôi rất rõ ràng trong công việc và tình cảm, sự thành công của người này là niềm vui của người kia.

Dù nổi danh với những vai diễn trên sân khấu nhưng thời gian này, chị Hồng Đào, phải làm thêm những công việc như bán mỹ phẩm, rồi đi học may tính chuyên nghề. Có phải đã có những lúc khó khăn chị muốn rời xa sân khấu? Và anh Quang Minh, đi Mỹ cũng vì lý do cơm áo gạo tiền này?

Hồng Đào: Lúc đó diễn viên chẳng nuôi nổi bản thân mình, nên tôi tìm thêm công việc để thêm thu nhập, tôi với Hồng Vân đi make up cô dâu, giờ gặp lại mấy cô dâu đó, có cô con đã... 20 tuổi, rồi tôi đi học may, mở tiệm tại nhà để may đồ. Có những lúc tôi muốn bứt phá khỏi cuộc sống cơm áo gạo tiền, muốn làm một cái gì đó khác.

Khó khăn khiến tôi đã từng hoài nghi hay là mình không yêu nghề diễn. Có một lần Hồng Vân dẫn dắt tôi đi diễn hài, đúng hơn là một tấu hài nhỏ. Đây cũng là ngày đầu tiên diễn hài của tôi, nhưng chẳng ai... cười cả.

Chỉ mỗi Hồng Vân là cười ngặt nghẽo, tôi hỏi “tại sao cười”, Hồng Vân la lên “diễn hài mà mặt mày... chính kịch quá, phải thoải mái lên...”. Bị thất bại, đêm về buồn quá, tôi tính bỏ nghề nhưng rồi sau đó nhận ra, là tại mình yêu nó quá nên mình mới vậy đó. Cũng là lúc tôi nhận ra, sân khấu mới là của tôi và cho lựa chọn lại tôi cũng chọn nghề này.

Quang Minh: Tôi đi vì lý do lập gia đình chứ không phải vì nản nghề. Khi học trường sân khấu, tôi cũng chỉ nghĩ là học để có một cái nghề thôi chứ không đam mê như Hồng Đào nên chưa có những nỗ lực nhất định. Cho đến khi nhận vai diễn, được đứng trên sân khấu, thấy mình phải có trách nhiệm với khán giả tôi mới bắt đầu... mê. Và lúc đang độ “mê” nhất thì tôi đi.

Và sự ra đi của anh Quang Minh, lúc đó cuộc sống của chị Hồng Đào như thế nào? Có phải, tất cả mọi buồn khổ chị giữ cho mình và dốc lòng hết với những vai diễn nên các nhân vật của chị buồn hơn và “đời” hơn?

Tôi không muốn nhắc lại ngày đó nữa, mọi thứ đã là quá khứ quá lâu rồi. Tôi chỉ nói rằng, nghiệp diễn của mình cũng biến thiên theo những cung bậc xúc cảm ở bên ngoài cuộc sống. Khi còn trẻ các vai diễn của tôi năng động, sung sức và đôi khi... ngây thơ.

Rồi yêu, rồi đau khổ, rồi tôi lập gia đình, có con, bươn chải vì cuộc sống, va chạm giữa vợ chồng, chăm sóc con cái, tôi nhận ra đời không chỉ là hài kịch, đời có những lúc buồn tênh và nó đã ảnh hưởng đến những vai diễn của tôi.

Thời gian chị Đào qua Mỹ cũng là thời gian anh Minh đã chia tay trong cuộc hôn nhân đầu tiên. Hẳn là dù xa nhưng tình cảm vẫn “âm thầm” nên mới có cuộc gặp lại này?

Hồng Đào: Hoàn toàn không. Chia tay xong rồi thôi, đời ai nấy sống, việc ai nấy làm, không liên lạc gì cả. Quang Minh có cuộc sống riêng ở Mỹ và Hồng Đào có sân khấu với những vai diễn như bạn biết đó. Đến giờ chúng tôi cũng không nghĩ sẽ có ngày gặp nhau đó.

Nước Mỹ mênh mông, một lần tôi đi từ miền Bắc vào miền Nam nước Mỹ thăm một người thân. Trên đường ra phi trường để về, cô bạn ghé vào đồ xăng. Ở trạm xăng, thấy một người quen quen, không dám tin đó là Quang Minh nữa. Lúc này tôi cũng không biết những chuyện gì đã xảy ra với cuộc sống của Quang Minh.

Cái cuộc “tình cờ gặp lại như dường như lâu lắm...” này, cũng chỉ đơn thuần là một cuộc gặp. Mọi thông tin được nói lại, chúng tôi hiểu thêm nhiều về cuộc sống của nhau. Lúc đó tôi cũng đã lớn tuổi, cũng đã ngoài ba mươi nên việc lập gia đình là điều không thể không nghĩ tới. Thì sẵn đây, tình đầu và duyên phận gặp lại.

Trước đó tôi cũng ít tin vào số phận và đặc biệt là bói toán. Khi anh Minh đi rồi, tôi có đi coi bói. Ông thầy bói nói kiểu gì cũng gặp lại và sẽ lấy cái người tuổi Hợi. Tôi chỉ biết vậy thôi và cũng không muốn nghĩ tới, để tập trung hết công sức cho các vai diễn và quên đi những gì làm mình buồn. Việc gặp lại Quang Minh là điều trước đó tôi chưa từng nghĩ tới.

Còn chuyện trở lại sân khấu, là một câu chuyện như thế nào đối với anh chị? Là một cặp đôi trên sân khấu ăn ý đến hoàn hảo như vậy, còn ngoài đời anh chị thế nào?

Trong một năm đầu quyết định đi đến hôn nhân, chúng tôi không bao giờ nói là cùng với nhau diễn kịch. Khi sang Mỹ một tuần Hồng Đào đã diễn với Vân Sơn.

Ở Mỹ thời chúng tôi mới qua, diễn viên rất hiếm, diễn thì thường diễn tấu hài nên cần có bạn diễn. Một chủ trung tâm nói với Hồng Đào: “Hai vợ chồng bà cùng diễn viên tại sao không làm thành một cặp cho đỡ mất công?” Thế là chúng tôi... liều trở thành một cặp.

Từ đó hai người bổ sung cho nhau, ông tung bà hứng trên sân khấu. Cũng may mắn nữa là luôn được khán giả ủng hộ nên mới có Quang Minh - Hồng Đào đến ngày hôm nay.

Còn ngoài đời, chúng tôi hoàn toàn khác nhau, Quang Minh người Nam thích mắm kho, cà ri. Hồng Đào người Bắc thích rau luộc, gà luộc; Quang Minh thích quần áo thời trang, Hồng Đào thích ăn mặc đơn giản. Quang Minh thích dọn dẹp nhà cửa sạch sẽ, thích rửa chén, lau dọn và... giặt đồ, Hồng Đào quan niệm nhà không cần gọn gàng như... thư viện.

Nhưng có thể chính sự khác này đã bổ sung lẫn nhau. Chúng tôi đã vượt qua nhiều thử thách để đến được với nhau mà tôi không muốn nhắc lại đó là những thử thách gì. Và kể cả bây giờ, đời sống vợ chồng lại là một thử thách khó hơn nữa mà chúng tôi đang vượt qua từng ngày.

Chị có thể nói rõ hơn về những thử thách trong đời sống vợ chồng không? Như chị nói cuộc đời có những lúc buồn tênh, thì làm sao có thể diễn hài cho... cười được?

Những thử thách cũng nhiều lắm, không chỉ là thử thách như bất cứ người nào sang Mỹ lập nghiệp với những khó khăn ban đầu. Chúng tôi có nhiều điểm không hài lòng với nhau, nhất là việc trái tính trái nết nên cũng có những ngày cãi nhau nảy lửa.

Cũng có nhiều chuyện buồn, những sóng gió nhưng thôi, cho phép tôi giữ cho mình. Cuộc sống với bao nhiêu va chạm nhưng phải biết chấp nhận và giờ vẫn còn ở được với nhau, chứng tỏ cũng có đường hòa giải chứ không phải là không có lối thoát.

Trở lại với việc tại sao buồn mà vẫn diễn hài được, tôi chỉ nói ngắn gọn, con người nghệ sĩ trong tôi có những lúc vẫn cho mình là anh “Kép Tư Bền”. Dù ôm trong lòng mình nỗi buồn đấy, nhưng ra sân khấu, trách nhiệm mang lại tiếng cười cho khán giả, tôi quên hết nỗi buồn của mình để diễn được tốt.

Có những điều sẽ ngấm vào vai diễn. Tôi thấy cuộc sống của mình, buồn vui, khóc cười, khoảng cách có lúc thật mong manh. Nhiều khi đỉnh cao của nỗi buồn cũng có thể bật ra tiếng cười và đỉnh cao của niềm vui lại là những giọt nước mắt. Nhưng mình là nghệ sĩ, là anh “Kép Tư Bền” thì phải chịu thôi.

Xin lỗi chị Hồng Đào một câu hỏi té nhị: “Chị đã yêu, chờ đợi, đau khổ và rồi cuối cùng kết hôn cũng là người đó và cùng nhau đi một chặng đời đến hôm nay, thì Quang Minh của chị bây giờ, có

còn là Quang Minh ngày xưa mà chị yêu?”

Không. Điều đó cũng là tất yếu thôi. Tôi là người may mắn khi yêu và lấy được người mình yêu nhưng cũng như không ít gia đình khác, khi yêu thì tình yêu nó đẹp nhưng sự đẹp và lãng mạn đó sẽ không kéo dài sau khi thành vợ thành chồng mà chuyển thành cái nghĩa, cái trách nhiệm, là con cái và mọi thứ.

Tuy nhiên nói như vậy không có nghĩa là không còn tình yêu. Còn đấy, nhưng nó chuyển sang một dạng khác, tôn trọng, giúp đỡ và chấp nhận.

Cũng dễ hiểu là trải qua mọi thứ, thì việc không còn Quang Minh trẻ, đẹp, ga lăng, mua hoa tặng vợ của ngày nào cũng dễ hiểu. Tuy nhiên niềm an ủi vẫn là Quang Minh của hôm nay: “Bà nhưc đầu hả? Thôi, nghỉ đi, để tui rửa chén cho”.

Hai cô con gái của anh chị có “biểu hiện” nói nghiệp cha mẹ không? Là những người Việt Nam sống ở Mỹ, ý thức giữ nếp nhà cho con cái cũng như giáo dục con cái của anh chị thế nào?

Các cháu cũng tự tập kịch ca hát suốt ngày, chúng tôi để cho các cháu phát triển tự nhiên, còn quan trọng nhất vẫn là học... “chữ”. Chúng tôi bắt các cháu phải nói tiếng Việt khi có thể, ăn đồ ăn Việt Nam, dạy cho các cháu biết giá trị gia đình, kính trên nhường dưới, mong các cháu đừng quên cội nguồn của mình.

Ở Mỹ, nhiều phụ nữ Việt Nam vẫn luôn ý thức giữ nếp nhà cho con cái mình như vậy. Phần nữa cũng do ở Mỹ thuê người giúp việc rất khó, mà họ lại đòi ở tách biệt, nên việc cha mẹ con cái có điều kiện ở cạnh nhau trong lối sống gia đình càng được nhiều hơn.

Chúng tôi vẫn dành riêng cho gia đình bé nhỏ của mình nhiều nụ cười, cười chuyện ngoài đời, chuyện con cái, nói chung là vẫn... còn cười được!

1/3 thời gian chúng tôi sống xa nhà, xa con cái nên thì giờ rảnh chúng tôi tập trung cho các cháu, chăm sóc con cái là hạnh phúc của cả hai vợ chồng, chẳng có thời gian nào nghĩ đến khoảng lặng riêng cho mình nữa.

Lần về nước này của anh chị là tham gia một bộ phim dài 40 tập. Thống lĩnh sân khấu hàng chục năm giờ về quê nhà với phim trường, cảm giác của anh chị thế nào?

Chúng tôi là dân sân khấu, thỉnh thoảng về Việt Nam làm việc dăm ba ngày rồi lại bay về Mỹ, nhưng lần này nhận lời tham gia phim nhiều

tập, chúng tôi có nhiều thời gian để sống với nhân vật, với đoàn phim, với cái nóng hừng hực của Sài Gòn, lại thấy thật thú vị. Thực ra, chúng tôi rất muốn có dịp diễn ở Việt Nam nhiều hơn nhưng vì còn công việc và gia đình ở Mỹ nên phải sắp xếp thời gian.

Xin cảm ơn anh chị!

CA SĨ TUẤN NGỌC

Nỗi ân hận của người đàn ông nghiêm khắc

Thật hiếm có một giọng hát nào được cuộc đời trao tặng nhiều ưu ái như Tuấn Ngọc bởi suốt mấy chục năm qua, nếu kể về một ca sĩ được nhiều người thần tượng nhất, không thể không nghĩ ngay đến anh.

Trên sân khấu, anh như một người kể chuyện tình không bao giờ biết mệt, thì ngoài đời anh lại là người rất ít nói, đặc biệt là nói về cuộc sống của mình. Nhưng anh dành riêng cho tôi một cuộc phỏng vấn hơn 2 giờ đồng hồ, đã kể về những điều ẩn sâu bên trong người đàn ông kiệm lời tưởng chừng như lạnh lùng kia.

Một giọng hát nam tính nhất và hiếm tìm, nhiều người nghĩ vậy, trừ tôi. Vì tôi biết, một người đàn ông hát bao giờ cũng có những cung bậc

tình cảm riêng của mình truyền tải qua chất giọng. Người ta sẽ muốn được nghe kể những câu chuyện tình với nhiều cung bậc, nên nếu cứ nhất nhất một thứ, chắc gì đã phải là một cách kể thú vị.

Nhưng Tuấn Ngọc thì khác. Anh hát bình tĩnh, rất bình tĩnh, nhưng cũng thật mê hoặc. Giọng hát gần như chẳng cần biết buồn, biết cô đơn, biết khổ đau nhưng lại nói được hết những cái buồn nhất, cô đơn nhất và đau nhất.

Nếu một ai đó đang quằn quại trong đau khổ vì tình phụ, hẳn sẽ cảm thấy dịu ngọt khi nghe Tuấn Ngọc bởi nỗi đau khổ suy cho cùng là một thứ dửng dưng thật hồn nhiên.

Không biết từ bao giờ Tuấn Ngọc hát như thế và cũng không biết sự trải nghiệm cuộc đời làm khác đi bao nhiêu phần trăm những gì là Tuấn Ngọc nhất nhưng đến hôm nay, người đàn ông tuổi 62 này vẫn thoát tục để kể chuyện tình: “Ngủ đi mộng vẫn bình thường. À ơi có tiếng thùy dương mấy bờ. Cây dài bóng xế ngắn ngơ. Hồn em đã chín mấy mùa buồn đau”.

Sống với nỗi buồn vừa đủ

Đến bây giờ nhiều người vẫn thắc mắc tại sao tìm trong băng đĩa cũ được thu âm trước năm 1975, giữa một rừng “sao” ca sĩ vang danh một thời, không hề thấy có tên anh xuất hiện...

Cả tuổi trẻ tôi hát nhạc ngoại. Tôi biết hát từ năm tôi lên 4 và đến năm 11 tuổi, tôi đã đứng trên sân khấu với những ca khúc nhạc Mỹ. Những băng đĩa hồi xưa cũng chỉ thu nhạc Việt chứ không thu nhạc Mỹ, nên chẳng bao giờ tôi đi thu băng. Thế nên năm 1975, khi tôi đi khỏi Sài Gòn, cũng không mấy ai biết đến tôi cả.

Có thể hiểu anh nổi tiếng cũng khá muộn màng, mãi đến sau này khi anh sang hải ngoại và bắt đầu tìm đến với nhạc Việt?

Tôi không nghĩ đến việc nổi tiếng hay không nổi tiếng. Thực ra tôi hát nhạc Việt từ nhỏ, trước khi hát nhạc Mỹ. Đến năm 1971, ca sĩ Lệ Thu có làm một cuốn băng Tứ quý gồm Lệ Thu, Khánh Ly, Duy Trác và tôi. Một thời gian dài hát nhạc ngoại nên khi quay lại hát nhạc Việt, tôi thấy tôi hát không chuẩn nên tôi lại tiếp tục phiêu du với nhạc Mỹ.

Năm 1981, tôi trở lại với nhạc Việt, trong cuốn băng với Lệ Thu lấy tựa đề Thuở ban đầu. Với cuốn băng này, tôi vẫn thấy mình chưa có duyên với nhạc Việt nên lại thêm một chặng hành trình nữa với 5 năm đi chơi nhạc ở Hawaii.

Nếu gọi là sự trở lại với nhạc Việt thật sự và tôi bắt đầu chặng hành trình thành công với việc hát những ca khúc tiếng mẹ đẻ phải là từ năm 1989, sau khi thu chung cuốn băng Lời gọi chân mây với Thái Hiền. Có thể như thế là muộn, nhưng tôi tin cái gì cũng đều có duyên cớ và số phận.

Trước đây tôi cũng không nghĩ rằng tôi sẽ hát những ca khúc Việt Nam rồi nổi tiếng, nhưng đúng là những thứ không tính đến là những thứ sẽ xảy ra. Những gì mình tính, chắc gì đã đến?

Nhưng suy cho cùng, làm gì thì làm, tôi cũng không thể hát nhạc ngoại hay bằng nhạc Việt Nam. Vì chỉ khi hát bằng tiếng mẹ đẻ, người ta sẽ hiểu được những tận cùng cảm xúc trong giai điệu và ca từ.

Nhưng những ca khúc gắn với tên tuổi anh thường là những tình khúc buồn. Người ta chỉ hiểu và hát lên được những tận cùng cảm xúc, nếu như người hát phải là người trong cuộc?

Với tôi thì không. Như một diễn viên nhập vai, không nhất thiết người diễn viên phải có số phận giống nhân vật mới diễn xuất thành công được. Cái chính là mình hiểu mình đang hát gì. Nghệ sĩ đâu cứ phải tự bó buộc mình trong một tông màu nhất định. Cái tôi cần, là những ca khúc có chiều sâu để mình thể hiện cho tới, chứ cứ trông vào những vật vả đờn đau để mà hát cho hay, thì sức đâu mà hát cho nổi?

Nếu có một cách lý giải khác, thì tôi nghĩ, bản thân tình khúc Việt Nam phần đông những ca khúc hay là những ca khúc buồn, với những tình yêu không có những đoạn kết hạnh phúc. Người ca sĩ không nhất thiết phải buồn đau như người trong ca khúc, nhưng chắc chắn một điều rằng họ sẽ không bao giờ hát hay, nếu như họ không là con người tình cảm.

Tình cảm? Đó là những điều bên trong người đàn ông có vẻ phớt đời, hơi “lạnh” Tuấn Ngọc ư?

Không. Tôi trông thế nhưng lại là người sống thiên về nội tâm. Nhưng nếu có buồn, thì tôi cũng chỉ sống với một nỗi buồn vừa đủ. Tôi chỉ nghĩ mình là một người đa cảm, chứ không đa tình.

Nhiều người thì nghĩ nghệ sĩ thật sự phải đa tình mới sáng tạo nghệ thuật được, tôi thấy chẳng nhất thiết phải thế. Một sự đa cảm vừa đủ, một trái tim không được thiếu tình cảm, là có thể làm nên được tôi để đứng vững mà hát.

Tôi không bao giờ để nỗi buồn lái tôi đi và bây giờ tôi cũng không muốn hát nhạc buồn vì tôi nghĩ, nên mang đến cho người nghe những gì vui hơn, yên ả hơn chứ đừng mang buồn bã đến.

Bản thân sự đồng cảm giữa người nghệ sĩ với khán thính giả là một sự sẻ chia. Có thể buồn đến cùng cực nhưng đó là một cách cùng nhau đốt nỗi buồn cho cháy hết. Ở một khía cạnh nào đó, cũng là điều Tuấn Ngọc làm được khi hát những ca khúc buồn, chứ nếu hát những gì vui tươi thì dễ gì có được sự sẻ chia này?

Tôi đã từng hát những ca khúc vui nhộn nhạc ngoại, nhưng tôi thật sự là tôi khi trở về với những ca khúc Việt Nam mà tôi đã hát. Bản thân ca khúc với những giai điệu và ca từ sâu đã là sự sẻ chia lớn, người nghệ sĩ như một chiếc cầu nối chuyển tải. Tôi biết ơn những ca khúc vàng đó và đó là những ca khúc mà đến cả thời con cháu chúng ta vẫn phải nghe và nó sẽ là những ca khúc luôn sống. Và biết bao nhiêu ca sĩ khác sẽ cùng tiếp tục làm cầu nối chia sẻ thôi.

Tôi học các em tôi kể cả những mắt mát

Ta cứ nói nhiều về âm nhạc mà quên chưa hỏi anh, anh có phiền không nếu kể một chút về cuộc sống đời thường của anh ở Mỹ?

Tôi sống giản dị cùng vợ và ba đứa con với một cuộc sống bình thường như bao người đàn ông khác. Cô con gái đầu làm thiết kế thời trang. Đứa thứ hai đang học đại học và đứa út năm nay đã 20 tuổi. Tôi cũng dành nhiều thì giờ cho âm nhạc, luyện giọng hàng ngày và mỗi lần hát ở đâu tôi cũng đều vào phòng thu nhỏ ở nhà để tập dượt.

Thế còn thời gian anh dành cho gia đình thì sao, thưa anh?

À, cũng thế thôi. Nhà tôi gần khu chợ của người Việt. Tôi đi chợ thì vợ tôi nấu ăn, tôi nấu ăn thì vợ tôi rửa chén. Một cuộc sống thật bình lặng và tôi thích thế.

Gia đình toàn là những nghệ sĩ tên tuổi với những mặt anh tài: nghệ sĩ Lữ Liên (bố anh) cùng chị Bích Chiêu và các em như Khánh Hà, Anh Tú, Lưu Bích, Lan Anh, Thúy Anh. Một gia đình toàn người nổi tiếng lại có cá tính nghệ thuật, có dễ xung đột (ít nhất là về mặt nghệ thuật), thưa anh?

Điều đó cũng đương nhiên thôi. Chúng tôi may mắn được bố truyền cho cái nghề nhưng mỗi người đều phát triển theo một con đường riêng khó so sánh. Mọi bất đồng quan điểm đều có nhưng đều trên cơ sở tôn trọng.

Tôi thì thấy hạnh phúc. Thời còn sống ở Việt Nam còn hạnh phúc hơn nhiều. Gặp nhau mỗi ngày, làm việc với nhau mỗi ngày và được hát, được khen chê nhau mỗi ngày. Không riêng gì nghệ thuật, mà ngay cả đời thường, cũng có những lúc xích mích, cãi vã nhưng gia đình

chúng tôi là một đại gia đình biết thương yêu nhau và sống vì nhau, nâng đỡ nhau. Có chỉ trích nhau, cũng trên tinh thần xây dựng.

Nếu được “thần tượng” một nghệ sĩ trong số các em mình, anh sẽ thần tượng ai?

Lưu Bích làm được những cái tôi không làm được. Cô ấy là một ca sĩ đặc biệt.

Vậy còn Khánh Hà, một ngôi sao rất được ngưỡng mộ ở Mỹ và cả ở Việt Nam?

Trong gia đình tôi, Khánh Hà là một ca sĩ giỏi nhất. Em là một người hát rất hay và là một ca sĩ đắt giá nhất trong cộng đồng người Việt ở Mỹ.

Khi ca sĩ Anh Tú, người em trai của anh ra đi, một thời gian dài anh không đi hát...

Đó là một cú sốc lớn với tôi. Tú mất khi tuổi còn trẻ. Đến bây giờ nghĩ lại tôi vẫn còn đau.

Tôi chỉ có một người em trai là Tú, anh em tôi hai tính cách khác nhau hoàn toàn. Tú vui tính, luôn biết giúp đỡ người khác và luôn được nhiều người thương mến trong khi tôi lại bị chê là khó tính, khó chịu.

Hai anh em dù rất thương nhưng cũng có nhiều điểm xung khắc. Giờ nghĩ lại, ước gì được trở lại ngày ấy, tôi sẽ không làm cho em buồn, tôi sẽ điều chỉnh mình để Tú được vui. Nhưng mọi thứ cũng đã xảy ra rồi và thời gian cũng chẳng quay ngược được.

Anh đã làm gì quá đáng để phải ân hận thế, thưa anh?

Sự nghiêm khắc. Nghiêm khắc quá mức cần thiết của một người anh với một người em.

Để chăm lo chồng con, ái nữ nhà họ Phạm Duy - ca sĩ Thái Thảo, vợ anh đã nghỉ hát khi giọng hát đang vào độ sung mãn?

Chắc là cô ấy nhường tôi. Tôi có hỏi lý do hoài mà không nói đó, nên tôi nghi là vậy (cười). Vợ tôi cũng giản dị như tôi. Cô ấy ngay thẳng, chân thật, không bon chen, là người thích sống cho gia đình.

Giữa hai gia đình nghệ thuật lẫy lừng này, thế hệ thứ ba (thế hệ cháu) của cả hai vẫn chưa thấy sự bùng sáng nhất định nào đó về nghệ thuật. Rất xin lỗi anh khi được hỏi, anh có thấy buồn vì điều này không?

Không phải là chưa bùng sáng mà là không ai theo. Bên nhà tôi cũng vậy và phía nhà vợ tôi cũng vậy. Nói riêng về các con tôi, thực tế tôi vẫn muốn các con theo nghề cha mẹ nhưng nó không lựa chọn điều

này. Tôi luôn tôn trọng sự lựa chọn của con và đành thấy buồn một chút. Máy đưa nhỏ sinh ra và lớn lên bên Mỹ, nên cách sống của chúng cũng rất độc lập.

Vậy những nề nếp gia phong của người Việt, anh chị có nặng nề với các cháu hay cho các cháu chọn cách sống phóng khoáng bên kia?

Nặng nề thì không mà có nặng nề cũng không được vì giữ nếp giữ tục ở Mỹ khó lắm. Tôi chỉ muốn con cái tôi làm sao phải biết trên biết dưới, sống ân nghĩa và có đạo đức là được rồi. Chúng suy nghĩ hơi Tây nhưng không có nghĩa lơ là với các giá trị gia đình. Tôi luôn để các con tự do ý kiến nhưng không được quá trớn và đặc biệt, dù có Tây có Mỹ đến đâu thì ăn cơm cũng phải mời người lớn tuổi.

Tuy nhiên gia đình tôi, bố mẹ và con cái đều là những người bạn. Chúng tôi luôn hỏi ý kiến của nhau. Mỗi lần tôi đi diễn, chọn trang phục gì đều phải hỏi ý kiến các con. Nếu chúng đồng ý tôi mới mặc.

Vậy những trang phục anh chọn thường được các con đồng ý nhiều hơn hay bị từ chối nhiều hơn?

Từ chối nhiều hơn (cười). Có lẽ càng già, gu thẩm mỹ càng có vấn đề nên thời gian gần đây hay bị các con từ chối! Nhưng sự khó tính của các con suy cho cùng cũng là “con nhà tông không giống lông cũng giống cánh”.

Nhìn lại tất cả những gì cuộc đời cho mình, anh có nghĩ mình là người rất may mắn?

Tôi luôn nghĩ vậy, có lẽ cuộc đời khá ưu ái với mình. Ở tuổi này vẫn còn đi hát được. Cả cuộc đời tôi sống bằng tiếng hát cả nghĩa đen lẫn nghĩa bóng. Cuộc sống bình yên chan hòa với gia đình và sự nghiệp luôn được công chúng đón nhận, đó là những điều tôi cảm thấy hài lòng.

Cảm ơn anh về cuộc trò chuyện!

CA SĨ TUẤN VŨ

Phượng hoàng hai lần gãy cánh

Từng lấy như một ông hoàng “nhạc vàng”, được mệnh danh là Phượng hoàng của dòng nhạc này rồi tung cánh đầy mãnh lực trên sân khấu ca nhạc hải ngoại từ cuối thập niên 1980 đến cuối những năm 1990 nhưng đã hai lần Phượng hoàng Tuấn Vũ phải ngừng bay suốt một khoảng thời gian dài.

Sau bao năm không gặp, khán giả vẫn đòi hỏi Tuấn Vũ phải trôi chảy, phải mượt mà như hồi Hoa sứ nhà nàng, Sầu tím thiệp hồng... hoặc thời của những tiết tấu đều đặn, bằng phẳng của “Liên khúc Tuấn Vũ”.

Tuấn Vũ của ngày hôm nay đã hát khác, bằng tâm trạng của một người đàn ông vốn tôn thờ tình cảm nhưng lại chịu nhiều đau đớn trong

tình cảm.

Trời cho Tuấn Vũ một giọng hát là để vút bay. Vút bay qua những buồn đau để làm nhẹ nó, nên những chuyện tình anh kể qua giọng hát của mình bao giờ cũng như là để khuyên người nghe có cùng tâm trạng với bài hát rằng hãy ít khóc hơn hoặc đừng khóc nữa.

Nên khi chính người hát phải nhỏ lệ với số phận của mình, thì chỉ còn lại một cách là nuốt nó. Để làm gì? Để hát. Vì niềm đam mê của con người nghệ sĩ trong Tuấn Vũ, chỉ là hát thôi. Giọng hát đó là một dư vị rất khác của một thời tình ca mà âm hưởng của nó vẫn còn sức nặng.

Bị bạn lừa tiền và đẩy ra đường

Trong một lần hỏi về anh, nữ danh ca Lệ Thu có nói, đã từng gặp anh trong đoàn người tị nạn ở một hòn đảo ở Malaysia vào năm 1979 nhưng khi đó Tuấn Vũ... chưa là gì cả. Anh có còn nhớ cuộc gặp đó không?

Tôi nhớ chứ, đó là đảo Polobidong ở Malaysia. Không chỉ có chị Lệ Thu, mà còn có anh Hùng Cường, chị Băng Châu, và có nghe nói là có cả chị Thanh Tuyền nữa.

Vào năm 1979, khi tròn 20 tuổi, tôi theo bà con, khoảng tầm 20 người, trên chuyến tàu vượt biên, tàu bị dạt vào hòn đảo này. Đó là một ốc đảo tách biệt, chứa khoảng 40 ngàn người, chủ yếu là dân tị nạn. Ở nơi này, liên hệ với bên ngoài chỉ là tàu quốc tế vào tiếp viện đồ ăn, không có buôn bán hay bất cứ một mối quan hệ giao thương nào cả.

Một năm trên đảo tôi làm hộ lý, dọn dẹp trong nhà thương, không có lương, nhưng bù lại, họ cho mình ăn và bồi dưỡng thêm thức ăn ngon. Thời gian đó, cuộc sống của tôi là chỉ đủ để có cái ăn, không mơ ước, không gì cả.

Bà con của tôi lần lượt trúng trong những lần phỏng vấn và định cư ở các nước khác như Đức, Úc... chỉ tôi là đến đất Mỹ, sau cuộc phỏng vấn đầu năm 1981. Người bảo lãnh tôi là một cặp vợ chồng già có hai người con, là chủ một nông trại bò sữa, trong một thành phố rất buồn là Minixota.

Họ cho tôi đi học trung học, coi tôi như con và tôn trọng mọi quyết định của tôi. Vừa học, tôi vừa đi làm. Tuy nhiên, ở một thành phố mưa nhiều, lại không có người đồng hương, đồng ngữ, buồn quá, tôi không chịu được và cuối cùng tôi chuyển đến San Jose tự thuê nhà và kiếm việc làm thợ hàn, tiện kim loại đồng thời làm tráng men cho các thiết bị điện lạnh, trong suốt hai năm.

Từ một anh thợ tiện “tung cánh” thành một Phượng hoàng trong làng nhạc hải ngoại là một câu chuyện đầy ngạc nhiên. Nó được bắt đầu như thế nào, hả anh?

Mỗi một giờ tôi làm được 4 đô la, so với chi tiêu hồi đó, cũng là cao, nên cũng đủ trang trải cho cả việc đi nghe nhạc hàng đêm sau khi trả các loại tiền như tiền nhà, tiền ăn. Cuối tuần, tôi thường đến cà phê nghe nhạc, rồi có tham gia những đêm hát cho nhau nghe.

Vào năm 1985, trong một night club, ca sĩ Trúc Mai đã phát hiện ra giọng hát của tôi, mời tôi thu chung một bài trong một cuốn băng của chị, cho trung tâm Thanh Lan. Từ bài hát trong cuốn băng đó, trung tâm Thanh Lan ấn tượng với giọng hát của tôi và khuyên tôi rời San Jose về Xantana - Los ở để tiện cho việc ca hát. Dĩ nhiên đó là một lời khuyên hợp lý vì ở đó người Việt đông và ca sĩ cũng nhiều.

Về đây, với số tiền dành dụm được trong những tháng ngày làm lụng, tôi đầu tư thực hiện cuốn băng Gửi về em bán cho trung tâm Thanh Lan phát hành. Cuốn đó phát hành khoảng 50 ngàn và từ đó, nó đưa anh thợ tiện thành một ca sĩ được nhiều người biết đến.

Cuốn kế tiếp tôi hát với Phương Dung có tựa đề Tình chàng ý thiếp, rồi từ từ những trung tâm khác như Giáng Ngọc, Người đẹp Bình Dương, Làng Văn... mời tôi hát.

Thời Tuấn Vũ nở rộ nhất là trong 5 năm từ 1985-1990. Mỗi bài hát tôi thu với giá 1000 đô la, và mỗi một tháng tôi thu khoảng trên 20 bài. Số lượng băng của tôi lúc đó cũng là người thu nhiều nhất và bán được nhiều nhất.

Kiểm được tiền, tôi sắm nhà cửa, xe cộ. Ngôi nhà lúc đó cũng to lớn, khoảng hơn 500 ngàn đô. Cuộc sống gần như đổi đời. Tôi đi diễn Âu châu và quanh nước Mỹ, đi đâu cũng được chào đón nồng nhiệt.

Và đến một khoảng thời gian sau khi nổi đình nổi đám, anh ngưng hát trong vòng 4 năm. Nhiều người nói về sự “gãy cánh” của Phượng hoàng là do... ăn chơi. Nếu có một lời giải thích về quá khứ, anh nói gì?

Tôi ham vui, nên tôi không thể sống một mình. Và tôi cũng là người sống thiên về tình cảm, yêu thích cuộc sống ấm cúng, vui vầy vì từ khi 20 tuổi tôi đã xa nhà và sống một cuộc sống cô đơn với bao người xa kẻ lạ.

Tôi chỉ nghĩ, tiền bạc không thành vấn đề, tình cảm mới là điều quan trọng nhất. Tình cảm vốn là thứ khó kiếm. Tôi có rất nhiều bạn bè khi mình có được tiếng tăm, tiền bạc và rồi cuối cùng, tôi bị lừa tiền bạc,

cũng là từ những người bạn đó.

Tôi nghĩ mất tiền sẽ không khiến mình trắng tay, nhưng mất niềm tin mới là điều khủng khiếp. Tôi mất hàng triệu đô. Rồi một vài trung tâm băng nhạc nợ tiền tôi, cũng không trả.

Nhà tôi, bạn đứng tên, rồi cuối cùng bạn lật kèo, đẩy tôi ra đường. Số tiền tôi đi làm nhiều quá, không gửi hết nhà băng mà gửi cho bạn. Tiền lấy, nhà lấy. Một giai đoạn tiếng tăm của người nghệ sĩ, mất trắng do chính điểm yếu của mình - tin người và cần tình cảm.

Cay đắng và hẫng hụt. Mất niềm tin với bạn, tôi bỏ hát, ngưng trong thời gian 4 năm.

4 năm cho một sự trừng phạt mình vì sự mất niềm tin quả là một thời gian quá dài. Sự hẫng hụt này là do người bạn đó quá quan trọng với anh, hay chính sự hèn yếu đã cản trở sự đứng dậy sau vấp vấp của anh?

Tôi nghĩ với tôi bất cứ một người bạn nào cũng quan trọng. Và điều đó cũng lý giải sao thời gian hẫng hụt của tôi lâu đến thế. Vì nỗi buồn đó mà tự dần vật mình tôi biết là không đáng, nhưng anh biết đấy, tôi là người bỏ gia đình đi từ lúc mới trưởng thành.

Hồi ở nhà ba má rất cưng tôi, có thể nói là cưng nhất. Qua Mỹ, tôi xem bạn như gia đình, để rồi bị như vậy, tôi không thể còn cách nào là tự đày đọa mình như thế.

Bởi vì cái giá nó quá đắt. Không chỉ là niềm tin bị phản bội mà tình cảm bị phản bội.

Thời gian đó tôi ngập trong nỗi buồn và tự tìm đến rượu để trừng phạt mình. Tôi uống. Uống một mình. Uống khi nào cả thế giới xung quanh quay cuồng và mình gục xuống không biết gì nữa thì thôi. Tôi lang thang nhà một số người bạn, mua rượu hàng lít, đóng cửa phòng lại tự nốc hết ngày này qua ngày khác.

Sau 4 năm triền miên, nhà thơ Du Tử Lê, nhà thơ Nguyễn Sa, ca sĩ Lê Uyên... là người nâng tôi dậy. Anh Lê có nói, trời đã cho em giọng hát thì em phải hát, đừng bỏ cuộc, không có cái gì là mất hẳn miễn là em sống chân thành. Khán giả còn thương em lắm, đừng phụ lòng họ.

Thời gian này để ổn định tinh thần, tôi phải về nhà anh Du Tử Lê ở để quyết làm lại sau một chuỗi thời gian dài gẫy đổ niềm tin.

Chị Lê Uyên có phòng trà, kêu tôi về hát lại, anh Du Tử Lê kêu tôi về nhà anh để ở. Tôi hát trở lại, cuộc sống tôi vui hơn. Khán giả vẫn gần gũi và thương tôi.

Và tôi lại tìm được nhiều người bạn mới. Những người lớn tuổi họ coi tôi như là con, là em. Họ cũng không trách những sai lầm trong quá khứ của tôi. Những tình bạn đúng nghĩa dần đẩy xa những đau buồn trước đây do những người cũ đã lừa lọc, đã phản bội tôi gây ra. Từ sự gục ngã xuống vực sâu, giọng hát tôi nhuốm mùi cay đắng, và tôi cũng dè dặt hơn với mọi thứ.

Nhưng hôm nay anh ngồi nói chuyện với tôi đây, tôi đâu thấy có dấu hiệu gì để khẳng định đã đánh mất một Tuấn Vũ dễ thương, hồn nhiên và rất tin người đâu?

Tôi vẫn yêu thương mọi người, vẫn tin cuộc đời, vẫn còn nhiều niềm tin, nhiều niềm vui khác. Tôi kiên quyết vẫn sống không đánh mất mình và chấp nhận những cái giá khác để tin rằng vẫn còn bao điều, bao người chân thành trong cuộc sống này.

Thực tế, sự hồn nhiên của tôi là để sống một cuộc sống chan hòa. Tôi đốt hết mình cho niềm vui của mọi người, còn chuyện buồn phiền của tôi tôi giữ lấy, đêm về tôi nằm suy nghĩ. Ra đời là phải hồn nhiên, không phải là hồn nhiên đóng kịch.

Có những nỗi ám ảnh rất lâu nhưng rồi thời gian cũng xóa đi tất cả. Giờ đây khi tôi nói chuyện với anh, tôi hoàn toàn thanh thản, không suy nghĩ gì nữa. Khi đã có tuổi, có lẽ cũng là lúc tôi càng biết trân trọng hơn những giây phút sống nên không đẩy mình vào cay đắng muộn phiền nữa làm gì.

Vì yêu hát nên chấp nhận chia tay vợ

Và khi anh trở lại, tìm được trong cuộc sống biết bao điều để yêu, bao người dễ thương thì cũng là lúc anh đã có một tình yêu để rồi ổn định một gia đình?

Tôi ngoài 30, nghĩ rằng cuộc sống cần một mái ấm, thì tình yêu đến. Tôi lấy vợ, và sống những tháng ngày rất hạnh phúc.

Nhưng hạnh phúc cũng thật ngắn ngủi, kéo dài 8 năm, tức là khi con trai tôi 7 tuổi. Chia tay là do gia đình bên vợ, họ không muốn tôi đi hát. Vợ tôi lại là con gái một, sinh trưởng trong một gia đình người Hoa, nên tiếng nói của gia đình cũng tác động lên cô ấy nhiều lắm.

Gia đình đằng vợ có một cái chợ mi-ni và muốn tôi về quản lý cái chợ đó. Tôi không chịu vì nếu đặt sự lựa chọn giữa ca hát và một cái chợ, tôi sẽ chọn ca hát. Định mệnh sinh tôi ra là để hát thì nên đi hát thôi. Họ không hiểu điều đó và không thích tôi hát. Vì anh biết đấy, dù có nổi tiếng thì trong mắt họ, vẫn là người Việt hát cho người Việt, chứ họ không hiểu và không cần hiểu.

Đó có phải là một cái giá quá đắt cho ca hát không? Và nghe có vẻ ngược chiều khi một người đàn ông từng bỏ hát vì mất niềm tin ở bạn, lại có thể bỏ hạnh phúc chỉ vì... hát?

Khó khăn lắm tôi mới quyết định chia tay và khi chia tay rồi, tôi tiếp tục bỏ hát thêm 4 năm nữa. Đó là khoảng thời gian để tôi lo giải quyết vấn đề con cái, đúng hơn là quyền nuôi con thuộc về ai.

Cuối cùng là tôi nuôi con. 4 năm lo cho con không phải là thời gian dài, nó khác 4 năm trước ngập trong nỗi buồn và thời gian trôi chậm chạp thì 4 năm của một người cha ngắn ngủi lắm. Tôi chăm con bằng hết trách nhiệm của một người cha. Sau cuộc chia tay, tôi vẫn liên lạc với vợ vì những vấn đề của con. Cô ấy giờ vẫn ở một mình.

Với hai lần gián đoạn, hẳn khán giả không cần biết lý do và khó tha thứ cho anh khi anh suốt ngày bỏ họ đi như thế!

Không, tôi bước được trên con đường ca hát đến giờ là tạ ơn khán giả lắm. Chính họ là cánh tay mạnh mẽ vực tôi dậy. Năm 2000 tôi đi hát lại, chính là thời gian tôi trở về Việt Nam. Từ Sài Gòn tới Hà Nội mà Hà Nội tôi hát nhiều nhất. Một lần nữa tôi được hồi sinh trong tình yêu thương của khán giả quê nhà, điều mà tôi chưa từng được thấy tận mắt.

Giờ trở lại quê nhà, tôi thấy giọng hát của tôi không còn được chài chuốt như ngày xưa, có lẽ nó thấm nhiều thứ không vui trong cuộc sống.

Anh vẫn còn ham vui, chạy theo những cuộc vui và không từ chối bất cứ lời mời nào của bạn bè. Như thế, có dễ biến cuộc đời của mình thành một cuộc chơi không có điểm dừng?

Tôi sẽ không bao giờ từ chối những tấm chân tình, sự chân thành. Nhưng điều đó không phải là hàng ngày, và trong công việc, tôi luôn nghiêm túc vì tôi ý thức tôi hát là để trả ơn khán giả, nên phải giữ giọng để hát.

Tôi cũng không quá ham vui vì biết cuộc vui nào cũng tàn. Tôi chỉ bị thuyết phục bởi những người sống có tình người. Tôi cố gắng sống vui để thời gian trôi qua không quá nặng nề, không quá chậm chạp. Tôi vẫn vô tư, và giờ thì không cho phép mình suy nghĩ nữa.

Bây giờ con tôi đã lớn, tôi cũng đã là một người cha đã có tuổi, nên những gì tuổi trẻ tôi cũng tạm quên. Hai cha con tôi đã có thể đi du lịch khắp nơi. Với con, tôi là một người cha đã, đang và sẽ làm được mọi điều cho con như bất cứ một người cha nào có thể làm được.

Con tôi giờ đã 26 tuổi, biết ba thứ tiếng Anh - Hoa - Việt. Tuy nhiên cháu không thích và cũng không theo ca hát. Nhưng cháu lại tự hào vì cha cháu hát hay (cười).

Giọng hát trời cho khi còn khỏe, để rồi đến một lúc nào đó giọng hát cũng bỏ mình. Con cái cũng có lựa chọn của nó. Bạn bè ai cũng có cuộc sống của họ. Anh có sợ phía trước, con đường một mình anh với bước chân chênh vênh?

Nếu câu hỏi của anh với dụng ý hỏi tôi có đi bước nữa không thì câu trả lời là tôi vẫn yêu nhưng yêu như một người bạn, còn để bước đi trên con đường hạnh phúc với một người phụ nữ thì chắc là thôi.

Ở Mỹ, tôi vẫn sống một mình, tôi không muốn gây tổn thương cho ai và cũng không cho phép mình phải tổn thương vì một điều gì đó. Tôi rất sợ.

Tôi nghĩ, tôi còn niềm tin, có bạn bè, đó là niềm vui của tôi. Đành rằng những tiếng thở dài trong những đêm một mình vẫn chưa bao giờ dứt.

Nhưng tôi rất có tài nấu ăn. Và tôi chỉ nấu cho riêng bạn bè ăn thôi. Khi không còn đi hát nữa, tôi sẽ chăm chút căn nhà của mình và ngồi nấu để mời bạn bè đến thưởng thức. Tôi không học nấu nướng theo sách vở dù có nghiên cứu nhiều, nhưng tôi lại có công thức của riêng tôi và nếu anh hỏi các nam ca sĩ hải ngoại, ai là người nấu ăn giỏi có lẽ đáp án sẽ là Tuấn Vũ.

Tuy nhiên, nhắc về những mất mát trong cuộc sống cũng như trong hạnh phúc, tôi luôn bị chìm vào một khoảng lặng. Ví như xem lại những thước phim trong đám tang ba tôi, tôi ngồi khóc và đập đầu vào tường cho máu chảy vì lúc ba mất tôi ở Pháp không về được.

Rồi thăm mộ ba cũng vậy, tôi vẫn thăm trách tôi hoài. Tôi trách rằng tại sao đứa con được ba mẹ yêu quý nhất lại bỏ ra đi để rồi bước chân khi trở về không còn ba nữa. Mẹ tôi năm nay đã ngoài 90 và với mẹ, tôi vẫn như một đứa trẻ.

Cảm ơn anh đã chia sẻ!

CA SĨ KIM ANH

"Mùa Thu lá bay", rượu, ma túy và thân phận đàn bà

*M*ỗi năm, nữ hoàng Mùa Thu lá bay sống và hát ở Việt Nam tầm 6 tháng. Dù đã nổi tiếng từ lâu và ở cái tuổi không nhiều lợi thế cho việc hát nhưng chị nói rằng, chị đang ở một giai đoạn hồi sinh tiếp theo. Đó là sự hồi sinh sau bao bất cực như một vở bi kịch mà người đàn bà vốn mạnh mẽ như đàn ông này đã tự diễn kín với chính mình suốt cả cuộc đời.

Kim Anh uống rượu rất khỏe và gần như là một “độc cô cầu bại” trên bàn nhậu. Thuốc lá đốt cũng nhiều, mà phải là thuốc nặng đô. Chị nói: “Anh cứ nhìn mặt tôi uống hàng chai rượu mà mặt cứ tỉnh như sáo thì anh đừng ngạc nhiên. Đau cỡ nào về cả thể xác lẫn tinh thần, với tôi giờ

như không nghĩa lý. Đưa xương cho người ta khoan để bắt vít, không tiêm thuốc tê, tôi còn chịu được nữa là. Đôi lúc buồn quá, 3 giờ sáng ngẩng mặt lên hỏi trời còn điều gì đày ải nữa cứ đày ải nốt đi, con chịu được hết! Có lẽ giờ này, trời cũng nên để yên cho tôi được rồi đấy!”

Những đày ải, bĩ cực cuộc đời mà một kiếp đàn bà phải chịu, gần như Kim Anh đã phải gánh hết. Sự bất cần, sự không sợ sệt, cùng những tình bơ vớ đau đớn, cùng rượu, cùng tro tàn của sự thiêu đốt mình suốt một quãng đời, chưng cất trong giọng hát Kim Anh để trở thành một chất giọng đặc thù không giống ai.

Thế mà nổi buồn trong giọng hát chị, không nhuộm màu cay đắng, không bị ám ảnh của cô đơn, nhưng cũng không có chức năng ru ngủ. Nó như một thứ cồn rửa vết thương. Rằng, dốc hết đốt hết những gì Kim Anh có, cũng chỉ để rửa những vết thương trong lòng người nghe mà thôi.

Bài hát định mệnh

Nhắc đến thế hệ ca sĩ vàng ở hải ngoại một thời, thấy ai cũng có một xuất phát điểm và một sự nghiệp lẫy lừng. Còn nhắc đến Kim Anh trong quá khứ thường không thấy một dữ liệu gì ngoài bài hát Mùa Thu lá bay, được chị hát vào những năm 80?

Tôi đến với ca hát khá ngẫu nhiên và xuất phát điểm ca hát của tôi cũng là ở trời Tây chứ không phải ở Việt Nam. Tôi gốc người Hoa, sinh ra và lớn lên ở cù lao Ông Chưởng (tỉnh Đồng Tháp). Hồi nhỏ, tôi nổi tiếng thông minh và quậy phá. Năm 1969, tôi được một học bổng qua Mỹ học về kế toán.

Đầu tháng 5-1975, tôi gặp một người Mỹ gốc Hoa, là chủ nhà hàng lớn Empress ở Washington DC, nhờ tôi làm thông dịch tiếng Việt cho một số anh chị em nghệ sĩ, cũng là một ban nhạc vừa di tản từ Việt Nam sang sau khi Sài Gòn thay đổi.

Hàng ngày, tiếp xúc với ban nhạc, thấy tôi cũng nghèo ngao thì họ bảo, cứ hát chơi một bài. Tôi hát, ban nhạc họ rất thích. Từ đó tôi trở thành ca sĩ nữ duy nhất của ban nhạc hát hàng đêm tại nhà hàng. Năm 1977, có một người bạn là ca sĩ ở New York rủ tôi lên New York sống và hát với tư cách là một ca sĩ độc lập.

Những năm này tôi hát chủ yếu cho một nhà hàng người Hoa ở New York, hát nhạc Tây lẫn nhạc Hoa nhưng hầu hết là nhạc Hoa. Những bài như Mùa Thu lá bay hay Máu nhuộm Bến Thượng Hải tôi đã hát tiếng Hoa trong thời gian này.

Được biết Mùa Thu lá bay đến với chị để rồi chị trở thành một ca sĩ Kim Anh nổi tiếng là một câu chuyện rất lạ. Chị có thể kể rõ hơn câu chuyện này?

Năm 1982, nhà ở Việt Nam nhấn tôi rằng ba tôi sắp mất và trước khi qua đời ông muốn được nghe giọng nói của tôi. Tôi đi thu một băng cassette với 11 bài hát cả lời Việt lẫn lời Hoa gửi về để như an ủi ba được nghe giọng của đứa con từ phương xa, cũng như để nói với ba tôi vẫn giữ gốc gác của mình.

Cái khó là thời gian này chủ yếu tôi hát tiếng Anh và tiếng Hoa, với nhạc Việt tôi hoàn toàn lạ lẫm nên thu một cuốn băng cũng chỉ là để ba nghe giọng mình, chứ cũng chẳng nghĩ sẽ đi dài và xa hơn như sau này.

Lúc cuốn băng về đến nơi ba đã mất được ba ngày, mắt vẫn mở. Má lại gần và nói: “Thôi ông ơi, dù con không về được, con cũng gửi giọng nói về. Ông yên lòng nhắm mắt cho con dễ làm ăn”. Thế, đôi mắt ba từ từ khép lại, một giọt nước mắt đã khô đọng phía dưới quầng mắt ba.

Những ngày ba mất, tôi buồn nghe đi nghe lại cuốn băng, chột chạnh lòng thương phận mình xa xứ, tử biệt sinh ly có thể là những điều gắn chặt. Tôi gửi cho bạn bè một số cuốn băng để tặng, như một sự chia sẻ. Nào ngờ, người nọ chuyển tai người kia, họ gọi cho tôi và mua băng. Tiền gửi về lúc đó cũng rất nhiều. Tôi vẫn nghĩ đó đơn thuần chỉ là động viên, an ủi.

Còn 70 cuốn, lúc đó tôi cũng chẳng biết làm gì. Tôi lái xe qua Trung tâm băng nhạc Thanh Lan, giới thiệu tôi là ca sĩ mới, tên là Kim Anh và mong họ mua băng với giá 4 đô la/cuốn (tiền công thu là 4,25 đô la). Bà chủ còn hỏi: “Kim Anh Ba Con Mèo phải không?”, tôi nói không phải. Tôi đưa 10 cuốn cho bà nghe thử, nếu được thì bà lấy, không thì thôi. Khi tôi đi được 10 cây số, bà lái xe theo và nói có bao nhiêu bán hết cho bà, bà sẽ trả 4,5 đô la/cuốn. Tôi nổi tiếng với Mùa Thu lá bay bắt đầu từ đó.

Tai ương, hồi sinh và hủy diệt

Sự nổi tiếng mang lại danh vọng, tiền bạc nhưng cũng có thể gây không ít tai ương cho người nghệ sĩ. Hình như, trong những năm đó, cũng có rất nhiều biến cố xảy đến với cuộc đời chị?

Chính xác là những tai ương xảy đến từ những ngày tôi cầm đồng tiền đầu tiên của nghiệp cầm ca. Ngày 08/01/1978, New York có bão tuyết, tất cả xe cộ ngoài đường hầu như không lưu thông được nữa.

Đúng lúc đó tôi gặp người hàng xóm đang đỗ xe trong garage và cho tôi đi nhờ về nhà. Khi qua cầu, đúng lúc gặp bão xoáy, xe bị quay rồi va vào thành cầu. Gần ba năm trời tôi sống trong nhà thương, không một

người quen thân bên cạnh, sống chủ yếu nhờ lòng tốt của thiên hạ.

Toàn cơ thể tôi lúc đó chi chít vết thương. Chân tay liệt. Đầu vẹo. Mặt chi chít vết khâu, 285 mũi. Lưng cong. Nói chung, nghĩ về cái chết khi đó, tôi còn thấy nhẹ hơn việc nghĩ mình sống.

Bác sĩ sợ tôi cắn lưỡi tự tử nên suốt ngày để nẹp miệng. Họ nói, giờ nếu bắt vít vào cánh tay thì lưng cong suốt đời. Mà chữa cho lưng thẳng xem như tay bị liệt. Tôi nói, có tay mới làm được việc, chứ lưng cong cũng chẳng sao.

Lúc này tôi nghĩ rằng, cả cuộc đời tôi chắc cũng mãi gắn với chiếc xe lăn. Nhưng tôi chợt nhớ, mình còn giọng hát. Dù thế nào cũng phải sống để mà hát, kể cả hát rong kiếm tiền nhưng trước hết là phải sống.

Vậy làm thế nào mà chị thoát khỏi chiếc xe lăn và đặc biệt là sống qua những ngày “phế nhân” khi không có một người thân nào bên cạnh?

Thời gian đó, ông chủ nhà hàng qua thăm tôi trong bệnh viện, quyết bảo lãnh tôi được hát vì lý do rằng, chỉ có hát cô ấy mới cảm thấy được sống. Họ cho người đến bế cả xe lăn, tôi hát Diễm xưa cùng nước mắt của khán giả, nước mắt mình, nhất là đoạn “Ngày sau sỏi đá cũng cần có nhau”.

Đi hát, ý chí thúc tôi phải thoát khỏi cái xe lăn càng sớm càng tốt. Tôi muốn được đứng lên, muốn được đi ra, muốn được bay nhảy với những giai điệu như trước đây. Có lẽ, ông trời chơi khăm, muốn bắt tôi hát nhạc buồn suốt đời, nên cứ để tôi ngồi và hát là đủ. Mỗi tối, trước khi lên sân khấu, tôi phải uống rượu. Uống để quên mình buồn nhưng càng uống càng thấy tỉnh. Dần dần, rượu thành người bạn không thể thiếu mỗi lần lên hát.

Một bác sĩ người Do Thái vào thăm tôi trong bệnh viện và quyết cãi trước tòa để tôi được ra ngoài tìm bác sĩ chữa trị cho mình để có cơ hội cất tiếng hát hàng đêm. Đúng lúc ấy, có một cậu người Đài Loan thích nghe tôi hát Mùa Thu lá bay ở nhà hàng, quyết đón tôi về ở để có bác sĩ chăm sóc cho tiện.

Được hai tuần, người nhà cậu ở Đài Loan có công chuyện nên cậu phải về đó, không biết khi nào trở lại. Vừa gặp quý nhân chưa lâu thì như thế, tôi rất hoang mang về phần mình. Đứng không đứng được. Đi không đi được. Lúc đó, tôi chỉ ước cứ ngồi thế mà chết cho rồi.

Đúng lúc hoang mang nhất, tôi nghe dưới nhà có hai người nói tiếng Việt. Họ nói: “Địa chỉ này đúng là nơi cô ca sĩ Kim Anh hát trên xe lăn ở đây”. Họ qua thăm, biết được tình hình tôi, họ nói: “Thôi, cô về nhà anh

chị mà ở. Đừng ngại gì, đòi người ai chẳng gặp lúc hoạn nạn”. Tôi mừng quá, xiu luôn.

Về nhà, ba cô con gái của ông bà thay nhau đút cơm cho tôi ăn. Hai năm ròng được quý nhân cứu mang, chữa trị, đến khi cắt băng, tôi xin đi chứ không làm phiền quý nhân của mình thêm nữa.

Ba năm trời đau đớn, ngồi cho người ta khoan từng mũi vào xương và ngủ ngò, đến lúc ráp xương, được ngủ nằm, là một hạnh phúc lớn nhất đời khi đó. Tôi ngủ vùi 4 đêm, 5 ngày, nhiều người cứ nghĩ là tôi chết. Không, tôi đã hồi sinh sau một quãng đời tưởng chừng như chẳng bao giờ có ngày này.

Sự hồi sinh này có làm cho giọng hát chị vui lên, hay vẫn cứ buồn như những ngày “thân em giờ hoang phế, lê theo thời gian giông gió”?

Một sự hồi sinh mới, nhưng lại bắt đầu một cuộc hủy diệt. Thời gian trong bệnh viện các bác sĩ đã cho tôi dùng thuốc lá và ma túy để quên đi cơn đau. Tôi nghiện là tại tôi, cũng chẳng trách các bác sĩ được. Mình lạm dụng vô ý thức, trở thành một con nghiện.

Bốn năm trời vật vã với ma túy, bao nhiêu tiền làm ra, vừa hỗ trợ gia đình khi ba tôi mất, còn bao nhiêu tôi nướng hết vào ma túy. Rồi các fan, họ cũng thể hiện lòng hâm mộ bằng việc tặng tôi... ma túy.

Năm 1984, sau một cơn sốc, tôi tỉnh dậy và tự nhủ, không thể thế này mãi được. Một là chết, hai là sống. Bĩ cực đau đớn mình đã chiến đấu để giành quyền được sống, nay sống như thế này thì thà chết còn hơn.

Tôi quyết đi Pháp cai. Tôi ôm bọc ma túy đi lang thang và tìm đến một nghĩa trang quân đội ở miền Đông nước Pháp, quyết sống tách biệt để thử sức chịu đựng. Tôi được gia đình người quản trang cho ở lại, họ không hề biết tôi nghiện mà chỉ biết tôi đến xin một việc để làm.

Tôi vào toilet, đổ bọc ma túy xuống bồn cầu và giặt nước. Rồi tôi ôm lấy bồn cầu ngồi khóc, như thế lần này mình không thể sống nữa. Sau đó, cơn nghiện bắt đầu vật. Ông bà chủ biết, còn hỏi tôi có muốn không thì đi mua thuốc cho, tôi lắc đầu quyết không và quyết cai cho bằng được.

Sau 8 tháng, tôi từ bỏ ma túy mà không cần một viên thuốc. Đáng lẽ, tôi đã ở lại nước Pháp và an phận. Nhưng rồi, cơn bĩ cực này qua lại là những cơn bĩ cực khác.

Người đàn bà tìm con

Không lẽ, cả tuổi thanh xuân của chị là tai ương, ma túy, thuốc lá và rượu? Suốt một quãng đời lúc đó, không có ai là người đàn ông của riêng chị ư?

Thực ra năm 1970 tôi đã có chồng và năm 1972 tôi đã sinh con. Lúc sang Mỹ tôi chưa có bằng tú tài, nên hoặc sẽ phải có người bảo lãnh để ở lại, hoặc sẽ bị trục xuất. Có một người rất thương tôi nói rằng: “Thực lòng tôi không muốn cưới em vì trông em trẻ trung hồn nhiên quá. Nhưng để giúp được em, tôi không ngại gì cả”. Một năm sau thì tôi sinh con.

Cuộc sống không có tình yêu nên gia đình có cũng như không. Đứa con để lại cho anh nuôi. Tôi học xong, lang thang theo nghiệp cầm ca và quên mất rằng mình cũng đã có chồng. Khi bị tai nạn, tôi chợt nhớ ra dù gì tôi cũng có thứ quý giá nhất trên đời là con, thì cũng éo le thay anh đã lấy vợ khác và tôi không biết cách nào để liên lạc với anh cũng như gặp con mình.

Tôi thỏa hiệp với cả nỗi đau này để được sống. Khi rời khỏi chiếc xe lăn, việc đầu tiên là đi tìm con. Lúc lần ra dòng địa chỉ, gặp phải cô vợ anh vốn rất ghen tuông nên ba lần bảy lượt muốn gặp con mình mà không thể được.

Tôi nhờ đến luật sư và phải năn nỉ ông bằng cách này hay cách khác để tôi được nhìn thấy con tôi ngay. Khi ra tòa, tòa nói, với sức khỏe hiện tại tôi không thể nuôi con và cho tôi một ân huệ mỗi năm chỉ được gặp con cho đến khi nào khỏi bệnh hẳn. Từ đó, cứ ba tháng hè, con lại về ở với tôi.

Niềm an ủi lớn nhất là, con tôi dù bao năm xa cách, rất ngoan, có hiếu và thương mẹ. Khi tôi làm cuốn băng để gửi về Việt Nam, hai mẹ con cùng nhau ghép vở, cùng nhau dán nhãn. Nó học kế toán, hiện giờ sống ở San Francisco, hiện cũng đã có vợ con, sống rất hiếu nghĩa.

Trải qua bao bi thương như thế, mát mát như thế, cũng đồng nghĩa với việc con tìm thời tuổi trẻ của chị không còn chỗ cho tình yêu?

May mắn là dù bị đẩy đến chốn cực cùng thì cuối cùng ông trời cũng cho tôi được rung cảm dù không kéo dài. Những ngày tôi cai nghiện ở Pháp, người con trai của ông chủ lúc đó đem lòng yêu tôi. Anh là một diễn viên kịch, hơn tôi 8 tuổi. Chúng tôi yêu nhau và tôi sinh cho anh được một đứa con trai.

Cuộc sống của chúng tôi cũng có những ngày hạnh phúc. Anh đi diễn, tôi đi hát. Trong chuyện tình cảm tôi là người nghiêm túc, gia đình

anh rất quý tôi ở điều đó. Nhưng rồi một lần anh nửa đùa nửa thật: “Ca sĩ đi bốn mùa thế, ai mà tin được có chung thủy hay không?”.

Tôi giận quá, ngày hôm sau mua vé máy bay về Mỹ. Năm nay con cũng đã 23 tuổi và đang học về nhạc. Hai cha con thỉnh thoảng vẫn gặp nhau nhưng tình yêu mà tôi dành cho anh đã chết, có lẽ do tự ái của tôi cao quá.

Hình như trải qua nhiều biến cố cuộc đời, đã có một thời gian dài chị nghỉ hát? Thực tế là dù chị có xảy ra chuyện gì thì âm nhạc cũng không bỏ chị. Nó là nghiệp với chị. Nhưng cũng có thể nhìn nhận nó là một sự cứu rỗi?

Năm 1989 mẹ tôi đau nặng, tôi về Việt Nam tính nghỉ hát luôn nhưng sân khấu đã không phụ tôi. Có một người rất mê tiếng hát của tôi làm hẳn cho tôi một talk show Tâm tình với Kim Anh. Tiếng hát của tôi có dịp được hội ngộ khán giả dù gián tiếp và những băng hình tôi thu cũng từ thời điểm này. Nhưng năm 1992, mẹ mất, tôi sốc nặng nên nghỉ hát luôn.

Không hát, cuộc sống rơi vào cơ cực, nên năm 2005, tôi xin đi hát trở lại. Tôi gọi cho Trúc Hồ nói tôi đã thực sự mệt mỏi, muốn lấy một số hình ảnh trong cuốn băng cũ làm băng, rồi lên sân khấu trở lại. Nhạc sĩ Anh Bằng nói, ai chứ Kim Anh thì nên giúp nó.

Khán giả lúc này không ít người nghĩ tôi bê tha nghiện ngập nên cũng không muốn gần. Tôi lấy mọi can đảm để hát. Bộ trang phục cũ, nhưng hợp với bài hát, và giọng hát vẫn còn đủ độ say nên khán giả lại thương tôi trở lại như năm nào. Và bây giờ, trong nghệ thuật, tôi đang hồi sinh.

Và bây giờ, khi sự nghiệp hồi sinh, cũng là lúc chị phải đối diện với sự cô độc của mình?

Không. Thực tế lúc này tôi đã bớt phần cô độc. Đúng hơn, dù không được sống trong cảm giác tình yêu mà vẫn thấy mình đang được nhận. Tôi hát khỏe hơn, mạnh mẽ hơn trước và vẫn cái tật xấu, mỗi lần lên sân khấu là phải uống rượu.

Tôi không say bao giờ, càng uống càng tỉnh và càng hát hay hơn. Giờ này về Việt Nam, tôi đã, đang và sẽ đến các vùng sâu vùng xa hát cho đồng bào, ở những nơi họ không có điều kiện xem ca sĩ, nghe ca sĩ hát.

Tôi cũng tri ân với những người đồng hành với trái tim tôi trong một khoảng thời gian ngắn ngủi hay không ngắn ngủi thì tôi vẫn thấy trái tim mình vẫn còn biết nói với tình yêu. Người gần người đấy nhưng tôi thấy

một ai đó thực sự hiểu và cảm thông với tôi vẫn còn ở đâu đó xa lắm, gần hết một đời người mà tôi vẫn chưa thấy.

Hay để đến lúc tôi chết đi, người đó sẽ là người đặt hoa hồng vàng trên mộ tôi? Nếu như vậy, thì hạnh phúc có phù phiếm quá với một cõi người không nhỉ?

Cảm ơn chị về cuộc trò chuyện!

CA SĨ PHƯƠNG THANH

Tình, tiền đều nặng gánh

Từng được xem như một “cỗ máy hái tiền” của giới showbiz Việt Nam đầu những năm 2000 để rồi một ngày phải thốt lên “tôi không còn gì cho mình”.

Từng “ngự” trên một đỉnh cao danh tiếng để có những lúc phải rút vào im lặng một thời gian dài. Từng úp úp mở mở rất nhiều về đàn ông để rồi một ngày phải thừa nhận đang nợ ân tình của họ...

Đó là Phương Thanh, “nữ hoàng chạy show” một thời.

Cháy hết mình, đốt hết tiền

Khi đang ở trên một đỉnh cao, gần như chị hát, chạy show một cách như vắt kiệt mình. Nếu gọi tên câu chuyện cũ này, thì có phải xuất phát từ việc chị quá mê tiền không?

Nói về tiền thì lúc nào tôi cũng mệt mỏi vì nó. Nhiều khi tiền không phải dành cho riêng mình đâu, bởi đối với tôi nhu cầu về tiền không cao lắm. Nhưng những liên lụy xung quanh cuộc sống của tôi như tiền để làm show, tiền quần áo, tiền make up, phần son.

Tôi muốn khuôn mặt của tôi có thể duy trì sự trẻ với thời gian, thì mọi thứ phải xịn, muốn đứng trên sân khấu đẹp hơn người ta thì đồ phải đẹp hơn, tốn tiền hơn. Còn nhu cầu bản thân như ăn uống, thì đơn giản lắm.

Thật sự ra, giai đoạn tôi hot nhất tôi đã phải từ chối nhiều show vì tôi chạy không nổi, vì tôi cũng phải thương bản thân tôi nữa. Có điều lúc đó tôi chi phối tất cả các sân khấu, lúc đó tiền vào quá nhiều và tôi từ chối tiền cũng nhiều.

Có những lúc bầu show đem tiền đặt hẳn vào nhà tôi, tôi vẫn không thể nhận vì chạy không được nữa, chứ không phải cứ hốt bằng hết cho đầy túi. Nhưng rồi hát cho người này mà không hát cho người kia, họ buồn mình, họ giận mình. Có những người nói: “Phương Thanh ơi, chỗ này vắng Phương Thanh hai bữa rồi, cứu giùm đi”, thế là tôi không thể từ chối, chứ không phải mê tiền mà vắt mình. Tôi chưa từng bị lệ thuộc vào đồng tiền, không phải tất bật chạy theo nó để hốt bằng mọi giá.

Bao năm thống lĩnh thị trường âm nhạc, để rồi một ngày chị nói chị đã không còn gì cho mình vì những lo toan. Điều đó là thật ư?

Thực sự ra anh biết rồi đó, lúc nào tôi cũng phải lo, lo từ khi còn hot nhất cho đến khi không còn hot nữa. Nhưng đồng tiền tôi rất đều, nó vào, rồi nó lại ra, không bị kiệt, không bị mất, mình có thể duy trì để nó chạy đều chứ không trắng tay. Tôi chưa bao giờ có quá nhiều tiền nhưng cũng chưa bao giờ hết tiền, luôn chủ động được những lo toan trong cuộc sống của mình.

Bao tiền kiếm được trong những năm ấy, đến giờ tôi chẳng giữ được. Tiền lúc nhiều nhất là tôi ký quảng cáo Coca, tôi làm live show. Và tất cả mọi thứ tôi đều chi tiêu cho nghề nghiệp chứ không phải bản thân.

Tôi vì âm nhạc mà đốt hết mình, nhưng cũng vì âm nhạc mà đốt hết tiền. Nhưng hạnh phúc của tôi là đốt tiền cho công việc để tên tôi được sáng hơn, tôi được duy trì với thời gian chứ không phải đốt tiền vô nghĩa.

Em trai hư một phần cũng tại tôi

Là chị nói do nghề mà chị hết tiền, chứ không phải do nặng gánh gia đình khi chị đã phải lo cho rất nhiều người trong gia đình chị một cuộc sống mới, thậm chí là hy sinh cho họ?

Không hẳn vậy. Đồng tiền tôi lo cho mọi người với trách nhiệm của một người con, người em, người chị, đó là trách nhiệm giúp đỡ lẫn nhau, chứ không phải ôm hết tất cả mọi thứ vì ai cũng có công việc của họ.

Tôi lo vì trách nhiệm, nhưng chuyện cơm áo gạo tiền cho mọi người cũng không phải là lớn. Khi tôi lớn lên, em tôi còn nhỏ, mẹ tôi đã già nên bắt buộc tôi phải làm thôi. Nó không quá nặng nề.

Nếu tôi không phải nổi tiếng và kiếm nhiều tiền, thì tôi sẽ lo cho mọi người một kiểu khác, đơn giản hơn. Dĩ nhiên lo được cho mẹ và các em như hôm nay cũng đã là hạnh phúc rồi, dù những hy sinh chưa phải lớn lao gì.

Giai đoạn tôi lớn lên, gia đình khó khăn quá nên trách nhiệm nặng hơn một chút, tôi chỉ phụ mẹ và hai em ăn học. Giờ một em cũng đã thành nhà báo.

Vậy đưa em còn lại...?

Nó hư mất rồi.

Là...

Hư là số phận của nó thôi, mình cũng không thể nào thay đổi được. Dù gì cũng không được nữa rồi. Em cai nghiện trên Bình Phước. Nếu nó là một đứa có lý trí tốt nó đã không vào đó cai nghiện. Giờ sức khỏe nó cũng yếu. Nếu nó tự thân vận động được thì chả ra nông nổi như thế này. Và có lẽ, không biết bao giờ em mới tốt lên được nữa.

Một thanh niên hư sẽ có nhiều lý do. Và trong các lý do đó, xin lỗi chị, có lý do nào mang tên: do chị gái nổi tiếng, kiếm nhiều tiền nên em trai ỷ lại?

Cũng có một phần lý do đó. Cuối cùng, vẫn là bản thân nó phải phấn đấu vì không ai cứu được mình ngoài bản thân mình. Có thể nếu mình không cho em tiền để quậy nữa, thì ra ngoài nó ăn cướp cũng vậy à. Có những người lý trí tốt hơn em tôi thì bước ra được khỏi vũng bùn. Họ coi đó là một quá khứ không đẹp. Tôi có một số người bạn bước ra một cách bình thường mà.

Lên thăm gần đây, tôi không can dặn gì cả. Giờ nó đã hơn 30 rồi, nó làm được gì thì nó làm, nó không còn con nít nữa để phải can dặn điều

này điều nọ. 18 tuổi tôi đã tự lo cho bản thân mình chứ không phải ngồi trông chờ ai lo hộ.

Quan trọng nhất ở con người là sự tự lập, sự tự lập giúp ta làm được nhiều thứ. Em tôi từ bé đến giờ sống phụ thuộc vào mẹ và vào tôi quá, vào kinh tế của tôi và tình thương của mẹ.

Sao lại ngược chiều thế, bởi con cái không có tình thương của cha mẹ mới dễ sa ngã chứ?

Mẹ luôn coi nó như một đứa bé, nên mới ra nông nổi. Thực tế tôi cũng không muốn nói chuyện này nhiều vì nhắc tới nữa mẹ tôi buồn lắm. Đó là nỗi đau lớn nhất của mẹ, mẹ ân hận vì không thể nào thay đổi được nó, nên giờ ngoài 70 tuổi rồi mà mẹ thấy như còn một trách nhiệm chưa lo xong. Nên thôi, ta không nhắc thêm gì về chuyện này nữa nhé!

Thích gánh dù gánh nặng

Sau những mất mát, ai cũng phải nhìn lại, không phải để thỏa hiệp với chính mình mà để tìm ra đâu là chiếc ổ khóa khóa lại những mất mát. Vậy chiếc ổ khóa của chị là...

Những khoảng lặng. Tôi vẫn có những lúc rất lặng. Ở nhà tôi không nói nhiều đâu, tắt đèn ngồi lặng trong phòng chứ không phải động như cuộc sống ở bên ngoài. Ở nhà tôi khác ngoài đường, có lẽ do tử vi tôi là thiên di, ra đường phá quá.

Tôi cần những lúc lặng và gia đình tôi hiểu điều đó. Khi tôi tắt đèn tôi thui trong phòng là mọi người hiểu rồi, tôi cân bằng lại. Lúc nổi tiếng nhất, tôi không có nhiều thời gian suy nghĩ, không có nhiều khoảng lặng cho mình. Giờ thì tôi có nhiều thời gian hơn. Và tôi học những người bạn chân thành và yêu quý của mình những suy nghĩ về chặng đường họ trải nghiệm.

Khi không còn đứng trên đỉnh cao, và như chị nói - không còn giữ những đồng tiền ngày ấy, và con nhỏ, chị có thấy nặng đôi quang gánh đàn bà?

Trong xã hội, người phụ nữ là người gánh vác nhiều thứ hơn đàn ông, tôi là một người phụ nữ của gia đình thì gánh đó cũng dễ sợ lắm. Trên cái gánh đó, lâu lâu có người đỡ cho tôi khi họ thấy tôi quá nặng. Nhưng tôi lại là người thích gánh chứ đi thành thạo quá cũng không vui. Cái tính tôi nó vậy rồi, thích gánh.

Hẳn gánh sẽ nặng hơn khi có thêm con nhỏ, trong khi giọng ca sau 15 năm ít nhiều giảm mạnh lực?

Tôi thấy bình thường. Tuy nhiên với con thì phải tính đường dài nên tôi biết tích lũy, biết tiết kiệm hơn.

Còn giọng hát, tôi thuận theo ý trời lắm và không cãi tướng số. Mỗi một nghệ sĩ, cứ cho là ngôi sao đi, đứng trên đỉnh vinh quang, thì họ phải có sự đặc biệt riêng. Sự đặc biệt đó không bao giờ mất đi.

Thời thế có thể thay đổi, người ta sẽ rút vào trong nhưng giá trị đặc biệt vẫn thế. Tôi hát chưa mệt mỗi đâu. Nghệ sĩ không bao giờ đi xuống, họ luôn luôn lên, lên theo mặt bằng chung và lên với chính bản thân họ. 16 năm, 20 năm còn Phương Thanh không. Nếu còn, thì đó là đỉnh đẹp nhất của người nghệ sĩ.

Chị cho phép mình được bao nhiêu năm?

Tôi không biết. Tôi thuận thiên. Tôi đã mất một thời gian hai năm rút vào chuẩn bị một cuộc sống khác, tinh thần khác để hát được mới mẻ hơn. Trong hai năm ấy, tôi sống bình thường, chỉ có không làm loạn thôi và duy trì hình ảnh bằng việc hát phòng trà và đóng phim.

Giờ đây chị kiếm tiền thế nào?

Vẫn bình bình, cứ vào ra ra vào, không nhiều nhưng đều.

Nợ tình khó trả

Chị vốn nổi tiếng là người thích chia sẻ với người khác. Thế có trở thành lẻ loi không khi số đông đâu có chỗ cho chia sẻ, mà là đề phòng, vùi dập nhau?

Ngày xưa lúc còn trẻ tôi nghĩ mình cho người ta người ta sẽ trả lại cho mình. Nhưng giờ tôi khác rồi, cứ cho đi không cần trả lại tôi đâu, có người khác trả lại sau lưng.

Tôi vẫn sống theo cảm xúc khi chia sẻ với người khác. Nói chung, sống không để bụng, chết không mang theo. Và tôi sẽ kệ, không tính toán hay đề phòng. Chỉ biết là mình được một niềm vui là mình cứ làm cho mọi người vui đi, sẽ có một niềm vui ở đâu đó bù vào cho mình. Còn nếu tôi không làm thì không ai bù cho tôi cả. Người ta đối xử tệ với mình người ta sẽ lãnh nghiệp. Tôi không để tâm nữa.

Bài học đầu tiên tôi dạy cho con là một tinh thần tự lập. Bên cạnh đó là sự thoải mái về mặt cảm xúc, vì con thích con cứ làm, thích nhảy cứ nhảy, thích đi như thời trang cứ đi. Tôi cho con những điều căn bản còn lớn lên ít nữa cuộc sống phải tự đối diện như chính tôi đối diện với cuộc sống của tôi vậy. Tôi để cho con sung sướng ngay từ bây giờ thì con sẽ không phấn đấu. Nên tôi để mọi thứ bình thường, con đi học bình thường, thậm chí cho khổ. Có thể con đòi cái gì tôi cũng mua nhưng hơi

quá thì không. Cách nói chuyện với con cũng như hai người bạn.

Để khác một Phương Thanh có vẻ hơi bốc đồng, thậm chí dữ dằn, công lao lớn thuộc về con chị, phải không?

Đúng thế. Vì có con, từ con gái tôi thành đàn bà. Mặc dù bản chất tôi vẫn là con gái nhưng trong suy nghĩ đã là đàn bà. Sinh đẻ chỉ trong vòng 9 tháng nhưng là một quãng đường rất xa. Trong 9 tháng đó tôi có nhiều thời gian để suy nghĩ sau một thời gian chạy quá nhanh theo mọi thứ.

Trong một quãng đời mà danh tiếng, hạnh phúc, niềm vui, nỗi buồn, cho và nhận đủ cả, thì giữa những đồng bọn bề kia, chị còn điều gì ân hận không?

Áy náy thì đúng hơn ân hận. Đó là tình cảm. Những người yêu cũ và tôi giờ vẫn còn buồn khi không thể tới với nhau được. Buồn vì không tới trọn cảm xúc, sẵn sàng chịu khổ để tới với nhau nhưng không tới được.

Bây giờ chúng tôi vẫn gặp nhau nhưng người ta không ổn định, không yên được trong cuộc sống tôi cũng buồn lắm. Có những tình cảm quá đẹp nên làm cho người ta không thăng bằng và tôi cũng không thăng bằng. Và giờ vẫn rất thương nhau, một cách vô vọng.

Có một người gặp tôi trong giai đoạn họ không thành công trong cuộc sống, không lo cho tôi được mà xung quanh tôi ai cũng muốn tôi có một nơi thật yên ổn để che chở cho tôi. Giờ đây, khi họ có cơ hội lo cho tôi thì tôi đã không còn trong tầm tay của họ nữa. Quá khứ đi qua đẹp như vậy để lại hiện tại đau đầu.

Nợ gì cũng trả được. Nợ tình thì khó...

Thế nên khi nào người ta ổn định tôi mới vui được. Vì chúng tôi quá thương nhau, và không suôn sẻ. Người yêu cũ giờ vẫn nói với tôi: “Bà suýt làm vợ tôi giờ lại thành bạn tri kỷ, nên bà làm ơn lấy vợ cho tôi đi”. Thương lắm. Và những người yêu cũ của tôi cho dù hiền nhất hay dữ nhất, khá hay nghèo, đều có tính giống nhau là chân thành và chân thật, tình cảm.

Cuộc đời tôi không nợ tiền nợ bạc nhưng nợ tình cảm, nợ nặng lắm. Nên giọng hát cứ nặng, như kẻ trả không được. Có những người lấy vợ rồi, tôi vui. Có những người có người yêu mới, tôi vui nhưng rồi người yêu mới của họ nói với tôi: “Chị ơi, chị dắt anh đi chùa giùm em đi, anh không nghe em, chỉ nghe chị thôi à”. Giờ họ cũng chia tay rồi.

Giữa những nỗi niềm như thế, thì đâu là hạnh phúc cho chị?

Tôi nghĩ tôi là người hạnh phúc hơn những người khác kể cả những lúc cô đơn, người đó ở xa thì tôi cũng nhận được những tình cảm đẹp để sống được qua ngày. Hay những lúc tôi đau khổ nhất, tôi cũng là người hạnh phúc vì tôi được yêu. Còn hơn là ngồi ké đi cùng một người mà mình không yêu mới là bất hạnh. Người tôi yêu tuyệt vời lắm.

Tương lai tôi biết trước, có bao nhiêu con, ở với ai tôi biết nhưng không nên nói vì nói trước bước không qua. Tôi đang có một tình yêu để sống và hát nhưng tôi không nói ra vì cuộc đời chẳng có gì chắc chắn cả. Không thành người ta lại cười cho. Ai mà chẳng ước mơ ngôi nhà hạnh phúc? Ai chẳng ước điều đó?

Hơn 90 triệu dân đều ước vậy nhưng họ đều mang những nghiệp khác nhau nên lộn xộn hết cả, của người này lấy qua người kia, chồng qua chất lại. Nhưng, người nghệ sĩ phải nợ nghiệp thì mới mang tiếng hát hát hoài được. Trả hết nghiệp thì còn gì cho đời chứ?

Cảm ơn chị!

CA SĨ GIAO LINH

Bỏ rơi tuổi trẻ và cuộc sống của người đàn bà không con

Nghe Giao Linh hát thì buồn. Nghe Giao Linh kể chuyện đời cô, thì nỗi buồn dù nhẹ đấy, mà cứ thấy cảm giác “đau đau” ám ảnh mãi. Đôi khi, ta cũng hiểu được những uẩn khúc cuộc sống một con người để mà thông cảm, để mà thương hơn...

Có lẽ cuộc đời đã ban tặng cho Giao Linh một thứ khác bên cạnh giọng hát - sự bình tĩnh. Bình tĩnh hát đến... quên cả thời con gái. Bình tĩnh yêu đến nỗi luôn luôn chờ đợi sự không ích kỷ của những người tình. Bình tĩnh cho đi tất cả đến mức thấy mình chẳng mang theo thứ gì cho riêng mình. Bình tĩnh nhận để thấy mình luôn biết đủ.

Giao Linh gần gũi. Cô nói, cô là người hạnh phúc sau những được những mất của cuộc đời. Cái hạnh phúc có thể nói là muộn màng, nhưng như một thứ hành trang để đến giờ vẫn là niềm cổ vũ cho giọng hát khỏe khoắn và đồng thời cũng để pha loãng cái “nỗi buồn mang theo” trong cõi hát của cô.

Để có và giữ được hạnh phúc, hay nói khác đi, để những buồn đau mê muội trong âm nhạc không vận vào cuộc đời mình, cô luôn làm một người nối những nhịp cầu qua những nỗi đau của người khác và của chính mình.

Tiếng hát vì cả... gia đình

Cô ạ, có khi nào cô sợ danh xưng “Nữ hoàng sầu muộn” không? Vì có những từ trong đời, người ta rất sợ nhận nó?

Không em ạ! Với tôi, mỗi cách khán giả gọi mình là đánh dấu một sự yêu mến và giữ được đến giờ để người ta vẫn gọi mình, thì đó là niềm vui chứ. Giờ tôi đi ra đường, có người vẫn gọi thế. Cũng có người nhận ra tôi thì đến bắt tay. Có người còn nhăn trán nhớ lại: “Ồ, chị là Thanh Tuyền, Thanh Tuyền, đúng rồi nè!”, tôi cũng không thấy buồn vì có nhầm tên - một điều không ai muốn nhưng điều đó nói lên khán giả yêu nghệ sĩ thực sự.

Nhưng cũng có thể, tôi đã trải qua những cuộc tình không may mắn hồi trẻ nên cứ thế nỗi buồn nhiễm vào giọng hát. Nói thật, tôi phải cảm ơn nỗi buồn vì có nó, tôi hát được sâu hơn.

Tôi là người ít nói. Hồi trẻ, có cạy răng cũng chẳng nói một lời đâu. Thế nên, nhiều người thấy thế cứ ngỡ “sầu muộn” thật. Tôi nhớ hồi thử giọng để bước vào nghề, tôi ít giới thiệu về mình mà nghĩ cách hát sao cho khỏe nhất. Thế là nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông nhận tôi.

Người ít nói thường là người chịu đau rất giỏi.

Có phần đúng vì cuộc đời mà, ai chẳng trải qua những lúc đau đớn. Tôi không ngoại lệ. Và cũng có những lúc đau như không thể đau hơn ấy chứ. Nhưng nói ra để được gì, khi mà các vết thương nó cũng đều có những giá trị riêng. Có những cái nên để nó vĩnh viễn kết thúc hơn là tạo cho nó những khởi đầu mới cho sự rắc rối.

Vậy điểm khởi đầu của giọng hát Giao Linh nên được hiểu như thế nào: để kết thúc một điều gì đó trong cuộc sống hay... mở đầu cho sự rắc rối?

Kết thúc những vất vả cho gia đình nhưng khởi đầu cho một cái nghiệp.

Đam mê ca hát, đó là điều không thể phủ nhận vì nó có trong tôi từ tấm bé cho đến cái tuổi lục thập này và sẽ còn nữa. Nhưng hồi đó, tôi đi hát còn vì một động lực thực tế hơn đam mê: kiếm tiền. Gia cảnh nhà tôi không có gì khá giả. Là chị cả, sau tôi còn sáu em, cuộc sống mưu sinh chỉ trông chờ vào gánh phở của mẹ.

16 tuổi, khi chưa được làm căn cước, tôi đã vào Air Việt Nam vừa làm nhân viên kiểm vé, vừa biểu diễn văn nghệ để kiếm tiền nhưng má phải bảo lãnh giấy tờ và lãnh lương. Tôi nhớ, tháng lương đầu tiên của tôi - 4.600 đồng, đó là mức thu nhập có thể trang trải thoải mái trong một tháng cho cả gia đình tôi.

Còn cơ hội, với một người ca hát, phải biết nắm khi nó đến. Tôi nhớ trong một bữa tiệc, tôi được là đại diện của Air Việt Nam đi dự. Tại đây, tôi gặp nhạc sĩ Thu Hồ và tôi đã làm quen để được giới thiệu giọng hát của mình rộng rãi hơn nữa. Cuộc gặp định mệnh đó đã làm nên một sự thay đổi lớn trong cuộc đời tôi và từ đó, tôi trôi theo giọng hát của mình...

Lo kiếm tiền đến quên cả tuổi trẻ

... Và đến khi ngoảnh lại thì giọng hát, danh tiếng, tiền bạc không thể đổi được thời gian trở lại? Thời gian không trở lại, đó là lẽ bình thường nhưng sẽ không bình thường nếu như một nghệ sĩ luôn không ý thức được sự chăm chút tuổi trẻ của mình để rồi nó đi lúc nào chẳng hay?

Đúng là hồi đó tôi chỉ biết hát và hát. Tôi bình tĩnh, nhưng có lẽ điều bình tĩnh nhất mà tôi nhận thấy ở mình hồi đó là bình tĩnh để cho mọi thứ bỏ mình đi. Nếu hồi đó tôi nông nổi hơn, vụng dại hơn, chấp nhận thả theo cảm xúc để yêu thì cuộc đời tôi đã khác và chắc chắn là không mãi đến năm 1988 mới lấy chồng, ở tuổi 37.

Tôi yêu gia đình và là người của gia đình. Còn tiền bạc, tôi đi hát nhưng chẳng bao giờ tôi biết mình được bao nhiêu vì hồi nhỏ, má quản lý tiền bạc, sau đó đến em gái và bây giờ là ông xã. Họ luôn để tôi không phải nghĩ đến tiền để hát được vô tư.

Tôi đi hát cho má đỡ cực với lò than bát phở, các em được học hành thành đạt không kém ai. Khi lo được phần nào thì thời con gái của mình cũng “đội nón ra đi”. Và tôi cũng nhận ra một phần vô nghĩa của mình ở đó nhưng tôi không hối tiếc vì tôi đã làm tròn trách nhiệm của một người con hiếu nghĩa.

Những người yêu tôi, như một điều kiện được đặt ra: phải thông cảm để tôi lo lắng cho ba mẹ và các em tôi, nhưng không gặp được mấy

người thông cảm, họ không cảm thấy vui nên tôi đã không chọn họ. Nhưng giờ nếu nghĩ cũng chẳng để làm gì vì tôi tin số phận luôn xếp chỗ cho mọi người. Chỗ của tôi không ở đó nên sẽ có những lý do để mọi thứ với họ không thành.

Nghe ra cô cũng có phần giống người chị trong ca khúc Chị tôi của Trần Tiến ở “giai đoạn đầu”. Nhưng nếu mất cả tuổi trẻ để tìm được một người đàn ông biết thông cảm và yêu thương mình, thì đó cũng là sự đền trả xứng đáng. Nhưng để có “sự gặp” này, cô có lý trí như là cách dẫn mình vào nghề hát không?

Sống qua bên kia dốc đời người tôi nhận ra, không nên cãi số phận làm gì. Có số phận cả. Tôi và chồng tôi gặp nhau từ thời tằm bé và chơi chung trong một nhóm bạn thân. Hồi đó tôi cũng đâu nghĩ một ngày chúng tôi sẽ yêu và lấy nhau đâu.

Rồi mỗi người một lựa chọn. Tôi thả mình theo tiếng hát và lo toan cho cha mẹ. Anh lập gia đình rồi bôn ba hải ngoại. Chúng tôi gặp lại nhau sau 10 năm xa cách và đến khi đó, tôi vẫn nhìn anh như một người bạn năm xưa.

Còn anh, đã trải qua nhiều thăng trầm của cuộc sống nên nét lẳng tử năm xưa đã vơi đi. Lúc đó, anh đã có 6 đứa con và đã ly dị vợ. Và chúng tôi đến với nhau.

Nghệ sĩ họ thường tự kiêu với hạnh phúc (có lẽ đó cũng là điều khiến các nghệ sĩ thường ít may mắn trong đời tư). Vậy mà một ca sĩ tiếng tăm lừng lẫy tự “đeo gông” với một người đàn ông đã có 6 người con thì có thỏa hiệp với hạnh phúc quá không, thưa cô?

Duyên số biết nói sao giờ. Nhiều khi trời cho sao nhận thế và như tôi nói, tôi thích yên phận. Tôi sợ cái cảm giác tuổi trẻ đi qua như người hát sợ mình mất giọng. Nhưng lấy chồng không phải để chống chế với nỗi sợ đó.

Bạn bè vẫn trêu “10 năm không gặp tưởng tình đã cũ” nhưng thú thật là trong 10 năm ấy, tôi cũng đâu có tình gì với anh ấy đâu để mà cũ hay không cũ. Điều bất ngờ nữa là suy nghĩ về anh, tôi vẫn chưa xua được cái hình ảnh người đàn ông hào hoa và lăm cô theo đuổi.

Thậm chí khi đến với anh, nhiều bạn bè còn can ngăn vì sợ tôi sẽ khổ với một bên là những đứa con chồng, một bên là sự bay bướm của chồng để mình phải vướng vào những đả đoạn đàn bà.

Nhưng tôi biết cho, để nhận. Tôi cứ chân thành đến, yêu thương các con anh như con đẻ của mình và lo lắng cho anh bằng nghĩa của một người bạn và tình của một người vợ. Nếu cứ nghi hoặc ghen tuông, thì

hạnh phúc nào cũng chối bỏ mình thôi.

Con anh vui, anh vui thì tôi cũng vui mà...

Rồi câu chuyện đời của cô được viết tiếp ra sao khi “tự dưng” có 6 đứa con và một ông chồng mà trước đây cô không an tâm vì sự “hào hoa phong nhã”?

Khi lấy anh, tôi hoàn toàn bất ngờ về những điều mình đã nghĩ trước đó nếu không muốn nói là anh khác hoàn toàn. Đúng là phải “nằm trong chăn” chứ ở bên ngoài mà nghe nói, chẳng có gì là đúng hết.

Anh yêu thương chăm sóc vợ con rất tận tình, hiểu và chia sẻ với vợ. Những điều anh góp ý luôn nhẹ nhàng và thân tình. Anh cũng luôn vui và cùng chia sẻ khi tôi lo lắng cho ba mẹ và các em tôi.

Hơn ba mươi năm lấy nhau, anh lo cho tôi từ giấc ngủ, bữa ăn đến những buồn vui thường nhật, bao giờ cũng bên cạnh chia sẻ như hai người bạn. Gần như anh sống cho tôi nhiều hơn tôi sống cho anh. Đến cả cái áo dài đi diễn, thậm chí phấn son, anh cũng mua cho vợ.

Với các con, tôi may mắn vì được yêu như một người mẹ đẻ. Hồi mới lấy anh, căn phòng lúc nào cũng bị bày bừa bởi các đồ đạc. Anh khó chịu lắm nhưng tôi thì nghĩ: “Dọn đồ cho con cũng là niềm vui chứ. Thay vì mình đi tập thể dục, thì hãy chọn điều đó như một cách tập thể dục đi”.

Và thế là anh vui, con vui và tôi cũng vui. Hạnh phúc là thế đấy, hãy bắt đầu bằng những điều bình dị. Chân thành và vui với những điều bình dị chứ đừng đặt ra những gì quá to tát để rồi không làm được.

Trời không cho tôi được có con chung với anh khi ba lần sinh là ba lần hỏng, nhưng với 6 đứa con thì tôi đã quá hạnh phúc vì mình đã làm mẹ rồi. Các con luôn gần gũi ba mẹ những lúc vui cũng như lúc buồn.

Đến bây giờ các con cũng còn những nhéo ba mẹ như những đứa trẻ dù cháu nội của chúng tôi năm nay đã ngoài 20 tuổi rồi đấy. Hàng đêm nằm ngủ, hai vợ chồng vẫn luôn nói về các con như những câu chuyện không bao giờ biết chán và luôn vui khi mỗi lần nhắc đến.

Thấy cô nói về ông xã toàn những “điều hay lẽ phải”. Nếu có thể, cô “nói xấu” một chút về chồng mình được không? Vì trong giới họ nói là chú cũng “ghê gớm” lắm?

Nhưng anh đâu có nhiều điểm xấu để nói xấu chứ. À, có, anh hơi nóng tính. Nhưng chỉ câu nói nhẹ nhàng là nguội liền (điều này thì không biết là tính tốt hay tính xấu nhỉ).

Nói ra điều này có vẻ khó tin khi một người đàn ông không bị phụ nữ kể được những điểm hạn chế nhưng hãy nhìn các con anh, sẽ biết anh là người như thế nào thôi. Các con hiền lành, thành thật và biết quan tâm người khác.

Cô hy sinh nhiều thế, đánh giá về chồng cao thế, vậy chồng cô xem điều đó như thế nào? Hay như bao đàn ông gia trưởng khác, đàn bà hy sinh là “bổn phận”? Chú ấy có hậu thuẫn và coi giọng hát của cô như là một phần không thể thiếu trong đời?

Đời cứ cho đi rồi em sẽ được nhận. Mà sống với nhau hàng chục năm thì chẳng ai hy sinh cho ai đâu. Ai cũng có bổn phận với nhau. Bổn phận để tồn tại, để gắn bó.

Giọng hát tôi cũng là một phần không thể thiếu trong đời anh. Tôi có thể hát cho anh nghe cả ngày và anh cũng có thể nghe tôi hát cả ngày. Những lần đưa tôi đi diễn ở phòng trà, anh luôn là người ghi yêu cầu bài hát (nhìn chữ là tôi biết liền). Có nhiều bài hát anh nghe hoài không chán. Đó cũng là điều tôi ý thức giữ giọng, để mà hát cho khán giả và cũng để mà hát cho chồng nghe.

Bên cạnh hát thì cô còn một công việc khác - bán phở. Nghe ra nó cũng chẳng ăn nhập gì lắm với một Giao Linh tất bật với ánh đèn sân khấu, cô nhỉ?

Thì vì không ăn nhập nên tiệm phở của tôi đã thôi rồi đó. Ở Canada tôi cũng có một tiệm phở. Khi Sài Gòn thay đổi, tôi giả từ sân khấu về bán phở cùng mẹ suốt gần mười năm. Sang Canada định cư, tôi từng nghĩ đời mình sẽ gắn với phở chứ hát hò chi nữa.

Nhưng sự gặp lại anh, anh đã đưa tôi trở lại với nghề hát. Và có đưa tôi trở lại với phở (cười). Nhưng đến bây giờ tôi nhận thấy dù gắn bó với phở từ thời tằm bé nhưng tôi không có duyên với nó.

Cảm ơn cô về cuộc trò chuyện!

CA SĨ THU MINH

“Tôi đã chia tay Hoài Sa một cách phũ phàng”

“Tôi quen người đàn ông này trước khi chia tay anh Sa. Nhìn lại, tôi thấy đây là một cách cư xử không đúng. Gần như là ngoại tình. Tôi đã chia tay anh một cách hơi phũ phàng và đã làm anh tổn thương,” Thu Minh tâm sự.

Luôn vỗ ngực xưng mình... sexy, sẽ khiến người khác đoán, cô này chắc lằng lảnh lắm. Thế nào, người ta đoán đúng, hay chị... chính chuyên?

Tôi chả đại nhận mình chính chuyên, hay đúng hơn là tôi chẳng nhàm chán đến thế, nhưng chắc chắn để làm mất hình ảnh một người phụ nữ trong mắt mọi người thì không rồi. Tôi cũng chưa bao giờ làm phiền giấy mực báo chí bằng những scandal tình ái hoặc những hình ảnh mang tính chất thác loạn, hay cặp kè với đại gia nọ, đại gia kia. Chuyện cướp chồng, hay ve vãn chồng người khác cũng không có. Tôi cũng chẳng bao giờ có sự cố “hở hàng” hay “lộ hàng”. Như vậy có chính chuyên hay không, thì tôi dành câu trả lời cho người khác.

Tính đến thời điểm này, điều mà tôi cho là mình hư hỏng nhất, là lần tôi đi massage ở Mỹ, mà do đàn ông làm. Khi đến tiệm, không thấy nhân viên nữ, tôi hỏi tại sao lại thế, họ giải thích, bàn tay của người đàn ông mang điện cực dương, tiếp xúc với nữ thì sẽ tốt hơn là nữ làm cho nữ. Và kết quả là tôi rất... mắc cỡ vì có lẽ tôi chưa quen. Về sau, khi đi massage, thực sự tôi lại thích nam giới làm hơn.

Mẹ vẫn chưa “bắt” được chị lấy chồng. Phải chăng, sự phản kháng “chế độ chính chuyên” của Thu Minh quá lớn?

Bắt thì không, nhưng mà muốn tôi phải lấy chồng, thì cũng đã nhiều lần rồi. 8 năm cuộc tình đầu (với anh Hoài Sa), mẹ tôi rất sốt ruột. Hai gia đình đã đi lại và tính chuyện. Nhưng rồi, chúng tôi chia tay, mẹ đã khóc. Để rồi, với cuộc tình sau đó, tôi cũng muốn chứng minh cho mẹ biết con gái mẹ sẽ vuông tròn. Và rồi tôi cố gắng, tôi chịu đựng một kẻ không chung thủy suốt 4 năm trời để rồi nhận ra rằng, tình yêu không chỉ có màu hồng, màu trắng mà còn có cả màu xám, màu đen nữa.

4 năm, chị chịu đựng giỏi thế ư?

Tôi là người chịu đựng rất giỏi. Có lẽ, một phần của sự chịu đựng, cũng để chứng minh cho mẹ tôi biết, việc tôi bỏ cuộc tình 8 năm với anh Sa để lựa chọn người này là đúng.

Khi chia tay anh Sa, cả giới ca sĩ người ta nhìn tôi không ra gì. Họ đều phần nộ và lên án tôi kiểu như tham vàng bỏ ngãi. Họ cũng biết người thứ hai đó và dè bĩu rằng: “để xem bỏ Sa, quen tay đó thì sẽ quen được bao lâu”. Lúc đó, người đó cũng khá tốt với tôi và tôi cũng có thời gian đầu hạnh phúc, nên không nhìn ra được những mảng tối. Tôi quyết tâm một điều, nếu người đàn ông đó đào hoa như người ta đồn đại, thì tôi sẽ cho anh ta thấy rằng tôi xứng đáng để anh ta chọn tôi làm vợ và ngược lại tôi cũng muốn chứng minh cho mọi người thấy

rằng, tôi chia tay anh Sa một cách có lý do.

Thu Minh đã đối mặt với sự “thua cuộc” của mình như thế nào, khi trước đó, dư luận đã ném vào chị những ánh nhìn không mấy thiện cảm khi chị bỏ Hoài Sa như chị nói?

Tôi bình thần, vì tôi đã học thêm được một số điều. Điều tôi hài lòng là tôi khám phá ra những thế giới khác xung quanh mình, hạnh phúc có và những điều kinh khủng cũng có. Và tôi bản lĩnh hơn.

Nó cũng giúp tôi có được một bài học cụ xử, để mình không cụ xử với tình yêu như với anh Sa. Bởi vì, tôi quen người đàn ông này trước khi tôi chia tay anh Sa. Nhìn lại, tôi thấy đây là một cách cụ xử không đúng. Gần như là ngoại tình. Khi anh Sa biết ra, tôi nói thẳng với anh và tôi dứt anh vì tôi biết mình không thể quay lại được nữa. Tôi đã chia tay anh một cách hơi phũ phàng và đã làm anh tổn thương. Để rồi sau này bước đến với những cuộc tình khác, tôi không làm cho ai phải tổn thương như vậy nữa.

17 năm là một chặng đường khá dài với bao thay đổi. Hoài Sa đã vợ con đề huề, còn chị vẫn một mình. Có khi nào chị cảm thấy chạnh lòng không?

Không. Mỗi người một định mệnh và tôi hài lòng với điều đó. Có một vài lần tôi có gặp vợ anh Sa. Cô ấy khá dễ thương. Chúng tôi cũng có nói chuyện về anh Sa, trong những câu chuyện bình thường của cô ấy, tôi cảm nhận được cô ấy yêu anh Sa đến mức nào, yêu hơn cả tôi yêu anh Sa ngày trước nữa. Và điều đó, tôi thực sự mừng cho anh ấy và tôi khẳng định, cô ấy xứng đáng với anh Sa gấp nhiều lần so với tôi.

Thời gian này, nghe trong giọng hát của chị có điều gì đó không được vui, không được hạnh phúc. Như chị từng nói, mỗi lần chị hát đều mang dấu ấn cảm xúc thật của tình cảm mình. Xin thẳng thắn, chị đang tan vỡ?

Nói chung là thế. Tôi đã trải qua nhiều vấn đề trong tình cảm. Đau khổ có, thất vọng có, thậm chí có lúc muốn bung mình ra mảnh liệt, cào xé.

Nhưng cách đây một năm khi gặp chị, tôi thấy chị rất vui và ấm áp với cuộc tình đang có. Vậy, những ngày hạnh phúc ấy, sao đã bỏ chị (hoặc sao chị bỏ nó)?

Không thể nào thiếu hai chữ duyên số. Thực sự với cuộc tình này, tôi đã rất hạnh phúc, rất tin tưởng, rất chắc chắn những gì mình sẽ có được trong tầm tay, nhưng tôi không ngờ cuối cùng nó vẫn chưa là bền đỗ. Điều đó làm tôi thực sự ngạc nhiên bởi vì cả hai đều rất tự tin với

tình cảm của mình. Tôi đã cố gắng lắm rồi, nhưng hình như vẫn chưa đủ.

Đây là một cuộc tình chia tay không có một sự trách móc gì nhau cả. Nhưng, nếu chọn một bên đổ, anh cũng chưa phải là người thích hợp và “chịu đựng” được tôi hay đúng hơn, tôi cũng không phải là một người vợ như anh mong muốn. Bởi vì điều mà anh mong muốn, tôi không thể nào đem đến cho anh được. Thà tôi không nổi tiếng, không bị cuốn theo những đam mê công việc. Khổ nổi, tôi sinh ra đã như một con chim, mà một con chim thì không thể nào là không hót được. Rất khó cho một người đàn ông chấp nhận vợ mình liên tục ôm vali bay hết nơi này qua nơi khác theo những khát vọng nghề nghiệp.

Cuộc chia tay này, tôi đã tìm thấy thanh thản bởi vì hai bên vẫn dành tình cảm yêu quý nhau. Trong trái tim tôi vẫn có hình ảnh của anh, một người đàn ông rất tốt. Một cuộc tình kết thúc rất nhẹ. Không cắn rứt. Không dằn vặt nhau. Tôi không ân hận gì cả, vì những gì đã làm cho anh, tôi cũng đã làm hết rồi.

Sau 4 lần đổ vỡ, chị có ngại yêu hoặc ngại đàn ông không?

Không. Với tôi thì cả 4 cuộc tình, cuộc nào cũng có dấu ấn riêng. Tôi luôn trân trọng những người đã từng đến với mình cho dù họ đem đến sự đau khổ cho tôi hay tôi đem đến sự đau khổ cho họ. Thế mới là cuộc sống. Cả hai đều giúp nhau trưởng thành hơn trong cuộc sống. Tôi sẽ không ngừng yêu và vẫn luôn chào đón người đàn ông mới. Tôi tin, trên đời vẫn còn rất nhiều đàn ông tốt.

CA SĨ THANH HÀ

Đi qua nửa đời ngỡ ngác

Cô ca sĩ có khuôn mặt “Madona” và giọng hát làm chao đảo bao người lại là một người có một cuộc đời đa đoan. Một đứa bé bị chính mẹ đẻ ruồng bỏ và ngỡ ngác một nửa cuộc đời vì thèm khát tình thân thương...

Năm 1992, thiếu nữ 18 tuổi qua Mỹ, mang theo một sự thật phũ phàng về xuất xứ của mình. Cô gác lại điều đó, một thân một mình mưu sinh nơi đất khách, bằng những công việc lao động thủ công. Rồi cô cất cao giọng hát, mở ra lối thoát riêng cho cuộc đời mình. Một tiếng hát chất chứa nhiều tâm sự, nhưng cũng ẩn chứa một nghị lực mạnh mẽ. Tiếng hát đó mang tên Thanh Hà.

Trước khi lên đường hai tuần, người mà bấy lâu nay chị gọi là dì ruột, xin chị một cuộc hẹn bí mật và nói cho chị biết rằng: bà mới là mẹ đẻ, còn người mà chị vẫn gọi là mẹ, lại là dì ruột.

Cuộc sống của chị gần như bị đảo lộn. Bao câu hỏi xoay quanh một sự thật bao vây lấy chị, về sự bỏ rơi của mẹ đẻ, về sự im lặng để nuôi dưỡng của người dì. Chị giữ lấy những gì ngọt ngào nhất trong cuộc sống mà chị đã có và cũng chấp nhận sự thật về chính mình.

Rồi chị đi. Một thân một mình đơn độc trên đất Mỹ, không thân nhân, không chỗ dựa tinh thần. Những đồng tiền kiếm được, chị vẫn trích một phần gửi về cho mẹ đẻ với suy nghĩ: “Dù mẹ không có công dưỡng, thì cũng có công sinh thành”.

Những lá thư của người nhận được tiền gửi sang cho chị không có lời cảm ơn, không có những câu hỏi thăm con gái có khỏe không, hoặc hỏi xem cuộc sống của con mình như thế nào.

Và cũng thật éo le cho chị, trong một lá thư, có vắn vệt vài dòng nhắn nhủ theo lối trách móc rằng gửi như thế là ít quá, không tiêu xài vào được việc gì, chờ nhiều nhiều rồi gửi một lần luôn... Nhiều năm trôi qua, hình ảnh người mẹ đẻ trở nên không còn được gần gũi và đẹp trong mắt Thanh Hà.

Đã có hiểu, đã có cảm thông...

Có bao giờ chị đặt mình vào hoàn cảnh của mẹ đẻ, để lý giải và thấu hiểu được hoàn cảnh của mẹ chị không?

Tôi cũng tìm hiểu kỹ những gì diễn ra trong quá khứ, thì biết rằng, mẹ tôi là một phụ nữ khờ khạo, lại sống trong gia đình mà bà ngoại lại quá nghiêm khắc.

Có lần, một ông chú kể, khi mẹ đẻ của tôi đi vắng, bà ngoại tôi gọi chú đến bảo bây giờ dì của tôi nhận rồi, chưa có con, lại có tiền, nên đưa tôi cho dì làm con nuôi. Dì đến thấy tôi nằm trong nôi thì ẵm về nhà, lo toan chăm sóc cho tôi.

Điều mà tôi thấy khó hiểu, là với trái tim một người mẹ, khi mẹ về nhà không thấy tôi nằm trong nôi nữa thì hãy đi tìm con mình chứ? Mẹ tôi đã không hề đi tìm hay thăm tôi ở những tháng ngày mà tôi còn chưa biết gì.

Bà có nói cho chị biết là tại sao bà im lặng suốt từng ấy năm trời? Chị có nghĩ rằng đó cũng là một sự hy sinh của mẹ, khi chị đang hoàn toàn có một cuộc sống bình thường và yên ấm?

Tôi từng nghĩ như thế, cho đến một ngày dì tôi nói ra một sự thật: khi biết tôi lớn, sạch sẽ khỏe mạnh, mẹ tôi cũng tìm đến khá nhiều lần, nhưng không phải để thăm tôi mà đến để mặc cả với dì tôi là phải đưa tiền thì mẹ tôi mới im lặng.

Tôi cũng chứng kiến có lần mẹ tôi đến vội vàng, nhận một ít tiền rồi đi chóng vánh. Tôi không thể lý giải được mẹ tôi đã nghĩ và hành động về tôi như thế nào nữa suốt những năm tháng trong quá khứ.

Sau này, khi tôi hỏi về những điều này, thì bà nói: “Giờ mày lớn rồi, đủ lông đủ cánh rồi, muốn nói gì mà chẳng được!”

Như chị đã hiểu mẹ vốn “khờ khạo”, nhưng trong trường hợp này thì khờ đến... không bình thường. Có bao giờ chị nghĩ đến điều này ở bà, để rồi có trách móc cũng càng thêm tội nghiệp cho bà?

Tôi hoàn toàn hiểu rằng làm phụ nữ thời loạn đã khổ, phụ nữ sinh con ngoài giá thú với lính ngoại quốc lại càng khổ trăm bề. Nhưng mẹ tôi biết xài tiền, biết nói tôi hãy lo cho những đứa em con của mẹ, có nghĩa là mẹ vẫn biết nghĩ cho bản thân, cho người khác. Vậy tại sao mẹ lại đối xử như vậy đối với tôi? Tôi là con của mẹ cơ mà?

Một sự thật khác, là một số không ít người thân thương trông đợi ở “Việt kiều” tiền bạc vì họ nghĩ những người đi Mỹ kiếm tiền dễ lắm. Sao chị không lý giải cho mẹ chị hiểu sự cơ cực của chị?

Tôi đã có lần nói với mẹ điều đó và tôi nhận thấy rằng mẹ không hề thương tôi, chứ chưa nói đến sự bù đắp. Đôi lúc tôi cũng muốn đến bên mẹ, cũng muốn bầu víu vào phương châm sống “giọt máu đào” nhưng cách mẹ sống lại đẩy tôi ra xa hơn bằng sự lạnh nhạt của mẹ.

Lần về Đà Nẵng diễn, tôi có nhắn với người thân là tôi muốn gặp mẹ, suốt 3 đêm tôi mong mẹ đến để gặp, nhưng rồi mẹ cũng không đến. Nếu tình mẫu tử thiêng liêng thì mẹ đã đến với tôi chứ.

Hình như, những người thân mà mình thương yêu, lại thường hay làm khổ mình nhất. Ai nói tôi phũ phàng tôi cũng chịu, nhưng giờ tôi phải sống cho bản thân mình trước đã. Những người thân không lo được cho mình, mình buồn khổ thêm thì càng làm cho mình trở nên bế tắc.

Chị có nghĩ rằng cả hai đang làm tổn thương nhau chỉ vì một thi đơn giản quá mức, và một thi nhạy cảm quá mức?

Cũng có thể. Nhưng khó mà thay đổi được tính cách của từng người. Hoàn cảnh cũng lẫn theo những tính cách đó và mọi cách cư xử cũng

cứ thế mà thuận thiên. Và mỗi người tự sống đời của mình. Mẹ không thương tôi, thì tôi phải thương mình và bù đắp cho con mình.

Nên quên cho nó nhẹ nhàng chị ạ!

Không nhắc đến thôi, nhưng quên thì không quên được. Ngay cả các em tôi cũng đối xử với tôi không khác gì mẹ. Khi tôi về, các em gặp tôi chớp nhoáng, không một lời thăm hỏi rồi đi biệt luôn. Cũng cảm ơn nghịch cảnh, nó đã cho tôi một sự vươn lên mạnh mẽ hơn để làm tốt mọi thứ như hôm nay.

Vậy bây giờ ai là người phụng dưỡng mẹ để chị, những khi tuổi già sức yếu, ở Việt Nam?

Mấy đứa em con của mẹ. Giờ tôi không có khả năng lo cho mẹ nữa, vì tôi phải lo cho tôi, cho con tôi khi giờ đây tôi không còn tuổi trẻ để lao động kiếm tiền quần quật như trước. Hơn nữa, những tình cảm của tôi dành cho mẹ, mẹ chỉ xem như “nghĩa vụ” và không biết quý trọng, thì tôi cũng chỉ làm những nghĩa vụ cần thiết của mình, với mẹ.

Và chị đã đối xử với dì ruột - người mà chị gọi là mẹ - như thế nào sau khi chị biết mọi sự thật?

Trong tim tôi, dì là người mà tôi gọi từ “mẹ” một cách thiêng liêng. Sự im lặng của dì cũng thể hiện tình thương, tôi không bao giờ cảm thấy mình chỉ là một đứa con nuôi. Đó là niềm an ủi lớn nhất cho tuổi thơ cũng như những hành trình cuộc sống tôi sau này, để tôi có một niềm tin rằng tình thương trong đời là có thật. Dì không sống kiểu thực dụng vật chất, mà rất bao dung. Nếu không có dì, chắc chắn tôi bệnh hoạn và chết ngay từ nhỏ rồi. Giờ bà sống với tôi ở Mỹ. Chữ hiếu tôi xin được đền trả cho dì mình. Tôi nghĩ, sự đền trả ấy hoàn toàn đúng địa chỉ. Hãy yêu thương những ai yêu thương mình thực sự.

Thương ai thì tôi cho hết

Chị có nhiều bạn bè ở Mỹ để chia sẻ những lúc buồn chán không?

Ngoài khán giả yêu mến, tôi luôn có những người bạn thân để động viên, an ủi và học cách xử lý tình huống từ phía họ. Ví dụ như Kỳ Duyên, một người bạn rất thân, sẵn sàng chia sẻ những lúc tôi cảm thấy cô đơn, chơi với nhất. Duyên luôn cho tôi nhìn cuộc sống theo những hướng tích cực nhất.

Công việc và cuộc sống đã đưa chúng tôi gần nhau. Có những ngày cả hai cùng rảnh, tôi thường hay đến chơi với Duyên, nấu một món gì đó, rồi Duyên gọi vài người bạn nữa đến thấp nền lên đàn và hát.

Cách mà Duyên giải quyết chuyện không vui là đi ngủ một giấc thật sâu, sáng dậy lại thấy nụ cười trở lại. Duyên để những chuyện đó phía sau giấc ngủ và lấy lại sự cân bằng nhanh chóng. Tôi thì khác, là cứ phải hành hạ mình.

Được học một bài học nghiêm ngặt về tình yêu thương, chị áp dụng như thế nào trong đời mình?

Với con mình, nếu gần gũi, săn sóc và thấu hiểu thì yêu thương đến tự nhiên thôi. Nếu mình không gần gũi, không gắn bó từ khi còn nhỏ với đứa trẻ thì việc nó có ít hoặc không có tình thương đối với mình cũng là điều hết sức bình thường.

Từ bài học của mẹ, trước đây tôi kỹ càng trong tình cảm, như chim sợ cành cong. Nhưng giờ thì khác rồi, tôi cũng đã thay đổi suy nghĩ: Đâu ai cấm mình yêu nhiều đâu chứ? Gãy đổ trong hạnh phúc riêng tư thì cứ tìm hạnh phúc khác, khi nào có hạnh phúc thực sự thì hãy dừng cuộc kiếm tìm đó lại. Khi thương ai tôi thương hết lòng. Và tôi cho hết tất cả.

Cho hết thì còn gì cho mình?

Tôi may mắn là với những cuộc tình tôi trải qua, những người yêu đều đã tặng tôi một trái tim trọn vẹn trong suốt quãng đời yêu nhau và rất yêu thương tôi. Dĩ nhiên, đổ vỡ cũng xuất phát từ nhiều nguyên nhân.

Như cuộc hôn nhân đầu tiên, tôi có nhiều suy nghĩ không được chín chắn. Tôi đã làm hết sức mình, cố gắng để hàn gắn nhưng mọi thứ đều không như ý. Có ai hỏi tôi nguyên nhân thì tôi đều thấy là do tôi cả. Có thể vì như thế nên giờ đây tôi và anh ấy vẫn là bạn, vẫn có thể nói chuyện được.

Chia tay nhiều khi cũng là một giải pháp tốt để vẫn giữ những gì đẹp để cho nhau ấy chứ?

Một hai năm đầu không được như vậy đâu. Có lẽ tôi phải cảm ơn con gái, mối liên kết duy nhất của tôi và anh sau khi chia tay. Tôi chủ động nói với anh: “Thôi thì đừng vì mình nữa”.

Đừng vì tự ái của người lớn, mà là vì con, để không cái gát cái cọ nữa, con không được vui vẻ. Phải cho con thấy bố mẹ có yêu nhau mới có con, còn không hợp với nhau thì mới chia tay. Sau một thời gian thì anh nhận thấy điều đó là đúng thì mọi chuyện nhẹ nhàng hơn nhiều.

Người ta không chấp nhận đổ vỡ để rồi hành hạ nhau mới là điều đáng sợ. Nếu đổ vỡ để tương lai đẹp hơn, tốt hơn, thì cũng

nên đối với những gia đình vốn thiếu hạnh phúc, phải không?

Đúng.

Bao lâu sau chị đến với cuộc tình mới?

7 năm sau tôi mới lập gia đình lại nhưng chỉ được hai năm rưỡi thì lại chia tay một lần nữa. Tôi để nỗi đau đánh gục mình, khóc cho cạn nước mắt rồi tôi đứng dậy. Đó là vũ khí duy nhất mà tôi đối kháng với sự mất mát.

Bị vùi dập trong khổ đau nhưng tôi là người vươn lên chứ không phải gục xuống. Có những giai đoạn tôi hát bằng niềm vui, có những giai đoạn tôi hát bằng nỗi buồn. Nhưng dù buồn đau đến đâu cũng có những hy vọng về hạnh phúc.

Vậy giai đoạn này chị đang hát bằng hạnh phúc hay đau khổ?

Cả hai. Quá khứ thì khó quên nhưng hiện tại tôi đang hạnh phúc. Với một người từng trải, họ sẽ vượt qua được khổ đau và cân bằng được với hạnh phúc để hát một cách tình tảo.

Ngoài niềm vui của một người đang ở giai đoạn sung mãn nhất của giọng hát và hạnh phúc nhất của một người đàn bà yêu, tôi thấy cuộc đời rất đáng sống. Người bạn đời đã giúp đỡ hết lòng trong nghề nghiệp cho tôi. Anh ấy hiền lành, là dân chơi nhạc, vừa là nhạc sĩ hòa âm và cũng là người làm âm thanh rất hay. Chúng tôi gần gũi hơn nữa là nhờ âm nhạc.

Yêu lại qua hai lần đổ vỡ, cảm giác của chị thế nào? Từng trải, chai sạn hay “đập hết xây lại”?

Một cuộc tình mới với tôi là một hồi sinh khác. Tôi vẫn là tôi, hết lòng, đắm say và cùng tận hưởng hạnh phúc. Chúng tôi đã đi với nhau một hành trình 6 năm, mà anh khẳng định là 7 năm, anh trân trọng từng giây phút sống bên nhau. Anh tính luôn cả ngày nhắn tin hẹn hò lần đầu, thế tôi mới chịu 7 năm đấy.

Ở đất Mỹ, có một người đàn ông kỹ càng với tình yêu như vậy là hiếm lắm. Không biết ngày mai thế nào, nhưng giờ có hạnh phúc thì cứ hưởng thụ cái đã. Hết yêu một ai đó thì cũng không còn Thanh Hà trên đời nữa đâu.

Giống bản tình ca Tô Chấn Phong và Khánh Hà quá nhỉ?

Tôi biết là anh Phong và chị Khánh Hà yêu nhau lắm. Có điểm giống là bạn trai của tôi cũng nhỏ tuổi hơn tôi, những 11 tuổi.

Anh đối xử với con của chị như thế nào?

Rất tốt với con tôi. Con tôi cũng từng nói với tôi điều đó. Trong thời gian đầu, tôi có hỏi con tôi hàng tuần là con thấy chú thế nào. Con bé trả lời: “Chú tốt”. Nhưng càng về sau con hỏi tôi: “Sao mẹ không làm đám cưới với chú đi. Chú thật tuyệt!”.

Tôi chỉ trả lời con: “Thôi, mẹ không muốn lấy chồng nữa. Mẹ đủ chồng rồi con ạ!”. Thực ra hạnh phúc thì không nhất thiết phải tính bằng hôn lễ rình rang hay một tấm giấy kết hôn. Trên đời này còn yêu được và còn được yêu mới thấy cuộc sống đẹp lắm rồi.

Khi con nói vậy, là con đã sẵn sàng cho một gia đình có đầy đủ bố mẹ và con, chứ không phải những mảnh ghép nối nhân danh tình yêu, chị có nghĩ vậy không?

Tôi hiểu chứ. Mới đây nhất, trong nhà trường, con gái tôi được chọn đứng lên để phát biểu suy nghĩ của mình. Trong bài soạn trước để diễn thuyết của con mà tôi được đọc qua, con có nhắc đến anh, tôi xúc động lắm.

Con viết: “Ông bố dựng của tôi nhắc tôi rằng, những năm ở trung học vô cùng quý báu. Con sẽ học được rất nhiều điều thú vị vì con đang ở độ tuổi phát triển và đón nhận mọi điều tuyệt vời trong cuộc sống. Con sẽ có một thế giới riêng khi đến trường học. Và một trong những điều tuyệt vời là mỗi sáng, chú ấy đưa tôi đến trường và căn dặn tôi rất nhiều điều bổ ích”.

Con đã thành thiếu nữ, mọi cảm nhận của con về những người xung quanh rất đặc biệt. Và dĩ nhiên, người đàn ông này phải thương con như thế nào thì con mới viết về anh ấy như thế.

Đi qua mọi vui buồn, khổ đau, hạnh phúc thì giá trị cuối cùng chị muốn hướng tới là điều gì?

Sống cho mình, sống thật và sống bình yên. Thật như không thể thật hơn. Nếu hạnh phúc thì hãy cười thật to lên và nếu đau khổ thì cứ khóc thật to cho nhẹ nhàng lại. Đừng sợ hãi, đừng giấu kín điều gì, nhất là những nỗi đau khổ. Hãy hưởng thụ nó dù hạnh phúc hay đau khổ.

Nếu bạn hỏi tôi rằng một cuộc đời có ý nghĩa là cuộc đời như thế nào. Là khóc thật. Là cười thật. Là gào thét thật. Mọi người có một cuộc đời thôi, nên hãy sống một cuộc đời thật nhất với mọi trạng thái của chính mình, thì mình sẽ ở lại trong trái tim của người khác một cách chân thật.

Cảm ơn chị!

CA SĨ RANDY

Đứa con rơi và tiếng hát một đời tìm mẹ

Ca sĩ một thời làm mưa làm gió với “Thằng bé âm thầm đi vào ngõ hẹp” có số phận không khác gì đứa bé trong ca khúc ấy. Bao nhiêu năm qua, anh cho rằng mình là ca sĩ hát những ca khúc về thân phận mình, một đứa con lạc loài mang hai dòng máu.

Từ khi định cư ở Mỹ theo diện con lai (năm 1990), ca sĩ Randy đã nhiều lần trở lại Việt Nam để tìm người mẹ ruột của mình, người mà anh không hề biết mặt từ khi lọt lòng.

Dù tất cả các lần đều không cho kết quả như chờ đợi, nhưng theo anh, anh có cảm giác như mẹ anh vẫn còn trên cõi đời này, đang ở đâu đó rất gần anh. Và ngày hạnh ngộ, có thể đang rất gần.

Anh nói, anh hát ca khúc Nó - ca khúc về thân phận một đứa trẻ mồ côi chỉ để mong ở một nơi nào đó mẹ anh sẽ nghe được tiếng lòng anh, và nhớ lại 40 năm trước, tại một cô nhi viện ở Đà Nẵng, bà đã không chịu nổi áp lực xã hội nên đành phải bỏ đứa con mang hai dòng máu còn đỏ hồng trước cổng cô nhi viện.

Trong quãng đời ca hát với nhiều thăng trầm, anh vẫn liên tiếp sáng tác và biểu diễn những ca khúc nói lên tâm sự của những đứa con bị bỏ rơi vì nghịch cảnh như ca khúc Mẹ, Sau cuộc chiến... cũng với một hy vọng người mẹ sẽ nghe được tiếng lòng anh.

Ai cũng có nhu cầu muốn biết một sự thật nào đó, thì Randy cũng không ngoại lệ. Biết sự thật nhưng chấp nhận được sự thật hay không lại là một chuyện khác.

Tuy nhiên, theo quan niệm của anh, dù lỗi làm lớn nhất của người mẹ anh là đã bỏ con, thì anh cũng chấp nhận được lỗi làm ấy và thứ tha tất cả để trên đời còn một niềm an ủi lớn lao - có mẹ.

Anh tâm sự: “Sự thật đó cho dù ghê gớm cũng chẳng bao giờ ghê gớm bằng sự thật mà tuổi thơ tôi đã trải qua. Thế mà tôi đã chịu được, và đã tha thứ cho tất cả những gì nặng nề còn ở lại”.

Tuổi thơ cay đắng

Anh còn nhớ những tháng ngày trong cô nhi viện chứ?

Từ mới lọt lòng tôi đã được đưa vào cô nhi viện Thánh Tâm ở Đà Nẵng rồi sống ở đây 5 năm, được mấy xơ dạy hát. Đó là những ngày bình yên nhất thời thơ ấu của tôi. Tôi được sống thực sự trong lòng bác ái, được chăm sóc tận tình, được yêu thương chiều chuộng như bất cứ đứa trẻ nào.

Có lẽ trong ký ức đứa trẻ, được ăn no, được chăm sóc giấc ngủ, được sống trong những không gian yên bình thì đó là thiên đường. Và những ngày đó, tôi cũng chưa thể có suy nghĩ hay một khái niệm nào về người cha hay người mẹ. Chúng tôi sống như một đại gia đình.

Và 6 tuổi, anh được có cha, có mẹ khi rời cô nhi viện. Có cha, có mẹ, hẳn cuộc sống của anh có nhiều thay đổi lớn?

Rất nhiều, nhưng lại theo hướng tệ đi. Từ cô nhi viện, má nuôi xin về quê ở huyện Cẩm Hà (nay là Thanh Hà) của tỉnh Quảng Nam. Má nuôi có 7 người con, trong đó có 5 người con trai nhưng cả 5 người con trai này đều chết vì bệnh.

Gia đình má nuôi làm ruộng, cũng nghèo lắm. Về đó, tôi đi chăn bò, làm công việc đồng áng cùng gia đình mới. Tôi vẫn thường xuyên bị

bạn bè chọc ghẹo về màu da hơi khác biệt của mình.

Cuộc sống trong gia đình má nuôi, có thể gọi là một cơn ác mộng với tôi, kéo dài suốt hơn 8 năm (từ năm 1976 đến năm 1983). Tôi đi chăn bò, để bò ăn lúa hoặc khoai của người ta, về thường xuyên chịu những trận đòn chí tử.

Má còn nói, nếu bò ăn phải một cái lá khoai, thì khỏi ăn cơm, và ra đồng mà ngủ. Vì thế nên khi bò có ăn phải một lá khoai của ai, thì chiều hôm đó cho bò về chuồng, tôi phải ra đồng ngủ.

Có khi đến khu nghĩa địa ngủ cạnh mồ mả và kiếm củ khoai, củ chuối ăn chống đói. Rất nhiều lần tôi để sơ sễ, về bị người ta méc, thế là lại những ngày ngủ đồng, ngủ mả, mưa gió gì cũng ngủ tất.

Những lần đó, má cũng đi tìm, dùng lời ngon tiếng ngọt để dụ về nhưng khi về đến nơi thì bắt đầu cho trận lôi đình của má. Sống mũi của tôi, hiện còn một vết gãy, đó là lần má lấy cái guốc mộc đánh tôi gãy cả sống mũi.

Có lần bò ăn lúa người ta, người ta nói với má, thế rồi má đổ dầu lửa lên đầu tôi và tay cầm mỗi lửa, miệng hét lên: “Tao sẽ giết mày”. Lúc đó, lần đầu tiên tôi gọi má bằng... mẹ. Tôi quỳ xuống, nói: “Con lạy mẹ, mẹ đừng giết con”, vừa van xin tôi vừa chui xuống tấm phản ngủ để tránh cái mỗi lửa trên tay má. Tôi chui vào sâu, má không với tới nên má không đốt.

Nhiều lần lắm, tôi cũng không nhớ nổi. Hay chiếc sẹ đen bên má trái của tôi chẳng hạn, đó là lần tôi ngủ gật khi đang nấu ăn, má nướng cả cái dĩa bếp ép hẳn vào mặt.

Vậy còn cha nuôi và xóm giềng, họ phản ứng thế nào khi đưa trẻ bị hành hạ?

Khác với má, ba nuôi rất thương tôi, thường xuyên an ủi và khuyên tôi đừng làm gì để người ta la rầy đến má, kéo má đánh chết có ngày. Ăn gì ba cũng để dành cho tôi.

Tôi nhớ có lần có đoàn cải lương về diễn, tôi rất mê cải lương, má không cho tôi đi coi, thế là ba giả bộ xách gầu sòng hai ba con đi tát nước, ba vào ruộng ngồi đó chờ tôi cho đến khi tôi coi xong, ra ruộng hai ba con cùng đi về.

Những lần tôi bị đánh, ba cũng có can má nhưng điều ba nhận được là những mắng chửi thậm tệ từ má. Tuy nhiên, đến giờ tôi không hiểu nổi tại sao ba lại sợ má nuôi đến thế. Gần như ba cũng thường xuyên bị má chửi bới, ông hiện nay đã mất rồi. Còn xóm giềng, họ cũng che chở

nhưng hầu hết họ cũng không giúp gì được.

Cuộc sống cơ cực như thế chắc chắn một điều anh sẽ khó có thể được đến trường!

Hồi ở với má nuôi thì không. Cho đến năm 1983, tôi bị má bán cho một gia đình chồng người Hoa, vợ người Việt, có hai đứa con một trai một gái, đều nhỏ tuổi hơn tôi, để lấy ba cây vàng.

Về đây, họ cũng cho tôi đi học hết lớp 3. 12 tuổi tôi đến trường, phải khai tuổi nhỏ lại. 3 năm đi học, tôi luôn là người học giỏi nhất lớp. Nhưng họ không muốn cho tôi đi học vì thực chất với họ, việc học hành thêm một gánh nặng.

Ở gia đình đó, họ không đánh tôi, nhưng bà vợ đặc biệt là không bao giờ ngồi ăn chung bàn với tôi cả. Sau này thấy được điều đó thì tự tôi biết thân biết phận ngồi xuống dưới.

Và tôi cũng ý thức được mình nên xin đi làm dù lúc đó tôi ham học lắm. Tôi làm cho một hãng xì dầu, ăn ở đó luôn. Tôi làm lấy tiền để nuôi sống bản thân mình. Lúc đó là năm 1987, tôi cũng đã được 14 tuổi, tôi về nhà cũng như không.

Anh có bao giờ tự hỏi, tại sao gia đình mới lại mua anh về trong khi có thêm một người, gia đình họ sẽ thêm một gánh nặng?

Lúc đầu về tôi cũng chỉ nghĩ, mình may mắn thoát được những trận đòn của má nuôi nhưng sau này tôi mới biết, họ mua tôi vì tôi là con lai, sắp được đi Mỹ. Họ hợp thức hộ khẩu và các giấy tờ cho tôi để rồi khi tôi đi, họ sẽ được đi cùng.

Họ mua tôi từ năm 1983 và nuôi mồn mõi cho đến 1985 - 1987... mồn mõi không có tin tức gì, họ tính bỏ cuộc, xem như đầu tư lộn chỗ. Lúc đó, họ muốn bỏ mặc tôi sống sao thì sống, như không còn có khái niệm về tôi nữa.

Năm 1990 tôi được đi Mỹ sau khi tôi được gọi phỏng vấn, gia đình họ cùng đi. Sang đến Mỹ lại là một câu chuyện kinh khủng. Qua đó, tôi tuổi mới lớn, ăn rất khỏe. Bà nói: “Nếu mà ăn nhiều thế người ta cắt tiền trợ cấp đấy!”

Tôi thấy vậy buồn lắm, nên họ gia đình lại và nói sẽ chia số tiền trợ cấp ra làm 5 phần. Tôi được 180 đô và 40 đô tiền thức ăn. Chúng tôi thuê nhà ở, đó là một căn hộ chung cư có 2 phòng ngủ và 1 phòng khách và vì tôi ở phòng khách là chính nên tôi trả tiền 100 đô cho tiền thuê nhà, tiền còn lại để ăn.

Điều làm tôi buồn là khi mới qua, tôi bị cảm, tôi nằm bệnh triền miên nhưng gia đình đó không bao giờ hỏi thăm tôi một câu là mày bệnh sao, đã ăn uống gì chưa...

Một người mà tôi mong sẽ hiểu được, là ông chồng trong gia đình ấy, nhưng cái lạnh lùng của ông làm tôi thấy sợ. Từ chỗ đó tôi thấy sự bạc bẽo quá và thảm cảnh cô đơn thực sự trên đất Mỹ dù mình ở bên cạnh những người từng sống với mình, tôi muốn được trở ngược về Việt Nam để đi làm lại.

Vì tôi chỉ mong rằng cả đời tôi khao khát một gia đình, đến đây đất lạ xứ người chúng tôi sẽ xích gần lại. Nhưng rất tiếc, mọi thứ đã diễn ra như vậy. Tôi nhận được sự xa lạ đến lạnh lùng.

Và rồi một mình tôi, tự lập trên đường đời. Tôi và họ tách nhau ra, tôi đi làm và chuyển ra riêng, họ lo cuộc sống của họ. Tôi làm nghề cắt chỉ và ủi đồ, vất vả cho một xưởng may. Mỗi ngày trung bình tôi cũng làm được 60 đô la. Tôi làm suốt một năm trời.

Những ngày trên đất Mỹ

Những ngày sống ở Mỹ của một người con lai với anh như thế nào? Anh có bị phân biệt đối xử không?

Không. Cũng có thể lúc đó tôi đã qua tuổi 18 rồi nên phải làm việc như những công dân bình thường khác để kiếm sống. Khi chưa có việc làm thì được hưởng những khoản trợ cấp xã hội.

Tôi có vẻ may mắn hơn bao người khác khi có những người qua Mỹ vẫn chưa được quốc tịch hóa, vẫn bị xem như những kẻ tị nạn nên muốn đi làm cũng khó, lại mang theo mặc cảm đầy mình. Tuy nhiên, chúng tôi cùng đoàn kết nhau lại và đấu tranh giành quyền lợi cho các anh em con lai được quốc tịch hóa vì họ là con em của công dân Mỹ.

Bởi một điều nếu chúng tôi trở về quê cha mà thành kẻ tị nạn thì xúc phạm quá. Vì thế nên chúng tôi đấu tranh đòi quyền cho mình.

Cũng có những người có sẵn thông tin về cha mình nên sang đó, nhờ hội cựu chiến binh, họ cũng tìm được cha và được quốc tịch hóa ngay, đổi theo họ cha rồi... tự thân vận động.

Bởi lúc đó, hầu hết những người cha ấy đã có gia đình riêng cả. Nhiều anh em cũng cực nhọc làm lại từ đầu và cũng có anh em đi học. Dần thì mọi thứ thành quen và chẳng ai phân biệt công dân nào là lai, công dân nào là không lai.

Vì thế mỗi lần về quê, tôi cũng tìm hiểu những anh em con lai ở Việt Nam và tìm cách giúp họ được gì hay nấy, hoặc có phương cách nào

để giúp họ tìm được cha đẻ.

Và câu chuyện từ một người con lai trên đất Mỹ trở thành một ca sĩ nổi tiếng, đã là như thế nào?

Ca hát với tôi là một đam mê và khát vọng lớn nhất của tôi là hát để giải tỏa những tâm sự của mình. Sang Mỹ, tôi đi học, tôi đi uống cà phê và có hát tới hát lui. Bạn bè thấy tôi hát được thì khuyên tôi tham dự một cuộc thi hát của cộng đồng người Việt, lần thứ nhất tôi được giải khuyến khích, lần thứ hai tôi được giải nhất với ca khúc Lần đầu cũng là lần cuối.

Lúc đó, cố nhạc sĩ Nguyễn Hiền, cố nhạc sĩ Thu Hồ (cha của ca sĩ Mỹ Huyền) chấm thi. Khi tôi được giải nhất, nhạc sĩ Thu Hồ giới thiệu đến trung tâm Hải Âu và từ đó tôi hát song ca với Mỹ Huyền và cũng từ đó, người ta nhắc đến tôi cũng là nhắc đến một người chuyên hát song ca với Mỹ Huyền. Nhạc phẩm đầu tiên mà chúng tôi trình bày chính là Ai cho tôi tình yêu, vào năm 1992.

Tôi thực sự đổi đời vì âm nhạc, một cuộc đổi đời ngoạn mục về cả vật chất lẫn tinh thần. Show diễn đầu tiên qua Úc, 700 đô và từ đó tôi đi diễn nhiều lắm, khắp các nước Âu châu có cộng đồng người Việt và khắp nước Mỹ. Từ năm 1992 - 1995 là khoảng thời gian vàng son nhất của tôi. Tôi hát nhiều, được hâm mộ nhiều và kiếm được tiền rất nhiều.

Mỗi tháng tôi kiếm khoảng 20.000 đô. Lúc đó ở Việt Nam khổ quá, qua Mỹ có tiền nên tôi quyết chơi xả láng, không nghĩ ngợi gì. Tôi đi nhậu, rồi đánh bạc và số tiền kiếm được cũng mất cho những canh bạc. Tôi mua được xe, xe nào đời mới nhất là tôi mua, chứ không góp tiền mua nhà.

Và lập một gia đình để ổn định cuộc sống, để hưởng một hạnh phúc đúng nghĩa, anh vẫn không tính đến ngoài cuộc chơi cho... bố?

Ai chẳng mong mình có một mái ấm, nhất là với người trải qua nhiều mất mát như tôi. Năm 1995, tôi lập gia đình và đi qua Úc. Vợ tôi lúc đó là Á hậu châu Á của một tiểu bang tại đây. Ở đó, thỉnh thoảng tôi cũng có đi hát nhưng rất ít show. Cô ấy bán hàng thuê.

Chúng tôi có một đứa con. Vốn tình yêu chưa đủ độ chín nên cuộc sống của chúng tôi lại càng ít khăng khít, cộng với những lời bàn ra tán vào từ phía gia đình cô ấy. Từ lời nặng tiếng nhẹ đến lời nặng tiếng nặng. Nặng đến mức không thể tha thứ cho nhau được. Buồn chán, tôi quay về Mỹ.

Năm 1998 tôi về Mỹ, năm 2000 tôi tiếp tục kết hôn. Người thứ hai cũng con một gia đình người Hoa. Hai đứa tìm hiểu nhưng vẫn như vết xe cũ: gia đình họ không chấp nhận tôi. Rồi lại cãi cọ. Rồi lại gia đình đằng vợ nói ra nói vào nữa.

Sau này cô ấy cảm nhận được những gì gia đình cô ấy nói ra nói vào là sai thì tiếc là mọi chuyện đã quá muộn. Cuộc hôn nhân đó, chúng tôi có với nhau một đứa con gái.

Năm 2008, tôi đến với một người nữa. Đó là lần tình cờ, tôi buồn, lên mạng chat và gặp được cô ấy. Cô ấy nói, ba mẹ cô ta nghe nhạc của tôi và tìm những info của tôi. Chúng tôi có với nhau một baby hơn 6 tháng tuổi. Có lẽ sau hai lần đổ vỡ, giờ tôi rút ra, một câu nhin chín câu lành cho vừa.

Để cuộc sống yên ấm, cũng bỏ bớt những thói quen bất lợi cho hôn nhân như hơn thua lời nói, rồi cái tôi đàn ông quá lớn. Hơn nữa, vợ tôi cũng ngoan, dễ thương mặc dù thua tôi đến 16 tuổi.

Nhưng hành trình đi đi về về Việt Nam cũng đã thành khoảng cách. Rồi chúng tôi cũng nói lời chia tay. Âu cũng là số phận và âu cũng là không nên đòi hỏi sự hy sinh ở nhau khi cả hai chúng tôi cần thoải mái. Thế thôi.

Tha thứ để cuộc sống mình thanh thản

Giờ đã làm cha, hẳn anh hiểu con cái quan trọng với mình đến thế nào. Có bao giờ anh tự hỏi, chỉ vì mất con, nên má nuôi anh trước kia mới ước chế nên đối xử với anh như thế?

Thỉnh thoảng tôi có nghĩ tới. Nhưng tôi nghĩ một người biết yêu thương họ sẽ không cư xử với một đứa trẻ như thế. Và cũng có lần khi về thăm lại, tôi muốn hỏi má xem tại sao má lại đối xử với tôi như thế.

Để làm gì chứ, khi điều đó sẽ làm giảm ý nghĩa của những năm tháng anh phải chịu đựng?

Nghĩ đi nghĩ lại tôi lại không hỏi nữa vì có những điều nên để cho nó qua đi dù nó dữ dội đến thế nào. Tôi đã đi một quãng đường quá dài với những chuyện đó và tha thứ là điều cần thiết.

Còn với gia đình đi cùng tôi sang Mỹ, thi thoảng tôi cũng gặp lại họ, nhưng có lẽ cũng chẳng còn gì nhiều để có thể muốn hiểu và gắn bó với nhau nữa.

Vậy khi gặp lại má nuôi, anh có suy nghĩ gì?

Trong lần đầu tiên về, tôi có thăm lại má nuôi. Hỏi đó má không nói gì nhiều với tôi, chỉ đứng xa xa nói: “Thôi, con thông cảm hỉ, con thông

cảm hỉ”. Chỉ có vậy thôi.

Đợt này tôi về thấy căn nhà của má bị bão cuốn, tôi có phụ giúp một ít. Giờ bà sống với con gái, ông bị bệnh đã mất bao năm nay. Mọi thứ giờ cũng qua rồi, má cũng chẳng sống được bao lâu, có nhiều cái nó đau đấy nhưng nó đã qua rồi. Dù có thế nào thì mảnh đất đó, sự khổ đau đó đã nuôi tôi lớn lên cả về thể xác lẫn tinh thần. Và điều tôi nguyện cầu lúc này là mong sao sớm tìm được mẹ ruột của tôi!

Cảm ơn anh!

CA SĨ NGUYỄN THẢO

20 năm mong một lần được khóc với cha

Tôi gặp Thảo trong những ca khúc buồn. Gặp Thảo sau những lặng lẽ ở một góc cà phê Sài Gòn một trưa mưa bất chợt. Cô gái có gương mặt trong trẻo mơ hồ chực nặng sau khóe mắt những nỗi niềm dường như không thể khóc, cũng chẳng biết phải cười sao cho hết cay đắng. Cuối cùng Thảo cũng chia sẻ: “Đã hơn 20 năm. Cuộc sống của em gần như 80% là nỗi buồn”.

20 năm rồi, hình ảnh mẹ luôn ám ảnh trong Thảo và chợt hiện lên sau những ca khúc có hình bóng ấy. Dù chỉ là mờ mờ “để em về nghe, mùa đông phố cổ, mẹ đang ngồi đan, lặng im bên gió” trong ca khúc Dương Thụy hay khuất bóng trong “Nghìn trùng xa cách người đã đi rồi”

ở nhạc Phạm Duy.

Mẹ ra đi khi Thảo 7 tuổi. Và người cướp đi mạng sống của mẹ, không ai khác lại là người cha...

Tuổi thơ bị tước đoạt

Em vẫn còn nhớ lắm, hồi nhỏ em hay đi chơi, mẹ la hoài nhưng cũng không chịu sửa. Có lần, mẹ vừa đánh em lại vừa khóc. Thấy mẹ khóc, em mới cảm nhận hết tình thương mẹ dành cho em.

Khi mẹ mất rồi, em gần như hụt hẫng, có lần nghĩ rằng nếu có ai đánh mình, dù chỉ đánh bằng một cọng cỏ họ cũng đánh một cách vô cảm mà thôi. Mỗi lần nghĩ về mẹ, một khoảng trống lại cứ rộng lớn dần mà không gì khả lấp nổi.

Cô bé 7 tuổi khi đó đã rất hoang mang trước một nỗi mất mát quá sức của một đứa trẻ?

Không biết dùng từ gì nữa. Em sợ hãi co rúm mình lại trong căn nhà nhỏ. Dì ruột bế em lên, dì khóc nhiều hơn cháu. Gần như lúc đó em không thể khóc nổi, đúng hơn là sợ hãi và căm giận. Sau một thời gian, cũng khá lâu sau khi mẹ mất, sự mất mát mới dần ngấm và có lúc em ôm mặt khóc rống lên nhưng cũng không thể nhẹ nhàng được.

Mẹ mất. Cha bị bắt. Lúc đó, ai là người gần gũi nâng đỡ chị em Thảo?

Bố mẹ chỉ có mỗi mình em. “Sảy mẹ bú dì”, chính dì ruột là người thay mẹ. Khi đó dì làm giáo viên, cuộc sống cũng khó khăn lắm. Dì coi em là con, em gọi dì và chú là cha mẹ.

Nhưng dù có thế nào thì dì cũng không thể thay thế mẹ...

Đúng rồi. Nhất là khi em chứng kiến sự ra đi khủng khiếp của mẹ như vậy. Ký ức của một đứa trẻ không dễ xóa, nhất là khi thành ám ảnh. Trẻ con thường hay nhớ những gì không được tròn trịa lắm mà người lớn gây ra cho chúng. Cũng có thể em là người may mắn khi không đơn độc giữa dòng đời, chú dì đã làm cha mẹ đúng nghĩa.

Hồi ấy, có lúc nào cô bé đó hiểu, dì thầm khóc khi nghĩ đến những gì cháu đã trải qua nhưng bên ngoài vẫn lặng im, để động viên?

Nhiều lắm anh! Em nhớ có lần cô giáo nói lại với dì là em không chịu nói chuyện, tiếp xúc với bạn nào trong lớp và hay nhìn ra cửa sổ. Về nhà dì la em sao không tập trung học hành nhưng sau đó dì quay mặt đi lau nước mắt vì hơn ai hết dì hiểu tại sao em lại như vậy.

Còn căn nhà cũ, dì có hay đưa em trở lại đó?

Không! Dì sợ em sốc khi những ám ảnh cũ lại hiện về. Một đứa trẻ rất muốn nghĩ về một chốn riêng để chứng minh mình có một tuổi thơ thì gần như em không có. Một căn nhà hoang nát đầy kinh sợ. Từ khi mẹ ra đi em cũng xa lạ hẳn với căn nhà và nó đã thực sự không còn là của em từ ngày đó.

Một tuổi thơ gần như bị tước đoạt.

Không có quyền cướp đi mạng sống của người khác dù lý do gì!

Khi cha vào tù, em có vào thăm ông ấy?

Cũng vài lần, bà nội đưa em đi.

Em có nói gì với ông ấy, và ông ấy có nói gì với em trong những lần gặp ấy?

Em sợ không biết nói gì. Và ngạc nhiên là ông ấy cũng chỉ nói với em vài câu qua loa. Tuyệt đối không động viên, an ủi gì.

Cũng chẳng bao giờ viết thư cho em? Hoặc nhắn nhủ gì những lúc em không thăm viếng?

Không, tuyệt đối không.

Và không nhắn gì với gia đình chú dì, những người còn cưu mang con gái mình?

Cũng không nốt.

Ông ấy làm nghề gì nhỉ?

Ông ấy là công an, sau chuyển nghề làm nghề chụp ảnh. Mẹ em làm kế toán. Sự việc diễn ra quá nhanh khiến nhiều người nghĩ mẹ em bị ám sát.

Có bao giờ em hỏi những người thân, hoặc những người thân kể lại lý do vì sao ông ấy lại hành động như vậy không?

Hỏi nhỏ chú dì em cũng không kể. Lớn lên em cũng không tìm hiểu. Em nghĩ rằng dù bất cứ lý do gì cũng không thể chấp nhận được.

Anh nghĩ xem, không ai có quyền tước đoạt sự sống của người khác hết! Chỉ có trời mới có cái quyền đó! Đàng này, người đó lại là vợ ông ấy, lại là mẹ của con gái ông ấy, lại càng không có gì để bao biện hay để cầu xin được tha thứ!

Những người bên cạnh em trong những ngày tháng đón đau ấy, họ phản ứng thế nào?

Hầu hết là căm tức. Không ai chấp nhận được việc làm đó. Nhưng họ vì em mà không nói ra những suy nghĩ thật, ít nhất là trước mặt em. Họ cũng không muốn tiêm vào đầu đứa trẻ những căm uất vì đơn giản

họ là những người có nhân tâm. Nhưng trước hành động như vậy, dù trái tim nào cũng phải nghẹt thở nói chi là trái tim một đứa trẻ?

Nhưng thời gian là liều thuốc hữu hiệu, hóa giải tất cả. Một người như em, cũng dễ nói lời thứ tha...

Ông ấy đã đóng vào em một tảng băng quá sớm trong lòng và không là người gỡ giùm. Để rồi chính ngọn lửa ám tình cha con đã tắt đi mà không thể nào nhen nhóm lại được. Giờ đây, em chỉ có thể nói rằng, em không còn quan tâm đến cuộc sống của ông ấy.

Em làm nổi?

Phải là người trong cuộc mới hiểu được tại sao lại như vậy!

Có khi nào em nghĩ ông ấy thấy lỗi ông ấy quá lớn nên không dám làm khổ con gái thêm?

Em là con ông cơ mà? Và bốn phận của người cha lúc đó là bù đắp chứ? Sao lại làm tan nát tâm hồn của một đứa trẻ như vậy?

Chờ đợi ở cha một lời xin lỗi

Khi mẹ mất, gia đình bên nội đối xử với em thế nào?

Đau lòng thay một đứa trẻ rơi vào tình cảnh như vậy lại chỉ có đấng ngoại. Bên nội chỉ có mỗi bà nội là gần gũi và thương em. Nhưng rồi bà cũng bỏ em mà đi. Còn nữa, không ai hỏi han, xem cháu mình đau ốm bệnh tật ra sao, học hành ra sao.

Em có tìm đến họ?

Vài lần. Nhưng nghĩ lại thấy tủi thân. Giờ em cũng chẳng quan tâm nữa.

Khi cha ở tù, em có chờ đợi đến khi ông ấy ra, rồi bắt đầu lại?

Ông ấy ra tù khi em đã gần 20 tuổi. Suốt bao năm em chỉ chờ đợi ở ông ấy một lời xin lỗi. Em đã cắn môi không khóc suốt cả một chặng đời để chờ được khóc một lần với cha mình nhưng cũng không được. Khi ra tù, người đầu tiên mà ông tìm gặp, lại không phải là em!

Khi gặp em, ông ấy cũng không nói gì sao?

Có! Ông ấy nói là: “Việc của cha bây giờ là kiếm tiền sắm cái xe Dream, sau đó cha mới có thể lo cho con”.

Và em...

Chết lặng như một pho tượng. Điều đó nói lên rằng ông ấy không còn xứng đáng với bao năm chờ đợi của đứa con gái bé bỏng nữa. Ông ấy đã chối bỏ con mình và gần như bỏ mặc nó trong những đống đau mà không ai khác do chính ông gây ra.

Bao lâu sau khi ra tù thì ông ấy đi bước nữa?

3 tháng. Chỉ 3 tháng thôi à...

Ông ấy có nói điều này với em?

Không. Em nghe người ta xì xào, em đến nhà ông xem thực hư thế nào. Và khi em đến, em có nhìn thấy vợ ông ấy. Bà ấy nằm trong nhà, không ra gặp em.

Thế còn ông ấy?

Có ra, ngồi nói bâng quơ vài câu, cũng kể chuyện trời mưa trời nắng chứ không nghĩ đến người đối diện.

Rồi sau đó?

Lần gặp đó gần như là lần gặp cuối cùng giữa em và ông ấy. Em tiếp tục cuộc sống tự lập.

Chẳng bao giờ ông ấy hỏi han, có nhã ý muốn gặp em nữa sao kể từ ngày ấy?

Không anh à. Không!

Nợ ân tình khó trả

Em kể lại chút ít cuộc sống của em khi sống với chú dì?

Em gọi chú dì là ba mẹ và đó cũng là tiếng gọi thân thương trọn vẹn trong cuộc đời em. Chú dì đã nuôi em bằng những đồng lương vất vả của công chức. Sau em còn hai đứa em gái nữa. Giờ đây, một đứa đã học đại học và một đứa cũng năm cuối cấp.

Ba chị em gái, hiểu nhau nhiều không?

Nói chung các em rất thương em. Đứa kế gần em nên hiểu và hay chia sẻ. Đứa sau thì hơi xa thế hệ một chút, nhưng chị em vẫn gần gũi và thương nhau.

Khi em theo nghiệp cầm ca, mẹ có ý kiến gì không?

Mẹ ủng hộ. Mẹ hiểu những vất vả mà em trải qua, tin cháu mình nên động viên thôi.

Mẹ có biết em từng phải hát ở những điểm ăn uống và cũng rất lận đận những ngày đầu?

Mẹ biết hết. Nhưng em là đứa thích tự lập và việc kiếm tiền chính đáng nên không có gì để gia đình phải lo lắng.

Mẹ có nghĩ một ngày em thành danh như hôm nay?

Cái đó chắc phải hỏi mẹ em thôi. Nhưng em nghĩ em cũng mới chỉ có chút tiếng tăm thôi à. Còn phải nỗ lực nhiều.

Cô bé Nguyễn Thảo sẽ thế nào nhỉ nếu không có đôi cánh tay huyền diệu của dì - người mẹ?

Chẳng biết sẽ thế nào nữa. Chắc số phận sẽ cũng sắp xếp cho em một chỗ nào đó phù hợp thôi. Trong cuộc đời ai mà chẳng nếm qua cay đắng dù ít dù nhiều.

Những người khác mang lại cho em những đờn đau thì ba mẹ lại là người bù đắp. Món nợ ân tình nào đâu có để trả và đâu cứ phải nói là phải trả để làm tổn thương nhau. Hãy giữ điều đó trong lòng và nhủ mình sống sao cho xứng đáng.

Hiện tại một ca sĩ nổi tiếng không xe hơi, không tận nhà (dù chỉ là một căn hộ chung cư), có khi nào khiến em chạnh lòng?

Về tài chính em chưa thể đủ để làm điều đó. Cái gì cũng phải có thời gian mà. Với đồng thu nhập của ca sĩ theo một dòng nhạc kén khán giả như em thì điều này sẽ khó khăn đấy. Nhưng đi xe hơi không phải là điều em nghĩ tới hay cần thiết phải có. Hiện em vẫn ở nhà thuê và thấy thoải mái với căn hộ của mình

Em ở một mình?

Không, với em gái.

Mẹ có hay lên thăm em không?

Dạ có! Mỗi lần lên mẹ đều vào bếp nấu những bữa cơm ngon. Dù bận bịu thế nào em cũng về nhà ăn cơm mẹ nấu.

Có bao giờ em có ý định mượn tiền ba mẹ để mua một căn nhà đỡ phải cảnh thuê mượn?

Không anh à! Ba mẹ là những công chức bình thường, nếu em muốn cũng chẳng có để cho. Với lại nếu ba mẹ có em cũng không nỡ làm thế vì từ nhỏ em đã ăn mất một phần cơm của các em, nên để ba mẹ dành tiền lo cho các em chứ.

Chị gái đã lo được nhiều cho hai em chưa?

Cũng chưa lo được gì. Đưa em gái hiện ở với em thì hai chị em bảo ban nhau thôi. Nó cũng là đứa biết tự lập.

Nỗi buồn mang theo

Bây giờ nếu gặp ông ấy giữa đường thì Thảo sẽ thế nào nhỉ?

Thì em sẽ chào ông ta rồi đi, hoặc nếu ông ta không để ý thì em chوں cho lẹ, không muốn tiếp xúc.

Từ đó đó đến giờ em chưa gặp lại ông ấy lần nào dù chỉ là tình cờ?

Chưa ạ!

Em nhớ căn nhà xưa không?

Còn gì đó nữa mà nhớ hả anh? Toàn là buồn đau, quên lãng. Em đi khi quá nhỏ. Giờ căn nhà đó cũng đã có chủ khác rồi.

Ông ấy có theo dõi những bước trưởng thành của em?

Em nghĩ là không. Có lẽ giờ này ông ấy chẳng còn biết con gái mình sao nữa đâu chứ. Như thế càng hay cho ông ấy và dĩ nhiên là tốt cho em.

Vợ sau của ông ta có mấy đứa con?

Em nghe đâu là có hai đứa hoặc bao nhiêu em cũng không quan tâm lắm.

Nếu giả sử những đứa em đó hiểu được mọi chuyện và muốn bù đắp cho người chị cùng cha khác mẹ bằng tình yêu thương chân thật thì em có nhận tấm chân tình đó?

Em không phải là người cạnh tình. Tuy nhiên em không tin có điều đó xảy ra vì một người như ông ấy thì khó mà dạy được con sống có cái tình. Với lại, cũng không nên có điều đó bởi vì em chẳng muốn dính líu gì đến ông ấy và những gì liên quan. Em có cuộc sống của em. Và họ có cuộc sống của họ. Không nên quan tâm đến nhau.

Những lần về Đà Lạt em thường làm gì? Có hay đi bộ một mình không?

Em sẽ về Đà Lạt khi nào em có nhu cầu sống chậm trong vài ngày, bù khú với bạn bè trên đó. Giờ em về Đà Lạt không phải để tìm kỷ niệm vì thực sự ở đó những kỷ niệm buồn em đã dần quên thì tìm gì nữa. Chỉ tìm cho mình sự trong trẻo sau những ngày tháng tất bật ở Sài Gòn mà thôi.

Một thành phố người ta thích, người ta ở lâu sẽ chán nhưng với em Đà Lạt là những gì trong trẻo em muốn kiếm tìm, chẳng bao giờ chán nó và cũng chẳng yêu nó một cách cuồng nhiệt. Yêu thoang thoảng cho dễ nhớ sâu.

Mất mát từ nhỏ, điều này hẳn ảnh hưởng rất lớn đến tính cách của Thảo?

Em mất thặng bằng một thời gian dài. Điều đó hình thành ở em tính cách ít chia sẻ chuyện mình cho người khác. Nếu người dưng thì dĩ nhiên là không. Nhưng nếu là người thân lẽ nào mình bắt phải gánh những nỗi buồn của mình nhỉ?

Có những lúc em nằm nghĩ, nếu mình có cha có mẹ, những lúc xin phép mẹ đi chơi, bị cấm, cha lại cho đi. Hay mẹ mắng, được cha bao che. Người cha và người mẹ có những cách thương yêu của riêng họ và đều cho con những điều bổ ích.

Tiếc rằng em không được nhận những điều đó nếu không muốn nói những gì em nhận được từ cha em toàn là những điều cay đắng phũ phàng. Nhưng rồi cũng qua vì em không quan tâm nữa. Em biết học cách không quan tâm và thương mình hơn. Vì nếu quan tâm những gì không đáng quan tâm thì chỉ làm khổ mình thêm thôi. Và cũng có thể gây phiền nhiễu cho cuộc sống của mình.

Để 80% nỗi buồn của cuộc sống cho mình, có nặng quá không, hả Thảo?

Rồi cũng qua hết thôi anh à. Sinh ly tử biệt đã trải qua rồi. Tự gặm nhấm cũng đã quen rồi. Em đã im lặng với buồn đau suốt một chặng đời và mang theo nó trên những bước đường. Gặp những khó khăn trắc trở gì em cũng làm lì chịu đựng. Em cũng như bao người khác, cũng yếu đuối chứ, cũng có lúc muốn gục vào bờ vai mẹ nhưng mọi thứ đã qua để lại một khoảng trống quá sâu nên tự em tựa vào chính mình thôi.

Kể cả với người yêu, em cũng sẽ không chia sẻ?

Riêng với người yêu thì khác. Phải chia sẻ. Vấn đề là em chưa tìm được một tình yêu nào đủ nặng để cân bằng. Hoặc bây giờ em cho rằng thế này là tình yêu nhưng 10 năm sau nhìn lại lại thấy rằng không phải thế.

Ừ, tình yêu là vô cùng nhưng sao cứ mãi mê đi tìm hoài cái mà mình sẽ hoài nghi trong tương lai? Sao mình không cho nó đứng yên?

Em không là người kiếm tìm trong tình cảm. Tình yêu mà, đừng làm sao được khi con tim mình không bảo thế. Em nghĩ, tình yêu cũng có số phận của nó. Nỗi đau cũng có số phận của nó.

Em có người bạn nào thân ở Sài Gòn không?

Không ạ! Hồi trước có người bạn học thân lắm, giờ mọi thứ cũng đã khác rồi. Cuộc sống của em khá khép kín nên cũng chẳng có nhu cầu quảng giao lắm.

Như vậy thì khá cô đơn. Dường như những nỗi nhớ thương về mẹ em đã gửi vào câu hát nên em hát Nghìn trùng xa cách của Phạm Duy khá lay động?

Những bài hát có hình ảnh mẹ, em đều hát bằng những nỗi đau mơ hồ. Nghìn trùng xa cách là tâm trạng thật của em, em đã hát nó như một tiếng khóc.

Những lúc buồn em không khóc, cho nhé?

Khóc không được đấy chứ. Đã biết bao lần rồi, cứ im lặng một cách rỗng rảnh. Có thể cái dư chấn thời ấu thơ vẫn chưa qua được trong tâm trí em nên em vẫn đang thành một kẻ lơ lửng mất thăng bằng.

Nhưng vẫn còn đó những bài hát để em chia sẻ. Vẫn còn đó những phút giây của riêng em, để đựng phần nào nỗi buồn...

Dạ! Nó sẽ mang theo giúp em phần nào những nỗi niềm mà chỉ có em và nó biết.

Nếu hẳn ai đó một điều, Nguyên Thảo sẽ hẳn gì?

Em sẽ nhắn những người làm cha làm mẹ hãy quan tâm đến tuổi thơ của con cái. Đừng để nó mất cân bằng như em!

Cảm ơn Nguyên Thảo!

GIÁO VIÊN THANH NHẠC MINH HUỆ

Và những điều chưa biết về gia đình họ Trần

Nhiều người cho rằng để có được một Trần Thu Hà diva nhạc Việt hôm nay, cũng nhờ công lớn 5 năm trời dạy dỗ kỹ thuật thanh nhạc của cô giáo, đồng thời là người mẹ kế Trần Thị Minh Huệ.

Và dĩ nhiên, sẽ không có một Trần Hiếu hào hoa trên sân khấu ở cái tuổi ngoài lục thập những năm trước, nếu không có sự đóng góp lặng lẽ của người phụ nữ giàu đức hy sinh này.

Tuy nhiên, đó là bề ngoài, còn bên trong là những câu chuyện đau đớn, mà chỉ có người trong cuộc mới hiểu được những chịu đựng nặng nề trên đôi vai người đàn bà trầm lặng này.

Cô đồng ý trả lời phỏng vấn tôi cũng chỉ vì hai chữ thàm lặng. Cả cuộc đời cô yên phận với một giáo viên với những bài giảng mới mẻ và lối dạy đầy trách nhiệm góp phần làm nên tên tuổi của một số ngôi sao ca nhạc hàng đầu của Việt Nam hiện nay: Trần Thu Hà, Trọng Tấn, Lan Anh, Mỹ Tâm, Hiền Thục, Khánh Linh, Khánh Ngọc...

Là người phụ nữ đi sát con đường âm nhạc của hai cha con tiếng tăm làng nhạc Việt là Trần Hiếu và Trần Thu Hà, cô rất ít chia sẻ bởi theo cô, mọi chuyện đã qua rồi, và nói ra lại sợ các con không vui. Mang lại vinh quang cho người khác nhưng nhận phần cay đắng về phía mình, như là một nghiệp chướng đeo đuổi cô trên một chặng đường khá dài của cuộc đời.

Chịu đựng để vì chữ “Nghĩa”

Hôn nhân của cô với NSND Trần Hiếu là một câu chuyện dài. Nếu tính từ điểm khởi đầu, có thể nói ngắn gọn thế này: cô lấy chồng của cô giáo dạy mình khi cô giáo qua đời. Khoan nói đến giai đoạn gặp Trần Hiếu, mà nói giai đoạn trước đó nữa, là kỷ niệm với cô giáo mình lúc sinh thời, cô muốn kể điều gì?

Suốt 5 năm học tại khoa Thanh nhạc hệ đại học tại trường Quốc gia âm nhạc (Nhạc viện Hà Nội bây giờ) cô Thúy Huyền (người vợ đã quá cố của anh Trần Hiếu) là người dìu dắt, dạy dỗ tôi.

Tất cả những đức tính của một giáo viên dạy nhạc tôi học được từ cô Huyền, đó là tính kiên trì và biết chấp nhận. Về chuyên môn, đó là người thầy có sức ảnh hưởng lớn nhất trong cuộc đời giảng dạy của tôi.

Cô Huyền là một người phụ nữ đáng kính, ít nói, làm nhiều hơn nói. Cô thương chồng thương con, thương học sinh và đặc biệt là đức tính công bằng. Năm 1991, cô Huyền bị ung thư tụy rồi qua đời. Trước khi cô Huyền mất 5 ngày, tôi có lên thăm, cô vẫn còn tỉnh táo. Đó cũng là lần gặp cuối cùng của cô trò chúng tôi.

Và rồi ba năm sau, khi cô giáo hết khó, cô lại là người phụ nữ tiếp theo trong cuộc đời nghệ sĩ Trần Hiếu. Có gì đó hơi khó xử không thừa cô, khi từ những quan hệ thầy trò bỗng dưng chuyển thành quan hệ khác?

Cô Huyền mất được một năm thì anh Hiếu (lúc đó tôi còn gọi là thầy) xuống Hải Phòng có đặt vấn đề tìm hiểu. Bản thân tôi cũng không nghĩ tôi sẽ lấy anh Hiếu bởi vì con người đó trong suy nghĩ của tôi cao sang lắm, một nghệ sĩ nổi tiếng như thế, mình lại là quê mùa, một giáo viên bình thường làm sao dám với? Khi anh ấy đến đặt vấn đề tôi hỏi luôn: “Ơ, thầy đùa em đấy à?”.

Anh Hiếu mua hương hoa quả thắp ở bàn thờ nhà tôi và anh vào trường gặp Ban giám hiệu và cán bộ của trường, nói rằng chính thức đặt vấn đề với cô Huệ. Năm 1994, tôi mới chấp nhận vì hai lẽ: thứ nhất cô Huyền mất cũng đã hết khó rồi và tôi cũng đã ly dị 15 năm rồi. Tôi cũng chẳng khó xử, chỉ có điều những người khác luôn cho rằng tôi là người đi dụ dỗ chồng của cô giáo mình.

Một người phụ nữ đã ly hôn 15 năm và một người đàn ông góa bụa, đến với nhau là điều bình thường mà!

Nhưng họ cho rằng điều đó không bình thường thì đành chịu thôi, tôi không giải thích hay phản ứng gì. Tôi nhớ hồi tôi lên Hà Nội lo cho con gái tôi chuẩn bị đi Hồng Kông học đàn, hai người em cô Huyền đứng chữ: “Mày là đồ phản thầy phản bạn. Mày để yên cho ông nuôi con của ông ấy”, nhưng tôi cũng chỉ im lặng.

Một số người trong Nhạc viện nhìn tôi bằng con mắt thiếu thiện cảm. Có những người thân tôi từ xưa, khi tôi lấy anh Hiếu họ ghét tôi lắm, họ không thèm nhìn mặt. Họ coi tôi như là một kẻ phá hoại, cướp đi hạnh phúc gia đình anh Hiếu. Tôi buồn, nhưng tôi nghĩ rằng họ không có lỗi gì cả.

Từ khi đến với anh Hiếu, tôi không được phép sang nhà anh, nên tôi muốn sang thắp một nén nhang cho cô giáo cũng không được. Sau ngày cưới, tôi có sang nhà anh Hiếu nhưng em gái cô Huyền, rồi con anh Hiếu không cho tôi bước chân lên phòng thờ.

Họ không cho thì mình đành chịu và trong lòng tôi cũng chấp nhận như mình là người có tội nhưng thực tế, tôi thấy mình chẳng có tội gì. Có thể bây giờ khi tôi và anh Hiếu bỏ nhau rồi chắc họ cũng nguôi giận, nhưng không biết khi ra thăm tôi đã được thắp nhang hay chưa?

Cô phải chịu đựng những điều đó, là điều rất khó hiểu. Nhưng sẽ khó hiểu hơn nếu như nghệ sĩ Trần Hiếu để cô một mình chịu đựng như vậy! Sự cố đám ăn xôi này có nên hiểu: do tình yêu quá lớn?

Tôi cũng chỉ im lặng, tính tôi vốn không thích đôi co cãi vã. Mình cứ sống, rồi thời gian sẽ trả lời thôi. Người ta quy tội, thì mình cứ nhận tội. Anh Hiếu lúc đó cũng rất hiểu và khuyên tôi em cứ bình tĩnh, chịu khó.

Tôi đến với anh Hiếu không xuất phát từ tình yêu, vì tình yêu của tôi đã chết từ lâu rồi. Tôi chỉ thương cho hoàn cảnh của anh và tôi cũng nói thẳng với anh Hiếu: “Em thương anh chứ không yêu anh”.

Tôi thương thì tôi quan tâm và chấp nhận. Mặc dù tôi ghi nhận những tình cảm anh dành cho tôi khi đó, mỗi cuối tuần anh đều nhảy

tàu về Hải Phòng với tôi và tối Chủ nhật lại nhảy lên để sáng thứ hai đi dạy.

Một cặp vợ chồng không có tình yêu, lại chịu bao áp lực của người đời như thế mà cô cũng chịu đựng được ư? Và chịu đựng để làm gì chứ?

Về sống với nhau tình yêu tuổi già mới bắt đầu nảy nở. Không yêu thì sao mà sống với nhau 8 năm trời được? Còn đã lấy rồi thì phải chịu. Có những thứ sẽ tốt hơn nếu như mình biết chấp nhận và kiên nhẫn. Tôi vốn thích yên lặng nên không nặng nề mọi chuyện, chỉ biết người tôi cần là anh Hiếu, hiểu và thương là được rồi.

Tuy nhiên chuyện gia đình anh tôi không tham gia. Vì lúc nào tôi cũng nhận mình là người có lỗi như người ta nghĩ, nên dù hai vợ chồng chia sẻ với nhau được nhiều điều nhưng riêng những góc riêng của anh ấy với gia đình thì không.

Tôi chẳng bao giờ ý cái thế được anh Hiếu yêu thương nên cứ thế xông vào chuyện gia đình nhà người ta, cũng không bao giờ tôi để anh Hiếu coi tôi quan trọng hơn những người khác. Tôi cũng không để cha con anh Hiếu căng thẳng hay lục đục vì tôi.

Được biết trong những năm ở Hà Nội, với bao dư luận nhưng hạnh phúc của cô và nghệ sĩ Trần Hiếu vẫn vững vàng trong căn nhà nhỏ...

Khi lấy anh Hiếu, tôi không thể ở nhà anh. Tôi bán nhà ở Hải Phòng và mua một ngôi nhà nhỏ ở Hà Nội, 10m2, có gác lửng để ở. Thế mà tám năm mặn ngọt có nhau, anh ấy về ở trong ngôi nhà đó. Chúng tôi đến với nhau nghèo, vô tư, đơn sơ là thế.

Tám năm đó là một cuộc sống hạnh phúc bởi anh Hiếu rất yêu thương và chiều chuộng tôi lắm. Anh rất nghe lời tôi và cho rằng tôi là một quân sư đồng thời tham mưu cho anh ấy trong biểu diễn cũng như trong cuộc sống. Hát bài nào, nên hát như thế nào...

Tôi cũng nhận được rất nhiều từ anh Hiếu, anh nhận học sinh cho tôi dạy. Từ những thành công đấy, những bước ban đầu đã gây dựng cho tôi một nền tảng đến bây giờ.

Còn tôi, tôi cũng làm cho anh Hiếu được rất nhiều điều mà tôi nghĩ chỉ có anh Hiếu mới hiểu được. Có thể khó tin nhưng tôi thường làm cả những việc nhỏ như cắt tóc, rồi may quần áo cho anh, từ những quần áo đi diễn đến quần áo hàng ngày.

Có những điều không thể nói và không muốn kể ra. Khi qua với tôi, anh ấy thành một người khác hẳn. Trước đó anh lở loét, áo quần lôi thôi lếch thếch. Tôi chăm chút anh đến từng món ăn làm sao để triệt tiêu ghê lở, rồi quần áo mọi thứ đâu ra đấy. Sau một năm anh thành người phong độ, sạch sẽ đẹp đẽ lên hẳn. Những ngày tháng ở cạnh nhau có thể nói chúng tôi là một cặp vợ chồng già hạnh phúc.

Thế rồi vào Sài Gòn hai năm, nghệ sĩ Trần Hiếu đã ra đi khỏi cuộc sống của cô. Tại ai, Trần Hiếu, cô hay là nhịp sống ở Sài Gòn?

Nói thật là tôi chẳng làm gì có lỗi, vẫn sống và chăm sóc anh bình thường. Có thể khi sống ngoài Hà Nội, đi đâu hai vợ chồng cũng đi với nhau, dù mưa dù gió gì cũng đi cùng. Nhưng vào đây tôi phải dạy nhiều nên tôi không đi, một phần vì bản tính tôi cũng ít thích đi ra ngoài.

Cái thứ hai, vào đây, tình cảm con cái, cháu chắt nhiều nên cũng phân bổ đi ít nhiều, ngoài kia thì chỉ có hai ông bà thôi, đi cũng chỉ hai ông bà, về cũng hai ông bà, ăn cũng thế và ngủ cũng thế. Đáng lý sự phân bổ đó sẽ nhận được sự hiểu và chia sẻ.

Tôi là một người đàn bà nhưng thực chất mạnh mẽ như đàn ông, tôi không mềm mại trong khi anh Hiếu lại thích những phụ nữ mềm mại, nên tôi không có điều đó để đáp ứng.

Mặt khác, tuổi của tôi lúc đó, một người đàn bà đã ngoài 50, tâm sinh lý có nhiều thay đổi thì tôi không thể nào chiều anh Hiếu đúng với yêu cầu của một người đàn ông về sinh lý. Đây cũng là một lý do để hai người xa nhau hơn và tôi cũng không biết đây có phải là một cái lỗi hay không.

Nhưng nguyên nhân chính lại không phải là điều đó, mà là anh đã gặp một người khác, yêu và đi theo người ta.

Phải chịu đựng bao cay đắng để đổi lấy bình yên với người đàn ông của mình, nhưng rồi chấp nhận mất người đó vì lý do người thứ ba, có cay nghiệt với cô quá không?

Tôi thẳng tính, mạnh mẽ là thế nhưng cũng phải đau khổ và khóc lóc đến cả một năm trời. Tôi có nói với anh Hiếu dù có thế nào tôi cũng không bỏ anh ấy vì tôi đã tự hứa với linh hồn cô Huyền là tôi sẽ chăm sóc anh cho đến khi nào không còn nhau trên đời nữa. Nhưng rồi anh Hiếu là người thay lòng.

Lúc đầu tôi không ký giấy ra tòa vì tôi vẫn muốn được chăm sóc anh như đã hứa với cô Huyền. Cuộc sống lúc đó căng thẳng lắm. Tôi gần như không nhận ra mình nữa: già, má hóp, da dẻ xanh xao.

Còn khi tôi đã đồng ý ra tòa, thì cũng là lúc tôi nghĩ: thôi, có giữ thì anh ấy cũng không còn là của mình nữa, thì không việc gì mình phải đau đớn mà phải mạnh mẽ lên, tìm cho mình một lối thoát ở chính mình. Trong cuộc hôn nhân này, tôi là người chịu đựng từ đầu đến cuối.

Lúc đấy, tôi tập trung vào dạy dỗ và chăm sóc con cháu. Học sinh ngày một đông và cuộc sống cân bằng trở lại rất nhanh.

Với Hà, tôi đã vẹn tình

Cháu vẫn lấy làm lạ, chịu bao ghẻ lạnh từ phía gia đình nghệ sĩ Trần Hiếu như vậy nhưng cô vẫn kiên nhẫn dạy dỗ ca sĩ Trần Thu Hà 5 năm trời...

Tôi lấy anh Hiếu, tôi phải có trách nhiệm với con của anh. Mặt khác, đó cũng là cách để tôi trả ơn với cô Thúy Huyền, người thầy đã dạy tôi trong 5 năm trời. Còn lúc đầu Hà không hiểu đó là việc của Hà, chỉ biết tôi hiểu việc tôi đang làm là được rồi.

Những điều đó tôi cũng nói ngay với Hà từ lúc đầu: “Cô dạy cháu đây là cô trả ơn mẹ cháu và cô cũng không hy vọng Hà sẽ thương yêu cô”. Và tôi cũng biết rằng, làm điều đó quả là một gánh nặng đang đè lên vai mình.

Khi tôi dạy Hà, các mũi dùi chĩa vào tôi: “Mày mà lại đi học với con Huệ à? Con đấy, mày không căm thù thì thôi, mày lại còn học với nó hả?” Cho đến khi Hà thi vào Đại học, rất nhiều những cản trở làm cho Hà phải từ bỏ cô Huệ thì thôi.

Nhưng tôi không hề đấu tranh, không hề làm gì, không phản ứng gì mà lại càng chăm chú dạy để Hà có thể vào Đại học bằng thực lực của Hà và sự dạy dỗ của tôi. Hà vào Đại học không đơn giản đâu. Người ta bảo Hà hát nhạc nhẹ làm sao hát cổ điển được, rồi thế này thế khác, nhưng cuối cùng khi Trần Thu Hà thi tốt nghiệp lại là một học sinh xuất sắc. Tôi làm việc với Hà trong sự im lặng, không lên tiếng.

Người ta gây cản trở như vậy, hẳn một thiếu nữ với quá khứ buồn và tâm lý không ít phức tạp như Hà khi đó cũng dễ chao đảo trong quá trình đi học với người mẹ kế?

Hà có tâm sự với tôi một lần là: “Cháu thực sự không biết phải đối xử với cô như thế nào”. Tôi chỉ nói với Hà: “Hà cứ đối xử với cô như một người thầy thôi”.

Một lần Hà và nghệ sĩ nhân dân Thanh Hoa đi Thái Lan, Hà có hỏi cô Thanh Hoa: “Cô ơi, bây giờ cô Huệ tốt với cháu như thế thì cháu nên đối xử với cô Huệ như thế nào?”. Cô Thanh Hoa trả lời: “Nếu cô nói Hà

nên đối xử tốt với cô Huệ thì Hà sẽ nghĩ vì cô đang học với cô Huệ. Cái đầu tiên Hà hãy đối xử với cô Huệ với tư cách một học trò đối xử với thầy mình rồi sau đó cô Huệ đối xử với Hà như thế nào thì Hà nên đối xử lại như thế ấy”.

Từ Thái Lan về, Hà sang thăm tôi và kể lại cho tôi câu chuyện đó. Khi đó Hà đã học với tôi được ba năm và đó có thể xem như là một dấu hiệu dỡ bỏ chút nào những rào cản nặng nề của hai cô cháu suốt gần ba năm trời.

Hà cũng phải đấu tranh ghê lắm. Bên thì dì, cô và biết bao người, và một bên là cô Huệ với bố. Thế yếu chắc chắn là thuộc về tôi. Tôi chỉ sử dụng tình thương, bổn phận và một quyết tâm sẽ dạy cho Hà tới đích. Nó cũng là một phần bản tính không đầu hàng của tôi. Tôi đã nhận dạy Hà thì cho dù có thế nào chăng nữa tôi cũng sẽ làm đến cùng.

Khi học nhạc, ngoài kỹ thuật ra thì giáo viên cũng thấp cái hứng để học trò hát được tình cảm hơn. Chứ nếu cô trò 3 năm trời lạnh như băng thì nếu có học, làm sao mà học hát nổi, thưa cô?

Ưu điểm sẵn có của Hà là nhạy cảm, thông minh nắm bắt cái tình của bài hát rất nhanh, bởi nhạc cảm không phải là thứ dạy được.

Dĩ nhiên trong ba năm đầu, Hà cũng cự cãi nhiều. Hà dễ dạy nhưng lại khó bảo. Có lúc Hà nói với tôi: “Luyện thanh gì mà chua loét!”. Tôi nói, cứ chua đi, sau này sẽ hết chua.

Luyện thanh cũng không chịu luyện bài cũ, nay luyện bài này, mai phải luyện bài khác, phải thay đổi mẫu âm thường xuyên. Hà còn ra điều kiện nếu không thay đổi mẫu âm Hà sẽ không chịu học. Tất nhiên, bản thân tôi cũng có nhiều mẫu âm để có thể chiều theo được ý muốn của Hà.

5 năm bằng nhiệt tình của một người thầy và với tình thương thâm lắng như một người mẹ dành cho con, hẳn cô đã làm thay đổi được suy nghĩ của Trần Thu Hà với mình?

Hà coi tôi như một người thầy và sống đúng nghĩa một người trò. Còn cách đối xử khác làm sao mà tôi đòi hỏi. Từ khi Hà tin tôi, Hà thường hay tâm sự. Yêu ai, Hà cũng mang người đó về giới thiệu với cô Huệ, tôi luôn tôn trọng mọi quyết định trong cuộc sống của Hà.

Tôi rất hiểu Hà, nếu mẹ mất trong thời điểm bé hẳn để không biết gì thì không sao, hoặc khi đã lớn hẳn để hiểu biết mọi chuyện cũng không hẳn.

Tuổi 14 - 15, mọi nhận thức về nỗi mát mát cũng như những xung động mới trong cuộc sống không thể rõ ràng nên không thể mong muốn Hà phải sáng suốt phân định mọi chuyện. Nếu muốn Hà chấp nhận tôi lúc đó là một điều vô lý. Và tôi nghĩ, đến một thời điểm nào đó Hà sẽ nhận ra tình cảm của tôi là thật hay không thật.

Nhưng khi Hà nhận ra, cũng là lúc cô và nghệ sĩ Trần Hiếu chia tay...

Tôi rất lấy làm tiếc vì điều đó và tự đáy lòng, lúc nào tôi cũng thương Hà. Có thể Hà hiểu lầm tôi vì nghĩ rằng tôi đối xử bạc đãi để bố Hà phải ra đi nhưng tôi tin một người thông minh như thế sẽ hiểu ra vấn đề thôi.

Tự tôi thấy với Hà tôi đã toàn vẹn cả nghĩa lẫn tình. Khi Hà đi lấy chồng, Hà trực tiếp gọi điện mời. Tôi cũng bàn với anh Hiếu trước khi con gái tôi đám cưới tôi tặng quà gì thì ngày cưới Hà tôi cũng tặng Hà như thế.

Trong đám cưới, tôi làm hết bổn phận của một người cần có mặt trong đám cưới đó rồi tôi về. Chuyện cha mẹ là vậy nhưng Hà và các con tôi cũng rất thương nhau như anh chị em một nhà.

Cảm ơn cô!

CA SĨ HÀ TRẦN

- Chạm vào những góc khuất

Hà Nội giữ lại của Hà Trần rất nhiều thứ, mà ở đó không chỉ là nơi bắt đầu. Ở đó còn những nỗi đau khó định nghĩa lớn hay nhỏ, nhói vào tận bên trong mà ngay khi đối diện lại, Hà Trần mới biết mình đã cắt nó đi tận trong chiều sâu nhất của cuộc sống chị.

Câu chuyện với Hà Trần bắt đầu bằng Hà Nội. Là những điều quen thuộc: Hà Nội nay khác xưa, Hà Nội mở rộng, người Hà Nội gốc ngày một hiếm, phong thái Tràng An không còn nguyên hồn của nó nữa. Tuy nhiên, chị hơi giật mình khi tôi hỏi: “Tóm lại là do Hà Nội thay đổi hay do ta thay đổi?”. “Cả hai! Chắc chắn rồi”.

Những ai yêu Hà Nội thì luôn cố gắng níu kéo những gì xưa cũ và tìm kiếm những ký ức theo suốt một chặng đời mình sau những thay đổi mang tính bề mặt của Hà Nội hôm nay.

Hà Nội trong lòng những người yêu nó giờ giống như nỗi đau nào đó vô hình trong những ca khúc Trần Tiến. Hà Trần, người sáng tạo thứ hai những ca khúc của chú mình, đã chạm được đến những nỗi đau đó. Thế nên, chị hát nhạc Trần Tiến bao giờ cũng rất sâu.

Nỗi đau mắt mát

Có một câu hát rất xúc động của Trần Tiến “Hà Nội có gì rất đau. Người ta yêu dấu đi không trở lại”. Hình như, chị cũng hát điều đó cho mình, từ nỗi đau có thật của chị?

Chú Tiến viết câu đó cho bà nội tôi. Trong các ca khúc của chú Tiến, có rất nhiều hình ảnh về mẹ. Do số phận đưa đẩy, tôi cũng có một mối liên hệ như thế với chính mẹ mình. Mối liên hệ đó không được kéo dài để lại một nỗi đau mắt mát. Có lẽ, cả chú lẫn cháu đều chất lọc những đau thương có thật của cuộc đời, để viết và để hát.

Trong những ký ức về Hà Nội, ký ức về mẹ hẳn ám ảnh chị nhiều nhất?

Nhiều lắm. Khi tôi còn nhỏ, do đặc thù công việc của một nghệ sĩ biểu diễn, bố tôi thường xuyên vắng nhà, nên gần như tôi ít sống với bố mà sống với mẹ là chính.

Mẹ tôi là một người phụ nữ khá đặc biệt. Vừa là người chăm lo chu đáo và tận tâm cho gia đình, nhưng cũng là một người rất thành đạt trong sự nghiệp. Rất nhiều nghệ sĩ thành danh đều từng là học trò của mẹ như các cô Thanh Huyền, Thương Huyền, Lê Dung, Phi Hiền, Hà Thủy, Kim Phúc...

Sự chia sẻ đầu tiên về nghệ thuật của mẹ không phải là nhạc, mà là thơ. Hồi đó mê thơ lắm. Những bài thơ tôi làm thường đưa cho mẹ cảm nhận, góp ý và sửa. Mẹ tôi không chủ định đưa tôi đến với âm nhạc. Tôi lớn lên trong môi trường đó và ảnh hưởng âm nhạc dần thôi.

Khi mẹ nhận diện ra con gái muốn theo nghiệp bố, mẹ cũng hỗ trợ bằng cách ít khi... khen. Tuy nhiên, khi mới bắt đầu học hát thì mẹ tôi bệnh, nên hai mẹ con không có thời gian để trao đổi nhiều.

Mối giao cảm nghệ thuật đầu tiên của hai mẹ con là thơ. Vậy, mối giao cảm cuối cùng, hẳn là nhạc chứ?

Không. Lúc mẹ sắp mất, hai mẹ con không nói gì về âm nhạc cả. Mà chỉ là lời căn dặn về việc chăm sóc những thành viên còn lại trong gia

đình. Mẹ dặn tôi phải thương yêu những người thân.

Lúc đó, tôi đang ở độ tuổi ương ương dở dở, có nhiều điều tôi cũng chưa hiểu hết. Tôi ý thức rằng, mẹ tôi là một sợi dây nối trọn vẹn và chặt chẽ các thành viên trong gia đình lại với nhau.

Khi chiếc dây mất đi, tôi sẽ là chiếc dây kế tiếp, để làm công việc đó. Từ sau khi mẹ mất đến giờ, tôi luôn luôn cố gắng níu giữ sợi dây chặt chẽ đó đối với người thân của mình.

Nhưng với một cô bé 13 tuổi, thì khó có sợi dây nào, dù là thân tình, giúp cô bé ấy thoát khỏi những hẫng hụt từ một mất mát quá lớn?

Tôi hụt hẫng một thời gian rất dài. Rơi vào trầm cảm gần 5 năm, từ 14 đến 18 tuổi.

Trước đó, tôi thích học nhạc, và cũng là người có máu hiếu thắng, muốn chứng tỏ bản thân mình qua âm nhạc. Khi mẹ mất đi, âm nhạc gần như là một sự cứu cánh, một chỗ cho tôi trốn vào. Ngưng âm nhạc giờ nào, tôi lại trốn mình vào những cuốn sách.

Hết trung học, tôi bắt đầu bận rộn hơn với công việc biểu diễn và bắt đầu sự nghiệp của một ca sĩ chuyên nghiệp. Âm nhạc từ một cái phao cứu sinh, đã trở thành một sự nghiệp. Nó giúp tôi nguôi ngoai nỗi đau mất mẹ cũng như những hẫng hụt trong cuộc sống. Tôi tin một điều là, âm nhạc có khả năng trị liệu. Và khi người ta tìm đến nó, là để nguôi quên những thống khổ trong tâm hồn.

Một cô bé mô cô mẹ tìm âm nhạc làm chỗ an ủi... Vậy vòng tay của người cha lúc đó ở đâu?

Khi mẹ mất, gia đình tôi tan tác lắm. Bố tôi là một người đàn ông có sự nghiệp, nên ông tập trung cho sự nghiệp của mình trước đã. Vợ mất là một sự suy sụp lớn đối với ông bởi trong gia đình, bố tôi nương tựa mẹ rất nhiều về mặt tinh thần và bản thân ông cũng phải gồng lên để tự cân bằng lại sau mất mát.

Thế là bố tôi phải đi theo giải pháp của bố, là đi tìm những người phụ nữ khác. Bố tôi sống không thể thiếu phụ nữ được. Bố tôi dọn ra ngoài ở rất là nhanh và rất sớm, tầm sau một năm.

Vậy, “sợi dây nối” có quá miễn cưỡng?

Không miễn cưỡng, mà là chức năng tự nhiên. Theo phản xạ thông thường của mối quan hệ gia đình thì khi một người mất đi, những người còn lại sẽ cùng bám vào nhau về tinh thần, xích lại gần nhau để giúp nhau vượt qua mất mát.

Mối liên hệ chặt chẽ với gia đình cũng là một điểm cân bằng trong cuộc sống của tôi khi đó, giúp tôi đối chọi với những chông chênh của đời sống. Như thể mình tự tìm một điểm tựa vững chắc.

Tuy nhiên, bố tôi chưa bao giờ là điểm tựa của tôi cả. Bố và tôi có sự cảm thông lớn giữa hai người nghệ sĩ, nhưng sự gần gũi trong đời sống, do hoàn cảnh, thì tiếc thay rất ít.

Như chị nói, sau khi mẹ mất, bố cũng phải lo cho bản thân bố. Tuy nhiên, bây giờ chị đã là một người đàn bà qua mọi trải nghiệm vui buồn, thì mới thấu hiểu hơn. Còn cô bé ngày xưa trốn vào sách và âm nhạc, thì đâu có nhìn nhận được vậy, phải không?

Lúc đó tôi buồn nhiều. Nhưng tôi có một điểm hơn những đứa trẻ cùng hoàn cảnh, là tôi không vô tư lắm đâu. Thực ra, tôi cũng rất thông cảm với bố và cũng hiểu cho bố.

Tuy nhiên, cuộc sống khi mà người ta đã trót trôi đi những hướng khác nhau, không gần nhau thì cũng khó có thể hiểu hết. Bố tôi cũng có những sự yếu đuối của riêng ông mà khi mình càng trưởng thành thì càng thông cảm cho ông được nhiều hơn.

Có bao giờ chị tự hỏi, nếu mẹ chị không mất, thì...

Thì chúng tôi vẫn có một gia đình trọn vẹn và có thể tôi sẽ không làm công việc này. Tôi sẽ là một người khác, làm một công việc khác và có một số phận khác.

Ký ức của bố và tôi thực sự đã dừng lại ở những ngày tôi còn mẹ. Ngày mà gia đình còn đầy đủ 4 thành viên. Khi chia ra mỗi người một đời sống khác, tôi hiểu mọi người cần phải lo cho cuộc sống của mình thì tôi chấp nhận vậy thôi, chứ không có nghĩa là mình cảm thấy hoàn toàn bình thường trong cảm xúc được.

Khi tôi lớn, tôi càng nhận thấy tôi là người mạnh mẽ hơn bố. Tôi luôn cố gắng vượt lên những thử thách của cuộc sống, những mất mát của số phận, luôn đi về phía trước, không muốn ngoái lại sau lưng. Không ngoái lại những hành trang cũ của mình bởi vì nó có quá nhiều kỷ niệm, quá nhiều chuyện đau buồn.

Mạnh mẽ hơn, hay là sức chịu đựng của chị lớn hơn?

Tôi không biết. Nhưng chắc thế. Trong sự nghiệp, bố tôi không hẳn là thuận buồm xuôi gió từ đầu nhưng cũng trở thành một nghệ sĩ nổi tiếng với những thành công lớn và tạo nên những giá trị cho âm nhạc.

Nhưng về nhà bố lại là người yếu đuối... Sự mạnh mẽ tôi được thừa hưởng từ mẹ. Điều đó giúp tôi vượt lên được khỏi những sự tan tác của

hoàn cảnh và nhìn nhận cuộc sống không quá phức tạp.

Tôi có nhiều thông cảm với cô Minh Huệ

Nghe chị chia sẻ, tôi thấy chị rất hiểu bố mình. Tuy nhiên, ngày đó, chị có hoàn toàn thông cảm cho những lựa chọn của bố không?

Cha ông đã nói, con chăm cha không bằng bà chăm ông, cũng là lẽ tất yếu nếu như bố có một sự chăm sóc khác. Tuy nhiên, ngày đó, tôi cũng đã biết nhìn nhận mọi thứ vượt qua những định kiến hay rào cản rằng bố tôi là phải trách nhiệm thế này hay trách nhiệm thế nọ. Có thể trong gia đình nghệ sĩ, người ta thường nhìn nhau bằng con mắt vị tha hơn, sâu hơn, cần thiết hơn những quy chuẩn chung.

Dù thông cảm thế nào, cũng khó tránh nổi cảm xúc bị thương tổn. Tuy nhiên lúc đó tôi đã thông cảm được và tôi vẫn tiếp tục đi học với bố cho đến hết đại học cơ mà.

Nhưng phải là ít năm sau đó, vì những năm đầu tiên, khi bố dọn ra ở riêng, tôi cũng không sang nhà bố tôi đâu. Sau khi tôi theo học nhạc với người vợ thứ hai của bố, nên mọi khoảng cách rút ngắn lại dễ hơn. Còn những thành viên khác của gia đình, tôi hiểu là không dễ dàng gì chấp nhận cả.

Hỏi đó, chị có khó khăn (và khó xử) lắm không khi theo học người vợ thứ hai của bố mình?

Cô Minh Huệ là một học sinh giỏi của mẹ tôi. Gia đình cũng động viên tôi học với cô Huệ vì ai cũng công nhận cô Huệ là một giáo viên rất giỏi. Cô đã ngỏ ý là muốn dạy thì hãy đi học, còn những chuyện cá nhân thì xếp qua một bên, khi đó tôi đã nghĩ như thế.

Rồi dần dần, tôi và cô Huệ cũng đã gầy dựng được một mối quan hệ rất thân tình. Những uất ức đầu tiên về một người đàn bà đến và lấy đi cha mình, đã gần như mất đi khi tôi được sự chăm sóc của cô đối với công việc học hành của tôi.

Chỉ là từ học hành thôi sao, chứ không phải là những thấu hiểu khác dành cho người phụ nữ ấy?

Tôi không phủ nhận những buổi học đã mang hai cô cháu xích lại gần nhau và đưa đến một mối quan hệ khá tốt đối với nhau.

Về chuyên môn, tôi rất nể phục cô Huệ. Cô cũng không phải là người được trời thiên phú nhiều về chất giọng nhưng cô nỗ lực quyết liệt trong việc chứng minh về chuyên môn. Sự thông minh của cô đã giúp cô chọn ra những phương pháp, những con đường cho mỗi học sinh để áp

dụng.

Thế nên, cô luôn có cách để làm sao học trò đến đích một cách ngắn nhất mà hiệu quả nhất, chứ không phải theo một công thức cứng nhắc như những thầy cô khác mà ngược lại, cô rất linh hoạt.

Tôi cũng hiểu, cô Huệ chịu nhiều thiệt thòi trong sự nghiệp và trong hạnh phúc riêng tư, nên tôi ngày càng cảm thấy thương cô Huệ hơn.

Là phải chờ khi “nhìn lại”, chứ không phải là từ ngày đó?

Trước một vấn đề gì đó, tôi luôn nhìn ở nhiều chiều. Từ ngày đó tôi cũng đã hiểu chuyện gì ra chuyện đó và tôi đã có rất nhiều thông cảm với cô Huệ. Và ngay cả với bố nữa, khi mình hiểu cho đáng sinh thành thì những rắc rối phiền não đều được lý giải bằng sự thấu cảm. Điều đó quan trọng vô cùng và nó góp phần làm cho ta nhìn mọi thứ nhẹ nhàng hơn.

Hắn chị không phủ nhận, lúc lấy bố chị, cô Huệ cũng chịu nhiều định kiến từ phía gia đình chị và những người xung quanh?

Đúng thế. Nhất là ngoài Bắc nữa. Mọi thứ rất khắc nghiệt. Có thể cặp ông Hiếu và bà Huyền là đã quá nổi tiếng trong giới văn nghệ, ai nhìn vào đều thấy là một cặp đôi hoàn hảo, dành được nhiều sự yêu mến. Nên khi một người mất đi, người kia đi bước nữa thì người đàn bà thứ hai thành một đích nhắm cho những mũi tên nghiệt ngã của định kiến.

Những khi đến nhà cô học, tôi càng hiểu hơn, cô Huệ chăm sóc bố tôi rất cẩn thận. Tôi biết, bố tôi không thể sống một mình được nên có một người phụ nữ chăm sóc lo lắng như vậy thì quả là may mắn cho bố.

Mấy năm trước cô Huệ có chia sẻ một chút sự thật về gia đình bố chị trên báo. Chị có giận cô không?

Không. Bố tôi hỏi tôi có ý kiến gì không, tôi nói đó là việc của bố với cô, con chẳng có ý kiến gì. Tôi có nhớ, đó là khoảng thời gian bố tôi mới lấy cô vợ thứ ba, mọi thứ cũng lùm xùm lắm thì phải.

Bố thì nói thế này, cô Huệ thì nói thế kia, hai bên đấu qua đấu lại, rồi cô Nga cũng lên báo nói. Lúc đó tôi tránh báo chí vì chuyện đó nếu mình nói gì thêm lại càng giống trẻ con.

Tôi hiểu, sở dĩ đến mức như vậy, là do bản thân những người trong cuộc cũng có những mất mát riêng. Mất mát đối với những người không còn trẻ nữa, khi mà khả năng xây dựng một hạnh phúc khác khá là khó khăn, thì mức tuyệt vọng thường cao hơn.

Tôi cũng chưa sống đến tuổi đó để biết hết mọi thứ nhưng tôi nghĩ, những vấn đề riêng lúc đó nên tự giải quyết chứ không phải lôi nhau ra

báo nói qua nói lại như vậy.

Những chuyện của bố hẳn cũng ảnh hưởng đến chị chứ?

Tôi biết, một thời gian khi mới vào Nam, bố cũng lặn lội trong mọi thứ. Vì vào Nam một cái là bỏ vợ. Lúc ly dị cũng tổn thất cho cả hai người.

Khi ra khỏi nhà, bố về ở với chú Tiến. Dĩ nhiên, cũng không phải khổ sở như bố tôi nói đâu, vì cả chú và tôi đều sắp đặt cho bố một không gian để bố thoải mái trong sinh hoạt và gần như riêng biệt. Chú Tiến tách riêng hẳn nhà cho bố ở riêng.

Nhưng bố tôi yếu đuối, nên hễ cứ ở một mình là hay than thở, vì bố không quen tự làm mà phải có một người săn sóc cho bố. Gia đình với bố là phải có phụ nữ. Thế nên mọi thứ lại càng chống chọi khi bố đi ra ở một mình.

Mà bố tôi cũng lạ lắm, là một ngày đẹp giờ bố nói bố chuyển vào Sài Gòn sống, thế là đi. Bố thường xuyên không chuẩn bị cho người khác về tinh thần nhưng nếu người khác thiếu sự chuẩn bị đó cho bố thì bố rất hay buồn, tủi thân, dỗi. Nói chung là không chịu được nhiệt.

Nhưng công bằng mà nói, bố chị cũng may mắn khi được những người phụ nữ hết sức lo lắng cho ông đấy chứ?

Dù là một người đàn ông luôn đi theo bản năng nhưng trong những giai đoạn khác nhau của cuộc đời, sau khi mẹ mất, bố tôi cũng được những người vợ chăm lo và hy sinh cho ông hết sức.

Cô Minh Nga - người bố tôi đang có một cuộc sống êm ấm cũng rất mực thương yêu lo lắng cho ông. Phận làm con thì khi không nghe cha mẹ than phiền là yên ổn, chứ ông ở với con chắc gì đã vui vẻ như thế?

Không để chuyện cũ ám ảnh

Để xây dựng nên một nền tảng hạnh phúc, chị vượt qua nhiều gian nan không để có được những gì của hôm nay?

Trong cuộc sống, để có sự cân bằng, luôn phải có những hy sinh nhất định. Với những người thường có những mất mát, mất cân bằng về hậu vận rất dễ xảy đến. Trong mỗi một ngày sống, mỗi một ngày trôi qua, nếu như họ vẫn để những chuyện cũ ám ảnh.

Câu chuyện gia đình, không phải cứ một miếng giầy là xong đâu. Nó là sự xây dựng, vun đắp mỗi ngày giữa hai con người với nhau và đòi hỏi phải có sự hy sinh trong đó. Khi có một người khác hít thở chung với mình một bầu không khí, thì phải có chung những tương tác, có những nhường nhịn nhất định.

Có lẽ, tôi may mắn vì tìm được một người mà người ta cũng hiểu điều đấy. Chồng tôi hiểu và đồng ý với những quan điểm như vậy.

Có điều, trong cái không may mắn của bố tôi về đường hôn nhân, tôi đã rút ra được nhiều kinh nghiệm cho chính bản thân mình để tôi biết rằng mình nên xây dựng gia đình với một người như thế nào. Những người phụ nữ bố tôi gặp trong cuộc đời, hay những lần tái hôn của bố là do số phận sắp đặt, nhưng bố tôi là một người đi theo bản năng của trái tim bố.

Còn tôi, yêu thì bằng trái tim nhưng hôn nhân thì lại bằng cái đầu. Mặc dù tôi có nhiều bạn trước khi lập gia đình nhưng tôi luôn tự biết mình phải xây dựng gia đình với một người phù hợp, đúng loại người như mình.

Khi quyết định lập gia đình, một phần là số phận, nhưng tôi phải nghĩ được những điều ở con người này có thể quyết định một cuộc sống lâu dài vì tôi không muốn có những đổ vỡ như bố.

Những người đi bằng tim thì đường tình rất loanh quanh. Những người đi bằng đầu sẽ có đường thẳng. Khi yêu thì đi bao nhiêu đường cũng được nhưng lấy thì nên nghĩ cách đi một đường thôi. Đỡ mất thời gian, đúng không?

Đúng rồi. Bố tôi thường không có những khoảng nghỉ giữa những đổ vỡ để lấy lại sự thăng bằng của chính bản thân. Tôi cũng không biết nếu không có những khoảng nghỉ thì mọi thứ có được mạch lạc không. Dĩ nhiên, bố có những cái lý của bố.

Đất Mỹ đã dạy cho chị được những gì để chị khác một Hà Trần ngày xưa?

Tính kỷ luật. Cuộc sống ở đây tốc độ nhanh lắm. Nói chung, tôi học được nhiều thứ ở đó: sự sắp xếp trong cuộc sống, tính kỷ luật và logic sống. Điều đó tốt hơn cho tôi nhiều.

Tôi cũng mất hai năm đầu để làm quen. Khi sang đó tôi cũng không phải trẻ hẵn, nhưng lại phải học lại từ đầu mọi thứ. Có lẽ tôi sống ở Việt Nam lâu quá, nên trong tầng vô thức của những năm đầu, tôi vẫn cứ nghĩ mình đang trong trạng thái sống ở Việt Nam. Rất lâu. Phải tới 6-7 năm đấy. Trong giấc mơ thì tôi ở một chỗ khác, và tỉnh dậy thì ở một chỗ khác.

Chồng chị đã làm những gì, trong khi vợ sống trong một vô thức bập bênh như vậy?

Chồng tôi hy sinh cho tôi nhiều lắm. Anh ấy hiểu về công việc, đồng cảm và hỗ trợ tôi mọi thứ để tôi quen với nhịp sống trên đất Mỹ. Ngày xưa, các cụ cứ nói “vợ chồng là bạn”, điều đó thật đúng nhưng không phải ai cũng hiểu được điều đấy và không phải ai cũng làm được. Hoặc họ không hiểu được. Hoặc họ không làm được. Người ta cứ nói nhưng rồi mọi thứ cứ trôi ra khỏi miệng.

Ừ, cuộc hôn nhân lý tưởng nào cũng phải trải qua ba giai đoạn: yêu, thương, bạn. Ba giai đoạn đều có trách nhiệm trong đó cả. Với chị, giai đoạn nào ít quan trọng nhất?

Thực ra, yêu là một giai đoạn rất ngắn, bởi vì cảm giác yêu chỉ là cuộc chơi của hoóc môn. Khi cảm giác yêu qua đi, bạn phải chuẩn bị những thứ lớn hơn rất nhiều để nối hai con người lại với nhau.

Trong hôn nhân, tình yêu chỉ là thứ yếu và là trạng thái ban đầu. Nhiều người cứ bị rượt đuổi tình yêu và lúc nào cũng cảm thấy không đủ. Kể cả khi lớn tuổi rồi vẫn còn rượt đuổi.

Thế thì mệt lắm. Và không giữ được gì cho mình cả!

Thì cũng bởi gia đình giống như một cái công ty, có những trách nhiệm trong đó chứ không phải là một sân chơi.

Lấy chồng thêm một lần thay đổi. Vậy khi có con, chị như thế nào?

Ôi, tuyệt vời. Lúc mới lấy chồng, một phần ham chơi, một phần cứ để mọi thứ sẵn sàng nên chúng tôi chưa chuẩn bị cho việc có con mà cứ để khi nào mọi thứ chín muồi đã. Chúng tôi có những ngày dài tháng rộng rong chơi, sống để hiểu nhau và gắn bó.

Rồi một ngày kia con đến một cách tự nhiên. Có nhiều cặp để con ra thì bị stress có thể dẫn đến chia tay vì không rơi vào trùng thời điểm nào đấy. Nhưng chúng tôi đã đợi nhau cho đến khi cả đôi sẵn sàng.

Thường phụ nữ thì sẵn sàng trước do thiên chức và sự yêu thương của người mẹ, nhưng tôi kiên nhẫn đợi cho đến khi nào hai người thực sự muốn có con. Có con, mệt đấy nhưng vui, nên những mệt nhọc phôi phai rất nhanh. Chúng tôi đợi nhau đến 8 năm mới sẵn sàng sinh con. Đợi nhau thế cũng có thể gọi là lâu ấy nhỉ?

Lâu chứ!

Cũng có thể ở nước ngoài, họ cũng không mong đẻ sớm hẳn như bên mình, hơn nữa lúc đầu chồng tôi cũng chưa sẵn sàng cho việc có con.

Khi trở thành cha, thì chồng chị có khác nhiều so với giai đoạn mới chỉ là chồng?

Bây giờ, giữa hai người không còn là hai thế giới riêng, mà là chung cho con. Cũng giống như một người phụ nữ đang bình thường, lập gia đình đã khác, làm mẹ thêm một bước ngoặt nữa. Thì với đàn ông, họ cũng trải qua những cung bậc như thế. Con đã làm cho gia đình chặt hơn. Anh cũng thay đổi rất nhiều trong sinh hoạt và cuộc sống. Chồng tôi yêu con lắm.

Cảm ơn chị!

NHẠC SĨ NHẬT TRUNG

Sương mất rồi, ký ức chôn theo quên lãng

Về nước thăm lặng với phòng thu, lấy vợ và làm cha, cuộc sống của nhạc sĩ Ngày em đi hò như đã khép lại quá khứ ám ảnh ở đất Mỹ. Nhắc đến những chuyện buồn thương với ca sĩ xấu số La Sương Sương, anh không muốn nói gì thêm bởi “tôi không muốn làm vợ tôi buồn”.

Nhưng rồi tâm sự cũng được trút khi chúng tôi đều đồng ý rằng: cô ấy có giọng ca thật tuyệt, mà thời gian thì đang dần phủ bụi.

Cuộc trò chuyện của chúng tôi ở những ngày trung tuần tháng Ba, Nhật Trung tất tưởi ở... bệnh viện Từ Dũ. Anh bảo, một ngày bốn bận ra ra vào vào, vợ trở dạ nên không thể sống chậm ngời chậm như viết nhạc.

Làm cha của một cặp song sinh, hạnh phúc đã tươi cười trở lại sau một quãng đời nặng sống, anh cảm thấy mình đã có thể hài lòng với chính mình. Hài lòng vì được sống trong những yêu thương bình dị. Được làm tốt phần nào chữ hiếu của một người con. Chặng đời tiếp theo, là trách nhiệm của một người cha.

Như định mệnh, một ca khúc được anh viết để cùng song ca với La Sương Sương - Đành chôn theo quên lãng, giờ đây như một lời thầm nhủ với người đàn ông nặng lòng này. Quá khứ, thứ bùa mê cho người đàn ông những lúc họ đau khổ, nhưng kể cả những lúc họ tỉnh lại, thì lá bùa cũng chẳng bao giờ hóa giải được. Người ta có đủ lý do để “hợp thức hóa” nó bằng cách này hay cách khác, và có thể Nhật Trung không ngoại lệ. Cái chính là sự đối mặt với chính mình...

Tôi đã làm hết những gì mình có thể

Ai đó nói, đàn bà sống bằng kỷ niệm, còn đàn ông lại sống bằng những gì họ đã quên. Lúc này đây, anh đã quên được chưa, “dù biết rằng em mãi không quay về” như một câu hát của anh, và như-thực-tế?

Sương mất được hai năm thì tôi về Việt Nam, năm 2008. Quên, xét ở góc độ những gì còn lại của tình người, thì không. Nhưng nhớ cũng chẳng để làm gì nữa. Càng nhắc, càng nhớ, thì linh hồn cô ấy càng khó siêu thoát.

Và như anh nói - thực-tế, tôi còn có một-thực-tế khác để phải nhớ: là cuộc sống hiện tại, công việc hiện tại, những lo toan hiện tại. Tôi đang sống bằng những gì tôi phải nhớ. Còn những thứ của hôm qua, sẽ là ngày nối ngày qua đi, rồi ai cũng phải về với cuộc sống của mình, hạnh phúc của mình.

Anh về Việt Nam rất lặng lẽ, sống lặng lẽ, lập gia đình và có vẻ an phận khi sáng tạo nghệ thuật đang ở độ sung sức. Có phải sự lặng lẽ ấy, là cách anh thỏa hiệp với thời gian?

Đúng hơn là số phận sắp xếp như vậy. Dù mọi thứ không xảy ra như quá khứ thì tôi cũng về Việt Nam vì không đâu bằng quê hương mình. Về, cũng để trả ơn bố mẹ. Tôi là con trai một, bố mẹ cũng đã ngoài 70.

Tôi đi học rồi làm việc ở Mỹ với khoảng thời gian là 11 năm. Mỗi lần gọi điện, thấy giọng mẹ rất buồn, nhiều khi còn khóc nữa. Bố mẹ đã một đời cho tôi và vì tôi, tôn trọng mọi quyết định của tôi, để rồi chấp nhận xa đứa con duy nhất.

Thực tế những tháng ngày bên ấy, nghĩ đến bố mẹ lúc ốm đau, tôi không sống yên được. Nửa đêm nhìn thấy số điện thoại từ Việt Nam, là lòng như lửa đốt. Tôi đi là để thử thách, trải nghiệm cho mình vững vàng hơn. Vững vàng rồi, thì tôi trở về.

Nhưng để có sự vững vàng như anh nói, tôi thấy không chỉ là chuyện đi - ở, mà còn phải qua sự trải nghiệm đau đớn. Hãy cho phép tôi nhắc về chuyện cũ, hình như, khi La Sương Sương mất, anh đã hụi hắng rồi im lặng đến tận bây giờ vì một lý do đơn giản - không còn ai chia sẻ trong lời ca tiếng nhạc bằng cô ấy?

Đúng là tôi và Sương chia sẻ với nhau được rất nhiều qua âm nhạc. Giọng hát của Sương là động lực để tôi viết rất nhiều và gọi lên trong tôi một điều gì đó. Cô ấy hát buồn, và thổn thức lắm, nó khiến tôi nghĩ đến việc phải viết, để cô ấy hát.

Trong 9 năm chúng tôi bên nhau, tôi viết rất đều, không hẳn là viết cho riêng cô ấy hay lấy chuyện tình cảm của mình ra để viết, mà tôi viết theo lý tính âm nhạc diễn ra trong chính mình. Chúng tôi giúp nhau nhiều trong công việc.

Ngày cô ấy đi Mỹ, tôi có lấy ca khúc tôi viết trước khi gặp cô ấy - Ngày em đi, làm chủ đề cho cuốn băng cô ấy mang theo giới thiệu giọng hát ở Mỹ. Cô ấy có một giọng hát rất lạ, mong manh nhưng mạnh mẽ, và có một nhạc cảm rất tốt.

Mặc dù không được học qua trường lớp, nhưng cô ấy không hề hát phô. Có thể ở Mỹ, Sương không thật nổi bật, nhưng cô ấy luôn để lại ấn tượng đẹp với đồng nghiệp về một ca sĩ nghiêm túc và có trách nhiệm với nghề nghiệp.

Và khi cô ấy mất, nói về âm nhạc, với tôi là một khoảng trống. Vấn đề không phải là chuyện lấp đầy hay không bây giờ, mà nó là khoảng trống sẽ mãi thuộc về quá khứ.

Tôi đã từng có ý nghĩ là không lấy vợ. Đơn giản là chứng kiến những tháng ngày đau đớn của cô ấy và những tiếng khóc của những đứa trẻ trong bệnh viện, tôi nghĩ rằng, thôi có chuyện gì thì thà mình chịu một mình, còn hơn phải chứng kiến thêm lần nữa.

Anh yếu đuối đến thế ư?

Nếu yếu đuối chắc tôi đã gục lâu rồi, nhất là trong hoàn cảnh cả hai chúng tôi ít có người giúp đỡ. Tôi không nói là một tình yêu đủ lớn để tôi có thể làm được như vậy trong suốt 18 tháng mà điều tôi muốn nói, chính hoàn cảnh đớn đau đã cho tôi mạnh mẽ hơn.

Chúng tôi đến với nhau trong tình cảnh cả hai cùng xa xứ, cùng một nỗi buồn nhớ quê nhà và đã cùng nhau vượt qua những khó khăn ban đầu để hoạt động nghệ thuật trên đất Mỹ.

Ngay cả những lúc biết mình khó qua khỏi, cô ấy luôn tỏ ra bản lĩnh và dũng mãnh, và luôn hy vọng một ngày được trở lại sân khấu. Thế đấy, chúng tôi không được phép yếu đuối.

9 năm với một đời người thật ngắn, nhưng với một cuộc tình thì thật dài. Trong cuộc tình ấy, anh còn điều gì ân hận không?

Không. Không có gì tôi phải ân hận - nếu không muốn nói là giờ nghĩ lại, tôi thấy nhẹ nhàng vì mình đã sống hết lòng và trách nhiệm. 18 tháng cô ấy chèo chống với bệnh tật, là 18 tháng ròn gòn gần như tôi sống trong bệnh viện cùng cô ấy.

Khi phát hiện bị thận nặng, Sương phải qua Trung Quốc thay thận nhưng rồi quả thận bị đẩy ra, lại biến chứng sang gan và rồi từ đó, cuộc sống của cô ấy gắn chặt với phòng cấp cứu cho đến hơi thở cuối cùng.

Tôi gần như bỏ trống những hoạt động âm nhạc, dù có những thứ bắt buộc tôi phải kiếm tiền. Tôi biết, không có tiền thì chính tôi cũng không lo nổi cho mình, nhưng tôi bỏ mặc, đến đâu thì đến, cứ hết lòng dù mình không còn gì.

Tôi không cho phép mình căng thẳng dù đầu óc lúc nào cũng sẵn sàng căng. Máy móc và những tiếng kêu la kinh khủng của những người sắp chết ở cái phòng cô ấy nằm, tôi cũng làm thình làm điếc.

Điều làm tôi phải suy nghĩ nhất là lúc nào cô ấy cũng trần trở với sân khấu, muốn được ra sân khấu. Tôi không muốn nhắc đến một chữ sân khấu nào để cô ấy đừng nhớ, khi chính cái đầu tôi nghĩ về sân khấu mà cũng muốn nổ tung ra.

Bạn bè nghệ sĩ đến thăm, cô ấy lại càng cảm thấy tủi thân hơn. Nếu những lúc ấy tôi mà ra sân khấu, điều chắc chắn là tôi không thể yên tâm biểu diễn nổi, nhưng có thể cô ấy sẽ rơi vào cô đơn hơn nữa.

Và lúc ấy, ai là người gần gũi anh nhất?

Bố mẹ. Ngày nào bố mẹ cũng gọi điện động viên và khuyên tôi làm được gì cho người yêu thì cứ làm hết mình, chuyện gì xấu nhất cũng phải vượt qua vì mình mất cái này, trời sẽ cho cái khác. Một số bạn bè cũng qua thăm hỏi, điện thoại...

Đã thanh thản và sống cho hiện tại

Anh có dối lòng không khi nói rằng anh không còn buồn? Có thể vợ anh đọc được những dòng này sẽ không vui, nhưng ít nhất,

cô ấy sẽ hiểu anh hơn?

Tôi không phủ nhận đó là một mất mát lớn, nhưng tôi tự thấy mình được an ủi vì mình đã hết lòng. Những gì cần bỏ về sự nghiệp của một người đàn ông lúc đó để lo toan cho người mình yêu, tôi đã bỏ hết.

Tôi biết trước Sương sẽ ra đi, nhưng làm gì được cho cô ấy những khi cô còn trên mặt đất, thì tôi làm. Khi cô ấy trút hơi thở cuối và đến một thời gian sau, tôi còn buồn lắm.

Giờ tôi thanh thản nhiều rồi. Người đi cũng đã đi. Tôi cũng đã có một cuộc sống khác.

Nghe những ca khúc của anh gần đây, tôi thấy còn buồn, còn nặng. Anh đã làm những gì có thể khi cô ấy còn trên mặt đất như anh vừa nói. Nhưng, anh cũng có thể làm được những điều khác dù cho cô ấy đã nằm xuống, là viết cho cô ấy những bài tình ca. Những bài tình ca buồn gần đây, có phải là anh viết cho một chặng đời đã mãi nằm yên ở quá khứ của hai người?

Như tôi đã nói là tôi càng nhắc, càng nhớ thì cô ấy không siêu thoát được. Khi cô ấy mất tôi có viết về một vài hoàn cảnh giống như thế, nhưng không phải viết cho cô ấy. Càng nhớ, càng buồn thì cô ấy sẽ lưu luyến mãi. Tôi nghĩ, ở thế giới bên kia, chắc Sương cũng đã hài lòng rồi.

Một phần như anh nói, là vì sợ vợ anh buồn?

Tôi không muốn làm bất cứ ai buồn cả. Vợ tôi rất hiểu tôi, và hiểu hết những mất mát trong quá khứ của tôi, nên càng yêu tôi nhiều hơn.

Như tôi đã nói, tôi từng có ý nghĩ không lập gia đình. Đến khi gặp vợ tôi, nói chuyện cởi mở, tôi thấy rằng mình “đóng cửa” lòng mình như vậy cũng quá lâu rồi, đã đến lúc đón tình yêu trở lại và sống trong căn nhà có tiếng cười thơ trẻ. Nên bây giờ, những gì thuộc về quá khứ tôi đã xếp yên lại. Tôi cũng đã vui vẻ trở lại.

Như thế cũng đồng nghĩa với việc, việc sáng tác của anh là một thế giới riêng, còn gia đình là một thế giới riêng?

Không. Dù làm kinh doanh nhưng vợ tôi rất thích âm nhạc và đặc biệt là nhạc của chồng. Những bài hát của tôi, cô ấy là người nghe đầu tiên. Vợ tôi rất thích nghe những bài hát của tôi và thích tôi hát cả những bài hát của người khác nữa.

Cô ấy đi đâu nghe những bài hát hay, về thấy giọng tôi hợp, cô ấy bảo tôi cứ hát đi. Trong cuộc sống, chúng tôi cũng chia sẻ rất nhiều nên

cũng đã đẩy được những nặng nề ra khỏi đầu.

Về Việt Nam hơn một năm, giữa cuộc sống và hoạt động âm nhạc, anh đã thực sự cân bằng chưa?

Tôi vẫn còn vất vả. Một mình tôi vừa chuyển phòng thu từ Mỹ về, rồi lại tự thiết kế phòng thu. Để hoàn thành, cũng phải mất gần 5 tháng. Sau đó, tôi kết nối với bạn bè đồng nghiệp trở lại. Tôi vào đài truyền hình nhiều người không còn nhận ra, dù trước đây tôi nằm trong ban nhạc của đài. Hơn nữa, tôi cũng không thích khuếch trương, nên tôi yên vị với sự im lặng của mình.

Ngày trở về của anh, đa số những bạn bè cùng lứa như Ngọc Châu, Quốc Trung... đều đã chấp nhận sự yên lặng trong sáng tác và có vẻ không có gì mới mẻ hơn. Trong khi đó, làng nhạc đang theo xu hướng lẩn nhẩn, ăn xổi với những nhạc chuông nhạc teen khá... hãi hùng. Xin hỏi thật, anh có thấy mình cô đơn trong âm nhạc của lần trở về này?

Về anh em đồng nghiệp tôi thấy họ chấp nhận yên lặng, nhưng không có nghĩa họ buông bỏ. Là một nhạc sĩ, không làm thì sao mà tồn tại? Họ làm cầm chừng và chúng tôi tin, một ngày không xa bức tranh âm nhạc sẽ tươi sáng trở lại.

Tôi tự nhủ mình không được phép chán nản và tự nhận ra bức tranh không mấy sáng sủa của ca khúc hiện tại không phải do người nghe mà là do nhạc sĩ, ca sĩ. Tôi vẫn làm nhạc liên tục và rất nghiêm túc. Nếu chúng tôi buông bỏ, khi âm nhạc nghiêm túc trở lại, chúng tôi sẽ bị tụt hậu.

Giữa sự ồn ào của âm nhạc hiện tại, có làm anh tiếc và đặt câu hỏi giá như có được thêm những La Sương Sương nữa, bởi như anh nói, nhạc Việt như hiện nay cũng bởi một phần do nhạc sĩ, ca sĩ?

Chúng ta đã có một thế hệ ca sĩ vàng rất nghiêm túc - Thanh Lam, Mỹ Linh, Tùng Dương... Tôi nhớ lại Sương trong những hình ảnh nghiêm túc ấy, so sánh và để thấy bên cạnh mình dù ít nhiều vẫn được an ủi trong âm nhạc.

Cảm ơn anh!

CA SĨ THU PHƯƠNG

Chồng> cũ, chồng mới và câu chuyện những đứa trẻ...

Thực ra cuộc ra đi của Thu Phương đến nay vẫn chưa hết âm ỉ, không chỉ là câu chuyện của một người đàn bà bị dư luận cho là bỏ chồng, bỏ con, đạp đổ tất cả mà còn là câu chuyện làm mọi cách để ở lại Mỹ.

Rồi Thu Phương trở về. Mỗi lần về là một sự mới mẻ. Nhưng mỗi lần về, được điều gì đó cũng nhiều, và mất điều gì đó cũng không ít.

Thu Phương không giải thích gì ngoài nói về câu chuyện cuộc sống mới của cô và người chồng cũ khi hai người bỗng dưng trở thành hàng xóm. Và cũng lần đầu tiên, Thu Phương không né tránh bất cứ câu hỏi nào về cuộc hôn nhân với người đàn ông “đũa lệch” vốn để lại nhiều

điều nghi hoặc.

Tôi chủ động và quyết định

Tôi còn nhớ hồi chị mới đi, mẹ của chồng cũ có trả lời trên báo rằng, rất nhớ và thương cô con dâu dù là người nổi tiếng nhưng vẫn chăm chỉ làm những công việc gia đình. Giờ này, chị có còn là Thu Phương của ngày đó nữa không?

Tôi vẫn là tôi của ngày đó và cũng là lúc tôi được làm điều đó một cách trọn vẹn nhất. Câu nói đó của mẹ anh Huy, là một trong những lý do để tôi biết mình nên giữ điều gì, và cũng là những gì trong một góc trong ký ức của tôi được lưu giữ lại, để nhớ về ngày xưa bằng những gì đơn giản mà sâu nhất.

Khi được nghe những điều đó, tôi biết là mình được yêu nhiều hơn và biết mình đã trả giá như thế nào dù ở một góc bình dị nhất của những thứ mình đã sống.

Mỗi lần trở về, chị có ghé thăm họ chứ?

Lần đầu tiên tôi về Hà Nội, và đi chung cùng với anh Dũng, cũng ghé qua thăm bố mẹ, tiếc là không có thời gian để ăn chung với gia đình một bữa cơm. Bố mẹ anh Huy vẫn dành cho tôi những tình cảm như trước, như chưa có chuyện gì xảy ra cả.

Bố mẹ anh Huy vẫn không hề coi tôi như người khách. Sự tiếp đón cũng như ngồi nói chuyện để hỏi han những gì hiện giờ, vẫn hết sức gần gũi. Và tuyệt đối, không ai đề cập đến những gì đã qua, đó là điều tôi nghĩ không phải ai cũng làm được.

Thực tế như anh biết đó, sau bao nhiêu chuyện ầm ĩ, có những người người ta muốn chờ đợi gọi lại chuyện để mà mỗ xẻ, muốn nói cho bố tức hoặc là tìm ra một câu trả lời cho thỏa mãn, khi một thời gian dài tôi không có câu trả lời.

Nhưng ở đây, bố mẹ hoàn toàn không làm thế. Tôi thấy mình lại một lần nữa may mắn, bởi vì mình vẫn còn được sống trong không khí một gia đình với những người làm cha làm mẹ rất học thức, và rất tinh tế.

Đến bây giờ cũng vậy, mối quan hệ giữa gia đình mới của tôi với gia đình anh Huy, mọi người không ai đề cập đến những gì nhạy cảm. Anh Dũng cũng là người đàn ông sau này trong cuộc sống của tôi cũng hoàn toàn tôn trọng, vì ai cũng có những khoảng lặng riêng.

Sau này, khi tôi đón hai con đi qua Mỹ, từ lúc đó đến giờ khi quay trở lại, tôi cũng chỉ dừng lại ở Sài Gòn rồi bay ngược lại Mỹ ngay, không có cơ hội quay trở lại. Bản thân gia đình tôi ở Sài Gòn giờ cũng sang Mỹ

định cư, thành ra lý do cũng như cơ hội gặp lại bố mẹ không nhiều.

Ở trong một nếp nhà như thế, người ta vẫn đặt dấu hỏi, tại sao Thu Phương lại lấy anh “Dũng đen”, một người hoàn toàn về hình thức không tương xứng với chị, đây là chưa nói đến không tương xứng được như Huy MC...

Trong cuộc hôn nhân này, tôi không thể dùng chữ “duyên” nữa vì nếu như vậy sẽ “cũ” quá. Hẳn mọi người vẫn nghĩ tôi là người sống coi trọng hình thức.

Dĩ nhiên, nói là không coi trọng là không đúng. Nhưng, anh Dũng đâu đến nỗi... xấu xí, đàn ông to cao khỏe mạnh.

Tôi đến với anh Dũng bởi vì thứ nhất, anh Dũng là một người đàn ông thực sự, từ cách suy nghĩ đến cách cư xử. Đáng quý hơn, anh ấy là một người đàn ông của gia đình, là một người cha, một người chồng đúng nghĩa. Cái đó tôi cần. Cái đó có thể trong quá khứ anh Huy chưa đủ, và có thể cái đó những người khác không có.

Có mâu thuẫn không, khi anh Dũng có nói với tôi, trước khi gặp chị, anh Dũng là một người không hề có ý định lập gia đình, không cần một người vợ. Nhưng điều đáng nói là, nhiều người bạn của anh Dũng đã “cảnh báo” với chị, anh Dũng là một người đàn ông rất... trăng hoa?

Đúng là anh Dũng có suy nghĩ đó, và cũng có người nói với tôi điều như anh vừa nhắc. Nhưng cuộc đời tôi luôn có những bất ngờ mà chính tôi cũng không nghĩ sẽ lại như thế.

Sau câu chuyện công việc, chúng tôi chia sẻ với nhau nhiều, có những đêm nói chuyện điện thoại đến 6 - 7 tiếng đồng hồ. Có thể đời sống của anh Dũng từ nhỏ là tự lập, rồi anh qua Mỹ, anh có mọi thứ, nên anh sống không cần đến một cuộc hôn nhân nào cả.

Đến khi anh Dũng nhận ra con người sống khao khát một cuộc sống gia đình ấm cúng, một người chồng có trách nhiệm và một người cha mẫu mực với các con như thế nào, thì mọi suy nghĩ của anh ấy dường như thay đổi. Một sự thay đổi ngoạn mục.

Trước khi chúng tôi đến với nhau, là lúc tôi đang đánh một ván bài lớn của cuộc đời, mà tôi phó mặc không biết mình sẽ thua hay là thắng, chỉ biết mình là người đứng cảm đánh nó. Đã có lúc tôi muốn bỏ cuộc.

Chính những điều đó khiến anh Dũng thấy rằng cái tôi cần là cái gì, đơn giản thôi, đó là một cuộc sống bình dị. Tôi sẵn sàng bỏ sự nghiệp ra làm thứ yếu để đi tìm hạnh phúc, như một người leo núi chỉ mong

mình leo tới đỉnh. Nếu ngã giữa chừng, tôi vẫn tiếp tục leo.

Điều đó, cô bé Thu Phương 14 tuổi rời Hải Phòng lên Hà Nội cũng chỉ để đi tìm. Và ca sĩ Thu Phương rời Việt Nam để đi Mỹ, cũng là tìm nó. Để rồi khi thấy điều đó, chính anh Dũng cũng thay đổi suy nghĩ, rằng hôn nhân là thứ có thật, là sự hy sinh và bù đắp chứ không phải là cái gì đó không thật. Và thế là chúng tôi đến với nhau.

Thực tế, nhiều người vẫn nghĩ chị lấy anh Dũng chỉ là giải pháp tình thế trong giai đoạn chị rất khó khăn ở đất Mỹ. Để rồi hôn nhân như một sự cộng sinh, và mọi thứ trong cuộc sống gần như chị đều chịu sự điều khiển của chồng, vì một lẽ đơn giản là chị không thể làm khác?

Suy nghĩ đó chỉ đúng có một chút thôi, khi anh Dũng đóng vai trò điều khiển, đó là điều khiển các con tôi để chúng có một tương lai rõ ràng. Điều làm tôi cảm động, anh Dũng nói, anh là một kỹ sư và anh hiểu được ở đất Mỹ học thức rất quan trọng nên anh muốn các con phải là những người có học thức, để các con có thể nắm bắt bất cứ mọi cơ hội trong cuộc sống của mình.

Trước khi đến với anh Dũng, giữa tôi và anh ấy là mối quan hệ giữa ca sĩ và ông bầu, một sự cộng sinh lạnh lùng. Tôi sống phẳng đến mức khi đặt vấn đề mua nhà cho bố mẹ tôi ở Sài Gòn, tôi vay tiền anh Dũng để rồi đi hát trừ dần. Anh Dũng tôn trọng mọi quyết định đó.

Qua Mỹ, tôi khó khăn, và khó khăn nhất lúc đó là cái khó khăn của một người mẹ xác thì ở Mỹ, hồn thì ở Việt Nam và đau đớn khi xa con, anh Dũng đã hiểu và là người đứng sau để yểm trợ cho mọi quyết định của tôi. Giữa cái hiểu để chia sẻ, để chung tay khác với việc hiểu mà ra điều kiện. Anh Dũng là trường hợp thứ nhất.

Tại sao mọi người không đặt câu hỏi: Lý do gì mà một người đàn ông đi lấy một người đã có hai đứa con, đó là những chiếc ba lô trên một hành trình rất nặng?

Tôi chỉ nói đơn giản, khi đón hai con sang, nếu anh Dũng là người ích kỷ, anh sẽ có thể làm cho quy trình giấy tờ chậm lại, hoặc không bảo lãnh. Chỉ từ những công việc như thế thôi, nên có thể khẳng định con người anh ấy như thế nào.

Tôi nghĩ, anh Dũng nhìn thấy ở tôi những điều mà từ xưa đến giờ anh chưa thấy. Anh cũng hiểu được sự chịu đựng của tôi, và bắt đầu từ đó dẫn đến một tình yêu quá lớn. Anh sẵn sàng hy sinh mọi thứ và anh Dũng cũng có nói, anh sẵn sàng quên cả bản thân anh, miễn sao không thấy tôi khóc, chỉ muốn Phương hạnh phúc thôi.

Người ta chỉ nhìn anh Dũng bề ngoài, nhưng bên trong tuyệt vời hơn tất cả sự tưởng tượng. Tôi cũng khẳng định, mọi sự lựa chọn là của tôi, và tôi chủ động hết mọi thứ trong những lựa chọn về cuộc sống cũng như trong công việc, anh Dũng là người tôn trọng tất cả mọi quyết định của tôi, chứ không phải tôi là con rối của anh ấy.

Trong gia đình, anh ấy làm rất tốt vai trò của một người chồng, một người cha, để tôi cảm thấy yên tâm mình được đặt đúng vị trí của một người phụ nữ.

Để con không thấy có ba mẹ... riêng

Chị nói, anh Dũng cho chị làm một người phụ nữ đúng nghĩa, và cho con chị một người cha mẫu mực. Thẳng thắn thế, chị không sợ làm tổn thương người hàng xóm, cũng là người chồng cũ của chị ư?

Anh Huy cũng nhận ra điều đó, và chúng tôi đều hành xử vì cái chung: tương lai của các con. Việc một ngày chúng tôi ngồi lại để giải quyết những vấn đề con cái như những người bạn, là một điều tôi chưa từng được chuẩn bị và tôi không bao giờ ngờ tới.

Điều may mắn của tôi là anh Dũng hoàn toàn không có khái niệm con riêng con chung. Anh Dũng làm tất cả những gì có thể được miễn sao tôi hạnh phúc.

Anh muốn bù đắp những gì tôi mất mát trong 5 năm nên khi hai đứa trẻ đến, anh yêu thương gần như hơi quá, cũng làm cho hai đứa trẻ quá tải tình thương. Thế nên phải căn chỉnh làm sao để vừa là yêu thương, vừa là dạy dỗ, vừa để các cháu biết được khuôn khổ.

Chuyện với anh Huy, anh Dũng tương đối tế nhị, nhưng lại rất chân thành. Trước đây khi mọi chuyện mới xảy ra, anh Huy chẳng thèm nói chuyện với anh Dũng. Thẳng thắn mà nói, với sự chân thành của anh Dũng, anh Huy cũng nhận ra có những việc lẽ ra là của anh Huy, nhưng trước đây anh Huy đã không làm.

Và rồi khi biết anh Dũng đón các con sang, hai người đã nói chuyện, hiểu nhau để rồi từ đó chúng tôi là những người bạn, cùng nhau lo cho các con.

Việc của chúng tôi là, làm cho con cảm thấy chúng có thêm một ông bố và một bà mẹ đúng nghĩa, chứ không phải cho con trẻ cái cảm giác so đo về bố nào bố để bố nào bố không để.

Vậy anh Dũng đã làm gì, để các con thấy được điều đó?

Như tôi đã nói, một người mẹ có thêm hai đứa con, như là người vắc hai cái ba lô quá nặng. Anh Dũng không phải là người nâng giùm vắc hộ, mà là người mở những cái ba lô đó ra, xem ngăn nào của bố, ngăn nào của mẹ. Ngăn của mẹ là giáo dục đạo đức và những cách ứng xử Á Đông, để con không quên nguồn cội. Anh Dũng chuẩn bị những tri thức, kiến thức cần thiết cho con hòa nhập.

Đối với cá nhân tôi, tôi thấy khả năng của mình tương đối hạn hẹp vì mình sống ở nước ngoài chưa được bao lâu để thấy mình đủ văn hóa để nói chuyện với con. Mỗi ngày tụi nhỏ phát triển rất là nhanh và cập nhật cuộc sống cũng nhanh không kém.

Tôi phải cố gắng để các con có được một đời sống tinh thần đầy đủ. Tất cả những gì xa hơn nữa, về kiến thức, định hướng... tất cả tôi trông chờ vào anh Dũng, người cần thiết trong cuộc sống của tôi và những đứa trẻ. Điềm cô giáo gửi về thấp, hay trường có vấn đề gì, hay đi học trễ, là anh Dũng phải sinh hoạt rõ ràng. Mỗi ngày anh Dũng giao, truyền hình không được xem quá hai tiếng, làm đủ bài. Nó biết hết.

Anh Dũng có nhiều sự đòi hỏi, ví dụ anh cũng muốn thể hiện những thành quả của mình, vì anh đang nuôi dưỡng hai đứa trẻ không do mình sinh ra, như một người trồng cây, nên anh luôn chăm bón, săn sóc miễn sao nó đơm hoa kết trái được tốt.

Các con không phải có căn bản ở nước ngoài nên rất khó, nhưng anh chăm lo mỗi ngày để làm sao cháu có thể phát huy được bản thân đối với môi trường nước Mỹ, mà vẫn giữ được tình cảm cha con đúng nghĩa để các cháu không phải suy nghĩ: đây không phải là cha đẻ ra mình.

Nhưng nói chung, hai đứa trẻ cũng luôn muốn học hỏi và lắng nghe, đó là công của anh Dũng.

Chị có bao giờ nghĩ, khi anh Dũng thương và lo cho các con quá, sẽ phần nào làm mờ hình ảnh người cha đẻ trong suy nghĩ của các cháu?

Nói công bằng là các con tôi gần gũi anh Dũng nhiều hơn cha đẻ của nó. Hồi còn ở Việt Nam, các con háo hức sang Mỹ để được gặp “ông Tây” và thương “ông Tây” lắm, khi mỗi lần chúng gặp “ông Tây” ở Thái Lan.

Đứa trẻ nó cũng có cách cảm nhận của nó và nó sẽ lớn lên, nhận thức sẽ thay đổi. Cái chính là người lớn phải làm sao để đứa trẻ sống đúng.

Dù lần đầu làm cha nhưng anh Dũng rất có kinh nghiệm trong giáo dục trẻ con.

Anh Dũng từng nói với tôi, tình thương dành cho các con phải công bằng, không có chuyện thiên vị. Và phải để các con thấy bố mẹ là chung, nên không có chuyện cái gì không xin được Daddy (anh Dũng), thì sang xin bố Huy.

Ví dụ như bé Hải, năm 16 tuổi, nó biết bố Huy chiều nó, nên nó dùng cái đó như lợi thế. Nó đòi anh Dũng mua cho nó ba cái bông mũ ba màu khác nhau, anh Dũng hỏi tại sao, nó nói một cái con chơi, hai cái con cho hai đứa bạn. Anh nói, anh mua cho con một cái chứ không mua cho hai đứa bạn được. Nếu con muốn, con lấy tiền lương mà mỗi tuần anh cho con, con mua cho hai đứa bạn.

Thế là nó đi tìm bố Huy của nó để xin hai cái kia. Sau đó, anh Dũng với anh Huy sẽ phải làm việc chặt chẽ với nhau để nó thấy không phải cái gì không xin được Daddy thì sẽ xin bố Huy.

Qua bao biến cố, dù mọi chuyện có là những kết thúc có hậu nhưng khi sống cạnh nhau, lại cùng chung tay giải quyết vấn đề con cái hẳn sẽ không tránh được những cái giạt mình sót lại từ quá khứ của chị và anh Huy. Điều đó chị có sợ rằng nếu mình không cẩn thận, mọi thứ sẽ rối tung?

Mọi chuyện giờ thật bình thản và mọi người hoàn toàn tôn trọng cuộc sống của nhau và có ý thức xây dựng. Người lớn hoàn toàn đủ văn minh, đủ văn hóa để hiểu.

Đối với những cặp vợ chồng có những bất cập trong hôn nhân khi ở cạnh nhau, cũng là một thử thách lớn. Và việc của những đứa trẻ quả là một bài toán khó, chúng tôi cũng không ngoại lệ.

Tôi, anh Dũng cũng như vợ chồng anh Huy đều có một suy nghĩ giống nhau: Người lớn, giải quyết những vấn đề của người lớn. Còn với đứa trẻ, có một điều duy nhất là tình thương đối với chúng.

Hoàn toàn 4 người đều cho con một niềm hạnh diện với bạn bè là chúng có thêm một bố, một mẹ nữa. Để thấy rằng tình yêu của 4 người dành cho con không có gì khác nhau. Một người chúng gọi là Daddy, một người chúng gọi là bố, nó rất khác biệt.

Và chúng luôn biết, những điều nói với bố không có nghĩa là daddy không biết vì giữa daddy và bố đều có những cuộc nói chuyện dẫn đến quyết định cuối cùng là chăm lo cho các con.

Anh Huy cũng không ngại khi anh Dũng chăm sóc, yêu thương con đến như thế. Dĩ nhiên anh Dũng cũng có cách nhìn nhận của anh rất riêng vì anh không sống ở môi trường văn hóa Việt Nam, lại là người chồng trong một cuộc hôn nhân tương đối nhạy cảm.

Con của chúng tôi không sống giữa hai luồng tình cảm, mà chỉ chung một luồng dù có đến hai ông bố và hai bà mẹ. Bản phận của tôi hay những người lớn trong câu chuyện này là để đưa đứa trẻ đi đến một cái đích cần đến của nó bằng tình thương và trách nhiệm của tất cả mọi người. Quanh đi quẩn lại cũng là giá trị con người, mỗi ngày phải nỗ lực.

Đến bây giờ, khi Thu Phương đã an phận, cũng không thể xóa được suy nghĩ rằng chị rất nổi loạn. Tóm lại, chị thuộc tuýp nào?

Tôi không nghĩ mình là người nổi loạn mặc dù mình cá tính, thẳng thắn đến mức mất lòng. Tôi sống nghệ sĩ lắm, không toan tính đả đọa thiệt hơn. Nếu tôi ham hố danh vọng các thứ thì tôi đã không như ngày hôm nay.

Những gì tôi muốn, đều đặt giá trị gia đình và đạo đức hơn tất cả mọi thứ, cho đến giờ phút này điều tôi có được là một gia đình trong tay mình sau bao nhiêu biến cố tôi phải trải qua trong cuộc đời.

Tôi lựa chọn và tôi chịu trách nhiệm. Tôi đi tìm hạnh phúc cũng đồng hành với việc đi tìm sự bình yên. Tôi có mục đích sống rõ ràng và tôi cũng không phủ nhận, bên cạnh đó có rất nhiều hệ lụy, có nhiều nước mắt, có nhiều hy sinh.

Cái cuối cùng khi tôi thấy được, là điều mình muốn mình đã có được. Đó là giá trị hạnh phúc. Tôi sẽ không bao giờ từ bỏ bất cứ một cái gì nếu nó là của mình, nhất là giá trị thực sự của hạnh phúc.

Người đàn bà trong tôi sẽ an phận nếu như có được một giá trị đích thực. Và bây giờ, tôi có thể ngăn gọn, tôi an phận. Tôi phải cảm ơn những đổ vỡ vì giá trị tìm được sau những mất mát đó.

Hai đứa trẻ của chúng tôi hiện giờ dù hòa nhập rất nhanh nhưng lại rất Việt Nam, vì nó được sống trong môi trường gia đình. Anh Dũng sống ở nước ngoài rất lâu nhưng cá tính cũng như chiều hướng của anh, thì luôn nhìn về giá trị dân tộc.

Chúng tôi vẫn đi chùa, vẫn sinh hoạt cộng đồng. Đặc biệt nữa, chúng tôi gặp nhau ở một điểm lớn, gia đình là quan trọng nhất. Tôi vẫn đi chợ mỗi ngày dù lái xe đi chợ hết 40 phút lái xe cả đi lẫn về. Chúng tôi vẫn nấu ăn mỗi ngày và bắt buộc phải có bữa cơm gia đình.

Xin cảm ơn chị!

DIỄN VIÊN NGUYỄN CHÁNH TÍN

Vợ còn ở lại, là còn tất cả

”*Lật ngựa*” ván bài của người đàn ông hào hoa nhất nhì màn bạc một thời, té ra câu nói tưởng như ưu ái của ai đó dành cho Nguyễn Chánh Tín - “tôi chỉ một mối tình” lại hoàn toàn không đúng khi đối diện với người trong cuộc.

Kể ra cái thời “ôm đối” của các nghệ sĩ giai đoạn những năm 1980, mới dễ cho ra đời một Nguyễn Thành Luân tuyệt vời trong Ván bài lật ngựa - ít ra là về mặt hình thức. Nguyễn Chánh Tín khi đó gầy. Và cái vẻ gầy ấy, sẽ tôn cái mũi thẳng tự nhiên, vàng trán vuông thông minh, đôi mắt đều không thể giấu ánh nhìn sâu và từng trải.

Mà cũng chẳng trách được thời gian, khi biết bao nhiêu “mỹ nam” vang danh một thời của màn bạc, là thế hệ đàn em đàn cháu của ông, và chưa cần đến lứa tuổi “đầu sáu” như ông bây giờ, chỉ cần “đầu bốn” thôi mà nhan sắc đã... sập sệ, “xuống cấp” một cách trầm trọng. Người ta sung túc sớm thì “phát tướng” sớm.

Nhưng Nguyễn Chánh Tín cho rằng, ở cái tuổi này ông vẫn còn cực nhọc, vẫn phải lao ra đường kiếm tiền và đối diện với biết bao nhiêu lo toan thường ngày. Và một Nguyễn Chánh Tín hào hoa, chinh phục những đỉnh cao từ âm nhạc đến điện ảnh mấy chục năm nay té ra chỉ là “hữu danh vô thực”.

Cuộc đời ông, theo ông, như những con bài, khi úp xuống người ta thường nghĩ đến những con số cao và may mắn nhưng lật ngửa lên, té ra... chẳng có gì nhiều, ngoài một hạnh phúc đẹp đã được thử thách trong một chuỗi tháng năm gian khó.

Nhưng cái hạnh phúc đó cũng chỉ là những gì đã... lật ngửa. Và trong bài viết này, xin được lật tiếp những con bài khác, trong cuộc đời và trong tình trường của ông.

Cậu học sinh lên hàng vợ đét sau một đêm

Hình như trước khi gây chao đảo với Nguyễn Thành Luân, trước năm 1975, chú đã gây chao đảo báo giới Sài Gòn về một hiện tượng âm nhạc có một không hai?

Lúc đó tôi 18 tuổi, đang học đệ nhất trường trung học Mạc Đĩnh Chi, quận 6, là một trường thuộc ngoại ô Sài Gòn. Trong một lần tổ chức hội thi liên trường toàn bộ học sinh chế độ cũ, những trường nổi tiếng, tôi lãnh xướng giọng nam trường ca Hòn vọng phu, đằng sau là 40 học sinh với 4 bè khác nhau và hai bài đơn ca là Tìm nhau và Nghìn trùng xa cách của Phạm Duy.

Thật ra, bài Nghìn trùng xa cách lúc đó là ngoài chương trình, vì chương trình chúng tôi thừa 5 phút, ông đạo diễn nói - cái cậu mà lãnh xướng hồi nãy nhào ra hát một bài nào đó cho đủ giờ đi, cuối cùng tôi nhảy ra hát bài đó.

Vì thiếu giờ, nên khi ra hát, không có cảnh. Toàn bộ chương trình bài nào cũng được dàn dựng hoành tráng. Trong khi đó, bài này không được chuẩn bị nên sẽ rất trống sân khấu. Cuối cùng tôi phải chơi cái màn - tắt đèn hết, chỉ để một vệt sáng rọi xuống một gốc cây và tôi ngồi hát như độc thoại.

Tôi bị hăng, thấy mình không bình tĩnh nên xin một liều thuốc. Tôi vừa hút thuốc, vừa hát, như một người đàn ông từng trải đối diện với

mắt mát. Anh thư sinh áo trắng, ngồi bên gốc cây, trong vệt sáng ánh đèn rọi vào, tạo hình như người thất tình, trong mỗi khoảnh khắc tâm trạng, tay chống cằm, hát xong còn dụi dụi điếu thuốc dưới giày, trầm tư một lúc rồi sân khấu chìm vào bóng đêm.

Và sau một đêm, 40 tờ báo của Sài Gòn cũ cùng đăng về “hiện tượng” người hát bài Nghìn trùng xa cách của đêm hôm đó.

Ánh hào quang đến sớm và bất ngờ, hẳn cậu học trò 18 tuổi không thể bình tĩnh nổi và chắc chắn một điều, chú sẽ khó mà sống bình thường được!

Đúng vậy. Tuy nhiên, dù báo ra nhưng lúc đó chẳng ai biết tôi, người ta cứ nghĩ cái cậu hát hay đêm hôm đó, là một ông giáo của trường chứ chẳng ai nghĩ là cậu học trò đệ nhị.

Sau đó, bác Phạm Duy, bác Dương Thiệu Tước vào tận trường Mạc Đĩnh Chi để tìm xem “ông thầy” nào hát hôm trước, trường mới mời tôi ra để tiếp xúc với hai nhạc sĩ. Từ đó, nhạc sĩ Phạm Duy mời lên chương trình nhạc chủ đề trên radio, tôi mới hát lại Nghìn trùng xa cách, Tim nhau...

Bên điện ảnh, từ cách diễn xuất rất lạ của cậu học trò trên sân khấu, họ cũng đi sẵn lòng tôi, và hình ảnh Nguyễn Chánh Tín không rời điếu thuốc mặc nhiên đi vào điện ảnh.

Trong năm đó tôi chưa đỗ Tú tài 2, tôi được mời đóng đủ thứ phim. Bao nhiêu nhà hàng lớn, bao nhiêu phòng trà lớn đều mời tôi hát. Thực ra ngay sau hào quang đó, ca hát cuốn tôi đi, nên thi Tú tài bị rớt hạng. Hồi Tú tài 1, tôi sém loại ưu đó.

Các nhà hàng mời, trong đó có Queen B, Macxim, Khánh Ly... Rồi các lời mời phim ảnh tới tấp. Đóng vai đầu tiên đoạt Huy chương vàng của Tổng thống, đó là phim Đời chưa trang điểm, tôi đóng vai thứ chính sau anh Huy Cường, năm 1973.

Tùng ra chợ ngồi bán rau muống

Nổi tiếng nhanh, lại “đẹp mã”, lại trẻ như vậy, hẳn chú sẽ dễ sa đà vào mặt trong cửa vòng nguyệt quế - nhận được quá nhiều tình yêu của người khác dành cho mình rồi yêu vội vàng, thấy tình yêu dễ dãi?

Chuyện đó là dĩ nhiên, nó không thể ngoài ý muốn của mình. Khán giả nữ mê tôi nhiều lắm. Thấy tình hình đó, mẹ tôi đốc thúc tôi phải lấy vợ, nếu không sẽ sa đà trong cuộc chơi không điểm dừng. Mẹ lo, một phần vì lúc đó mẹ lớn tuổi rồi, muốn thấy con dâu út, ba tôi lúc đó đã

mất được 5 năm.

Tôi cũng thấy may mắn vì khi đó đã “sẵn tình yêu” từ thuở mười tám đôi mươi, tôi đã quen với Bích Trâm, là con của trấn trưởng của thành phố, đi đâu có xe hơi đưa rước, và giỏi.

Tôi lúc đó, dù có tâm có tiếng nhưng vẫn ở thế không môn đăng hộ đối. Tôi với Trâm quen nhau trong trường Luật khi cả hai cùng thi đỗ Tú tài 2 rồi đăng ký vào trường Luật.

Tại sao con nhà trâm anh thế phiệt, lại giỏi, mà lại học trường Luật, một trường không dành cho hai tiêu chí trên?

Về phần tôi, vì đóng phim, đi hát nhiều nên không có trường nào chứa tôi bằng trường Luật. Ở trường này, chỉ cần đăng ký ghi danh và học thôi, rồi cuối năm ai giỏi thì đậu. Trường Luật hồi xưa đăng ký cả mấy chục ngàn người nhưng cuối năm thi đỗ chỉ đếm trên đầu ngón tay.

Các trường khác thì phải thi vào, nên không có trường gì dễ bằng trường Luật, và tôi phải thi đến 3 - 4 năm mới đậu. Bích Trâm trước đây học trường của Pháp, thi đậu Tú tài 2 trường Pháp nhưng lại chọn Luật, bởi một lẽ đơn giản là tiếng Việt cô ấy không rành nên thi rớt như tôi suốt mấy năm trời. Khi vào thầy giảng bài, những chữ như “hàm thụ” hay “hộ tịch” cô ấy không biết nên thường xuyên phải tra từ điển tiếng Việt.

Bích Trâm cũng hát hay và chúng tôi ở chung ban văn nghệ của trường. Từ chỗ đó, chúng tôi hát ở đâu cũng đụng nhau, nam thì là tôi, nữ là Bích Trâm, như hai hạt nhân chính của các phong trào văn nghệ của trường. Lâu ngày, chúng tôi nảy sinh tình cảm. Năm 1973 chúng tôi tổ chức đám hỏi, 1974 cưới.

Có thể hiểu, sau khi giải phóng sẽ là một thử thách với vợ chú, vì cô ấy có thể có lựa chọn, đi định cư ở Mỹ cùng gia đình. Thậm chí, có những cặp vợ chồng đang hạnh phúc thì tìm cách gây lộn với nhau để một trong hai được ra đi. Nhưng cô chọn ở lại, theo chú là vì sao?

Do tình yêu với tôi quá lớn nên cô ấy không đi. Sau khi đỗ tú tài 2, Bích Trâm đỗ hạng ưu, về một môn rất là khó, là lịch sử thế giới, một môn đòi hỏi kiến thức tổng hợp và trí nhớ lớn.

Thời gian chưa giải phóng, Trâm đã được đi nước ngoài học nhưng cô ấy không đi vì tình cảm với tôi. Và chúng tôi xác định, đã đi thì hai đứa cùng đi, đã ở thì hai đứa cùng ở.

Khi ở lại, là một hành trình cơ cực. Vợ chồng tôi vào đoàn kịch Bông Hồng, được nhà nước sử dụng lại là mừng lắm. Sau giải phóng, chỉ có hai đoàn kịch được thành lập là đoàn Kim Cương và đoàn Bông Hồng của chị Thẩm Thúy Hằng, có hai đoàn mà chứa đến hàng mấy trăm nghệ sĩ của chế độ cũ, lương thì quá thấp, 3 đồng mỗi tháng (mỗi bát phở 2 đồng).

Hai người vốn quen sống trong nhung lụa, cô chú đã chịu đựng và vượt qua những cực khổ ngày đó thế nào?

Được cái là cả hai chúng tôi, tình yêu mới toanh, mới cưới chưa được bao lâu thì giải phóng, nên cực thì cùng nhau mà hưởng, sướng thì cùng nhau mà chia. Chúng tôi lúc đó có tài, lại có sức trẻ, nhưng lãng phí những điều đó. Ở đâu, làm gì cũng không được.

Nhất là vợ tôi, công trình học như thế nhưng đem bằng cấp ra, không những không được sử dụng mà còn bị nghi ngờ là làm việc cho nước ngoài. Mấy lần tưởng nộp bằng cấp lên là có thể kiếm được việc làm nào ngờ nộp lên, xôi hỏng bỏng không.

Lúc đó chúng tôi rất khủng hoảng tinh thần. Khổ về vật chất là một chuyện nhưng khổ nhất là không biết ngày mai của mình như thế nào. Buồn quá, chúng tôi cũng tính đi vượt biên mấy lần, nhưng không lần nào lọt. Từ năm 1975 đến 1976 ăn coi như ở không, nhưng vẫn dư dả một ít để sống.

Năm 1977 không còn tiền nữa. Chúng tôi phải đi bán thơm, bán rau muống, cả hai vợ chồng cùng bán. Vợ tôi mang cái bụng bầu ngồi ngoài chợ suốt, và tôi cũng nhanh nhẩu chào hàng.

Chú ra chợ đứng bán rau muống?

Đâu sao. Tôi có hùn hạp với mấy người bạn dưới Phú Lâm mua thơm và rau muống về bán, bán gì lỗ đó, lỗ chổng gọng, vì tôi đâu có rành. Đồ tiền ra bao nhiêu còn mang họa vào thân, thà để mấy chục lượng vàng để ăn có khi còn lâu hơn là đi buôn bán.

Cũng có cái hên, khi buôn rau muống lỗ trắng tay, thì có một người chị của bạn bán ở chợ Lớn có cái sạp bán kim chỉ, lưỡi lam, mà hồi đó những mặt hàng này vô cùng hiếm, chị bảo chúng tôi đi lòng mua. Lúc đó người bạn còn cái xe máy, còn tôi xe cộ bán sạch rồi, đi xe đạp, hai anh em chở nhau đi quần các tỉnh mua kim, chỉ, lưỡi lam về bỏ mối cho chị.

Mỗi lần bỏ mối cho bà, sau hai tháng, chúng tôi lấy lại được phần nào số tiền lỗ vì rau muống và thơm của ngày trước. Chúng tôi chạy lên tận Đà Lạt, ra Nha Trang, đâu có kim chỉ là gom mua hết về bỏ đống

trong nhà như thế, mua sắm.

Được mấy đồng tiền lãi, khổ quá, hai đứa kéo nhau ra nhà hàng Tàu ăn cho bỏ những ngày đói kém. Gọi nồi lẩu, kêu chai rượu tây, coi như hai tháng đi lung sục mua kim chỉ bay vào.

Bữa ăn lúc đó hết gần 50 đồng trong khi sau này tôi làm ở đoàn kịch Bông Hồng lương chỉ có 3 đồng/tháng. Về nhà, vợ cũng la nhưng cô ấy hiểu chồng cực quá nên rất thông cảm.

Và những phút giây ngoài chồng, ngoài vợ

Nhưng chú may mắn, vì từ những ngày khốn khó, chú đã “gặp” Nguyễn Thành Luân trong Ván bài lật ngửa?

Nguyễn Thành Luân đem lại cho tôi những gì? Đó là vinh dự lớn cho một đời nghệ sĩ. Vinh dự đó một khoảng thời gian nó cũng kèm với kinh tế, cũng chính nhờ bộ phim đó, từ 1982 - 1988, cuộc sống của chúng tôi đỡ cực hơn.

Đỡ cực ở đây là tự tôi được biết đến nhiều hơn nữa và tự tôi bơi thôi, chứ chẳng phải ai cho tiền cho bạc gì. Có một điều tôi được là sau khi đóng xong bộ phim đó, nhà nước cho phép xây nhà trước rồi hợp thức hóa giấy tờ nhà sau chứ đúng ra chỗ khu tôi ở, không ai được cất nhà đâu.

Cũng từ bộ phim đó, người ta biết đến tôi nhiều hơn nữa, và có một cái lợi là anh em thấy có miếng đất nào rẻ thì giới thiệu cho tôi mua. Mua đi bán lại, có chút tiền, tôi cất nhà lên chứ thực sự nếu nói bằng tiền “lao động chính thức” của nghệ sĩ thì chẳng biết đến bao giờ mới cất được nhà.

Có phải sau khi “lên đời” với Nguyễn Thành Luân, máu “hào hoa phong nhã” trong chú lại có dịp trở dậy khi bao nhiêu trái tim phụ nữ hâm mộ chú cuồng nhiệt?

Không có nghệ sĩ nào mà không có tình cảm bên ngoài, vấn đề là làm thế nào để giữ cho nhau thôi. Hơn nữa, mọi người đến với tôi cũng đều biết tôi đã có gia đình, vì tôi đi đâu cũng có vợ đi cùng, cho nên chuyện đó cũng đỡ.

Ai quen tôi lúc đó cũng đều phải chấp nhận một điều, đó là những tình cảm “lẻ trái”, thứ hai nữa, vợ tôi cũng không thể nói tôi được vì tôi không phải là thầy tu, nhiều khi cũng có những lén phéng bên ngoài, nhưng cái chính là biết giữ cho nhau. Con cái lúc này cũng lớn rồi, nên phải giữ gìn.

Nghe nói thời điểm đó, chú có tình cảm đặc biệt với ca sĩ Thanh Lan, người diễn chung với chú trong Ván bài lật ngựa?

Đối với Thanh Lan thì không, vì ngày xưa đáng lý ra Thanh Lan lấy anh ruột của Bích Trâm. Trước năm 1975, chúng tôi biết nhau, Thanh Lan cũng hay đến nhà chơi với Bích Trâm, và coi nhau như chị em.

Thanh Lan có nhiều kếp nhưng trong đó không có tôi và về phía tôi cũng vậy. Dứt khoát không. Đã là chị em với nhau, điều mà phim giả tình thật rất khó. Cũng có thể Thanh Lan quá trời rồi, cần gì đến tôi nữa và tôi thì cũng đâu thua gì nữa.

Chuyện “đâu thua Thanh Lan”, vợ chú biết chứ? Và chú có đặt mình vào cảm giác của vợ chú để rồi hiểu cô ấy phải chịu đựng như thế nào không?

Sự chịu đựng sự hào hoa của tôi, tôi có cảm giác như đôi lúc vợ tôi thấy rằng đó là chuyện thường. Cô ấy hiểu, có một người chồng nổi tiếng, thì biết bao người hâm mộ, phụ nữ thì mê, đàn ông thì thích nhậu cùng, nếu cô ấy suốt ngày khổ sở vì ghen thì làm sao sống cùng tôi được đến bây giờ. Tôi luôn đối xử tốt với vợ, sáng đi chiều về, chẳng bao giờ để mình vắng nhà cả.

Cũng có những cuộc tình làm tôi đau và hiện giờ vẫn còn đâu đó có những điều để tôi nhớ, nhưng đây là vấn đề tế nhị. Vợ tôi hy sinh cho tôi rất nhiều.

Có những điều trong tận đáy lòng, nên giữ mãi cho riêng mình có lẽ nó sẽ đẹp hơn và nó càng đẹp hơn khi mình không làm đau người khác mà cụ thể là những người vợ của mình. Giờ đây mọi chuyện đã thành quá khứ nhưng không có nghĩa không nói lên mỗi lần mình nhắc lại, vì suy cho cùng quá khứ đó cũng là quá khứ của mình chứ có phải quá khứ của ai đâu.

Vậy những phút giây ngoài chồng ngoài vợ, chú nghĩ về cô nhiều hơn hay nghĩ về những người tình nhiều hơn?

Cái đó cũng khó nói lắm, vì tình cảm mà, có những chuyện vợ tôi cũng không biết. Tình cảm gia đình có những thiêng liêng riêng nhưng ngược lại, tình yêu cũng có những lý lẽ của nó.

Dù là tình cảm ngoài vợ ngoài chồng nhưng tôi không phủ nhận những tình cảm đó, nó là một phần dù rất nhỏ, tôi vẫn dành cho những rung động của tim mình. Tôi yêu chớp nhoáng cũng có, và những mối tình để đời cũng có. Bây giờ nếu nói ra đây, thì nó mất cái đẹp của những tình cảm ấy.

Những lần chú “gây án” như thế, có để lại “di chứng” gì không?

Tôi không hề có con rơi con rớt gì cả.

Không, ý cháu là chú không mang lại cho người ta hạnh phúc, mà lại làm đau người khác - chính là những người tình đã yêu chú thật lòng đó!

Nói công bằng nhé, tôi cũng thương nhớ người ta đến chết đi được đó thôi! Tôi không phải là gỗ đá. Vấn đề chính là làm sao mình đặt hạnh phúc ở chỗ nào. Tôi đã có gia đình và hạnh phúc của tôi là ở đó, còn những mối tình, những người tình thì hạnh phúc nằm sâu trong một góc nào đó của hồn mình thôi.

Tôi luôn luôn tỉnh táo trong những việc đó bởi khi con tim của mình đi quá giới hạn, thì buộc lý trí phải lên tiếng. Và lúc đó con tim và lý trí phải thỏa thuận như một bản hợp đồng. Dĩ nhiên, nói là nói vậy thôi chứ có những bản hợp đồng cũng đi quá lố đấy!

Sau mọi bão tố, cô luôn ở bên chú và là người ở lại (có thể) là cuối cùng. Chú thấy thế nào? Hạnh phúc thực sự, hay thương nhau để sống?

Cuộc sống của chúng tôi là những bù đắp lặng lẽ. Sự hy sinh của vợ tôi, chính là sự níu kéo hạnh phúc bình yên cho đến tận bây giờ. Chúng tôi cũng đã có tuổi và trải qua nhiều thăng trầm trong cuộc sống, cái cuối cùng cũng là sự bình yên mà thôi.

Ngày qua ngày, khi nhìn sang thấy hạnh phúc của mình vẫn còn ở đó, nguyên vẹn như vậy, lòng cũng thấy bình yên lắm rồi. Tôi đã tự hài lòng như vậy là tự cho cuộc đời mình như một cuốn lịch, mỗi ngày lật mỗi trang và sống với những điều mới mẻ trong cuộc sống vợ chồng.

Từ năm 1996, tôi mở quán hát cho nhau nghe tại nhà, khuấy động lên phong trào hát cho nhau nghe. Vợ tôi nấu ăn rất ngon, nên tôi mở quán ra để bán đồ ăn là chính, nhưng vì tiếng mình là nghệ sĩ, đóng phim thì cũng không vì phim ảnh lúc đó cũng “đóng băng” nên mình có tầm có tiếng thì kinh doanh lo cho gia đình.

Mở nhà hàng cũng có lời chút đỉnh, đến năm 2000 thì đóng cửa. Khi tôi xông xáo ra ngoài làm hãng phim, thì vợ tôi lui vào làm một người đàn bà của nội trợ rồi cùng tôi nuôi dạy con cái.

Là một nghệ sĩ, cuộc đời lăn lóc quá nhiều, các con thấy đều hiểu nên lớn lên chúng nó đều không muốn làm nghệ sĩ. Con tôi đưa nào hát cũng hay mà không thích đi hát, có lẽ vì nó thấm được sự hữu danh vô thực của cha mình.

Ở tuổi 70, mất hết mọi thứ về con số không, tôi làm khổ vợ nhiều. Nhưng sớm tối đời vẫn còn nhau, coi như mình không mất gì cả. Bởi vì, nếu mất điều đó, mới là mất tất cả!

Cảm ơn chú về cuộc trò chuyện!

ẢNH HẬU THỦY HƯƠNG

Quá khứ đa đoan của người phụ nữ đẹp nhất Việt Nam

*N*ếu bạn hỏi người đẹp nào thực sự không tuổi và nhan sắc nào đẹp nhất Việt Nam, chắc chắn câu trả lời là Thủy Hương.

Nhìn vào Thủy Hương hôm nay với một hiện tại sung mãn, ít ai có thể nghĩ chị đã bỏ lại những gì trong một chặng hành trình quá khứ để rồi chính chị phải thốt lên: Quay lại thì không, ngoảnh lại thì có.

Từng là một giáo viên dạy văn giỏi ở một trường cao đẳng và những tưởng yên ổn với cuộc sống công chức bình thường; từng bán cơm bình dân, làm tóc để làm tròn vai trò của một người vợ đảm, dâu đảm trong một gia đình lễ nghi đất Bắc...

Đổ vỡ một cuộc hôn nhân, bỏ đất Bắc đến với phương Nam, cuộc đời Thủy Hương rẽ sang những trang mới.

Những cú sốc tuổi trẻ

Con một gia đình thanh thế lại được giáo dục theo lối phong kiến; đỗ đại học từ cái thời đại học vẫn còn là những ước mơ xa vời của biết bao người; là giáo viên giỏi của một trường cao đẳng; rồi sở hữu một sắc đẹp nghiêng nước nghiêng thành. Có phải cái vé cuối cùng trong những điều tôi vừa đề cập, chính là nguyên nhân để tất cả các vé còn lại ở trên không “ngồi yên” được để rồi Thủy Hương đâu có muốn cũng không là công chức an phận?

Không. Tôi thích an phận, xây dựng gia đình rồi có công ăn việc làm ổn định, chứ không quan tâm hình thức mình đẹp hay không đẹp. Dù hồi nhỏ tôi từng là người mẫu ảnh, nhưng tôi thích sự thành công từ học vấn vì tôi học cũng rất giỏi. Nhưng việc không an phận công chức như anh hỏi, là do tôi bị “đẩy ra đường”.

Khi đó tốt nghiệp đại học, tôi đã dạy Cao đẳng Sư phạm Tuyên Quang được sáu năm. Nào ngờ, năm 1987 với cơ chế giảm biên chế. 30 giáo viên thì có đến 20 giáo viên phải nghỉ việc, trong đó có tôi dù lúc đó tôi là một giáo viên giỏi. Tôi như kẻ bị mất phương hướng. Áp lực tâm lý của một người làm mẹ của hai đứa con, của công việc, của sự gầy dựng ngày một đè nặng.

Nó kéo dài đến ba năm, tôi như người không thoát ra khỏi sự khủng hoảng. Lúc đó, tôi chỉ ước có phép màu nào đó có thể thay đổi được hoàn cảnh sở tại. Và hy vọng, hy vọng vẫn có khả năng đi làm trở lại, bằng văn chương. Vì thực tế, tôi yêu nghề, và vẫn còn mơ mộng với văn chương nhiều lắm. Nhưng tìm đâu được việc làm, khi biên chế đâu đâu cũng giảm?

Và chị tìm “cơm áo” như thế nào trong khoảng thời gian chờ đợi một điều gì đó sáng sủa hơn từ phía... văn chương?

Tôi phụ gia đình chồng ra chợ thị xã Tuyên Quang mở tiệm bán cơm phở. Nhà cũng có một cửa hàng làm tóc gần đó. Hết bán cơm, bán phở thì chạy sang phụ làm đầu. Xong mọi công việc ở chợ thì về nhà nuôi lợn.

Tôi làm những việc đó rất nhẹ nhàng, vì làm gì không quan trọng, miễn là trong sạch và nuôi sống gia đình. Dĩ nhiên trong lòng vẫn hy vọng nhiều ở nghề giáo viên hoặc ít ra muốn làm việc gì đó tốt hơn là nuôi lợn, làm đầu và bán cơm.

Một phụ nữ đẹp, sắc sảo sống trong bao nỗi khủng hoảng như vậy, hẳn không thể tránh được những gièm pha của miệng lưỡi thế gian. Tôi cũng có nghe trong thời gian đó, chị cũng là nạn nhân của những điều này?

Trước đó, chứ không phải là khi đó. Ngay sau ngày cưới của tôi, trên trang báo địa phương có bài báo viết về vi phạm nếp sống mới. Rồi những trang châm biếm, thơ ca hò vè thô thiển đủ cả, không ngừng cười đắc chí về việc này.

Gia đình tôi thuộc diện điều đà quan cách, nên không đồng ý cưới theo nếp sống mới mà thách cưới cao lên và ra điều kiện, cưới xong tôi phải được đi học cao học chứ không phải là việc ngồi chăm chỉ làm dâu một cách ngoan ngoãn như nhà người khác. Và có nhiều điểm hai bên bất đồng, nhưng cuối cùng đám cưới vẫn diễn ra.

21 tuổi, đó là một cú sốc lớn, một cú sốc đầu đời. Mối tình đầu của mình vừa thành, lại thành trò mĩa mai châm biếm cho thiên hạ. Có những câu về giờ đây tôi vẫn còn nhớ, với những lời lẽ cay độc. Tôi làm hồ sơ đi học nhưng sở văn hóa không xét duyệt chỉ vì bài báo mĩa mai chuyện cưới xin. Tôi học được một sự chấp nhận, không phản ứng gì cả.

Như chị nói, thời gian đó áp lực tâm lý người mẹ của hai đứa con, rồi áp lực gây dựng sự nghiệp đè nặng. Vậy, chồng của chị đi đâu, ít nhất cũng dành cho vợ sự chia sẻ về tinh thần?

Vâng. Nếu như chồng tôi cũng đồng cảm thì hẳn đã không có những chuyện sau này...

Đổ vỡ trong hoàn cảnh đó là chuyện sẽ phải xảy ra. Có thể tạm hiểu một người đàn ông để mất vợ thường là do bất tài, ghen tuông mù quáng hoặc đầu óc có vấn đề. Nhưng ngược lại, không giữ được gia đình nhiều khi phần lỗi cũng không chỉ thuộc về người đàn ông?

Về phía tôi, tôi chỉ thấy mình khi đó không đủ lớn, không đủ kinh nghiệm để chấp nhận nhiều hơn một cuộc sống như thế, hay nói đúng hơn, mình không thể hoàn hảo hơn để lái cho hoàn cảnh tốt lên, mà lại chấp nhận sự khác đi.

Tôi không đến nỗi là người mất tự tin, và dù thích an phận nhưng không phải là mẫu người có khả năng chịu đựng cao và dễ đầu hàng. Tôi đã xin về công tác tại thư viện Đại học Quốc gia, nhưng lại một lần nữa, con đường sự nghiệp của tôi lại chẳng suôn sẻ.

Có thể chia tay sẽ kết thúc một cuộc hôn nhân, nhưng chưa hẳn đã kết thúc một tình yêu. Về phía chị lúc đó, chia tay khi tình yêu đã hết, hay vẫn còn?

Hết. Đúng hơn là nó hết khi mục đích tối thượng của hôn nhân không đạt được. Tôi không có người chia sẻ. Và dần thì mình trở thành người mất đi cảm xúc. Không muốn nói, không muốn cãi. Nó lạnh. Nếu để kéo dài sẽ dễ tầm thường hóa các mối quan hệ, như vậy lại tự xúc phạm chính mình.

Đành rằng có những cuộc chia tay vẫn còn tình yêu nhưng với tôi thì chia tay khi tình yêu đã hết. Và chia tay để mà giữ được nhiều hơn những suy nghĩ tốt đẹp về nhau, hơn là tiếp tục sống chung. Rồi mình thấy nhẹ nhàng để làm những việc khác cho mình.

Đôi khi, hối tiếc về cuộc tình không trọn vẹn

Tuy nhiên, dù cuộc sống có cuốn nhanh đến cỡ nào thì tôi nghĩ, một người nhạy cảm như chị không thể không nhìn lại. Tôi muốn quay trở lại câu chuyện với người chồng cũ. Khi vợ trên chuyến xe cuộc đời đã lăn bánh về một hướng khác, hẳn người đàn ông đó sẽ chạy theo níu kéo nhưng... bất lực?

Chồng tôi thuộc tuýp người tự tin và dĩ nhiên vì sự tự tin đó mà không thành kẻ níu kéo. Tuy nhiên, anh tự tin đến mức tôi sẽ quay về với anh, đó là điều mà anh ấy không hiểu tôi. Một người đàn ông chỉ hy vọng vợ mình quay lại theo suy nghĩ của anh ta mà không tìm cách thay đổi mình để chờ đợi sự trở lại đó.

Khi còn tuổi trẻ, mỗi thứ còn có cơ hội thay đổi. Nhưng bây giờ thì đã muộn, tôi nghĩ, anh ấy không thay đổi được. Cũng có thể có những điều không hay người ta sẽ chấp nhận được do tình yêu lớn quá. Hay, tình yêu của tôi với anh ấy không đủ lớn?

Chị nói vậy cũng có nghĩa là chị cũng muốn anh ta thay đổi. Vậy, dù đã ra đi, chị có lúc vẫn muốn quay trở lại để làm lại?

Nghĩ về sự quay lại, thì cũng có lúc như thế đấy. Chỉ tiếc một điều nó như bát nước đổ đi rồi và đi thì dễ, về thì khó. Dù mất một thời gian rất dài, rất lâu tôi không quên được mối tình đầu này và không đến với ai cả. Tôi đã từng hy vọng anh thay đổi, đúng vậy.

Nhưng rồi tôi thấy câu nói của một ai đó như thế này rất đúng: nếu bạn không muốn thất vọng về một điều gì đó thì đừng hy vọng ở nó nữa. Tôi muốn, rất muốn nhưng không phải cứ muốn là làm được. Tôi tập nói “không” với vấn đề này.

Thôi thì số phận đã vậy rồi, chấp nhận và cảm ơn nó. Nên tôi không chọn quay lại mà chọn ngoảnh lại. Ngoảnh lại để luôn là những người bạn tốt. Thực tế, sau khi chia tay chúng tôi là bạn và cùng chăm sóc con cái rất tốt. Điều đó liệu có được nếu cứ sống cùng nhau như xưa?

Vậy với cuộc ra đi hơn 20 năm rồi, với cuộc hôn nhân này, có điều gì làm chị cảm thấy hối tiếc không?

Có đôi khi. Hối tiếc về một cuộc tình không trọn vẹn, không cùng nhau đi đến cuối con đường. Dù luôn cảm thấy quyết định của mình là đúng đắn, nhưng ngoảnh lại để thấy giá mà mọi thứ hoàn hảo hơn.

Nhưng thôi, nếu không có trải nghiệm của một cuộc gãy đổ, thì sẽ đâu thấy cuộc sống có muôn màu thú vị. Xét cho cùng, ước muốn chung của con người luôn được là chính mình, thì tôi đã được như vậy.

Sự thay đổi hoàn hảo

Vậy cũng có thể hiểu, chị vào Nam là do không còn sự lựa chọn nào khác?

Lúc đó mọi việc đã xong xuôi vì chúng tôi đã chia tay. Ba tôi là dân tập kết nên vẫn có nhà trong này, tôi không phải Nam tiến để tìm một cái gì mới mẻ hay phải lựa chọn một điều gì mới cho mình mà đơn giản chỉ là một sự thay đổi môi trường.

Thực lòng tôi cũng tính sẽ dừng chân ở Hà Nội, có một việc để làm vì mục tiêu của tôi là ổn định cuộc sống, nhưng nghĩ, vào Nam mình có gia đình mình, sao lại không vào? Tôi quyết định cũng rất nhanh, và lên đường cùng với con gái nhỏ. Còn cậu con trai, tạm để lại Hà Nội với đảng nội.

Câu chuyện thăng bằng với nơi đến mới ra sao, trong khi chị đang trong tâm trạng của một cô giáo thất nghiệp và một người phụ nữ thất bại trong hôn nhân?

Tôi phải nói lời tri ân với Sài Gòn, nơi chứa được những tâm hồn cô đơn nhất và cho con người ta cách nhập cuộc. Tôi được làm nhiều, được học nhiều và không có thời gian để sống với nỗi day dứt của mình. Ban ngày tôi đi làm ở trung tâm Thông tin triển lãm thành phố rồi phụ trách người mẫu ở nhà hát Hòa Bình. Thiếu người mẫu, tôi nhảy ra diễn luôn. Có ngày làm đến 16 giờ tôi vẫn thấy thích thú.

Còn ban đêm tôi học thêm vi tính và Anh văn. Thấy mình thiếu gì thì học nấy, tôi không bao giờ ngại học, chỉ ngại mình dốt thôi. Tôi học ngoại ngữ từ việc mê văn chương, thích đọc các tác phẩm văn học nước ngoài bằng nguyên tác. Phần nữa tôi cũng sớm nhìn ra cái lợi của

ngoại ngữ ở một thành phố tốc độ phát triển nhanh như Sài Gòn. Và cứ thế, công việc đã làm tôi lấy lại thăng bằng rất nhanh.

Và rồi một cô giáo “đoan trang”, một người phụ nữ thích an phận “bổng dung” thành người mẫu nổi tiếng, chiếm lĩnh trong các bộ ảnh đẹp của các nhiếp ảnh gia về đề tài sắc đẹp Việt Nam...

Nếu nhìn nhận, tôi nghĩ nó như một ngọn lửa từ bên trong, chờ lúc nó cháy ra, dù cho đến lúc này tôi vẫn khẳng định nghề người mẫu với tôi chỉ là nghề tay trái. Hồi bé tôi là người điệu dáng, lại mơ mộng, nhạy cảm theo kiểu dân học chuyên văn. Nên việc đến với nghệ thuật cũng là một lẽ bình thường. Nó không đến nổi trái khoáy vì một cô giáo dạy văn cũng đâu có cứng nhắc lắm để mà không trình diễn được. Nghĩ thế nên tôi đi trên sàn một cách tự nhiên, thanh thản.

Cũng có thể hiểu nó như một duyên có. Khi hai nhiếp ảnh gia Trần Huy Hoan và Dương Minh Long làm một loạt ảnh trên báo Người Lao Động, cũng là lúc cái tên Thủy Hương ở lĩnh vực nghệ thuật bắt đầu định hình. Rồi chị Minh Hạnh mời tôi làm người mẫu áo dài cho chị. Và thế rồi mọi thứ cuốn tôi đi...

Sự “lôi kéo” của nghệ thuật với một nhan sắc, vinh quang có nhưng phiền toái không thể nói là không. Chị có ý thức rằng theo nó, mình sẽ chấp nhận một sự trả giá để tuổi trẻ mình có cái mà giữ lại?

Tôi không bị phiền toái gì với nghệ thuật cả. Tôi biết, người mẫu tuy mang lại những hào quang, nhưng nó chưa phải là một nghề. Tôi không chỉ trình diễn mà tham gia quá trình sáng tạo trong các dự án nghệ thuật. Rồi tôi có những dự án kinh doanh của mình.

Còn sự nổi tiếng, có chăng thì như một lẽ tự nhiên, đừng nghĩ nặng nề hóa nó bằng việc đánh đổi hay trả giá gì cả. Tôi hoạt động nghệ thuật như một lẽ bình thường, một công việc bình thường của một người bình thường. Và nếu chẳng, thì tôi là người may mắn khi không phải đánh đổi hay trả giá như anh đề cập?

Cảm ơn chị!

CỤI HOA HẬU HÀ KIỀU ANH

và hai người đàn ông

Là một trong những hoa hậu đội vương miện khi tuổi còn rất trẻ (16 tuổi), để rồi bao năm qua nàng là đại diện của quá nhiều thứ: sắc đẹp (dĩ nhiên), sự sang trọng, sự khôn ngoan, sự thất bại, tai tiếng về cả tình lẫn tiền và thường là những tai tiếng có tính...điển hình.

Và đến thời điểm này, trong mắt nhiều người, nàng vẫn chưa thuộc trọn vẹn về một tuýp phụ nữ cụ thể nào sau đây: thông minh hay không thông minh, hiểu biết rộng hay hiểu biết hẹp, nghị lực hay lì đòn, người của gia đình hay người tham vọng...

Những hình mẫu được đặt sẵn không thuộc về nàng nhưng thật khó lý giải khi lưng chừng giữa những điều trên, cũng không phải là nàng...

Tôi mừng vì anh Thiều hạnh phúc

Báo chí viết rằng từ ngày chị lấy chồng mới, mỗi lần họ đề cập đến người chồng cũ của chị - anh Nguyễn Gia Thiều là chị “nhảy dựng” lên!

Xin đừng gán ghép tôi với anh Thiều nữa. Thế là đủ rồi. Tôi mãi mãi và không bao giờ muốn nhắc đến tên anh Thiều nữa. Đừng sẫm soi vào chuyện đó!

Chị lại tiếp tục “nhảy dựng”! Vậy tôi muốn hỏi, tại sao chị lại “nhảy dựng” lên như vậy?

Vì đó là những chuyện không vui, nên quên hoặc nên đơn giản hóa nó. Con người ai cũng phải lao động và sống có lý tưởng. Tôi vốn không thích cuộc sống vô vị. Dù có chuyện gì xảy ra mình cũng phải tiếp tục tồn tại, phải lao động, phải làm việc.

Và nữa, hiện tại cuộc sống của tôi rất ổn, có một người chồng hiểu, yêu chiều vợ và một đứa con ngoan, khá khinh. Thế nên chẳng lý do gì cứ đi bới lại những chuyện đã lùi sâu trong quá khứ của mình.

Quên - đó là một kỹ năng ai cũng cần, nhất là với những người trải qua nhiều sóng gió. Người ta sẽ quên khi những sóng gió đó không phải do mình. Nhưng nếu những sóng gió đó một phần do mình, thì quên cũng đồng nghĩa với trốn tránh!

Tôi không trốn tránh, mà là một người sống lạc quan, không phải là người luôn đắm chìm trong những đau khổ rồi nằm ra đó để suy nghĩ về quá khứ hoặc nghĩ tại sao đời mình khổ thế nhỉ?

Rồi tại sao bao người giàu có hơn, thành công hơn mà không gặp tai tiếng gì, mà suốt ngày mình gặp phải cái này, cái kia? Quan trọng nhất là tôi không đánh mất niềm tin vào cuộc sống. Còn nếu ngồi gặm nhấm quá khứ thì không phải là tôi.

Trong cuộc sống vợ chồng hay công việc cũng thế, với tôi ngày hôm nay là ngày hôm nay, hôm qua là hôm qua. Và chuyện gì đã qua cũng không lôi lại trách móc. Vì tôi có sự lạc quan như vậy nên dù có nhiều sóng gió đau khổ thì tôi vẫn luôn nhìn phía trước, giữ sự trẻ trung bên cạnh tâm hồn lạc quan của mình.

Lạc quan thế có dễ biến mình thành... lạc quan tếu?

Cũng không hẳn là tếu bởi biết thế nào là tếu? Tùy thôi, nhưng tếu là sao? Nếu là bỏ qua nhiều thứ đằng sau không trọn vẹn, tôi nghĩ thế này: nếu có gì đẹp thì giữ còn quá khứ xấu thì không nên nhớ. Nó chỉ cho ta kinh nghiệm và không nhớ, không nghĩ về nó nữa, sẽ rất mệt

mỏi.

Mỗi một lần vấp ngã hay mỗi một lần gặp xui xẻo, sóng gió tôi cũng đúc kết được kinh nghiệm để lần sau mình khá hơn, để mà phấn đấu nhiều hơn. Khi mình nhớ về một kỷ niệm xấu nghĩa là mình đang thù hận. Tại sao phải thù hận chứ? Người ta đâu có biết mình thù hận người ta đâu mà là tự mình đang làm cho mình đau khổ.

Vậy có thể hiểu, quá khứ với người chồng cũ là... xấu ư?

Không, quá khứ đẹp. Có những chuyện chỉ người trong cuộc mới hiểu. Tôi chỉ nói thế này, việc kinh doanh điện thoại di động năm xưa tôi không hề dính dáng, không tham gia. Đó là chuyện của anh Thiều. Lúc đó, tôi kinh doanh nhà hàng.

Thế là dư luận đã đổ oan cho chị? Tại sao chị không yêu cầu đính chính để ít nhất để bảo vệ hình ảnh đẹp của một hoa hậu?

Thì người ta cứ thích viết lên như thế, nói đính chính thì có ai đính chính cho không? Nhưng tôi không thích thanh minh. Mọi thứ rồi cũng trôi theo thời gian và tôi cũng trở về với những việc cần làm như là hoạt động nghệ thuật và dành tình cảm cho hạnh phúc của mình, vun vén cùng chồng trong việc kinh doanh.

Chị từng nói mình có thân phận giống nàng Kiều. Sao lại... than thở như vậy khi chị nói chị vốn là người lạc quan?

Mọi người thích gán ghép cho tôi có một số phận lênh đênh, long đong. Tất nhiên tôi cũng trải qua những lúc đau khổ, thăng trầm.

Năm tháng trôi đi, mình già dặn và có kinh nghiệm hơn và càng vấp ngã tôi càng có kinh nghiệm hơn để tránh những cái đòn đau về sau. Có lẽ tôi là hoa hậu được nhắc nhiều bởi danh tiếng cũng như tai tiếng.

Đến giờ phút này ngồi nhìn lại, tôi thấy điều đó nó cũng rất nhẹ. Bởi vì mình còn may mắn hơn rất nhiều người khác. Ai trong cuộc đời cũng phải vấp ngã, có người vấp ngã nhiều lần, lấy chồng hết lần này qua lần khác, bị lừa dối, bị phản bội hoặc kinh doanh thì đầu tư chỗ nào thì thua lỗ chỗ đó.

Nhưng tôi có được những điều mình mong muốn, có được cuộc sống hạnh phúc và hơn nữa, sau 18 năm trở thành hoa hậu thì đến hôm nay tôi vẫn được mọi người quan tâm đến.

Nhiều người vẫn cho rằng chị khôn ngoan, khi chọn người đàn ông cho đời mình, thường là những người đàn ông giàu có...

Cái này hoàn toàn không đúng. Tôi chưa bao giờ yêu một người đang thành công cả. Kể cả anh Thiều hay bất cứ một người nào, tôi

luôn luôn yêu người ta khi người ta ở một mức bình thường về sự nghiệp và cùng với người ta xây từ hòn gạch đầu tiên để tạo nên sự thành công.

Có thể không cùng kinh doanh với chồng nhưng cùng chia sẻ, thấu hiểu, tư vấn, đại khái là cùng phải làm gì đó cho chồng. Tôi không bao giờ chọn lựa một người đang ở đỉnh cao để rồi tôi đến, tôi lấy và chờ những người đàn ông phân phát cho tôi sự thành công của họ. Nếu người đàn ông nào nghĩ, tôi đang giàu, tôi lấy cô về mỗi ngày tôi phát cho cô từng đó tiền, thì tôi không bao giờ thích như vậy.

Điều đó cũng được hiểu, chị đến với anh Thiệu khi anh ấy ở xuất phát điểm thấp trong sự nghiệp. Lỗi anh ấy gây ra, chị chịu búa rìu dư luận, chị chấp nhận điều bất công này ư?

Khi người ta không may mắn thì mình chấp nhận, kể cả búa rìu dư luận vì đó là cuộc sống của mình. Tôi không thể nào trách anh Thiệu được vì nếu mình trách thì tàn nhẫn quá. Cuộc sống chỉ có chúng tôi là người trong cuộc thì mới hiểu rõ mọi thứ như thế nào.

Không trách anh Thiệu, tại sao chị không chờ đợi mà lại tặng anh ấy lá đơn ly dị sau ngày trở về của một người đàn ông cần vợ mình?

Chính anh Thiệu là người đề nghị ly hôn chứ không phải tôi. Nếu tôi là anh Thiệu thì tôi cũng sẽ giải thoát cho vợ mình, bởi vì mình cũng không biết được cuộc sống, tương lai của mình như thế nào để mà mình có thể ôm chặt một người phụ nữ để dành riêng cho mình.

Có tình yêu thì phải biết hy sinh và dâng hiến, phải yêu bằng một tình yêu cao thượng chứ không phải là tình yêu đem nhốt phụ nữ vào trong lồng. Tôi đâu phải là con chim đâu mà cứ phải đem nhốt vào trong lồng rồi đem về ngắm, hót cho người khác nghe mỗi ngày thì mới là yêu? Anh Thiệu không phải là người như vậy nên ly dị cũng phải thôi.

Khi anh Thiệu đề nghị ly hôn thì phản ứng của chị thế nào?

Tốt nhất đừng nên nhắc chuyện này. Nó qua rồi.

Chị có biết cuộc sống của anh Thiệu hiện nay thế nào không?

Bây giờ anh Thiệu đang rất hạnh phúc, đang có một đứa con trai rất kháu khỉnh và đó là điều tôi vui. Người vợ của anh, tôi tin rằng rất hạnh phúc và đó là người phụ nữ anh yêu trước khi anh lấy tôi cơ.

Nhưng biết đâu một ngày đẹp trời, anh ấy nói anh vẫn còn nhớ và yêu chị...

Anh Thiệu là người rất khôn khéo trong cuộc sống, biết phân nặng nhẹ và cái gì nên nói, cái gì không nên nói. Không bao giờ anh Thiệu kém thông minh mà nói rằng anh Thiệu còn yêu tôi bởi vì như vậy thì sẽ làm đau khổ người vợ của anh Thiệu và anh ấy là người luôn trân trọng những gì mình đang có.

Anh đang có một gia đình hạnh phúc mà anh nói anh còn yêu tôi, nếu vợ anh nghe được có phải anh tan nát gia đình hay không.

Yêu cả điếm xấu của người chồng mới

Chị đã từng nói, chị và anh Nam - người chồng mới của chị, quen nhau đã 7 - 8 năm nay. Như vậy có thể suy luận, là hai người đã đến với nhau khi chị đang là vợ của anh Thiệu dù anh ấy còn trong tù?

Đó là quen biết như những người bạn. Còn chúng tôi đến với nhau khi tôi đã ly dị với anh Thiệu rồi.

Lấy một người chồng đại gia là mơ ước của nhiều người nhưng cũng rất... nguy hiểm vì xác suất rủi ro ở thương trường rất cao (điều này chị đã có kinh nghiệm). Vậy tại sao chị vẫn tiếp tục?

Thật ra không thể nào lựa chọn tình yêu và người chồng được cả. Cũng như không thể lựa chọn con cái và đặc biệt không thể nào lựa chọn được cá tính của nó. Cũng như người chồng của mình thôi, mình không thể nào đi lựa chọn được, không thể nào tôi thích mẫu đàn ông này và phải đi tìm bằng được.

Nếu cho tôi chọn lựa lại một người chồng thì tôi vẫn chọn lựa một người đàn ông làm kinh doanh và không bao giờ yêu một người đàn ông làm nghệ thuật. Tất nhiên thương trường như chiến trường, có những điều nguy hiểm, nhưng người đàn ông làm kinh doanh, cái đầu óc của họ có một sự nhạy bén khác. Hơn nữa, người làm khác nghề với mình có sự chia sẻ về mọi thứ ở góc độ khác cho thú vị và bù trừ cho nhau.

Tôi thích người đàn ông là sự bù trừ những thứ tôi đang thiếu. Tôi không bao giờ muốn mình giỏi hơn chồng mà chồng phải cao hơn tôi một bậc để mình ngưỡng mộ mà học hỏi. Chứ không phải đi lấy một ông chồng luôn ngưỡng mộ vợ, đi sau vợ cầm cái túi, lại đi đóng phim như vợ, rồi cũng muốn lên báo để nổi tiếng, cũng chụp hình như vợ.

Chị nói, một ông chồng do trời cho, tình yêu do trời cho, mà chị lại nói chị chỉ lấy đàn ông làm kinh doanh, sao cứ... đá nhau lung tung thế này!

Tất nhiên tôi nói không thích như vậy nhưng trời cho thì tôi cũng nhận thôi. Tình yêu theo trái tim. Tôi nói tôi không bao giờ yêu người đàn ông làm nghệ thuật nhưng chẳng hạn trong cuộc sống gặp phải một người làm nghệ thuật, nảy sinh tình yêu thì đó cũng là duyên số của mình đành chấp nhận. Cũng như tôi nói không thích để con trai nhưng rồi tôi cũng sinh con trai đó thôi. Giờ chẳng lẽ mình không yêu nó.

Cách lý giải của chị đưa đến một đáp số: tình yêu. Ai cũng biết giới người nổi tiếng đầy phức tạp, mà giới doanh nhân với những người đàn ông thành đạt còn ít chỗ để tôn thờ tình yêu trong bộn bề cuộc sống của mình, anh chị lại ngoại lệ?

Anh Nam quá hiểu quá khừ và con người tôi. Gia đình anh cũng là một gia đình cách mạng, ông bà bố mẹ càng không bao giờ thích con cháu yêu người nổi tiếng, và bản thân anh hiểu thế giới người nổi tiếng đầy phức tạp.

Nhưng quan hệ vô tình đưa đẩy, tình bạn rồi dần nảy sinh tình cảm. Có thể mình làm bạn với một người rất nhiều năm tự dưng một ngày đẹp trời một luồng điện nào đó bộc phá tình yêu nên chúng tôi không cưỡng được. Nhưng từ bạn bè nảy sinh tình yêu. Cũng có thể anh ấy hiểu rõ tôi quá, nhất là những mát mát để mà anh chia sẻ cảm thông. Và có lẽ vì thế anh yêu tôi chứ không hẳn vì tôi đẹp và nổi tiếng.

Quá khứ của mình còn đau khổ thì để người ta cảm thông và tuyệt đối anh Nam không bao giờ nhắc chuyện quá khứ, không bao giờ nhắc. Không bao giờ hỏi tôi với người cũ. Cũng không hẳn vết thương tôi lớn mà tôi muốn vùi quá khứ đằng sau lại để anh yêu con người hiện tại của tôi.

Cuộc sống của hai con người nổi tiếng, giàu có và từng trải qua sóng gió trong một căn nhà sẽ thế nào nhỉ?

Anh ấy lớn hơn tôi 12 tuổi, có những mát mát trong cuộc sống riêng đã chia sẻ với tôi. Và dĩ nhiên một người thiên về nghệ thuật, một người thuần kinh doanh cũng có những bất đồng, cãi vã nhưng cãi để thấu hiểu để cùng tiến chứ không phải cãi nhau để mà dẹp bỏ.

Trước đây tôi từng nghĩ về một tình yêu rất hoàn hảo nhưng rồi cuối cùng không phải tôi muốn là được nên tình yêu đó có đến bây giờ, khi mình có con, tôi chấp nhận những khiếm khuyết của chồng và yêu những khiếm khuyết đó để từ từ mình sống cùng chứ không phải nói: “Trời ơi, tôi không chấp nhận được điều này ở anh nên tôi chán anh rồi!”.

Chồng chị có những khiếm khuyết gì mà chị chấp nhận?

Chẳng hạn như anh thích đi ngủ sớm mà tôi không thích ngủ sớm. Buổi tối có làm việc mệt tôi cũng phải thức để xem phim hoặc lọ mọ một cái gì đó còn anh thì thích ngủ. Cả ngày sống với công việc, tối về anh lăn ra ngủ thôi.

Hồi xưa tôi hay nhăn nhó, phê bình, bây giờ càng ngày tôi thấy thôi, anh mệt anh đi ngủ sớm đi và tôi cũng tập ngủ theo anh. Nếu anh không thức thì tôi sẽ thức một mình.

Nhiều thứ trong cuộc sống nữa, ví dụ như đồ đạc tôi để đâu tôi nhớ còn anh thì lung tung lắm. Hồi xưa mới yêu nhau thấy đồ ăn lúc nào cũng hợp nhưng lấy nhau về rồi thì khác hẳn, đồ mình thích ăn anh chẳng thích gì cả, nên đi ăn anh cứ bảo em gọi món đi, anh ngồi anh nhìn cũng được. Mặc dù anh biết có những món tôi gọi anh không thích nhưng do anh chiều lòng tôi thôi.

Anh ấy đam mê công việc đến độ quên ăn quên ngủ làm từ sáng đến đêm. Sáng 6 giờ dậy, anh bắt đầu lao vào công việc cho đến tận 9 giờ tối. Một người rất đam mê công việc đến quên tất cả mọi thứ.

Thế có quên vợ không?

Cũng có một phần. Hình như tôi luôn phải nhắc nhở nếu không anh cũng quên luôn đấy! Nhưng thông cảm là vì anh mê công việc quá. Chính sự năng nổ và tràn trề năng lượng trong công việc của anh như vậy nên anh kéo tôi xuống những nấc thang khác.

Người phụ nữ khi sinh con, cảm giác hơi lười biếng, sau một thời gian ở nhà chăm con thì mình bị lười đi nhiều. Tôi chăm con quen nên cũng lười giao tiếp và hoạt động. Tôi yêu chồng và muốn chia sẻ công việc với chồng khi anh quá nhiều việc.

Và cuối cùng chị chấp nhận trở thành một phụ nữ bình thường, làm sân sau của chồng? Đó là sự nhượng bộ để có hạnh phúc của chị?

Tình yêu vợ chồng cũng phải có sự qua lại, không thể nào cứ tin tưởng: “À! Anh ấy yêu tôi lắm nên tôi không cần phải làm gì anh ấy cũng yêu tôi”. Cái đó không hề có, mà là tình yêu phải là sự đắp bồi, hai bên phải vì nhau. Trời cho hạnh phúc thì phải biết giữ.

Tôi trước giờ vẫn là người phụ nữ không tham vọng, không phải là người để làm được điều mình mong muốn thì phải đập đổ mọi thứ để vươn lên.

Trong tình yêu cũng vậy, tôi luôn là người mong muốn phụ giúp người chồng đi lên chứ không phải là tôi phải bằng chồng tôi hay tôi

hơn chồng tôi. Tôi không bao giờ muốn tôi là người chỉ huy mà là chồng. Trong gia đình thì chồng là người làm chính, mình là người hỗ trợ chứ không phải tôi lao ra ngoài đi làm như chồng.

Thực tế, chị đang lao ra đường đày thối, với vị trí của một Giám đốc đối ngoại của công ty “nhà” có chồng làm Chủ tịch HĐQT?

Tôi kinh doanh là muốn khẳng định vị trí của tôi, muốn kiếm tiền hay đúng hơn là muốn có một cuộc sống sung túc, bằng hai bàn tay chứ không phải muốn trở thành một doanh nhân tài giỏi.

Trong giới kinh doanh, tôi cũng mới, cái gì cũng có thời gian để chứng minh. Tôi đã có bao nhiêu năm để khẳng định tên tuổi sau vương miện hoa hậu, thì kinh doanh cũng cần có nhiều năm để trở thành ngôi sao sáng.

Thế mà chị nói chị không tham vọng? Chắc phải gọi chị là hoa hậu mâu thuẫn!

Mỗi một độ tuổi có những suy nghĩ khác nhau. Bây giờ tôi thấy mình đang bắt đầu già rồi. Bắt đầu cảm thấy tôi không còn hứng hực với nhiều ham muốn, nhiều đòi hỏi nữa. Tôi muốn làm một cái gì đó đúng tuổi khi từng bước đi của mình khá vững chắc và ổn định. Tôi làm gì lúc này là nghĩ đến con cái, đến tương lai của con, chứ không phải sự ham muốn của tôi nữa.

Vậy, “chuyện ba người” chị, chồng chị và anh Thiệu có thể là chuyện của ba người bạn?

Lâu lắm tôi không liên lạc với anh Thiệu vì thứ nhất là để tôi gìn giữ hạnh phúc của mình, không muốn để những hiểu lầm đáng tiếc xảy ra với chồng tôi và cũng không để vợ anh Thiệu nghĩ rằng tôi với anh Thiệu còn cái gì đó. Nhưng chúng tôi gặp nhau vẫn là những người bạn bình thường, vẫn trò chuyện kinh doanh...

Cảm ơn chị!

DIỄN VIÊN VÂN ANH

người thứ ba bí ẩn trong cái chết của Lê Công Tuấn Anh

12 năm sau cái chết đầy bí ẩn của Lê Công Tuấn Anh, người mẫu Minh Anh chợt tiết lộ những bí ẩn xung quanh chuyện tình của mình, trong đó cô nhắc đến nữ diễn viên tên V. như là nguyên nhân của mọi đổ vỡ của cuộc tình ấy.

“Diễn viên V.” chính là Vân Anh, một gương mặt sáng giá của sân khấu kịch Phú Nhuận. Khi những dòng tâm sự của Minh Anh ồn ào trên báo chí, thì Vân Anh hoàn toàn im lặng. Chị chạy trốn những săn đuổi của một số người viết báo, muốn để câu chuyện sẽ chìm quên như chị đã từng dìm nó xuống 12 năm qua...

Trong cuộc phỏng vấn Vân Anh, tôi thắc mắc về những vai tình duyên trắc trở, số phận nhiều bí ẩn chị thường diễn rất “ngọt”, chị nói rằng chính chị cũng không hiểu tại sao nữa. “Có những câu thoại mà cứ như mình đã nói ngoài đời từ lâu lắm, từ thời đau khổ vật vã với mỗi tình đầu” - chị nói.

“Vớ diễn viên Lê Công Tuấn Anh?” - câu hỏi của tôi khiến chị giật mình. “Em biết chuyện này sao? Đó là những kỷ niệm đẹp và đau, tôi đã thực sự quên thì bỗng một ngày Minh Anh gọi lại. Trong đó, có nhiều điều cô ấy nói không đúng sự thật”.

Vân Anh đã chia sẻ những nỗi niềm chị đào sâu chôn chặt suốt bao nhiêu năm. Dĩ nhiên, những điều này chị không muốn lên mặt báo vì cuộc sống của chị hiện rất yên bình, và vì một điều tế nhị nữa: không muốn người khác cho rằng mình gọi lại chuyện cũ để đánh bóng tên tuổi. Chắc bạn đọc sẽ chẳng bao giờ nghĩ như vậy, khi tất cả những “sự thật” liên quan đến Vân Anh trong cuộc tình tay ba này, qua dòng viết của Minh Anh, vẫn còn là một ẩn số.

“Dẫu sao thì người đã ngủ yên trong lòng đất bao nhiêu năm. Minh Anh cho rằng cô đã nén đờn đau suốt khoảng thời gian ấy vì búa rìu dư luận, thế tại sao cô lại tiếp tục ném búa rìu dư luận vào một cô gái khác với những điều không đúng sự thật, cũng với bao nhiêu năm đờn đau không kém? Tại sao cô ấy lại làm thế?”- Vân Anh đã tự ngồi viết những dòng như giày vò mình, sau khi đọc những gì Minh Anh viết được báo chí đăng tải lại...

Tôi không phá tình cảm giữa Lê Công và Minh Anh

Trong những dòng tự thoại, người mẫu Minh Anh cho rằng chị là nguyên nhân trong những đổ vỡ tình cảm của họ. Cảm giác của chị thế nào khi đọc những dòng đó trên mạng?

Tôi rất buồn. 12 năm đã qua, tôi tưởng rằng chị ấy đã quên những chuyện cũ và nghĩ lại mọi điều khi nhắc đến tôi trong chuyện tình cảm này nhưng không, chị ấy vẫn một mực kết tội tôi với những lời lẽ cay độc.

Những người hiểu tôi trong hoàn cảnh đó, không ai cho rằng tôi là người cố chen vào tình cảm của Minh Anh và Lê Công. Nhiều người cũng biết, họ đã từng chia tay trước khi tôi xuất hiện.

Tình cảm đến chính bản thân tôi cũng không biết được. Tôi đã từng trốn chạy, đã từng dằn vặt, khổ sở nhiều. Đến bây giờ tôi cũng không biết tình cảm Lê Công dành cho tôi là tình cảm thật hay là một phút nông nổi.

Tôi đã từng nghĩ lại rằng, có phải vì anh thấy tôi nhỏ nhắn dễ thương thì thương mến không. Có thể Lê Công yêu tôi, nhưng cũng có thể chỉ là thích, tôi cũng không biết nữa. Riêng tôi thì yêu, và đó là mối tình đầu, để lại những kỷ niệm đẹp và đau đớn.

Tình cảm đặc biệt này được bắt đầu từ đâu?

Trước khi gặp anh, tôi rất thích những vai anh diễn. Lúc đó, vào khoảng năm 1995, anh là một ngôi sao, mà một ngôi sao, nhất là thường vào những vai diễn hiền lành, hào hoa, thì rất nhiều cô gái 19-20 tuổi như tôi lúc đó rất hâm mộ. Lúc đó tôi mới chân ướt chân ráo về Đoàn kịch nói thành phố, anh Công là diễn viên trụ cột của đoàn. Tuy nhiên, anh thường xuyên đi đóng phim nên ít có mặt ở đoàn lắm.

Một ngày rất tình cờ, tôi lên phòng diễn viên thì gặp anh, lúc đó anh mới đi quay về. Anh mở cửa ra, chúng tôi nhìn trừng trừng vào nhau rất lâu mà không ai quay đi. Tim tôi đập loạn xạ như vừa bị một tiếng sét.

Một lúc sau, anh lên tiếng trước hỏi mọi người một cách ngập ngừng: “Ừa, ủa, ai đây?”. Tôi lí nhí: “Em là Vân Anh, mới về đoàn...”. Anh ấy cũng hỏi han đàng hoàng lịch sự chứ không chọc ghẹo như nhiều người đàn ông lần đầu tiên thấy một cô gái lạ xuất hiện.

Rồi chị, hay Lê Công chủ động trước khi đến với nhau?

Không ai chủ động cả. Cái gì xảy ra nó cũng đã xảy ra. Anh gọi tôi là “bé Vân”, và thường dành cho tôi những quan tâm khá dễ chịu, tôi thấy mến anh chứ chẳng nghĩ gì khác. Anh Công thì ngày một gần gũi. Khi tập vai, thấy tôi mệt anh cũng hay mua quà vặt để ăn đỡ, cũng chỉ bảo lỗi diễn xuất khi diễn chung.

Hai người có đứng chung với nhau trong vở diễn nào không?

Có, và đứng chung không lâu sau khi chúng tôi gặp nhau, đó là vở Vụ án quả trứng gà, anh đóng vai nam chính. Vai nữ chính chị Trịnh Kim Chi nhưng lần đó chị Chi đi giao lưu ở nước ngoài (vì chị vừa đoạt Á hậu), tôi được diễn thế vai. Sau mỗi đêm diễn, với những quan tâm, chỉ bảo, những ánh nhìn, tôi thấy mình đã có một tình cảm đặc biệt với anh ấy.

Lúc đó chị có biết Lê Công đã có người yêu?

Tôi biết, và biết rất rõ người yêu của anh ấy là Minh Anh, chính vì vậy mà khi biết mình có tình cảm với Lê Công tôi đã tránh anh. Mỗi lần tập xong tôi vào trong cánh gà rồi lánh đi chỗ khác để không nhìn thấy anh. Mỗi lần gặp anh tôi cố chào một cách xã giao nhất. Anh rủ đi ăn, tôi từ chối.

Nhưng tình yêu không có tội. Minh Anh lúc đó cũng như chị, một người con gái yêu và được yêu. Thì việc gì, chị phải lảng tránh và chấp nhận rút lui để rồi một mình chịu đựng?

Tôi đã từng đặt dấu hỏi nếu Lê Công có tình cảm với tôi thật thì cũng là điều không nên vì rồi người khổ cũng sẽ là tôi thôi. Tôi không muốn xen vào chuyện của anh với Minh Anh khi họ đang có nhau.

Và nếu giả sử họ không còn nhau nữa, thì tôi cũng chỉ là một cô gái bình thường, nhỏ bé nên trèo cao sẽ ngã đau, tốt nhất là nên giấu tình cảm đó đi để sống và làm việc bình thường...

Nhưng rồi mọi chuyện vẫn cứ tiếp diễn. Chuyện gì xảy ra thì vẫn cứ thế xảy ra. Chị đã không làm chủ được tình cảm như mình muốn. Còn Lê Công, anh ấy vẫn chấp nhận một cuộc phiêu lưu không có lợi cho cả ba người?

Đoàn lưu diễn phía Bắc. Lần đó, Minh Anh cũng đi cùng kết hợp công việc diễn thời trang ở Hà Nội. Tôi thì vẫn né anh hoài sau những đêm diễn. Rồi một tối diễn hết lớp, tôi vào cánh gà, anh cũng chạy theo tôi vào. Anh lại gần, tôi lại né rồi chạy theo lối ra phía sau của Nhà hát Tuổi Trẻ (Hà Nội) để ra phía ngoài, anh cũng chạy ra. Tôi nói: “Anh đừng nói chuyện với em nữa”, anh chạy theo và giữ tay tôi lại.

Anh hỏi: “Tại sao em lại né mặt anh? Tại sao em lại làm như vậy?”. Tôi nói: “Em không có gì để tránh mặt anh hết. Anh đừng nói gì nữa. Anh vào diễn đi kẻo trễ lớp”. Anh cứ khăng khăng: “Anh sẽ không diễn đến khi nào em chưa trả lời anh”. Tôi không ngờ anh Công lại lì thế.

Anh lại nói: “Anh không cần biết mọi chuyện. Giờ anh chỉ biết có em thôi”. Nghe anh nói vậy tôi lại càng hoảng vì Minh Anh cũng có mặt trong chuyến đi này. Tối hôm đó Minh Anh diễn thời trang ở cung Việt - Xô, và sau khi diễn xong họ sẽ gặp nhau. Nghĩ đến điều đó tôi vùng chạy.

Không ngờ, anh Công ôm chầm lấy tôi và nói: “Bé Vân có biết là anh yêu bé không?”. Tôi lại càng hoảng. Lấy lại bình tĩnh, tôi nói: “Bây giờ anh cứ vào diễn đi. Em cũng phải diễn nữa”. Sau đó, tôi cũng không hiểu nổi mình nữa. Tôi không trốn chạy nữa nhưng nghĩ đến những gì phía trước, với một kẻ đến sau, thấy tim mình đau nhói.

Nhưng tôi thề rằng, tôi không muốn Lê Công chia tay Minh Anh, bởi vì tôi thấy họ đẹp đôi và thực sự xứng đáng. Chị ấy hơn tôi mọi thứ và anh Công cũng cần một người như vậy.

“Tôi bị đuổi việc chỉ vì yêu Lê Công”

Mọi chuyện hẳn sẽ không bình yên khi mối quan hệ này đã không ít người biết?

Chuyến đi đó hơn một tháng, diễn xuyên các tỉnh phía Bắc. Minh Anh chỉ đi cùng đến Hà Nội thì về Sài Gòn. Những quan tâm của anh Công với tôi dần nhiều người cũng biết. Nhiều người khuyên tôi không nên tiếp tục vì họ biết chắc tôi sẽ khổ.

Tôi lại giữ khoảng cách. Một lần đoàn đến Thái Bình, Lê Công có hỏi tôi: “Em có tình cảm với anh đúng không?”. Tôi nói: “Em có tình cảm với anh nhưng anh đã có người yêu rồi, em không muốn mọi chuyện tiếp tục. Đừng làm em khổ, anh khổ và chị Minh Anh cũng khổ”.

Sau đó anh nói: “Anh biết bé có tình cảm với anh là được rồi và anh cũng có tình cảm với bé”. Rồi những lời ra tiếng vào, chuyện cũng đến tai Minh Anh.

Minh Anh - cô ấy có im lặng?

Minh Anh không hề im lặng. Những ngày tháng đó Minh Anh đã giày vò tôi đủ đường. Hết gọi điện thoại về nhà lại nhắn vào máy nhắn tin sỉ nhục, hăm dọa. Tôi im lặng trước tất cả. Xung quanh tôi lúc đó không có một ai hết. Một người bạn mà tôi quý cũng quay mặt đi, chị ta gọi điện cho tôi và đưa máy cho Minh Anh nói chuyện. Tôi chỉ nói với Minh Anh là: “Em muốn được yên, chị và anh Công đừng làm phiền em nữa” và sốc với cách cư xử của những người xung quanh.

Tại sao chị không thanh minh, hay giải thích với Minh Anh?

Bởi vì chính tôi cũng chẳng biết phải thanh minh sao cho phải. Tôi nhận thấy mình cũng có lỗi, mình đã không làm chủ được tình cảm để dẫn đến những phức tạp không đáng có.

Tôi chỉ nghĩ, tôi sai rồi, sai vì đến với anh Công khi anh đang có người yêu. Thời ấy tôi ngờ nghệch lắm, luôn cảm giác mình có lỗi như chen vào một hạnh phúc, mặc dù lúc đó, Minh Anh và anh Công chưa là chồng là vợ gì cả. Tôi để Minh Anh muốn chửi, mắng, muốn làm gì thì làm, tôi chấp nhận tất cả. Tôi chấp nhận cả việc quên Lê Công đi theo yêu cầu của chị ấy.

Và chị chia tay thầm lặng với Lê Công?

Anh ấy gọi điện, giọng như người có lỗi. Anh ấy còn đòi chết nếu như tôi không quay lại với anh ấy. Tôi chỉ nói: “Thôi mình đừng ở đây đi. Tình cảm em dành cho anh rất lớn, rất sâu đậm nhưng thà em đừng ở đây để một mình em khổ chứ không làm khổ cả ba người”. Bỏ máy điện thoại, tôi khóc rất nhiều. Tôi nhủ mình rằng như vậy chắc sẽ tốt hơn.

Nhưng mọi thứ phức tạp hơn tôi nghĩ...

Nhge nói sau chuyện tình tay ba này, chị đã ra đi khỏi nơi làm việc. Không lẽ đó là một sự lựa chọn tiếp theo sau những rút lui trong tình cảm?

Đúng hơn là tôi bị cho thôi việc. Minh Anh đã lên gặp thầy tôi là trưởng đoàn khi đó và yêu cầu nếu để Vân Anh ở lại đoàn thì chị ấy sẽ không cho Lê Công diễn ở đoàn nữa.

Dĩ nhiên trong chuyện này, đoàn sẽ chọn Lê Công vì anh ấy là một ngôi sao. Còn tôi, một diễn viên trẻ người non nghề, có ở đoàn hay không không quan trọng. Thầy đã gặp tôi và nói thẳng, thầy không muốn Minh Anh lên đoàn trách móc, than khổ và thầy sẽ không để tôi ở lại đoàn nữa...

Vừa phải chia tay Lê Công, vừa bị đuổi việc, chấp nhận thua thiệt đủ đường, cô gái 20 tuổi Vân Anh lúc đó sống thế nào?

Tôi tủi thân lặng lẽ rời đoàn. Đau đớn một điều rằng tại sao người khác lại đối xử với mình như vậy? Tại sao lại đuổi việc tôi chỉ vì những chuyện riêng tư của tôi mà chuyện riêng đó không phải xấu xa hèn mạt gì?

Bước chân đầu đời gần như đã phải bị vấp ngã vì những điều không tin nổi. Tôi tự hứa với mình rồi tôi sẽ đứng dậy và chứng minh cho mọi người biết sức lao động nghệ thuật của mình...

Minh Anh đã bịa chuyện tôi có thai

Rời đoàn kịch nói thành phố, chị đi đâu khi đó?

Những ngày đầu tôi không biết mình đi đâu cả. Vừa mất việc, nhưng đau hơn là mất niềm tin vào mọi người. Tôi về nhà đóng kín cửa không nói cho ai biết mình đang gặp chuyện gì và cũng không muốn bước ra đường nữa.

Hàng ngày, Minh Anh vẫn gọi điện. Máy nhắn tin suốt ngày vẫn là những câu chữ rửa và “gọi lại cho Minh Anh theo số...”. Tôi vẫn im lặng. Sau đó, tôi đi múa trở lại (trước đây tôi từng học múa và có múa phụ họa cho các ca sĩ). Một thời gian sau tôi tham gia nhóm tấu hài và chẳng lâu sau tôi trở lại sân khấu nhưng không phải là đoàn kịch nói thành phố.

Sau những cú vấp, ai cũng phải đứng dậy. Về công việc, chắc hẳn chị phải làm việc để tồn tại. Nhưng chuyện tình cảm thì quả là không dễ dàng. Ra đi rồi, Minh Anh có tiếp tục gây áp lực gì với chị không?

Còn đơn đau hơn những gì trước đó đấy chứ! Một ngày, tôi nghĩ mọi chuyện đã tạm yên, mình phải tiếp tục đi làm thì Minh Anh gọi. Tôi choáng váng khi chị ta hỏi: “Em đang có thai với anh Công đúng không?”

Tôi run cả người, hỏi lại: “Chị, chị... nói gì?”. Chị ta tiếp tục: “Chị biết hiện nay em đang có thai với anh Công. Chị không muốn phá vỡ tình cảm giữa em với anh Công cũng như không muốn em bỏ cái thai đó, em cứ giữ lại đi”.

Tôi giận nóng cả người: “Chị nói gì? Tôi với anh Công chưa từng hôn nhau, nói gì là có thai? Chị lấy đâu ra cái tin kinh dị đó?”. Rồi chị ta chốt một câu: “Chị không tin em nữa. Em là kẻ dối trá, cố tình qua mặt chị!”

Có lẽ mỗi thù Minh Anh dành cho tôi vẫn còn rất nặng, nên 12 năm sau vẫn bịa chuyện. Tôi không hiểu sao chị ấy có thể dựng lên như vậy. Tôi đã chịu quá nhiều đau đớn, không lẽ Minh Anh không thấy?

Ai cũng phải quên, để sống...

Dấu sao, Lê Công chết, nhiều người vẫn nghĩ từ cuộc chia tay với Minh Anh. Những đồ vỡ đó không thể không có bóng dáng của người thứ ba, là chị?

Sau 12 năm vết thương của tôi tiếp tục bị xát muối là vì lập luận đó của Minh Anh. Tại sao Minh Anh phải đổ tội cho tôi? Là người trong cuộc, chị ta phải hiểu trước khi tôi xuất hiện, họ đã từng chia tay và Lê Công đã từng đòi chết.

Và rồi tôi cũng chủ động rút lui để cho hai người hạnh phúc, sao Minh Anh vẫn cứ giày vò tôi đến bây giờ. Đành rằng anh Công yếu đuối, đại dột. Cũng là phụ nữ và từng đau như nhau, sao sau khi mọi chuyện đã ngủ yên Minh Anh lại tiếp tục gây nên một cơn đau khác với tôi?

Người ta vẫn nói phụ nữ thường khó quên. Ví như tấm ảnh chị, Lê Công vẫn giữ trong lòng trước khi chết, làm sao Minh Anh có thể quên được!

Nếu ai đó là tôi khi ấy, chắc chẳng nghĩ rằng mình khó có thể bước đến hôm nay. Có lúc tôi nghĩ, người tự tử phải là tôi, chứ không phải Lê Công. Mất hết bạn bè, niềm tin, công việc lại bị giày vò hàng ngày vậy, tôi cũng không tin nổi mình đã vượt qua.

Tôi cho rằng mọi thứ đã qua rồi. Bao nhiêu năm qua tôi đã dìm nó xuống tận đáy lòng để quên, để sống và làm việc. Và theo như lời Minh Anh kể thì hiện chị hạnh phúc. Thế, chị ấy gợi lại chuyện cũ để làm gì? Tự mình chị ấy khơi ra, rồi lại tự nói là để chị ấy bình yên? Là sao? Tôi

không hiểu chị ấy muốn gì nữa!

Hỏi đó, ba người chưa từng ba mặt một lời lần nào sao?

Khi Minh Anh gọi điện, tôi bảo chị là đồng ý gặp cả chị ấy và anh Công để nói rõ ràng, để rồi mong họ đừng làm đau tôi nữa. Minh Anh nói, chị ấy sẽ gọi hẹn địa điểm khi anh Công đi đóng phim về nhưng không thấy chị ấy gọi lại. Và đã không có cuộc gặp đó xảy ra.

Bao nhiêu năm nhìn lại, chị thấy tình cảm của Lê Công dành cho chị thế nào? Chị có tin anh ấy?

Tôi cứ thắc mắc hoài câu hỏi đó. Khi Minh Anh giày vò tôi như vậy, khi tôi bị thôi việc như thế, anh ấy không nói gì cả, cũng không nói phải làm gì cho tôi. Nhưng khi tôi nghỉ việc ở nhà, anh ấy thường xuyên gọi điện, tôi phải tránh các cuộc điện thoại ấy.

Có một điều mà tôi vẫn thấy nặng lòng, là lần anh ấy gọi điện nói anh và Minh Anh đã chia tay, muốn tiếp tục với tôi nhưng tôi từ chối. Sau đó, anh đến thẳng nhà, gặp mẹ tôi và xin phép được đi lại với tôi. Tôi nghĩ, anh có thể đùa cợt với tôi nhưng sao lại đùa với người lớn?

Tôi đồng ý gặp anh vì anh cứ ngồi lì như vậy ở nhà, tôi nói với anh lần gặp đó sẽ là cuối cùng mặc anh và Minh Anh chia tay hay không chia tay. Anh nói: “Bé Vân hết tin anh rồi sao?”.

Tôi nói: “Tin để làm gì nữa. Mọi chuyện như vậy là quá đủ!”. Anh nói: “Nếu bé hết tin anh thì anh sẽ đốt cháy cả bàn tay này” rồi anh lấy thuốc lá châm vào tay. Lúc đầu tôi để mặc nhưng sau thấy điếu thuốc cứ nung vào thịt thì cầm tay anh và giật thuốc ra. Cho đến khi chết, anh vẫn còn vết bỏng đó trên tay chưa kịp lành...

Khi Lê Công mất, Minh Anh phải chịu những điều tiếng không hay, điều đó ai cũng biết. “Người thứ ba” có phải chịu những dư chấn về một cái chết nhiều bí ẩn này không?

Tôi rất choáng, nhưng cũng bình tĩnh để làm việc. Tôi hoàn toàn thông cảm với những gì Minh Anh chịu đựng. Có lẽ, vì lúc đó tôi quá bé nhỏ nên chẳng ai thêm biết, thêm nhắc đến.

Chị có nghĩ rằng, từng ấy năm là một khoảng thời gian đủ để người ta quên mọi chuyện, nhưng cũng đủ để người ta bình tĩnh nhìn về những điều đã qua rõ ràng và bao dung hơn. Những gì Minh Anh nhắc đến cũng có lý của cô ấy?

Đúng, 12 năm cũng đủ để nhìn lại nhưng ít nhất phải tôn trọng sự thật, và phải rõ ràng - còn bao dung ở chị ấy, tôi không bàn tới. Đừng làm đau người khác, người còn sống cũng như người đã khuất, dù bất

cứ lý do gì.

Làm sao Minh Anh và một người viết báo nào đó có thể đặt một câu hỏi: những năm qua tôi vẫn vô cảm với nỗi đau của Minh Anh, vẫn bình thản đứng trên sân khấu? Tôi vô cảm hay không tự tôi biết. Không lẽ tôi phải gào khóc vật vã thì họ mới thỏa lòng?

Chị vẫn nói, tình đầu ám ảnh chị qua từng vai diễn. Không lẽ, hình bóng Lê Công vẫn nặng như vậy trong cuộc sống của chị?

Không. Tôi đã vui quên tất cả. Tôi cũng đã có một cuộc tình khác và từng hạnh phúc với cuộc tình mới. Tôi xem những gì đã qua như một vết đau ngày cũ thôi, để gác lại nó và làm việc tốt. Nếu tôi cứ khư khư những gì qua rồi thì làm sao sống nổi?

Hiện tại những khó khăn ngày cũ đã qua. Vết thương xưa cũng thành da lâu rồi. Sao chị vẫn một mình một bóng giữa cuộc đời vậy dù trên sân khấu luôn luôn cùng nhân vật mơ về một mái nhà êm ấm?

Những gì đẹp nhất thường là không giữ được, đôi lúc chơi với như không phải của mình nữa. Giờ đây qua tình đầu đau, tình mới đẹp và những tưởng đã hạnh phúc, tôi thành kẻ không đi tìm tình yêu và hạnh phúc nữa. Cứ sống và làm việc, đến đâu thì đến, đành nghe duyên số thôi. Tôi đã từng ôm mặt khóc trước mọi người khi biết mình đã để vụt mất những gì tươi đẹp và có lẽ, tôi cũng chẳng còn nước mắt cho mình nữa.

Hạnh phúc của tôi giờ đây là nụ cười mỗi lần nhận vai diễn mới, mỗi lần bước ra sân khấu. Tôi sẽ quên hết mệt mỏi để sống những cuộc đời khác nhau cùng nhân vật, đó là mơ ước còn lại của tôi.

Chị có thể chia sẻ phần nào về cuộc sống của chị bây giờ?

Tôi sống cùng ba mẹ, họ đều đã có tuổi và bệnh tật. Một mình tôi lo toan công việc cả gia đình. Niềm vui hay nỗi buồn của tôi cũng đều là niềm vui, nỗi buồn của họ nên tôi cố gắng hết sức trong công việc và để mình không gặp những đón đau ngoài cuộc đời. Nếu tôi đau, lại sẽ làm những người thân đau. Dù có thế nào, tôi vẫn phải vui để sống. Những gì đã qua, xin hãy để cho nó qua...

Cảm ơn chị về cuộc trò chuyện!